

Dini Doğru Anlamak

Ahmet Y. Özütoprak

Kitap Sevenlerin Yurdu
DarulKitap.com

لا إله إلا الله محمد رسول الله

Sunuş	2
Hak-Batıl Mücadelesi.....	4
İslâm Öncesi Cahili Yapıya Toplu Bakış	6
Cahiliyyet	7
Müşriklerde Allah İnancı	7
Put Taapıcılık	11
Şiir	19
Kehanet.....	20
Soy-Sop Taassubu	20
Panayırlar	22
Hükümet	22
Ticaret.....	23
Kız Çocukları	23
Hayasızlık.....	24
Hacc.....	25
İslâm Daveti Ve Özellikleri.....	27
Geçmiş Ve Günümüz Cahiliyye Toplumlarında İnanç Benzerliğı	38
Nuh (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi.....	38
Hud (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi.....	38
Salih (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi	39
İbrahim (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi	39
Lût (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi	39
Şuayb (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi;	39
Musa Ve Harun (A.S.) 'A Kavminin Karşı Gelmesi	40
Meryemoğlu İsa (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi	40
Muhammed (S.A.V.) 'A Müşriklerin Karşı Gelmesi	40
İmanî Ve Ahlâki Özellikleriyle Allah Yolunun Yardımcıları.....	46
Hikmetle Davet; İslâmî İhya Hareketlerinin Sürekliliğini Esas Almak.....	71
Dini Doğru Anlamak.....	78
Muhyiddin-İ Arabi	80
Celâleddin-i Rumî	82
Said Nursi.....	83
Sonsöz; Yaratılışın Gerekçesi Kıyamın Da Gerekçesidir	94
Kaynaklar	95

Sunuş

Rahman.ve Rahim olan Allah (c.c.)'nün adıyla; "Bütün hamd Allah'a mahsustur. O'na hamd eder., O'ndan yardım isteriz. Allah kime hidayet ederse artık onu kimse sapıramaz, kimi de dalâlete düşürse onu kimse hidâyete erdiremez. Eşsiz, ortaksız bir tek Allah'dan başka ilâh olmadığına şehâdet ederim. Muhânî-med'in O'nun kuiu ve elçisi olduğuna da şehâdet ederim."¹

Selâmların en güzeli Resûlüiah (s.a.v.)'e, O'nun yolu Sırat-i Müstakime tâbi olan bütün müslümanlara olsun!

"Kıyamet gününde, "biz bundan habersizdik demedesiniz" diye Rabbîn ÂdemoğuHarından, onların bellerinden zürnyetierini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: "Ben sizin Rab-biniz değil miyim?" (Onlar da): "Evet (buna) şahit olduk" dediler.

Yahut, "Daha önce babalarımız Allah'a ortak koştu, biz de onlardan sonra gelen bir nesildik (onların izinden gittik). Batıl işleyendini doğru anlamaklerin yüzünden bizi helak edecek misin?" dememeniz için (böyle yaptık)¹¹ (A1'râf/172-173).

Ademoğlu, /aratan Rabb'e karşı o gün hiçbir mazeret getirmemesi yönünde uyarılıyor. Kendi kendilerine karşı şahit tutuluyorlar. Ademoğlu "Evet (buna) şahid olduk" demişlerdi. Yaratıcının Rablığını kabul ve ilan etmişlerdi. Hesap günü de, "Biz bundan habersizdik" dememeleri için taahhüt altına almıyorlar:

"İnsanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi, insanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi. Ancak kendilerine kitap verilenler, apaçık deliller geldikten sonra, aralarındaki kıskançlıktan ötürü dine anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman edenlere, üzerinde ihtilafa düştükleri gerçeği izniyle gösterdi. Allah dilediğini doğru yola iletir. "(Bakara/213)

Verdikleri söze vefa göstermeyip, ihtirasları yüzünden "furkan" hakkında ayrılığa düşen insana ibreli tehdit:

"İnsanlar sadece bir tek ümmetti, sonradan ayrılığa düştüler; Eğer (azabın ertelenmesi ile ilgili) Rabbînden bir söz (ezeli bir takdir) geçmemiş olsaydı, ayrılığa düştükleri konuda hemen aralarında hüküm verilir (Derhal azap iner ve işleri bitirilirdi). "(Yûnus/19)

Hilafeti yüklenen insan, kabul ettiği misyon ile Allah (c.c.)'nün emrine boyun eğer, taahhüd altına girer... Yüklenmiş olduğu sorumluluk karşısında kendisinden neyin istendiği yine emir sahibi tarafından bildirildi. Emir; Peygamberleri vasıtasıyla göndermiş olduğu tevhid yoluydu. Tevhid yolunun, insan yaşamındaki karşılığıysa, yaratmanın da, emrin de kendisine ait olduğu Allah (c.c.)'ye kulluktur.

Mesajı getiren o şerefli elçiler, eğrilik ve sapma göstermeyen hep aynı gerçeği bildirmişlerdir:

"...Ey kavmim! Allah'a kulluk edin! Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur... "(Hûd/50) "Nitekim Peygamberlere, Kur'an-ı Kerim'de "müzekkir" (hatırlatanlar) ve yaptıkları işlere "zikir" (hatırlatma), "tezkere" (hatıra), ve "tezkir" (hatırlatma) denilmiştir. Demek ki Nebiler, Kitaplar ve Hakka davet edenler, İnsanlar için yepyeni bir şey getirmez; aksine onlar da, daha önceden var olanları keşfedip tekrar ortaya çıkarırlar."²

Bu açıdan Allah (c.c.)'nün elçilerine gelmiş zikir (kitaplar)in muhtevası itibariyle veya kendi beyanlarında hep aynı mesaj tekrar edilir.³

Konuya, Kur'an perspektifinden baktığımızda çağrının evrensel boyutunda; "icthad"* , "müctehid"**, "tecdid" kavramları da aslı mecralarına yerleşerek anlamın netleşiyor.³ Tecdid yapan müceddid-ler -ki aynı zamanda müctehidlerdir- bir şey getirmez, eklemeyiz ve eksiltmeyiz. Küllenmiş olan "Sırat-ı Müstakim"ı hatırlatır, sünnet bilincini ihya ederler, islâm'ı, sonradan içine sokulmuş yanlışlardan, bid'at ve hurafelerden ayıklarlar. Yaşamdan uzaklaştırılmış farzlara da ivedi olarak hayatiyet kazandırmaya çalışırlar.

Zaman ve mekanla sınırlanamayacak olan ilahi iradenin lütuf ve ikram hareketi (ihya), Allah (c.c.) dininin, yeryüzünde hakimiyetini hedefler. Bu ihya hareketinin hedefi ferdi planda da zateri kulluğun gereğinin yapılmasından ibarettir. Böylece yaratılışın -varlığın- gerekçesine ve verilen söze vefa gösterilebilir.

"Tecdid" kavramını anlayabilmek için öncelikle bilinmesi gereken bazı şeyler vardır. İslâm-Cahiliyye arasındaki ayrılığı bütün yönleriyle göremeyen birisinin "tecdid" hakkında doğru bilgilere sahip olmasını beklemek anlamsızdır. "Tecdid"ı bilmek, öncelikle islâm'ı ve buna bağlı olarak cahiliyyeyi bilmek zorunluluğunu getirir. En basit anlamıyla "tecdid" İslâm'ı cahiliyyenin pisliklerinden temizlemek anlamına gelir. Burada üzerinde durulması gereken önemli nokta şudur: "İslâmî" olma iddiasında olmak veya o gayret içinde bulunmak ve cahiliyyenin bazı unsurlarının farkına varabilmek, ancak ve ancak Gücünün imkanları çerçevesinde, çalışma, gayret gösterme. Kur'an ve Sün-net'e başvurmamak suretiyle dini hüküm çıkarma. * İctihad yapan, âyet ve hadislerle dayanarak hüküm ortaya koyan alim.

İslâm'ı hakkıyla bilmekle mümkündür."⁴

¹ Peygamber(s.a.v.)'in bir hutbe başlangıcıdır.

² Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamberin Hayatı, Mevdudî C.1, s.28, 272; Bkz: El-Alim ve'l-Müteallim, İmam-i Azam'm Beş Eseri s. 12.

³ A.g.eserlerin ilgili böl.

⁴ Konuya ilişkin bkz: İmam Şafii, Er-Risale, İbn Teymiye, Tefsir Üzerine, Pınar Yay. İctihad Nedir? Müctehid Kimdir? İbn Teymiye; Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peygamberin Hayatı, Mevdudî, Pınar Yay. C.1, s.28, 272; Mezheplerin Doğuşu ve İctihad Tartışması. Pınar Yayınları, Derleme, ilgili böl.

"Aynı zamanda batıl ile giydirilmiş hakkı (Bakara/42) ortaya çıkarma hareketi olan "tecdid", "sırat-ı m üstaficimi "(Fatıha/6) gösterir, ona ulaşmayı hedefler. Sırat-ı Müstakim ise; Kur'an'dır. O Allah (c.c.)'nün sapasağlam ipidir; İslâm'dır. Allah (c.c.)'nün koymuş olduğu sınırlardır, haram diye adlandırılan Allah (c.c.)'nün yasaklarıdır. Sünnet ve cemaattir. Ubudiyyet (kulluk) yoludur. Allah'a ve Resulüne itaattir."⁵

İnsanların ve cinlerin yaratılış gayeleri aynıdır. Bu gaye, kendisinden başka tlah olmayan Allah (cc.)'ye kulluktur. Gönderilen elçiler de, kulluğun Allah (c.c.)'den başkasına yapılmaması mesajını -emrini- getirmişlerdir. O halde bu emrin hayata aktarılması, ancak aynı kulluk esprisine sadık kalan, müjdeci ve uyarıcı olan "Resullerin yolu"na tabi olmakla mümkündür, işte o zaman, Kur'an'da, belirtilmiş özelliklere sahip fertlerin oluşturduğu "o hayırlı ümmet", yeniden oluşur. Rabbi-na güvenip dayanan muvahhidler, böylece bütün insanlığa yönelik olarak şu güven dolu ilahi çağrıyla haykırabileceklerdir:

"Deki: "Ey insanlar! Benim dinimden şüphede iseniz, (bİHnki) ben Allah'ı bırakıp da sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmem, fakat ancak sizi öldürecek olan Allah'a kulluk ederim. Bana mü'minlerden olmam emrolundu."(Yûnus/104) Böylesi arı ve dosdoğru yola tabî olanlar, yeryüzünde hiçbir zaman yok olmamışlardır. Peygamber (s.a.v.)'in müjdesi gereği de, yok olmayacaklardır. ⁶ Sayı" olarak az, hatta çok az olabilirler. Ancak Rabb'İN rahmetiyle hiçbir an yok değillerdir. İşte bu maya şimdilerde kayıp olan; ancak yok olmayan ümmetin Özüdür, çekirdeğidir. Allah (c.c.)'nün vaadinin gerçekleşmesinin tek ve yeter gerekçesidir.

"Kayıp farz"i hayata geri getirecek olanlar, tohumun toprakta yeşermesi misali, uyanarak dirilecek olan "Kayıp ümmet" in fertleridir.

insanlık bu müjdeye hasrettir. Çölde bastığı zemin gibi dudakları çatlayan susamış insanın hali ne ise, insanın insanı yönettiği, köleleştirdi-rip sersefil yaptığı, düşünme melekelerinin dahi esir edilerek prangalandığı günümüz insanının durumu da odur!..

Geçmiş kavimleri helak ettiren sebepler, bugün, adeta topyekün hortlamıştır. Haktan yüz çeviriş, azgınlaşma, kaprisleri (nefsani) ilah edinme; fertlerin hatta toplumların sıradan inanış ve davranışları haline gelmiştir. O gün azgınlığın ardından helak, helakin ardından yeni kavimler ve uyarıcılar gelirdi* Ancak bugün artık din tamamlanmıştır (Maide/3). Yeryüzünde fitnenin topyekün kaldırılmasına dek mücadele vardır (Enfal/39). Bu ise ümmetin fertlerine lazım gelen iman, kulluğun yani İslâm'ın kendisidir.

Kur'an, kayıp ümmetin kendisini bulma referansıdır. Fıtratlar da taşınmış olan alıcılara karşılık verir, ilahi vaad ile tahriften korunulmuştur (Hicr/9). Ve O'nun pratik izahı da "sahih sünneftir (Ah-zâb/36,66, Âl-i İmrân/31-32, Nisâ/13-14,59,60,61,70,80). Onları rehber edinenler ise yok olmayacakları doğru söz ile haber verilen Rahman'ın kulları müslümanlardır."⁷

Hayırlı ümmetin mensubu olmayı doğrulayacak göstergeler, adi-nın sadece "Müstaman"(Bakara/132, Âl-i İmrân/52, Hacc/78) ve yol azığının, hayat kaynağının "Kur'an" olmasıdır. Tek önderi vardır, o da; "Allah (c.c.)'nün kulu ve Resulü Muhammed (s.a.v.)"dir. Onlar, Allah yolunun yardımcılarıdır, önderi, başvuru kaynağı ve ismiyle varlığının sebebi olan Allah (c.c.)'ye kulluk, hayatlarına renk kazandıran tek boyadır.

Allah Resulü (s.a.v.)'den başka önderleri olanların, Kur'an'la birlikte başka dinamiklere başvuranların, "müslüman" adından başka isimlere ihtiyaç duyanların, Allah (c.c.)'den başkalarını da hoşnut etme gayretine düşenlerin, kısacası Allah (c.c.)'ye kulluk etmekten başka kulluklara da heveslenenlerin, alımlarında kazanmış kimlikleri bile olsa onlar "Allah dini"nin tabileri değillerdir. Neye yönelmiş, neye güvenmiş, neye dayanmışlarsa onun dinine tabi olmuşlardır.

Kuşkusuz Allah'tan başkasına tâbi olanların ayrılmaz arkadaşı, Şeytan'dır. İddiaları, sahte paranın aldatıcı altın suyu ile parlamasıdır. Allah yolunun yardımcılarının durumu ise; gerçek paranın küle batırılmak istense bile değerinden bir şey yitirmemesi gibidir. Sahte paranın aldatıcılığında süreklilik mümkün olmayacağı gibi, insanların gözünden düşürülmeye çalışılsa bile, İslâm ve hakikatleri değerinden bir şey yitirmez!.. Çünkü ilahi irade herşeyi eksiltmeksizİN "Din Günü" İçin kayıt altına aldırılmaktadır.

Uyanışın müjdecisi olan mü'minlerin, inanış ve davranışlarının merkezi çıkış noktası; Allah Resulü (s.a.v.)'in din olarak pratiğinde şekillenen ilahi mesajdır. Onlar sadece o kaynaktan beslenirler. Davranışlarına renk kazandıran tek ölçü odur. Gıdalanma kaynağı olan Kur'an'ı, kültürlerini artırmak için okumazlar, "örnek Kur'an Nes-/f'nin okuduğu gibi, onlar da Kur'an'ı hayatlarına aktarmak ve Allah'a giden yolda yol azığı edinmek için okurlar."⁸ Resûlullah (s.a.v.)'in Ashabı (Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun) biraraya geldiklerinde Kur'an okur ve birbirlerini Allah (c.c.) ile korkuturlardı. Bu hareket o hayırlı kuşaktan alman değerli bir ölçüdür.

Kendileri gibi yiyip içen, hasta olan, yaralanan, evlenen ve İnsani zaafiyetleri gösteren, ancak sair insanlar gibi bayağı olmayan, ilahi emir ve uyarıya muhatap, hataları ilahi terbiye süzgecinden geçerek düzeltilmiş (ismet) Allah (c.c.)'nün kulu ve Resûl'ünün din olarak emrettikleri (sünnet), Rahmanın kullarının hayatlarına yön veren sağlam kulptur.

Benliklerini ümmet potasında eritip kendilerini yeniden dirilişe adayan müslümanlar, "Uzuvların göze tabi

⁵ Bkz: Tefsir Üzerine. İbni Teymiye. Pınar Yay. s:39,40

⁶ Buhari/C16 s.7194,C:6 s. 2902; Tirmizi/2330; İslâm'da İhya Hareketleri, Mevdudi, Pınar Yay. s.48.

⁷ Buhari.C:16/7194,C:6 s.2902; Tirmizi, 2330.

⁸ Daha geniş bilgi için bak;Yoldaki İşaretler/Seyyid Kutub.s.16

olması gibi, amelde ilme tabidir. Az amelle ilim, çok amelle birlikte olan cehaletten daha hayırlıdır."9 prensibini sürekli canlı tutar ve ilim üzere olurlar. "Bilenlerle bilmeyenlerin bir olmadığı"(Zümer/9) ilahi emrinin duyarlılığı ile, bilmeyi inanma, inandığını temellendirme, davetlerini de delillendirme tutarlılığı gösterirler. Onların her eylemi Allah'ın hoşnutluk oluru iledir.

Allah (c.c.) anıldığında kalpleri titreyen (Enfâl/2, Hacc/35), sevinç ve huşu tüm benliklerini saran, Allah (c.c.)'nün hoşnutluğunu tüm davranışlarının gerek ve yeter sebebi sayanlara selâm olsun!..

Selâm, İslâm onurunu taşıma şerefini yakalayanlara!..

Selâm, fesadın kapladığı yeryüzünü (Rûm/4) yeniden imara koyulacaklara!..

Selâm olsun Allah (c.c.)'nün yardımcılara (Saff/14)!..

Selâmların en güzelleri takvada onları da geçecek olan âtideki Müslümanlara!..10

Hak-Batıl Mücadelesi

Buna karşılık İlahi mesajın mahiyetinde bir değişme olmadığı gİ-bi, mahiyete dayalı olan strateji ve metodunda da bir değişiklik olmamıştır.

Küfür, hakka karşı insanları heva ve heveslerine boyun eğdirebil-mek için, renkten renge girme telaşını yaşarken, kendisi gibi hareket metodu da vahye dayalı olan islâm ise, sapma, tereddüt ve hiçbir değişikliğe yer vermeden dosdoğru, hep aynı belirlenmiş istikamette devam etmiştir.

Peygamberler, Allah (c.c.)'den almış oldukları mesajı insanlara aktarmışlardır. Bu çağrı tek kelimeyle "Tevhid"tir. Bu da Resullerin (a.s.) diliyle insanlara "înzar" -sakındırma- olup, korkutmayla birlikte uyarmadır. Mü'minlerî cennet ile müjdelemişler, kafirleri cehennem azabı ile korkutmuşlardır. Teslim olup iman etmenin diğer gerekleri hep bu merkez etrafında toplanmıştır.

Allah (c.c.) ibret almamız için Kur'an'da Peygamberlerinin kıssalarını veriyor (Yûsuf/3,111). Kıssalarını verdiği Peygamberlerin {a.s.} çağrılarını baktığımızda, hep aynı mesajla; "Allah'a kulluk, Âlâh'a ve Peygamberlerine itaat"Me geldiklerini görürüz (Nisâ/64, Enbiyâ/25):

"Andohun ki biz, "Allah'a kulluk edin ve Tağut'tan sakının" diye (emretmeleri için) her ümmete bir peygamber gönderdik. Allah, onlardan bir kısmını doğru yola ilettiler. Onlardan bir kısmı da sapıklığı hak ettiler. Yeryüzünde gezin de görün, inkar edenlerin sonu nasıl olmuştur!"(N(ih)/36)

"Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Ve (nitekim) İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Ya-kub'a, esbata (torunlara), İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebur'u verdik. Bir kısım peygamberleri sana daha önce anlattık, bir kısmını ise sana anlatmadık. Ve Allah Musa ile gerçekten konuştu. (Yerine göre) müjdeleyici ve sakındırma olarak peygamberler gön-. derdik ki insanların peygamberlerden sonra Allah'a karşı bir bahak haneleri olmasın! Allah izzet ve hikmet sahibidir. "(Nisa/163-165) "Andohun ki Nuh'u elçi olarak kavmine gönderdik. Dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin, sizin ondan başka ilahınız yoktur. Doğrusu ben, üstünüze gelecek büyük bir günün azabından korkuyorum. "(A'râf/59)

"Ad kavmine de kardeşleri Hud'u (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. Siz yalan uyduranlardan başkası değilsiniz. "(Hûd/50) "Semud kavmine de kardeşleri Salih'i (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin. Sizin O'ndan başka ilahınız yoktur. O sizi yerden (topraktan) yarattı. Ve sizi orada yaşattı. O halde O'ndan mağfiret isteyin; sonra da O'na tevbe edin. Çünkü Rab-bim (kullarına) çok yakındır, (dualarını) kabul eden-dir."(Hûd/61)

"Medyen'e de kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi ki: "Ey kavmim! Allah'a kulluk edin! Sizin için ondan başka ilah yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın. Zira ben sizi hayır (ve bolluk) içinde görüyorum. Ve ben, gerçekten sizin için kuşatıcı bir günün azabından korkuyorum."(Hûd/S4)

"Atalar>ı+1 İbrahim, İshak ve Ya'kub'un dinine uydum. Allah'a herhangi bir <evi ortak koşmamız bize yaraşmaz. Bu, Allah'ın bize vt ;, .. :-'an -...- i lütfundandır. Fakat insanların çoğu şükret-mezii's:

Ey zindan arkadaşlarım! Çeşitli tanrılar mı daha iyi, yoksa gücüne karşı durulamaz olan bir tek Allah mı?

Allah'ı bırakıp da ibadet ettikleriniz, sizin ve atalarınızın taktığı birtakım İsimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında herhangi bir delil indirmemiştir. Hüküm sadece Allah'a aittir. O size kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler."(Yûsuf/38-40)

'İbrahim: "Öyleyse, dedi, Allah'ı bırakıp da, size hiçbir fayda ve zarar vermeyen bir şeye hala ibadet edecek misiniz? Size de, Allah'ı bırakıp İbadet etmekte olduğunuz şeylere de yuh olsun! Siz akıllanmaz mıSizimz?"(Enbiyâ/66-67)

"Musa dedi ki: O, sizin de Rabbiniz, daha Önceki atalarınızın da Rabbîdir. "(Şuarâ/26)

"Musa dedi ki: "Ey kavmim! Eğer Allah'a inandıysanız ve O'na teslim olduysanız sadece O'na güvenip dayanın. "(Yûnus/84) "Musa dedi ki: "Ey Firavun! Ben alemlerin Rabb'i tarafından gönderilmiş birpeygamberim."(A'râf/104) . "Bir kısım peygamberleri sana daha önce anlattık, bir kısmını ise sana anlatmadık. Ve Allah Musa ile gerçekten konuştu. "(Nisa/164)

9 e'l- Mütellim s.9.

10 Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pinar Yayınları: 7-14.

"(Resulüm!) de ki: "Ey Kitap ehli! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze geliniz: Allah'tan başkasına İbadet etmeyelim; O'na hiçbir şeyi eş tutmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi rabler edinmesin." Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zaman: "Şahit olun ki biz müslümanlarız!" deyiniz. "(M-i Imrân/64)

"İbrahim, ne yahudi, ne de hristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru bir müslüman idi; müşriklerden de değildi " {Ahi tıran/67)

"De ki: "Biz, Allah'a, bize indirilene, İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve Ya'kub oğullarına indirilenlere, Musa, İsa ve (diğer) peygamberlere Rableri tarafından verilenlere iman ettik. Onları birbirinden ayırdetmeyiz. Biz ancak O'na teslim o/uruz. "(Âl-i Imrân/84)

"Allah: "Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara, "Beni ve anamı, Allah'tan başka iki ilah bilin" diye sen mi dedin?" buyurduğu zaman o "Haşa! Seni tenzih ederim; hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söyleseydim sen onu şüphesiz bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, halbuki ben senin zatında olanı bilmem. Gizlilikleri eksiksiz bilen yalnızca sensin. Ben onlara, anhak-bâtıl mücadelesi

cak bana emrettiğini söyledim: Benim de Rabbin, sizin de Rabbi-niz olan Allah'a kulluk edin, dedim. İçlerinde bulunduğum müd-uetçe onlar üzerine kontrolcü idim. Beni vefat ettirince artık onlar üzerine gözetleyici yalnız sen oldun. Sen her şeyi hakkıyla gö-rensin. "(Mâide/116-117)

"Allah uğrunda, hakkını vererek cihad edin. O, sizi seçti; din hususunda üzerinize hiçbir zorluk yüklemeydi; babanız İbrahim'in dininde (de böyleydi). Peygamberin size şahit olması, sizin de insanlara şahit olmanız için, O, gerek daha Önce (gelmiş kitaplarda), gerekse bunda (Kur'ân'da) size "müslümanlar" adını verdi. öyle ise namazı küm; zekatı verin ve Allah'a sınıksız sarılın. O, sizin mevlânızdır. Ne güzel mevlâdır, ne güzel yardımcıdır!"(Hacc/7r8)

ilahi mesajdaki tekrar tekrar yapılan çağrı hep aynı hedefi, yani Allah (cc.)'ye kulluk hedefini gösterir. Zaman ve mekanları aşan bir çağrı..! Renk ve coğrafya farkı gözetmeyen bir çağrı..! insanların birbirleri üzerinde^ rabbleşmelerine son veren bir çağrı..! Rabb (c.c.)'ye kul olmayı, iradelerini, duyularını, isteyerek ve de hoşnut olarak Rahman'a teslim etmeyi hedefleyen felaha çağrı..!

Peygamberleri gönderen kaynak aynı olduğu gibi, görevlendiriliş gerekçeleri de aynıdır. Bu durumu Peygamberimiz (s.a.v.) şu hadislerle-riyle de bildirirler.

"Biz Peygamberler topluluğu babaları bir kardeşlerizdir. Dinimiz birdir. İşte bu, Sırat-t Müstakimdir. Resullerin getirmiş olduğu, tek ve ortağı olmayan Allah'a ibadettir. Din Resullerin şeriatına sınımlanır. Buna muhalif olan şeyler; sapıklıklar, bilgisizlikler, taraflı-şahsî görüşler ve arzulardan ibarettir. Resuller, bunlardan uzak ve temizdirler..¹¹

Tüm alemler, kulluğa çağrılmıştır. Alemlerin Rabbi, her şeyin sahibi, her şeyin bilgisinin kendisinde toplandığı, tasarrufta tek Melik olan, Allah (c.c.)'ye kulluğa çağrı...

Yapılan kulluk çağrısına olumlu yanıt verenler, kurtuluşa erenlerdir. Yüz çevirenler ise, hüsrana uğrayıp helak olacaklardır. Bu mücadelenin karşılıklı tarafları; Rahman'ın hizbi ile Şeytanın hizbidir (Nisâ/76).

Kurtuluş safındakiler, İradelerini isteyerek ve hoşnut olarak Rah-man'a adanmışlar. Onlar ki; yaratmanın da, emrin de Allah (c.c.)'ye ait olduğuna inanırlar. İmanlarına fesat karıştırmazlar, inandıklarından şüpheye düşmezler. Hüküm koymanın sadece Allah'a ait olduğuna (Yûsuf/40) ve ancak O'na ibadet edilmesi gerektiğine (Fatiha/5) de yakinen inanırlar.

Allah dininin değil de, başkalarının dininin tabileri ise, hüsrana safın dakilerdir.

Rahman'ın hizbi olan "İslâm Cemaati"n'm kıyamete kadar devam edeceğine ve kendilerine hiçbir zarar verilemeyeceğine Allah'ın Resulü şahitlik ederek şöyle buyuruyor:

"Ümmetinden bir cemaat, Allah'ın emri tahakkuk edinceye kadar batıla galebe çalarak hak üzere devam edecek ve onları yardımsız bırakanlar onlara zarar veremeyeceklerdir."¹²

Tirmizi'nin de rivayet ederek sahih dediği bu hadîste de görüldüğü gibi; yardımsız bırakıldıkları haide kendilerine zarar verilemeyecek olan, batıla galebe çalacak cemaat hiç şüphesiz adalet üzere devam eden, Allah (c.c.)'ye ve Resul (s.a.v.)'e itaati yol edinen, Allah (cc.)'den başkalarını Rabb ve İlâh edinmeyen, yalnız O'ndan korkup ve yalnız O'na kulluk edenlerin oluşturduğu "İslâm Cemaati"dir.

Bunlar Rabb'in yardımı ile ihtilaf ve çekişmeden uzaktırlar. Aralarındaki ihtilafları Allah (c.c.) ve Resulü (s.a.v.)'e götürür, verilen hükmü içlerinde hiçbir, sıkıntı duymaksızın tam manasıyla kabullenirler. İmanlarında şüpheye düşmezler. Günahlara karşı tevbe eder ve tevbelerinde sebat ederler. Çünkü onlar Rabblerinden hoşnutturlar, ümit ederler ki, Rabbleri de onlardan hoşnuttur.

Resûlullah (s.a.v.)'m, Sahabe, Tabiîn ve Tebe-i Tabiîn (r.a.)'i Örnek göstermesi daha sonra bu üç nesii ardından yalanın ortaya çıkacağına, bu dönemde de ancak cenneti arzu edenlerin cemaatten ayrılmamalarına, aksi takdirde şeytanla beraber olunacağına dair hadisini, İmam Şafii (r.a.) izah ederken, ¹³ bu cemaate, felah cemaati özelliği kazandıran esas unsurları, açık bir izahla tanıtır.

Günümüzde "İslâm Cemaati"nden öte fırkaların kendilerini, "kurtuluş bulan cemaat" diye tanıtmaları göz önüne alındığında imanın (r.a.) tanımlaması daha da Önem kazanmaktadır.

¹¹ İbn Kesir Tefsiri.C:6 s.2880

¹² Buhari. C:16/7194,C:6 s.2902; Tirmizi, 2330.

¹³ Er-Risale, İmam Şafii, s.277.

"Eğer bütün müslümanların içinde bulundukları beldeleri terk ederek cemaatleşmesi sözkonusu ise; şüphesiz ki hiç kimsenin buna gücü yetmez!... Zira bedenlerin bir araya gelmesi, bu şartlarda da mümkün değildir. Dolayısıyla bir belde de fiziki olarak müslüman, kafir, muttaki ve facirlerin toplanmış olmaları mümkündür. Bu açıdan bakıldığında bedenlerin bir araya gelmesinin bir manası yoktur. Zira bu mümkün olmayan bir şeydir.- Kaldı ki bedenlerin bir araya gelmesiyle hiçbir şey meydana getirilemez. Bu anlamdaki bir cemaatleşmeye de lüzum yoktur. Bu sebeple "Helal" ve "Haram" hudutları ve takva ile itaat konusunda bir araya gelmiş olmak bir mana ifade etmektedir. İşte tek mana budur.

Kim ki "İslâm Cemaati"mn söylediğine iştirak ederse, onlara da-hii olmuş demektir. Onlardan ayrılan da cemaatten ayrılmış olur. Görülmektedir ki; cemaatleşmek bir lüzum iken, ayrılmak gaflet oîur. Cemaat teşekkül ettikten sonra, hepsinin birden gaflete düşmeleri de mümkün değildir. Bütün mü'minlerin ittifak ederek Aiiâhu Teala'nın Kıtâb'ından, Resûl-ü Ekrem (s.a.v.)'in sünnetinden ve kıyasın manasından ayrılması (Allahu Teala'nın izniyle) mümkün değildir."¹⁴

İslâm Öncesi Cahili Yapıya Toplu Bakış

İmam Ömer b. Hattab (r.a.) şöyle demiştir:

"İslâm'da cahiliyyeyi bilmeyen kişiler olunca İslâm'ın düğmeleri tek tek çözülmeye başlar. Çünkü kişi, şirki ve Kur'an'm kötü gördüğü ve reddettiği şeyleri bilmezse o şeylerin içine düşer ve cahiliyye ehlinin içinde olduğu fikirleri bilmeden onları kabul eder. Dolayısıyla kendisinin cahiliyye ehli üzere olduğunu bilmez. İşte böylece İslâm'ın düğmeleri çözülür. Ve iyilik kötülük, kötülük iyilik, bid'at sünnet, sünnet-te bid'at olarak görülmeye başlanır. Bu durumda tevhide şirkten temizleyen ve insanı ihlaslı yapan kişi tekfir edilir. Resûlullah (s.a.v.)'in sünnetine ittiba edip, insanların fikirlerini reddeden kişi de bid'atçı olarak isimleadiriimeye başlanır. Basiret sahibi olan bir kişi bu durumu apaçık bir şekilde görebilir."

İslâm çağrısının yapılmış olduğu yarımadaya baktığımızda, verimsiz, çöllerle kaplı, suyu kıt bir bölgedir. Her ne kadar istilacılara cazip gelmemişse de, tarih boyunca stratejik Önemi olan bir coğrafya olduğunu görürüz. Mevkii, sahip olduğu deniz ve kara sınırları sürekli coğrafi önemini korumuştur. Mekke, Medine ve Taif en önemli merkezleri olup, Mekke'nin ise bölgede daha özel bir konumu vardır.

İbrahim Peygamberin, oğlu İsmail (a.s.)'la birlikte Kabe'yi inşa etmiş olmaları Mekke'nin ilk olarak tevhide sembolize eden beyt ile şereflenmesini sağlamıştır:

"Ey Rabbimiz! Ey sahibimiz! Namazı dosdoğru kılınmaları için ben, neslimden bir kısmım senin Beyt-i Harem'İnin (Kabe'nin) yanında, ziraat yapılmayan bir vadiye yerleştirdim. Artık sen de insanlardan bir kısmının gönülleri onlara meyvedici kıl ve meyvelerden bunlara rızık ver! Umulur ki bu nimetlere şükrederler."^(İbrahim/r37)

Âyetinde bildirildiği gibi, Mekke şehrinin verimsiz topraklarının artık yerleşim merkezi haline geldiğini görüyoruz.

Asıl olarak Peygamberimiz (s.a.v.)'in büyük dedesi Kusayy tarafından kurulmuş olan Mekke ¹⁵ şehri, zengin ahalinin eşraf hükümeti şeklinde idare edilen bir ticaret merkeziydi.

Eski bir şehir olan Medine ¹⁶ ise; daha çok hicret sonrası gelişip değer kazanmıştır.

Tarihin tanıdığı devirlerde, Sami ırkından olan Arapların, medeniyet yoluna girmiş oldukları değişik devirlerde, hükümetler kurup yarımadanın dışına çıktıklarını görüyoruz.

Kumla kaplı çöllerde yerleşik hayatın çok zor olduğu düşünülürse, ziraî gelir ve tabii servetin olmayışı ticaret ve geçim tarzını da genelde mal mübadelesine yöneltmiştir.

Arapçanın çok geniş bir dil haline geldiği İslâm sonrası devirde, ümmî Arapların kültürel gelişmesinin de hızlandığı görülür. Ancak, Arapların İslâm ¹⁷ öncesi kültür hayatlarına ¹⁸ baktığımızda; kültür gelişiminin yavaş, yazının ibtidai olduğu, okur yazarlık oranının ise; "Mekke gibi büyük bir şehirde on beş yahut yirmiden fazla olmadığı"¹⁹ görülür.

"İslâm'ın geldiği günlerde dünya, üstüste yığılmış çeşitli inanç, düşünce, masal, felsefe, kuruntu ve görüş bulutlarının egemenliği altında idi. Bu bulut katmanlarında hak ile batıl, gerçek ile düzmece, din ile hurafe, felsefe ile masal birbirine karışmıştı, insan vicdanı bu koyu bulut katmanları altında, karanlıklar ve belirsizlikler içinde boğuluyor, bir türlü kesin gerçeği bulamıyordu.²⁰ Sözü ettiğimiz belirsiz, kesin bilgiden ve aydınlıktan yoksun çöl, insanın kendi ilahını, bu ilahın sıfatlarını ve başta insan olmak üzere O'nunla yaratıkları arasındaki ilişkiler ile ilgili düşüncesini de çepeçevre kuşatmıştı. Oysa insan vicdanı, ilahî ve bu ilahın sıfatları hakkında

¹⁴ A.g.e. s.278.

Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 17-23.

¹⁵ Mekke (Şehirlerin anası, Köylerin anası, Başkent te denilebilir.) Kur'an'da 6/92 ve 42/7. âyetlerde geçmektedir.

¹⁶ Yesrib, Medine'nin asıl Arapça ismidir. Peygamberin şehri manasına. Kur'an'da 33/13. âyette geçmektedir.

¹⁷ İrtidat ve Mürtedin Hükümü, §.85.

¹⁸ Bkz:Kitabül-Esnam, İbn-i Kelbi; Muhtasar Hadis Tarihi, M.Hamidullah; Tarih Boyunca Tevhid Múc. Hz. Peyg. Hayatı, Mevdudi, Pınar Yay. C.3. İlgili Böl.

¹⁹ Muhtasar Hadis Tarihi.s. 15; Tevhid Múc. Mevdudi, Pınar Yay. C.2, s. '5.

²⁰ "T-izilali'l-Kur'an, Seyyid Kutub, C.1, s.22

belirgin bir inanca ve düşünceye varmadıkça ve sözünü ettiğimiz bu körlüğü, uçsuz-bucaksız düşünce çölünü ve koyu bulut katmanlarını aşarak kesin bir bilgiye ulaşmadıkça ne evren, ne kendi öz varlığı ve ne de yaşayacağı hayat tarzı konusunda istikrara kavuşabilir." ²¹

Cahiliyyet

inançta ve yaşamda zulmün egemen olduğu islâm Öncesi döneme, "cahiliyye dönemi" denir.

Ancak şurası kesin olarak unutulmamalıdır ki; bu dönem için "Cahiliyye" ²² kavramının kullanılmış olması, mutlak manadaki bilgisizlik ve cehaletten öte, Rabbanî terbiyeden uzak oluşlarından ve Allah'la birlikte başka ilahlar da edinmiş olmalarındandır. ²³

İslâmî olmayan her dava, ne zaman güdülürse güdulsün bu içerikte olduğu müddetçe cahiliyye davasıdır.

"Nesep, ülke, ırk, bazı mezhep veya tarikatlar gibi Kur'an ve islâm'ın davetinin dışında kabul edilen her şey, cahiliyye davasıdır. Hatta muhacir ve ensardan iki kişi hasımlaştığında, muhacir olan "Yetişin muhacirler!" ensardan olan da "Yetişin ensar!" deyince, Hz. Peygamber (s.a.v.): "Ben arantdayken cahiliyye davası mı güdersiniz?" buyurmuş ve bu yaptıklarına çok şiddetli bir şekilde kızmıştır. ²⁴

Izutsu ise, "Kur'ân'da Allah ve İnsan" adlı araştırmasında, "Ca-hiliyye" hakkında; "Kur'ân'ın en önemli anahtar terimlerinden biridir." ifadesini kullanır. Ve şu izahta bulunur:

"Bu kelimeyi iyice anlamadan yeni dinin adı olan îslâm kavramının, Arapların dini düşünce tarihindeki yerini tayin edemeyiz... Cahi-liyye henüz tarihsel bir devir değil, kişisel bir sıfattır. Bu orijinal manada "Cahiliyye" kelimesi "İslâm'dan önce" diye tercüme edilemez, çünkü o, daha çok şimdiyi gösterir. Cahiliyye, sadece islâm'ın zuhurundan önceki devri ifade etmez; o, pozitif bir şeydir ve pozitif olarak "islâmî" olana aykırıdır, insanın müslüman olmasından önceki hayatını belirtir. Hasılı feridin hayatı islâm ile tam iki kısma bölünmüştür. Bu ana kadar o, bir cahil idi, bu andan itibaren ise bir müslimdir." ²⁵

"...Cahiliyye, gelip geçmiş bir tarihi dönem değildir. Belirli bir zaman aralığından ibaret değildir cahiliyye. Toplum islâm nizamından uzaklaştıkça yeniden ortaya çıkan bir durumdur. Geçmişte, günümüzde ve gelecekte bu böyledir..."

Cahiliyye toplumu, islâm toplumunun dışında kalan her çeşit toplumdur! Objektif bir tarif yapmak istersek, deriz ki: Cahiliyye toplumu, yalnızca Allah'a kul olma esasına dayanmayan, bu esasa samimiyetle bağlanmayan her toplumun adıdır. Bu kulluk itikadı düşüncede, ibadet şekillerinde ve kanuni hükümlerde ortaya çıkar..." ²⁶

İslâm öncesi dönemde, Allah'ı layıkıyla tevhit edip ona yaraşır şekilde ibadet edilmeyişi ve sosyal hayatta, ilahi yasaların uygulanmamasından ötürü Mekke ve Medine'ye, "Daru'l-Şirk, Daru'l-Zulüm" denildiği göz önüne alındığında "Cahiliyye" kavramının neyi ifade ettiği daha bir netlik kazanır. ²⁷

içinde bulundukları sapıklığı, kitap ve hikmet öğretisiyle değiştirmeyi hedefleyen Allah (c.c):

"Çünkü ümmîlere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler. "(Cum'a/2)

"Cahiliyye devri hükmünü mü istiyorlar? Yakinen bilen bir millet için Allah'tan daha iyi hüküm veren kim vardır?" (Maide/50, bkz. Al-i Imrân/145, Feth/26)

Allah Resulü {s.a.v.}'İn Akabe Biatı ve bir çok biatte olduğu üzere ilk ve temel şartı "Allah (c.c.)'ye ibadette hiçbir şeyi ortak etmemek üzere..." "buyurmuş olması da Cahiliyyeden islâm'a girişin neyi ifade ettiğini açık ve net olarak gösterir.

işte bu manadaki İslâm öncesi cahiliyye döneminde, öylesine tutarsızlıklar, saçma sapan inanışlar ve öylesine vahşiyane davranışlara rastlıyoruz ki; İslâmî bir terbiye, ilahi bir nizam, Rabbanî bir metodun dışında hiçbir beşeri gücün bu davranışları bir düzene sokup, adaleti tesis etmesinin mümkün olamayacağını görürüz.

"Cahiliyye" kavramına kısaca değindikten sonra, şimdi de islâm öncesi Arap toplumuna, yani islâm mesajının gelmiş olduğu o günkü Cahiliyye toplumunun işleyişine bakalım. Kısaca inançları, kültürel hayatı, sosyal yaşantıları, kurumları ve bu kurumların işlevlerini -yüklenmiş oldukları misyon itibarıyla- inceleyeceğiz. ²⁸

Müşriklerde Allah İnancı

islâm öncesi cahili yapıda, insanların Allah inancı başlı başına bir araştırma konusudur. Ancak biz burada çok kısa alıntı ve izahlarla konuya değineceğiz. Konunun odak noktası şudur:

Müşrikler gerçekte Allah (c.c.)'ye inanıyorlardı. Allah (c.c.)'yü bir çok noktada tevhit ediyorlardı. Meleklerle,

²¹ Ahmet Y. Özütöprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 27-29.

²² Bkz; Âl-i Imrân/154; Mâide/50; Ahzâb/33; Fetih/26

²³ "Tarih Boyunca Tevhid Müc, ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.1 s.289, 292; Kelimeler ve Kavramlar, Yusuf Kerimoğlu, s.62; Kur'an'da Allah ve insan, Izutsu, s.190; Yoldaki işaretler. Seyyid Kutub s.22,23,102,199,

²⁴ Siyaset, İbn-i Teymiyye, s.125 ;Buhari.C7 Menkıbeler Kitabı.s.3320; Müslim.C.1 İman Kitabı, s.408

²⁵ Kur'ân'da Allah ve İnsan, s.204, 190.

²⁶ boldaki işaretler. Seyyid Kutub s. 199,107

²⁷ Bkz: islâm Hukukunda ilke Kavramı, Dr. Ahmed özel, s.73...

²⁸ Ahmet Y. Özütöprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 29-31.

cinlere, gaybe inanıyorlardı. Hacc ediyor, kurban kesiyor, adak adıyorlardı. Bazılarının şirk üzerine oldukları halde ,oruç tutup namaz kıldıkları, nikah kıyıp mehir verdikleri, sünnet olup hatta ahirete inananlarının olduğuna dair, Kur'an'da, hadis kaynaklarında ve siyer kitaplarında geniş bilgiler vardır.

Bütün bunlara rağmen Allah (c.c.)'nün sıfatlarından bir veya bir kaçını putlarına vermiş olmaları, putlara yaratıcı manasında tapınmadıkları halde, onlara kutsiyet atfederek Allah (c.c.) ile putları arasında özel bir bağ kurarak, şefaathiler kabul etmeleri, esas itibariyle onların şirkinin özüydü. Allah (c.c.)'nün hükümranlılığını bölüştürerek kendilerine ve putlarına izafe etmeleri, pulculuklarının pratik yansımasıydı. Zaten onların "ortak koşa" diye adlandırılmasına sebep, Allah'ın varlığına inandıkları halde, Allah'a zatında ve sıfatlarında ortaklar tanımış olmalarıydı. Allah'a ait yetki ve hükümranlılığı kendilerine veya yaratılmışlardan ölü veya diri, canlı veya cansız, somut veya hayali birilerine vermiş olmalarıydı.

Karaları ve denizleri fesadın kapladığı o dönemde tabii ki, Dehri-ler (ateist-laik) de vardı. Tutarsızlıklar içinde, birbirini tekzip eden düşüncelere sahip insanların varlığı da pratik bir vakıa idi.

Müşriklerin Allah (c.c.) inancına sahip olduklarına dair Kur'an'da birçok âyet-i kerime vardır.²⁹

"Andolsun ki onlara: "Gökleri ve yeri kim yararm?" diye sorsan, "elbette Allah'tır" derler. De ki: "Öyleyse bana söyley misiniz? Allah bana bir zarar vermek isterse, Allah'ı bırakıp ta ibadet ettikleriniz, O'nun verdiği zararı giderebilir mi? Yahut Allah bana bir rahmet dilerse, onlar O'nun bu rahmetini önleyebilirler mi?" De ki: "Bana Allah yeter. Tevekkül edenler, ancak O'na güvenip dayanırlar. "(Zümer/38)

"(Resulüm!) De ki: "Size gökten ve yerden kim rızık veriyor? Ya da kulaklara ve gözlerle kim mâlik (ve hakim) bulunuyor? Ölüden diriye kim çıkarıyor, diriden ölüye kim çıkarıyor? (Her türlü) işi kim idare ediyor?" "Allah" diyecekler. De ki: "öyle ise (Ona âsi olmaktan) niyesakınmıyorsunuz?"(Yûnus/31) "(Resulüm) De ki: "Eğer biliyorsanız (söyleyin bakalım), bu dünya ve onda bulunanlar kime aittir?" "Allah'a aittir" diyecekler, "öyle ise siz hiç düşünüp taşınmaz mısınız?" de!" "Yedi kat göklerin Rabbi, azametli arşın Rabbi kimdir?" diye sor.

"(Bunlar da) Allah'ındır" diyecekler. "Şu halde siz Allah'tan korkmaz mısınız" de!"

"Eğer biliyorsanız (söyleyin), her şeyin melekûtu (Mülkiyeti ve yönetimi) kendisinin elinde olan, kendisi her şeyi koruyup kollayan, fakat kendisi korunmayan (buna muhtaç olmayan) kimdir?" diye sor! "(Bunların hepsi) Allah'ındır" diyecekler. "Öyle İse nasıl olup da büyüye kapılıyorsunuz?" de."(Mü'mînun/84-89) . , "Andolsun ki onlara: "Gökleri ve yeri yaratan, güneşi ve ayı buyruğu altında tutan kimdir?" diye sorsan, mutlaka, "Allah" derler. O halde nasıl (haktan) çevrilip döndürülüyorlar? Allah rızık kullarından dilediğine bol bol verir, dilediğine de kısar. Şüphesiz Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Andolsun ki onlara: "Gökten su İndirip onunla ölümünün ardından yeryüzünü canlandıran kimdir?" diye sorsan, mutlaka, "Allah" derler. De ki: "(Öyleyse) hamd da Allah'a mahsustur." Fakat onların çoğu (söyledikleri üzerinde) düşünmezler. "(Anke-but/61-63)

Yukarıdaki âyetlerde görüldüğü gibi müşrikler, Allah (c.c.)'yü bir çok sıfatında tevhid ediyorlardı.

"Cahiliyye devri Arapları, kendilerini Hz. İbrahim ile Hz. İsmail'in evlatları sayıyor ve bu iki peygambere tam olarak bağlı olduklarını sanıyorlardı. Dinî inanç ve düşüncelerinin bozulmasına rağmen dinlerinin, en üstün ve Allah katında makbul din olduğunu düşünüyorlardı." ³⁰

Abdulmuttalip zenzem kuyusunu kazmaya kalkıştığında Ku-reyş'Hler karşı çıkarlar. Kendilerini nisbet ettikleri ataları İsmail (a.s.)'in kuyusu olduğunu söyleyerek ortak olmaya kalkarlar. ³¹ Kendilerini nisbet etmiş oldukları İbrahim ve İsmail (a.s.)'in tevhid dininden düşünce ve pratiklerinde birçok izler vardı.

Abdulmuttalib zenzemi kazmak ister. İs'âf ve Naile putları arasında oğullarından hangisini tanrıya kurban etmesi gerektiğine dair fal oklarını çeker. Fal okları Abdullah'ın kurban olması gerektiği yönünde çıkar.

Abdulmuttalib tipik bir Mekke'li müşriktir. O, içinde yaşadığı toplumu sembolize edebilecek bir kişidir. Onun ifadeleri bu açıdan oldukça önemlidir. Abdulmuttalib'in şiirleri, içinde yaşadığı toplumun Allah (c.c.) İnancını bize verir. Onların küfrünün, şirkinin Allah (c.c.)'yü inkardan kaynaklanmadığı, tam aksine çoğu kez içinde bulunduğumuz toplumun dahi fevkinde bir Allah (c.c.) inancına sahip olduklarını görürüz. Allah (c.c.)'ye inanıyor, ancak layık olduğu şekilde tevhid etmiyorlardı, ibadeti de Allah (c.c.)'ye yaraşır şekilde yapmıyor ve kulluğu O'na has kılıyorlardı.

Abdulmuttalib'in bu dönemde yapmış olduğu dualarını İbn-i İsa-hak uzunca verir. Abdulmuttalib şöyle dua ediyordu:

"Allah'ım! Mutlak kudret sahibi Sensin. Övgüye layıksın, Rabbimsin, ilk yaratan, öldükten sonra da tekrar diriltecek olan Sensin. Sert ve sabit şeyleri ayakta tutarsın. Eski ve yeni her şey Senden gelir. Dilersen istediğine ilham edersin...

Rabbime söz verdim, ben ahdini gözetenim. Günlerce çukur kazarım., O ise yalnız basma evreni kurdu.

Vallahi, O'na layık olduğu şekilde hamdedemiyorum.

O'na nasıl düşmanlık ederim, ben o'nun kuluyum.

Ben O'na verdiğim vaadi geciktirmekten korkarım.

O'na verdiğim sözü terk edersem, dalâlete düşmekten...

²⁹ Bkz: Zümer/3,38; Nahl/35; Yûnus/18,22,23,31; Fussüet/14;L Mü'mi-nun/84-89; Ankebut/61,63; Enfâl/35;Tevbe/17,19; En'am/109,136; Zuh-ruf/9,19,20,87; Fâtır/42; İsra'/67; Neml/49; Lokman/25; Ra'd/16.

³⁰ Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.2,s.16,210

³¹ Siyer, İbn-i İshak, s.74; Siret-i İbn-i Hişam, C.1, s.198.

Allah Rabbimdir, Ben de O'na yaptığım adağı yerine getiriciyim.

Korkarım Rabbimden, şayet enirine isyan edersem.

Vallahi, hiçbir şey O'nun hükmüne güç yetiremez.

O, benim velimdir. O'nun ömrü (Abdullah'ın) O'nun elindedir...

O'nu sen verdin ya Rabbi onu başkasına bırakma!

Gizli açık dua ettim Rabbime. Sözümü açıkladım, sabrederek hamdettim. Yenleri tertemiz bu çocuğu bana bahşeden Allah'a hamd olsun! Hamd yaratanadır, kullara değil..."³²

Yine Ebrehe filleriyle Kabe'yi yıkmaya gelince, Abdulmuttalib Eb-rehe'den gasp edilen develerini ister. Ebrehe'den Kabe hakkında bir talepte bulunmayınca, Ebrehe'nin sorusu üzerine:

"Ey Melik! Ben ancak malım hakkında konuşurum. Bu evinse Rabbi vardır. Onu O korur. Bu nedenle O'nun hakkında bir istekte bulunmadım."³³ der.

Tarihçiler Fil Vakası neticesinde Kabe'yi Rabbinin koruması ve Ebrehe ordusunun helak olması akabinde, müşriklerin birkaç yıl putlara tapmaksızın Allah'a yöneldiklerini dahi bildirirler.³⁴

"Beytullah'ın yeniden inşası esnasında Mekke'li müşrikler toplanırlar. Ancak Kabe'yi yıkmakta tereddüt ederler. Nihayetinde Velid b. Muğire bu işe başlama cesareti gösterir. Ve yıkıma başlar. Bu esnada söyledikleri sözler onların Allah (c.c.) inancını da göstermesi açısından Önemlidir. Velid b. Muğire şunları söyler:

"Ey erenler! Bu tedbiri madem ki ettiniz tamamlamak gerekir. Tanrı Teala gizli maksatlara muttallidir. Niyetimizi bilir ki bu işten ne dileriz. Ya Rab! Sen bilirsin ki bu işten maksadımız evini yeniden imar etmektir. Ve daha sağlam yapmaktır."³⁵ Bu konuda tbn-i Hişam; Velid b. Muğire'nin şunu da söylediğini ekler: "Ey Allah'ım! Burası korkulur bir yer değildir. Çıkmadık, Senin dininden çıkmadık, sapmadık."³⁶

"Ebu Vehb Amir b. Aziz Kabe'nin inşası esnasında Kabe'den bir taş alır, ancak taş elinden fırlayıp yerine gidince şunları söyler:

'Ey Kureyş halkı! Kabenin yapımına ancak temiz kazancınızı sokun, onu harcayın! Haksız para, faiz kazancı - başka bir rivayette de zinanın ücretini- ya da insanların birinden haksızlık yoluyla sağladığınız parayı sokmayın!"³⁷

Yine aynı esnada, Haceru'l-Esved'in yerine konulması için anlaşmazlığa düşerler. Nihayetinde Haceru'l-Esved'in Resûlullah (s.a.v.) tarafından yerine yerleştirilmesinde ittifak ederler.³⁸ Onları anlaşmazlığa iten sebep, Allah (c.c.)'nın evine verdikleri önem ve her kabilenin kendisinin bu fazileti alması arzusuuydu. Bu da onların sahip olduğu Ailah (c.c.) inancını bir başka açıdan ortaya koyar.

"Abdullah b. Ömer, babası Ebu Bürde'ye, "Kavmin, Cahiliyye döneminde Kabe'yi tavaf ettikleri zaman ne diyorlardı biliyor musun?" dedi. O da, "Ne diyorlardı?" diye sordu. "Allah'ım! Bu birrdir. Eğer tam hakkıyla yapma durumu olursa, onu ancak Allah tam yaptırır. Ya Rabbi! Eğer mağfîret edecek olursan herkese mağfîret et! Zira Senin hangi kulun günahsız olabilir? diyorlardı." diye cevap verdi."³⁹

Cahiliyye insanı ihlal sırasında şöyle derdi:

"Buyur Allah'ım buyur!

Buyur Senin ortağın yoktur! Ancak bir ortağın vardır.

O da Senin hükmündedir.

Sen ona ve onun sahip olduklarına hükmedersin!"⁴⁰

"Resûlullah (s.#.v.) ve akrabalarına, Kureyş'lilerin uyguladığı üç yıl boykot ve muhasara neticesinde, "Ebu Talib maiyetindekilerle beraber Kabe'nin örtülerine tutunarak Allah'a dua eder: "Ya Rabbi Bize zulüm eden, bize merhametsizlik yapan, bizim için haram ettiklerini kendileri İçin helal eden ve bizimle bütün münasebetlerini kesenlere karşı bize yardım et!"⁴¹

Küfrün doruk noktasındaki bu ümmetin Firavunu olan, Ebu Cehil ise, Bedir günü insanlar birbirleriyle karşılaşp yaklaştıkları zaman inanmış olduğu tanrılarının en büyüğü olan Allah'a şöyle dua eden

"Ey Allah'ım! Muhammed hısmılık ilişkilerini bize kestirdi. Ve bize bilinmeyen bir şeyle geldi. O halde sabahleyin onu helak et!"⁴² Böylece aleyhine ilk hükmü veren o oldu. Bu dua "Taberi'nin Tari-v-hin"de ise şöyle geçer: "Ey Tanrım! Senin hazretinde her kim sevgili ise o'W yardım eyle!" dedi. Allahu Teala hazretleri hemen şu âyeti gönderdi; "(Ey, Kafirler) Eğer siz fetih istiyorsanız, işte size fetih geldi! (Yenelim derken yenildiniz)" (Enfâl/19).

Konumuza bir örnek de Hudeybiye Anlaşmasından verelim: Süheyl b. Amr Kureyş'liler adına anlaşmanın

³² İbn-i İshak, s.77, 84, 86, 94, 96, 97...

³³ tbn-i İshak.s.114; İbn-i Hişam, C.I, s.87; Tarih-i Taberi C.2, s.277.;İbn-ül-Esir.C:İs.399

³⁴ "Tefhimu'l Kur'an.C:7 s.240 ;Tevhid ve Değişim, Celaleddin Vatandaş, Pınar Yay. s.19

³⁵ Tarih-i Taberi, C.2, s.342, İbnü'l Esir C:2 s.45;İbn-i Hişam C:İs.262

³⁶ İbn-i Hişam. C.I, s.260

³⁷ İbn-i İshak, s.157; İbn-i Hişam, C.I, s.258.;İbn'ül-Esir C:2 s.45

³⁸ İbn-i Hişam, C.I, s.262; Tarih-i Taberi C:2 s.342;İbn'ü-EsirC:2 s.45 .-

³⁹ İbrt-itshak, s.149.

⁴⁰ İbn-i tshak, s.175; İbni Kelbi, s.27; İbn-i Teymiyye, Külliyyat, C.2. s.155.

⁴¹ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3, s.282.

⁴² İbn-i Hişam, c.2, s.363.

tarafıdır, imam Ali (r.a.)'m sulh şartlarını yazması esnasında, Resûlullah (s.a.v.)'in "Rahman ve Rahim Allah'ın isminin inayetiyle yaz!" demesi üzerine Süheyl b. Amr hem kendi açısından tutarlı, hem de Kureyş'li müşriklerin Allah (c.c.) inancını ortaya koyması açısından önemli bir itirazda bulunur. Ve "Bunu tanımam" diyerek Allah'ın Rahman ve Rahim sıfatlarını inkar ettiklerini ortaya koymuş ve "Şöyle yaz! Ey Allah'ım! Senin isminle" diyerek te sahip oldukları ve sahiplenerek zikrettikleri Allah {c.c.} inancını izah etmiş olur.⁴³

Müşriklerin, kendi safında yer aldığı Şeytanın (el-İblis), çarpık imanını da eklersek, sanırım Allah (c.c.)'nın Kur'an'da bizden istediği İmanı, yani "Tevhid akidesi"ni tefrik (ayırt) edebiliriz.

İblis (lanet üzerine olsun), Allah (c.c.)'nın yaratıcı olduğu, izzet ve şeref Allah'a ait olduğu (Sâd/82), ahirete, güç ve iktidarın Kendisinde olduğu (A'râf/14), doğru yolun Allah'ın yolu olduğu (A'râf/16), O'nun izninden gayrı hiçkimsenin muhayyer davranam ayacağı ve ancak kendisinden korkulması gerektiği (Haşr/16, Enfâl/48) şeklinde bir Allah inancına ve daha bir çok konuda sıfatlar ile donanmış bir Allah inancına sahipti. Bu konuda daha birçok örnek verilebilir.

Şeytanın, Kur'an'da Allah (c.c.)'ye eksikliklerden münezze, Sa-med ve Tevhidin gerekleri olan bir imanla iman etmemiş olması, onun lanetlenilerek kovulan el-İblis olmasının da sebebidir. Yine onu kıyamete kadar lanetli kılacak sebep, Allah (c.c.)'nin emir ve yasaklarına karşı muhalefet etmiş olması, fikir yürüterek O'nun (c.c.) hükümlerine razı olmamasıydı.

Mekke'lileri müşrik yapan sebep, "Allah (c.c.)'den başka yaratıcı" ya inanmış olmaları değildi. Onları müşrik yapan, "Allah (c.c.)'den başka ilah, Melik, Rabb sıfatlarıyla donanmış hatadan münezze, sıfatlarında ve zatında Samed olan Allah (c.c.)'ye inanmamalarıydı. Allah'ı gökte İlah kabul ettikleri halde, sosyal ilişki ve kanun koymada uluhiy-yeti, rububiyyeti çoğu kez kendilerine almış olmalarıydı.

"Örnek olarak sadece ilk gelen bir âyeti dahi dikkate alacak olursak konu açıklığa kavuşacaktır, ilk âyet bilindiği gibi; "Yaratan Rabbi-nin adıyla oğ" (Alak/1) mealindeki âyettir. Mekke'li müşrikler açısından düşünüldüğünde "Yaratan" Allah'tır. Ancak Rabb, mutlak anlam-da Allah (c.c.) olmakla birlikte aslında kendileridir. Halbuki bu âyette ise insani bir işin (okumak) yaratan Allah (c.c.) adına değil de yaratan Rabb adına yapılması isteniyor. Böylelikle "Lâ ilahe illallah"ı tefsir eder şekilde Rabb oluşun, sadece Yaratanın sıfatı olduğu açıklanmış oluyor ve parçacı yaklaşım iptal ediliyor. Çünkü insanların yaratmakta bir na-sîbleri olmadığını müşrikler kabul ediyorlardı. Âyetle, Rabb oluş ta, sadece Yaratan'a ait kılınca, Mekke müşriklerinin Rabb'lık İddialarının asılsızlığı açığa çıkmış oluyordu. Yaratanın aynı zamanda ortağı olmayan ilah, Rabb ve Melik olduğu da açıklanarak, müşriklerin inanç ve kanaatlerindeki yanlışlıklar gösterilip, düzeltilir, hakikat net şekilde ifade edilir."⁴⁴

Zaten "Şirk" ancak Allah'ın varlığını kabul edenler için söz konusudur. Yoksa Allah'ı inkar eden bir kimsenin O'na ortak koştuğu söylenemez... Mesela Hz. Yusuf (a.s.) döneminde hüküm süren Firavunlardan bahseden Kur'an-i Kerim, onların Allah'ın varlığını kabul ettiklerini, fakat O'na başka ortaklar koştuklarını haber vermektedir {Nemi/13, Yûsuf/50,53,73,77,79,88, Mü'min/34, tsrâ/102}.

"Şunu belirtmek gerekir ki, Allah'ın varlığını inkar etmek tarihte hiçbir millet çoğunluğu tarafından benimsenmiş bir inanç biçimi olmamıştır. Peygamberlerin gösterdikleri yoldan çıkan kafirlerin benimsedikleri inanç şekli hep şirk olmuştur. Allah'ı inkar edenler her zaman küçük bir azınlık olmuştur. Bunlar da heykellere, yıldızlara ve putlara olağanüstü saygı gösteren bir takım müşrik felsefeciler, yani okumuş (!) kimselerdi. Eski kavimlerle ilgili bize kadar gelen haber ve hikayeler bunu açıkça gösterir."⁴⁵

Böylece Kureyş'liler, hatta tüm insanlık, kendilerinin gerçekte neye davet edildiklerini çok iyi anhyorlardı. Bu mesajı kabul ile neleri taahhüt ettiklerini iyi biliyorlardı. Cahiliyyede terkettikleri karşılığında sadece cennete razı olanlar, İslâm ile şerefleniyorlardı. Dünyalıkları ve despotluklarını bırakmak istemeyenler, inkarlarına haset ve çekeme-mezlik gibi başka fitneler de ekliyorlardı. Allah (c.c.), onları terketmek istemedikleri saltanat ve çıkar düzenleriyle birlikte helak etti. Ve alaşağı oldular.

Sadece Allah'a ait sıfatlarda değil, Arap insanının kafasındaki birçok kavramın saltanatı bu şekilde alabora olmuştu. ⁴⁶ Kavramların yüklendikleri yeni manalar o İnsanlara yeni bir kimlik kazandırmış, üstünlüğün ölçüsünün değişmesi bir anda tüm toplumdaki değer yargılarını ve statüleri de tersyüz etmişti.

Onların bu kabullerine ve Allah (c.c.)'ye inançlarına rağmen onlara gelen mesajın içeriğine baktığımızda;

"Kur'an-i Kerim insanlara Tanrının varlığını bildirmek için inmemiştir. Çünkü onlar Kur'an olmadan da bunu bilmekteydiler... Doğrusu bütün semavi kitaplar ve bütün Peygamberler -aralarında peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) de bulunmak üzere- insanlara sağlam bir inanç sisteminden söz etmek için gelmişlerdir. Onlara "Allah (c.c.)'ye ibadet edin! Sizin O'ndan başka İbadet edecek bir İlahınız yoktur." (Hûd/61) demişlerdir. Tarihin başlangıcından sonuna kadar insanlığın problemi, Allah'ın varlığını bilmemek ve herhangi bir şekilde O'na ibadet etmek olmamıştır. Aksine, insanların en büyük meselesi; Allah (c.c.)'yü hakkıyla bilememek ve bu yüzden de O'na yaraşır şekilde ibadet etmemek olmuştur."⁴⁷

⁴³ İbn-i Hişam, C.3, s.436; İbnü'l Esir.C:2 s.189

⁴⁴ Tevhid ve Değişim, Celaledin Vatandaş, Pınar Yay. \$.41,42 -

⁴⁵ İman Üzerine. İbni Teymiyye. Pınar yay. s.254,255

⁴⁶ Bkz; Kur'an'da Allah ve İnsan; s.42.., Tevhid ve Değişim, Celaledin Vatandaş, Pınar Yay. s.64

⁴⁷ Kur'an'ı Nasıl Okuyalım, Muhammed Kutub, s.84,85

"...Kur'an-ı Kerim geçmiş peygamberlerin kıssalarını bize anlatırken de bunu açık seçik ortaya koyar. Nuh {a.s.) kavminin, Hüd (a.s.) kavmi Ad'm, Salih (a.s.)'ın kavmi Semûd'un, İbrahim (a.s.)'m ve Nemrûd'un kavmi, Lût (a.s.)'ın kavmi, Şuayb (a.s.)'ın kavmi, Firavun ve ailesi ve daha da yakinen tanımış olduğumuz Yahudi ve Hristiyanlar, bütün bu kavimler, Allah (c.c.)'nün varlığına, yüceliğine, Rablığı-na, her şeyin yaratıcısı, göklerin ve yerin sahibi, bu alemierin işini idare eden olduğuna inanıyorlardı. Ancak ahlakî, sosyal, medenî, siyasî ve diğer hayatî işlerde hüküm ve üstün otoritenin yalnızca O'na ait olduğunu, doğru yolu gösterenin, kanun koyanın, emretme ve yasaklamaya selahiyetli olanın yalnızca O olduğunu, yalnızca O'na tabi olunacağını söylemiyorlardı. Bütün bu işlerde Allah'tan ayrı olarak reislerini ve alimlerini rabler ediniyorlardı. Peygamberlerin (a.s.) onları daveti ise, bunun aksine rablığı ve ilahlığı ayrı ayrı rabler ve ilahlar arasında taksim etmemeleri, bütün manaları ile Allah'ı tek Rab ve tek ilah kabul etmeleri idi. Kim Allah'tan başkasının hükmünü kanun sayar, emir ve yasakların ifyulması gereken bir şeriat telakki ederse, onun otoritesini üstün kabul etmiş demektir. Uluhiyetin aslı bir otoritedir. Uluhiyet ve otorite (mutlak egemenlik) birbirini gerektirir. Otoritesi bulunmayan ilahhğı mümkün olmadığı gibi, ilah kabul edilmesi de yakışık almaz. Otorite sahibinin ilahhğmdan söz edilebileceği gibi tek basma ilah da kabul edilmesi gerekir. Çünkü şahsm ilahtan istediği bütün ihtiyaçlarının yerine getirilmesi veya şahsm İhtiyaçları sebebiyle birini ilah edinmek mecburiyetinde kalışı, otoritesiz (egementiksiz) mümkün değildir. Bunun için otoritesi olmayan Hanlığının da bir anlamı yoktur..."⁴⁸ Böylece, rububiyet ve uluhiyet konusunda, Allah'la beraber diğer ilahları da kabul etmeleri, bu sıfatları sadece Allah'a vermemeleri onları da müşrik-kafir yapan amillerdi.⁴⁹

Yukarıdaki âyet-i kerimelere, hadislerde bildirilenlere ve siyer bilgilerine baktığımızda cahiliyye insanmm müşrik olarak canlarını ve mallarını müslümanlara helal kılan ve onları Allah (c.c.)'yü layıkıyla anıp dini bir bütün olarak Allah (c.c.)'ye has kılmaya davet ettiren şirkleri gerçekte onların Allah (c.c.)'yü tanımaz olduklarından değildi. Çünkü islâm, yalnızca ateizm karşıtı bir din değildir. Onları kafir kılan sebep, Allah'ın varlığına inandıkları halde, O'na (c.c.) ortak koşmuş olmalarıydı. Allah (c.c.)'nün sıfatlarını, Allah (c.c.)'ye ait olan hakları başkalarıyla, ölü veya diri, canlı veya cansız uydurageldiklerine paylaştırmalarıydı. Nitekim onların namaz kıldıklarını, oruç tuttıklarını, haccedip adak adadıklarını, köle azad edip mescid onardıklarını, gay-be, meleklerle, cinlere vs. inandıklarını hatta içinde yaşadığımız toplumun bile çoğu kez önünde gidecek bir Allah inancına sahip olduklarını görüyoruz.⁵⁰

Putatapıcılık

İslâm Öncesi devirde müşrikler İbrahim ve İsmail (a.s.)'m şeriatından kalma birtakım prensiplere uyarken, aynı zamanda putperest inanış ve yaşayışı da din edinmişlerdi, isevilik ve Museviliğin tâbileri İslâm öncesi cahili yapıya toplu bakış nin yanında ateistlere de rastlamak mümkündür. Bunların yanında Allah (c.c.)'nün İnsanlığa bir müjdeci göndereceğini söyleyen, tevhid dinini araştıran, şirke karşı tavır alıp cahiliyye davranışlarını önlemeye çalışan, "Hamf adı verilen muvahhidler de vardı."⁵¹ Bunlardan Peygamber (s.a.v.) zamanında yaşayanlardan; Varaka b. Nevfel, Ubeydul-lah b. Cahş, Osman b. Huveyrîs ve Zeyd b. Amr⁵² en önemli şahsiyetlerdi.

Putatapıcılığın başlangıcına dair bir çok rivayet vardır. Yarımada'ya puta tapıcılığın gelişi veya başlaması hakkında rivayet edilir ki; İran meliklerinden Erdîşer'in oğlu Şapur Zü'l-Ektaf zamanında (m.310-380) Kabe-i Muazzama Huzaa Kabilesinin eline geçer. Amir b. Luhayy'ı kendilerine reis seçerler. Amir tarafından Belka'dan getirilen puta tapmaya başlarlar.⁵³

İbn Abbas (r.a.)'den; Peygamber {s.a.v.) buyurdu ki: "Cehennem bana yaklaştırıldı. Amr b. Luhayy'ı kısa boylu, açık tenli, mavi gözlü, bağırsaklarını ateşte sürüten biri olarak gördüm. "Bu kimdir?" diye sordum, dendi ki: "Bu Amr b. Luhayy'dır; al-Bahira'yı, al Vasilayı, as-Sai-ba'yı, el-Hamiya'yı ilk getiren, İbrahim peygamberin dinini değiştiren ve Arapları putçuluğagötüren adamdır."⁵⁴

"Amr b. Luhayy, İsmail oğulları ile birleşir. Cürhüm kabilesiyle savaşarak onları, yener ve onları Kabe'den uzaklaştırıp Mekke'nin dışına sürerek kutlu evin bekçiliğini üzerine alır. Amr b. Luhayy sonra ağır bir hastalığa tutuldu. Kendisine denildi ki: Suriye'de Balka denilen yerde sıcak bir pınar vardır. Oraya gidersen iyileşirsin, Oraya gitti, yıkandı ve iyileşti. Oranın halkının putlara tapıldığını gördü. "Bunlar nedir?" dî-ye sordu, dediler ki; "Biz bunların aracılığı ile yağmur ve düşmana karşı yardım İsteriz." Bunun üzerine, bunlardan kendisine de vermelerini İstedi, verdiler. Onları Mekke'ye getirdi ve Kabe'nin çevresine dikti."⁵⁵

Burada görüldüğü gibi asıl dikkate şayan, insanların tevekkül ve yönelişlerini Allah'a arz etmeleri gerekirken,

⁴⁸ Kur'an'a Göre Dört Terim. s:24,28,42,...

⁴⁹ Bkz: Zümer/3,38; Yûnus/18,22,23,31; Fussilet/14; Mü'minun/84-89; Ankebut/61,63; Enfâl/35; Tevbe/17,19;

En'âm/109,136; Zuhuruf/9,87; İsrâ/67; Neml/49; Lokman/25; Ra'd/16, Bkz:Buhari.C:3 Zekat Kitabı.s:1361;

⁵⁰ Ahmet Y. Özütöprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 31-40.

⁵¹ İbn-itshak,s.170

⁵² Kitabü'l-Esnam'a eklenilen notlardan, s. 162

⁵³ İbn-i Hişam C.1 s.116-117; Fıkhü's-Siyre, Ramazan el-Buti, s.50.

⁵⁴ Buhari, 3/1150, 7/3324, 9/4347; Kitabü'l-Esnam, İbn-i Kalbi, s.51

⁵⁵ Kitabü'l-Esnam, s.28; İbn-i Hişam C.1, s.116-117

acziyetlerinin giderilmesi, ihtiyaçlarının arzı v.s. sebeplerin putlara yönelişe gerekçe oluşudur. Aynı zamanda Allah (c.c), Samed (Her şeyin kendisine muhtaç) olduğu halde ya tapındıklarını böyle samed addediyor ya da Allah (c.c)'nün sıfatlarından bir veya birkaçını putlarına veriyorlardı. Yağmur yağdırmak, düşmana karşı yardım isteyip muzafferiyet elde etmek gibi...

Putla tapıcılığın Âdem oğullarıyla başladığına dair "Kıtabu'l-Es-nam"ın sahibi ikinci bir rivayet daha verir:

"...Şitoğulları, Adem'in mağaradaki cesedine giderler, ona saygı duruşunda bulunurlar ve rahmet dilerlerdi. Ademoğlu Kabil'in oğullarından birisi dedi ki; "Ey Kabiloğlu! Şitoğullarının bir Dâvar't* var, onun etrafında dönüyor, ona saygı gösteriyorlar, sizin bir şeyiniz yok!" Sonra onlara bir put yaptı ve böylece o, put yapanların ilki oldu."⁵⁶

Daha sonra Allah (c.c.)'nün Kur'an'da (Nûh/21-24) zikrettiği putların nasıl putlaştırılıp tapmadıklarını şöyle anlatır:

"Vedd, Suvâ', Yağus, Ye'uk ve Nesr, dindar iyi kişilerdi. Hepsisi de aynı ayda öldüler, akrabaları çok üzüldüler, Kabiloğullarından biri dedi ki; "Ey hemşehrilerim! Size onların şeklinde beş put yapayım mı? Yalnız ruhlarını veremem?", "Yap!" dediler. O da tıpkı onlar gibi beş put yapıp dikti. Artık herkes kardeşine, amcasına, yeğenine geliyor, ona saygı gösteriyor, etrafında dönüyordu. Bu, bir kuşak boyunca böyle sürdü... Sonra başka bir kuşak geldi. Bütün putlara öncekilerden çok daha fazla saygı gösterdiler. Onlardan sonra üçüncü bir kuşak geldi; bunlar dediler ki; "Bizden öncekiler bunlara muhakkak, kendilerine Allah (c.c.)'nün yanında şefaatsinler diye saygı göstermişlerdir. Başka bir sebeple değil." Ve onlara taptılar. Yaptıkları iş büyüdü, küfürleri arttı..."⁵⁷

Burada asıl Önemü olan; putlar hakkında yapılan rivayetlerde, pulculuğun, ne zaman başladığından öte, puta tapıcılığın nasıl başladığı noktasıdır. Bu çok daha önemli ve dikkate şayandır.⁵⁸

Bir başka rivayette; İbn Abbas ile Mücahid, Lat'm aslında Taif yakınlarında tepe ve kayalıklarda yaşayan bir kişi olduğunu ve ordan gelip geçenlere yiyecek ve içecek verdiğini, öldükten sonra da kendisi için bir anıt dikildiğini, kabri başında toplanılarak ona ibadet edildiğini beyan etmektedirler.⁵⁹ Daha farklı bir rivayette ise;

Mekke'li müşrikleri İbrahim (a.s.)'dan sonra, putlara ve taşlara tapmaya sürükleyen sebep şu oldu;

"Mekke'den uzaklaşan bir kimse, Kutlu Eve saygısından ve Mekke'ye olan derin bağlılığından ötürü, yanma kutlu bölgeden bir taş almaksızın uzaklaşmazdı. Nerede konaklarsa onu bir yere koyarlar ve tıpkı Kabe'yi tavaf ettikleri gibi kendilerine uğur getirsin diye ve saygı ve sevgilerini ifade amacıyla onu tavaf ederlerdi (çevresinde dönerlerdi). Kabe'ye ve Mekke'ye olan saygıları da devam ediyordu. Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsmail (a.s.)'dan öğrendikleri üzere haccediyor, umre yapıyorlardı."⁶⁰

Bu davranışları onları, gitgide hoşlarına giden şeylere tapmaya götürdü, asıl dinlerini unuttular. Hz. İbrahim ve İsmail (a.s.)'ın dinini başkasıyla değiştirdiler. Putlara taptılar ve kendilerinden öncekilerin durumuna döndüler..."⁶¹

Putculuğun oluşmasını sağlayan yaygın özellikleri net bir şekilde ifade etmesi açısından el-Biruni'nin (440/1048) tesbitleri oldukça önemlidir:

"Halkın avamından birine, yahut bir kadına, Hz. Peygamberin ya da Kabe'nin resmini gösterecek olursak, bunların sevinçlerinden bu resmi öptüklerini, yüzlerine ve bedenlerine sürdüklerini görürüz. Sanki kendisini resmin sahibini görmüş, Hacc ya da Umre yapmış zanneder. Nebiler, alimler ve melekler gibi saygı duyulan şahısların adına heykel yapılmasına sebep olan işte bu temayüldür. Bu putlar, gözden kaybolduklarında sahiplerini hatırlatmak, onlar gittikten sonra onlara karşı olan tazimi kalplerinde devam ettirmek için yapılmışlardır. Nihayet bunları yapanların üzerinden uzun zamanlar, birçok asır ve devirler geçerek yapılmalarında esas olan sebepler unutulmuş, bu iş, çok eskilerden beri yapılagelen bir adet ve gelenek halini almıştır. Sonra kanun koyanlar da, insanlar üzerinde etkisi çok olduğundan, bu yolu tutmuşlar, bu adet ve geleneği insanların üzerine vacip kılmışlardır."⁶²

Putculuğun doğuşuna dair daha farklı rivayet ve değerlendirmeler de vardır.⁶³

"Arap kabilelerinden Rebia, Gassan, Kelb, Tağlib, Kuda'a, Kina-ne, Hars, Ka'b ve Kinde'de çok sayıda Hristiyan ve Yahudi vardı. Bu Ehl-i Kitap da evham ve hurafelere esir düştükleri için dinlerinin asıl şekilleri bozulmuş ve

⁵⁶ Kitabu'l-Esnam, s.48

⁵⁷ Kitabu'l-Esnam, s.48

⁵⁸ Davar; kutlu taş, merasim, tavaf. Etrafında dönülen şey. Arap putlarının ibadet törenlerinde resmi geçitler. Ve genç kızlar bunu en güzel elbiseleriyle yaparlardı. (İbn-i el-Kelbi, s.43, Notlar; 237, 306, 371)

⁵⁹ Buhari/Tefsir Kit.C:10 s.4805; tbn Kesir.13/7542

⁶⁰ Barnabas incili, s.101; "...Bunun üzerine, yazıcılardan biri dedi ki: "Eğer ben domuz eti veya başka temiz olmayan et yersem, benim vicdanımı kirlilemezler mi?"

İsa cevap verdi: "İtaatsizlik insanın İçine girmez, insandan kalbinden dışarı çıkar ve bu nedenle yasaklanmış yemeği yerse kirlenmiş olur." Barnabas incili, s.101; "Ardından fakihlerden biri dedi: "Muallim sanki İsrail kavminin putları varmış gibi, verdin puta-tapıcılık aleyhinde konuştun, ve bize haksızlık etmiş oldun."

İsa cevap verdi: "Bugün İsrail halkında odundan heykeller olmadığını ben de pekala biliyorum; fakat, etten heykeller var."

Bütün yazıcılar buna kızarak cevap verdi; "O halde, biz de puta tapıcılardan (mı) oluyoruz?"

İsa cevapladı: "Size diyorum ki, "hükümde tapınacaksınız" demiyor, "Allah'ınız Rabb'(ı) bütün ruhunuzla, bütün kalbinizle ve bütün düşüncenizle seveceksiniz diyor. Doğru değil mi bu?" "Doğru" dediler hepsi birden."

⁶¹ Kitabu'l-Esnam, s.26-27; İbn-i Hişam, C.1 s.118; İslâm Öncesi Arap Tarihi, Neşet Çağatay, s. 104

⁶² Biruni/164,165'ten nakille Tevhid ve Değişim, Celaleddin Vatandaş, Pınar Yay.s.115

⁶³ Bkz: Kur'an ve Hadise Göre Şirk ve Müşrik Toplum. Dr.Nadim Ma-cit.Konyal992s.81

aralarına pek çok batıl itikad ve inanışlar yerleşmiştir. Her iki dine mensup olanlar, peygamberlerine, evliyelerine, havari ve şehitlerinden birçoğuna tapmaya başlamışlardı.

Aslında müşrik Arapların çoğu, eskiden alelade insan iken sonradan ilah ve tanrı derecesine çıkarılan kişilere taparlardı. Sahih-i Buha-rî'nin rivayetine göre; Vedd, Suvâ', Yeğus, Ye'uk ve Nesr, hepsi eskiden ermiş kişilerdi. Fakat sonradan birer tanrı haline getirilmiş ve putları dikilmişti.⁶⁴

"Bunlar Nuh kavminin taptığı beş puttur.⁶⁵ Allah (şanı yücedir) peygamberine (Allah'tan ona selam olsun) indirdiği kitabında (Kur1-an) onları andı.

(Nuh dedi ki; "Ya Rabbi, onlar bana isyan ettiler. Mallarının ve evlatlarının kendilerine büyük ziyandan başka birşey getirmediği kişilere uydular; büyük bir hile düzdüler ve dediler ki; "Putlarınızı sakın bırakmayın! Vedd'i, Suvâ'ı Yeğus'u, Ye'uk'u ve Nâsr'ı terketmeyin!" Onlar çok sapıttılar. Zalimlerin sapıklıklarından başka bir şey arttırma!" {Nüh/21-24)

Putperestler galibiyet getirsin, savaşanlar arkalarını dönüp kaçmasın v.s. beklenti ve kutsama kastı ile putları (Lât'ı, Menât'ı v.s.) savaş alanlarına götürürler, mağlup olununca da putları bırakıp kaçarlardı.

Ebu Süfyan, Lât ve Uzzâ'yı Uhud savaşına birlikte götürmüştü.⁶⁶

Uhud günü Ebu Süfyan: "Bizim Uzzâ'mız var, sizin ise Uzzâ'nız yok," demişti. Allah Resulü (s.a.v.) ise şöyle buyurdu: "Allah bizim dostumuzdur, sizin ise dostunuz yok."⁶⁷

Kabe'nin içinde ve dışında üç yüz altmış put vardı. ⁶⁸ Bunlar tunçtan sütunlar üzerine yerleştirilmişti..Kabilelerin ortak putlarıyla birlikte her ailenin de ayrı putu vardı. Putlarının en büyüğü Hübel idi. Bir meselede anlaşmazlık olduğunda, bir yolculuğa veya ticarete niyetlendiklerinde gelirler, onun Önünde fal okları çekerlerdi. Ne çıkarsa ona göre hareket ederler, karar verirlerdi.⁶⁹ Birçok taşlara ve kayalara, Araplar taşlaşmış insanlar olarak bakarlardı.⁷⁰

Şekli, putların dışında cinlere, meleklerle Kabe'ye rakip kabul edilen başka put ve mabedlere ve daha başka şeylere de tapıyorlardı. "İssız bir vadide geceyi geçirdikleri zaman, "Biz bu vadinin sahibine sığmıyoruz" derlerdi.

Fesadın hüküm sürdüğü o karanlık dönemde müşrikler, Allah (c.c.)'den başka her şeyi adeta putlaştırıyorlar ve ona itaat edip yöneliyorlardı. Bazen ruhları, bazen kabirleri, geçmiş salih kul ve peygamberleri kısaca her ihtiyaçlarını gidereceğini sandıkları, müşkillere çözüm ümit ettikleri veya nevalarının sükuna kavuştuğunu umduklarını put ediniyor ve tapmıyorlardı.

"Mekke'li her ev sahibinin bir putu vardı. Evlerinde ona taparlardı. Birisi bir yolculuğa niyetlendiğinde, evinde yaptığı son iş, eliyle ona dokunmak olurdu; ⁷¹ yoldan döndüğünde de, evine girer girmez, yaptığı ilk iş aynı şekilde, eliyle ona dokunmak olurdu.

Araplar putlara tapmayı çok basitleştirmişlerdi: Bazıları bir tapınak, bazıları da bir put edinmişlerdi. Bir puta veya bir tapmağa gücü yetmeyen, Kabe'nin veya diğer tapmaktan birinin önüne hoşuna giden bir taşı diker, sonra tapmağı tavaf eder gibi onu tavaf ederdi.

Birisi bir yolculuk sırasında konakladığında, dört tane taş alır, içlerinden en güzelini seçerek onu ilah edinir, diğer üçünü de tenceresine pişirme taşı yapardı. Ayrılırken onu orada bırakırdı. Başka konakla-yışlarında da aynı şeyi yapardı."⁷²

Araplar bütün bu taşlara kurban keserler, hayvan boğazlardı. Böylece onlara yaklaştıklarına inanırlardı. Bununla birlikte Kabe'nin hepsine üstünlüğünü tanırlardı; ⁷³ Hacc ve Umre için ona giderlerdi.⁷⁴

"Yine putlara ait bölgelerde av yapılamaz, ağaç kesilemez ve insanlar yararlanamazken, buralara sürülmüş sürüler dokunulmaz olur, kaçak ve hırsızlar da buralarda emin bir barınak bulurdu."

Putlarına izafe ettikleri bu kutsiyetleri o dereceye vardırmışlardı ki "(Uygunsuz bir hareketinden dolayı) hayatı tehlikede olan, onun yanında emniyette olurdu, çaldığı sürü ile birlikte ona sığınan soyguncuya, sürü bırakılırdı. Böylece kutlu bölge çiğnenmemiş olurdu."⁷⁵

İbrahim (a.s.)'ın tevhid dininden sapmış, puta tapıcılığa dönmüş hayat tarzı, yaygın bir hal almıştı. Tevhitten sapmış insanlar da artık her nereye baksalar kendilerine sevdiren putlarında bir gizem, esrarengizlik görmeye ve onlara kutsiyet atfetmeye çalışıyorlardı.

"Bazı rivayetlerde İslâm'dan önceki çağda kutlu taşların içinden boğuk seslerin işitildiği geçer... Hiç şüphem yok ki, mabed bekçileri, kazanç için, her çeşit hile ve beceriye başvuruyorlardı. Bedevi Araplar ve onların benzerleri

⁶⁴ Buhari.C: 11 s.4936; Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Haya!.; Mevdudi, Pınar Yay. C:2 s.25; İbn Teymiye Külliyyatı.C:1 s.400

⁶⁵ Kitabu'l-Esnam, s.29

⁶⁶ İbn Kesir. 13/7543; Kitabu'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan. 72-112,

⁶⁷ İbn Kesir.13/7543

⁶⁸ Kitabu'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan no: 186.

⁶⁹ İbn-i İshak, s.82; Kitabu'l-Esnam, s.36

⁷⁰ Kitabu'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan 55.

⁷¹ "Böylelikle kutluşaacaklarını umarlardı. Burada putlarda bulunan güce erişebilmek için yapılan bir hareket buluyoruz. Mesela kutlu bir kişinin elbiselerine, eline, sakalına dokunmak gibi." {Kitabu'l-Esna'ria eklenen Not-lar'dan 231;/&«-i Hi'ım, C.Is.123)

⁷² A.ge.s.39

⁷³ İbn-i Hişam C.1 s.124

⁷⁴ Kitabu'l-Esnam s.39 Kitabu'l-Esnam (a eklenen notlar; s.71 m. 141

⁷⁵ 'A.s.e.s.51-52

böyle esrarlı çağrılara inanmaktan geri durmuyorlar, bilakis inanmayanlara şaşıyorlardı."

"...Evs kabilesi, Hazrec kabilesi, Mekke'de, Medine'de ve komşu bölgelerde oturan herkes ona (Menât putu) saygı gösterir, kurbanlar ve hediyeler sunar."

"Menât putunun diliyle de; "Benim önümde boş ellerle görünmeyin!" İlahın önüne hediyelerle çıkılır. "Onun yüzünü yumuşatmak" için, " Onun yüzünü ağartmak" için..."⁷⁶

Böylece oluşturulan çıkar çarkına dini hüviyet kazandırılmıştı. Cahiliyye insanının ahlakı o denli dumura uğramıştı ki; Kabe'de zina ettiklerinden Ötürü taşlaştıklarına inanılan İs'af ve Naile adlı İkl putları daha vardı. Ve kurbanlarını onların önünde keserlerdi. ⁷⁷ Ebu'l Alâ el-Mevdudi bu konuda ince bir espriyle; "Marifetleri böyle olan tanrıların ne kadar saygıya değer oldukları hesap edilebilir!"⁷⁸ diyor. Bütün bunlar hakkında Allah Azze ve Celle, şunları buyuruyor; "Allah'ı bırakıp da taptıkları (putlar), hiçbir şey yaratamazlar. Çünkü onlar kendileri yaratılmışlardır. Onlar diriler değil, ölümlerdir. Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler, ilahınız bir tek ilah'tır. Fakat ahirete inanmayanlar var ya, onların kalpleri inkarcı, kendileri de böhürlenen kimselerdir. "(Nahl/20-22) "Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler." \Yûsuf/106)

"(insanları) Allah yolundan saptırmak için O'na ortaklar koştular. De ki: "(istediğiniz gibi) yaşayın! Çünkü dönüşünüz ateşe-dir. "(İbrâhim/30).

^Onların yalvardıkları bu varlıklar Rablerine -hangisi daha yakın olacak diye- vesile ararlar; O'nun rahmetim umarlar ve azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı, sakınılacak bir azap-ıdır."(İsrâ/57)

Kendi elleriyle yaptıklarına taparlardı. Kızdıklarındaysa döner; küfreder, kırarlardı. Putları ile Allah arasında hasılat ve fayda taksim ederlerdi. Putları için "Allah yanında şefaathimizdir" diyerek, bu putla-, ra verdikleri konumu izah ederlerdi. Menfaat ve hasılat taksiminde uydurdıkları hüküm konusunda ise Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

"Allah'ın yarattığı ekinlerle hayvanlardan Allah'a pay ayırıp ' zanlarınca; "Bu Allah'a, bu da ortaklarımıza (putlarımıza)" dediler. Ortakları için ayrılan Allah'a ulaşmıyor, fakat Allah için ayrılan ortaklarına ulaşıyorl. Ne kötü hüküm veriyorlar?" (Enl-am/136) ⁷⁹ Cinleri Allah'ın kızları olarak görme saçmalığını ve meleklerle tapmayı İse, yüce Rabbimiz şöyle yalanlayıp reddediyor;

"Cinleri Allah 'a ortak koştular. Oysa ki onları da Allah yaratmıştı. Bilgisizce O'na oğullar ve kızlar yakıştırdılar. Haşa! O, onların ileri sürdüğü vasıflardan uzak ve yücedir. O, göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısıdır. O'nun esi olmadığı halde nasıl çocuğu olabilir! Her şeyi O yaratmıştır ve her şeyi hakkıyla bilen O'dur." (Enl-âm/100,101)

"Deki: O Allah,birdir. Allah sameddir, O, doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengiyofecır."(İhlâs/'1-4)

"Putperestlere sor: "Kızlar Rabb'inin de erkekler onların mı? Yoksa biz melekleri onların gözü önünde kız olarak mı yarattık? Dikkat edin, kesinlikle yalan uydurup söylüyorlar; "Allah doğurdu" diyorlar. Onlar şüphesiz yalancıdırlar.

Allah, kızları oğullara tercih mi etmiş! Ne oluyor size? Nasıl hük- tnediyorsunuz? Hiç düşünmüyor musunuz? Yoksa sizin açık bir deliliniz mi var? Doğru sözlülerden iseniz, kitabınızı getirin! Allah ile cinler arasında da bir soy birliği uydurdular. Andolsun, cinler de kendilerinin hesap yerine götürüleceklerini bilirler. Allah, onların isnat edegeldiklerinden yücedir, münezzeh-

Putperestler bu şekilde putlarının bazılarını dışı melekler olarak kabul ederlerdi. Bunlardan dilekte bulunurlardı, ihtiyaçlarını onlara arz ederek ibadet eder, tevekkül ile onlardan taleplerini karşılamalarını beklerlerdi.

Genel İnanışları ahireti inkar olduğu halde (Fussilet/7, Sebe/3,7, islâm öncesi cahiliyaptıya toplu bakış En'âm/29, Mü'minun/37, Câsiye/24, Hud/7, Râd/5, Nâhl/38, İsrâ/49, Hacc/5,-.) bazıları da haşır gününe İnanır, ancak yine de onunla korkutup müjdeleyen Peygamberi reddederlerdi. ⁸⁰ Öldüklerinde ise haşır gününde yaya kalmamak için kabirlerine kendileriyle birlikte "Beliy-ye" ⁸¹ adını verdikleri bir devenin gömülmesini vasiyet ederlerdi.

"Cahiliyye Arapların inanç sisteminde ruh ve görünmeyen varlıklara inanmanın önemli bir yeri vardır. Yapılan araştırmalar cahiliyye dönemi inanç sisteminin kurban (zebâih) ve ruhlar alemini emir altına alma (teshiru âlem-i ervah) esaslarına dayandığını ortaya koymuştur. Onlara göre ruhlar, ferdin hayatında ilahlardan daha tesirlidir. Bu sebeple saadet ve mutsuzluğun anahtarlarını ilahlardan daha çok onlarda görüyor, onlara yaklaşımaya ve onlardan faydalanmaya (tevessül) çalışıyorlardı. Kaynaklarda, onların cinleri yeryüzünün iradesinde rablerin ortakları olarak kabul ettikleri ifade edilmektedir. Araplarda ayrıca melek inancının da bulunduğu(Sâffât/15, Zuhurf/19, Necm/27) Kur'an-ı Kerim işaret etmektedir. "⁸²

"Mekke'li müşriklerin, putlardan şefaath dilemeleri sadece bu dünya için değildi. Onlar, putların ahirette de

⁷⁶ A. g. e. 29.

⁷⁷ tbn-i İshak, s.73; İbn-i Hişam, C.I s. 123

⁷⁸ Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yal. C.2S.25

⁷⁹ En'âm/136; Bkz: Kitabü'l-Esnam, s.44 Notlar. 317.

⁸⁰ "Ebû Leheb, gelip Hz. Nebi-i Kerim'e sordu: "Ey Muhammed, Abdulmuttalib cehenneme mi gidecektir?" Resûlullah(s.a.v.) buyurdu ki: "Evet, Abdulmut-talibin dinine bağlı olarak ölen diğer kimseler de cehenneme gidecektir." Bunu duyan Ebû Leheb hiddetlendi ve "Tanrı aşkına, ben her zaman senin düşmanın olacağım. Sence Abdulmuttaîb cehennemde yanacak ha?" dedi". (Tevhid Mücadelesi. Mevdudi, Pınar Yay. C:3 s.287)

⁸¹ Kur'ân da Allah ve insan, s.86; İsiâm Ansiklopedisi C.5 Beliiye mad.

⁸² islâm inancında Gayb Problemi. Dr. İlyas Çelebi, ifav. s.36,37

kendileri için şefa'at edeceklerine inanıyorlardı." ⁸³

"Arap müşriklerde yaygın olan inanca göre Allah'ın bazı sevgili kulları kendilerini cehennem ateşinden mutlaka kurtaracaklardır. Araplar bu "sevgili kullar"ın ya da tanrıların, Allah katında söz sahibi olduklarına ve kendilerine her zaman tapıldığı ve adaklar adandığı takdirde Ahirette kendine tapanları Allah'ın azabından kurtaracaklarına inanıyorlardı. Ahirette kurtuluşun bu kısa yolu varken, dünya nimetlerinden vazgeçmeye, pekçok fedakarlıklar yapmaya ve iyi ve dürüst bir hayat sürmeye ne gerek vardı? Arap müşrikler kendi kendilerini şöyle avutuyorlardı: "Biz bunlara ancak bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye tapı-yonuz. "(Zümer/3) Onlar, şöyle düşünüyordu: Allah çok büyük ve çok uzakta olan bir varlıktır. Biz O'na yaklaşılamayız. Ama bizim aracılarımız bu ilah ve velilerdir. Bunlar bizi her zor anda kurtarırlar. Bunlar icabında bizim için Allah'a tavsiye ve ricada da bulunurlar." ⁸⁴

"Muhammed'e bir mele'k inmiş olsaydı inamrdık"(Erikmf\$-9) saçma bahanesiyle puta tapıcılıktan vazgeçmezlerdi. Mezarakılere, dirilere, hayali ve somut olana tapmırlardı. Kartala, turnalara tapanlar veya putları öyle adlandıranlar da vardı.

Putperest Araplar adak yapıp başıboş bırakarak salıverdıkları develere "Şaibe" adı verirlerdi. Bunları bir daha hiçbir işte kullanmazlardı. Bir hastanın sıhhatine kavuşması veya bir yolcunun selâmetle dönmesi için adak olarak salıverilen deve "Saibe" olduğundan istediği meradan otlar, istediğinden içer, hiç kimse ne binebilir ne de yük yükleyebilirdi. Onu kullanıp faydalanmayı kendilerine haram kılmışlardı. Deve taki ölünceye dek böyle imtiyazlı kabul edilirdi.

Sıradan bir adak adama adeti ibadet halini almış Allah'ın birçok sıfatı başkalarına verilmiş, helaller, haramlar ve putiar için de Şaibeler adanmıştı. Peygamber (s.a.v.) buyurmuştur ki: "...Ve ben cehennem'in içinde Amr Ibn Lühayy'ı da gördüm, işte o, putlar için hayvanları Şaibe yapan (yanısalıveren) kimsedir." ⁸⁵

"Allah hahira, şaibe, vasile ve ham diye bir şey (meşru) kılmamış-tır. F:ikat kafirler, valeni yere Allah 'a iftira etmektedirler ve onların çoğunun da kafaları çrt/i<->iö2."(Mâide/103)

Puta tapıcıların tapındıklarına karşı bazen sadakatlerine bazen de ihanetlerine rastlamak mümkün.

"IV/a'ya ibadet, Allah (c.c.) peygamberini gönderinceye, peygamber (s.a.v.) de onu ve öbür putları yok edip tapılmalarını yasak edinceye kadar ve haklarında âyet{Necm/19,20) ininceye kadar devametti- Ebu Ubayha ⁸⁶ ölüm döşegine düşünce, Ebu Leheb ⁸⁷ onu ziyarete «itti ve ağlar buldu. Dedi ki: "Niçin ağlıyorsun ey Ebu Uhayha, öleceğin için mi ağlıyorsun? Fakat ondan kurtuluş yoktur." "Hayır," dedi. "Korkuyorum ki artık benden sonra Uzza'ya tapılmayacaktır." Ebu Leheb dedi ki: "Vallahi sen yaşadığımca ona, senin sebebinle tapılmadı. Senden sonra da senin ölümün sebebinle ona tapılmaktan vazgeçilmez." Ebu Uhayha, Ebu Leheb'in ona tapmaktaki kuvvetli heyecanından çok memnun oldu ve dedi ki: "Şimdi anladım ki, benden sonra birisi bulunacak!" ⁸⁸

Yukarıdaki İfadelerde, Ebu Uhayha'nın tapındıklarına karşı sadakati, Ebu Leheb'in cevabında ise ibadet ve yönelişler İndeki bilinçli ve mutmain oluş dikkate şayandır.

Bunun zıddı bir vakıayı da örnek verebiliriz:

"Kinana'nın iki oğlu olan Malik ve Mİlkan soylarının, Cidde kıyısında "Sa'd" isimli bir putları vardı. Bu uzun bir kaya idi. Onlardan birisi bir gün develeriyle, develeri ona vakfetmek ve böylelikle onun tarafından takdis olunmak için puta vardı. Tam puta yaklaştığı sırada develer ürkütüler (çünkü putun üzerine kan dökme adeti vardı). Her biri bir tarafa dağılarak kendisinden ayrıldılar. Adam çok üzüldü, bir taş alarak puta fırlattı ve dedi ki; "Allah senin ilahlığını kaldırsın! Develerimi kaçtırtın." Sonra gitti, onları aradı, buldu, bir araya getirdi ve şöyle söyleyerek uzaklaştı:

"Biz Sa'd'a bizi birleştirsın diye geldik, fakat Sa'd bizi darmadağın etti. Öyleyse biz Sa'd'dan değiliz. Sa'd artık çöldeki kayadan başka bir şey değil! Ona ne eğri ne de doğru için dua edilir!" ⁸⁹

Bu olayda tapındıklarına sadakatsizlikle yüz çevirışı görürüz. Ve daha önemlisi Allah (c.c.)'nın izni ile putun Hanlığının devamı gibi sakat bir Allah (c.c.) inancıyla birlikte, küfrün ve şirkin varlığı dikkate şayandır.

Müşriklerin tavırlarında, tapınılanlara karşı, sadakat ve sadakatsizlikleri bir çok örnekte görmek mümkün. Önce tapmak için yapmak, sonra doymak için yemek gibi...

"İmran el-Kays, Benî Esed'e baskın yapmak istediğinde putun önünde fal oku çeker, her seferinde yasaklayıcı ok çıkınca okları kırıp putun suratına fırlatarak; "Babanın organını ısırasın! Eğer senin baban öldürülmüş olsaydı beni alıkoyamazdın." der." ⁹⁰

Bazıları da yıldızlara tapardı. ⁹¹

"Sâbii'ler; yıldızlara tapanlar olarak tefsirlere geçmiştir. Bunlar Alemin yaratıcısı olarak Allahu Teala'yı biliyor

⁸³ Şehristani M.A.A'el-Milel ve'n-Nihal'dan nakille;Şirk ve Müşrik Toplum. s.85

⁸⁴ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.82

⁸⁵ "Kitabü'l-Esnam, s.32 Notlar 81

⁸⁶ Peygamber (s.a.v.)'in amcası ve hasmıdır. Hakkında III. sûre inmiştir.

⁸⁷ Peygamber (s.a.v.)'in en sert muarızlarından Ebu Uhayha Said b. el As'dır

⁸⁸ Buhari 3/1150, 7/3324, 9/4347

⁸⁹ Kitabü'l-EsnamJs.34,41

⁹⁰ A.g.e. s.46

⁹¹ Necm/49; Kitabü'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan 56,131, 425

ve öyle inanıyorlardı. Bunlara göre; Allah yıldızlara saygıyı ve bunların ibadet için kible yapılmasını emretmiştir. Yine Allahu Teala, burçları ve yıldızları yaratmıştır. Fakat bu âlemdeki hayır ve şerri, sağlığı ve hastalığı meydana getiren, canlıları yöneten ve yönlendiren yıldızlardır. Şu halde bu dünyanın, bir anlamda Rabbi onlardır ve insanların onlara saygı ve ta'zim göstermeleri vaciptir. Çünkü onlar da Allahu Teâlâ'ya ibadet ederler ve insanlara aracı olurlar."⁹²

Yıldızlara tapan müşrikler olarak bildiğimiz Sâbii'lerin kendilerini Nuh (a.s.)'a bazı rivayetlerde İdris ve Şit (a.s.)'a nisbet ettikleri görülür. Sâbii'lerin birtakım ibadetleri de vardır. Yedi vakit namaz kılarlar. Namazları niyet ve bir başka şey karıştırılmamak müslüman namazına benzer. Otuz veya yirmi dokuz gün oruç tutarlar. Oruç ve fitırla-nnda hilale riayet ederlerdi. Rükûsuz ve secdesiz cenaze namazı kılarlardı. Kabe'ye hürmet eder, farklı beldelere de hacc ederlerdi.⁹³

"Tefsire il erin açıklamalarının özetine göre bunlar, yahudi ile hıristiyan veya yahudi ile mecûsî veya hıristiyan ile mecûsî dinleri arasında bir guruptur ki, hem kitap ehli denebilecek yönleri veya sınıfı, ⁹⁴ hem de müşrik putperest denecek yönleri veya sınıfı vardır."⁹⁵

Kısacası Sâbii lerin de tevhid akidesinden birtakım izler taşımaları, birtakım ameller üzerinde bulunmaları, Onların müşrik ve putperest kabul edilmelerine engel değildi. Tıpkı Mekke'li müşriklerin yaratıcı ve en büyük ilah olarak Allah'ı bildikleri halde, putlarını Allah yanında şefaathçi kabul etmeleri, Allah'a uluhiyyet ve rububiyet sıfatlannda ortaklar koşmaları onları nasıl ki, o putlara tapıyor olmak hük-münden(Zümer/3,38, Yûnus/18,31, Mü'minin/84-89) kurtaramıyor idiye, bunların inanışında olan hiçbir şahıs veya topluluk ta, müşrik ve putperest hükmünü almaktan kurtulamaz.

Yukarıdaki örneklerimiz İslâm öncesi Mekke müşrik toplumuna aitti. Oysa "Putçuluk" (Paganizm),⁹⁶ sadece o döneme veya topluma özgü değildir. Şirk bir vakıa, oluş, inanış ve eylemlerin adıdır.

"Şirk, riya, nifak, Allah'a ortak nisbet etmek, Allah'tan başkasının adına yemin etmek, bir şeyi uğursuz saymak ve hadiselerin meydana gelişini adi sebeplere bağlamaktır.. Bu bağlamda şirk tevhidin, İshrâk ⁹⁷ ise imanın zıddıdır. Başka bir deyişle, şirk ile küfür belli bir açıda kesişmektedir. Şirk mutlak inkar anlamında da kullanılır..Genel bir tanımla şirk; Yüce Aliah*'ın uluhüyyetinde, sıfat ve fullerinde eşi ve ortağı bulunduğunu kabul etmek ve onun ortağı olduğunu isbat etmektir." ⁹⁸ Tevhid İse, onun zıddıdır.

"Başta da belirtildiği gibi problem, Allah'ın varlığı-yokluğu problemi değildir. Hatta, Allah'ın kainatın sahibi olup olmadığı problemi de değildir. Problem tamamen kime ne kadar ve nasıl kulluk (itaat ve uyma) edileceği problemidir. Kur'an'a kulak verdiğimizde görüyoruz ki vahiy, Yahudi ve Hristiyanları şirkle nitelendirir. Çünkü onlar, (Rablerini bildikleri halde) rahiplerini ve din adamlarını Allah'a rağmen Rabb olarak kabul etmişlerdi (Tevbe/31).

Yine vahiy, arzu ve şehvetlerine uyanları da kendi nefislerini ilah edinmekle nitelendirir (Furkan/43). Kur'an Allah'a isyan edenleri şeytana ibadet etmekle nitelendirir (Yasin/60). Kur'an batıl gelenek ve inançlara uyanları ve taklit edenleri de şirkle nitelendirir. Kur'an, Allah'ın izni olmaksızın insanların hükümlerine tabî olanları

⁹² Hak Dini Kur'an Dili/Elmalılı M.Hamdı Yazır.C:İs.315

⁹³ Bkz.Hak Dini Kur'an Dili/C:3 s.295

⁹⁴ Eimalılı M. Haindi Yazır.Tefsirinde; Kitap ehli olan insanların da, hakiki manada müşrik olduklarına dair şu izahı yapar: "Müşrik, Kur'an dilinde iki anlama gelir ki biri zahiri ,digeri hakikidir. Zahiri müşrik, açıktan açığa Allah'a ortak koşan, birden fazla ilâh olduğu kanaatinde olanlardır. Bu anlama göre Kitap ehline müşrik denmez. Hakikî müşrik de gerçekten tevhidi ve islam dinini inkar edenler, yani mü'min olmayan gayr-i müslimlerdir. Bu anlama göre, Kitap ehli olan Yahudiler ve Hristiyanlar da müşriktirler. Çünkü bunlar, dıştan tevhide inandıklarını ileri sürmelerine rağmen, gerçekte Allah'ın çocuğu olduğu kanaatindedirler. Hristiyanlar, teslise {Allah'ın Baba, Oğul ve Ruhu'l- Kudus olmak üzere üç olduğuna) inanırlar. Ve "Mesih.Allah'ın oğludur ."derler. Yahudiler de "Üzeyr Allah'ın oğludur." demişlerdi. Böyle demekle birlikte onlar tevhide inandıklarını da iddia ederler. Demek ki her ikisi de dıştan dışa müşrik değillerse de, gerçekte müşriktirler. Bunun için mutlak olarak müşrik denildiği ve Özellikle iman karşılığında söylendiği zaman, mutlak anlamı üzere kullanılmış demektir ve genel olarak kafirleri kapsar. "Ne Kitap ehlinin kafirleri ve ne de müşrikler Rabbinizden size herhangi bir iyilik immesini istemezler. "(Bakara/105) gibi mutlak küfürle karşılıklı olarak söylendiği zaman da müşrik, kafirden daha özel olarak, Kitap ehlinin baş-kalarına ait olur. Bu âyette de, "müşrikât" (müşrik kadınlar) ve "Müşrikin" {müşrik erkekler) mü'min karşılığı olarak ve elif-lam'h olarak içine aldığı fertleri daha çok kapsayan, genellik ifade eden bir sözcükle söylenmiş bulunduğundan zahiri ve gerçek, bütün müşrikleri yani bütün kafirleri içine alır. "Ey iman ehli, -ve la tenkihulmüşrikât-gerek dıştan dışa ve gerekse gerçek müşrik olan yani mü'min olmayan kadınlardan hiçbirim nikahınıza almayınız.. "(Bakara/221) Burada müşrik kadından mü'min kadın karşılığı söz edilmesi, müşrik kadınlardan maksadın iman etmeyen tüm kafir kadınlar olduğunu ayrıca gösteren bir nasırdır (delildir)... Ve mü'min olmayanların mutlaka müşrik olduklarını ve bunlarla nikahlanmanın zina ve şirk ile sonuçlanacağını anlasınlar! Bakara/4 âyetinin anlamı gereğince Hz. Muhammed'in tebliği uyarınca tek Allah'a inanan bir mü'min olmayanların hepsinde, zahiri olmasa bile, hakiki bir müşrildik bulunduğu ve bunlarla nikah yapmanın ateşe atılmak demek olduğu da özellikle hatırlatılmıştır ki haramhğın ne kadar şiddetli olduğuna bir uyarıdır. Ancak Mâide/5 âyeti uyarınca bu âyetin birinci fıkrasından Kitap ehlinin kadınları istisna kılınmak suretiyle, Kitap ehlinin kız almaya mekruh olarak ruhsat verilmiştir; fakat ikinci fıkra muhkem olarak kalmış ve kız vermeye hiçbir şekilde izin verilmemiştir." {Hak Dini Kur'an DiliC:2 s.94-97) Bkz: Hak Dini Kur'an Dili C:3 s. 167,168.

Ayrıca , Kur'ân'da Kitap ehli olanların da müşrikler olarak vasfedilmesi ve puta tapanlar, putperestler v.s. hitabının kullanılmasına dair bkz: Baka-ra/U5,221; Âl-i İmrân/67,95; En'âm/14; Tevbe/28,30,31,33,36; Yûsuf/ 106-108; Hicr/85-96; Nahl/100; Saff/9.

⁹⁵ Hak Dini Kur'an Dili C:3 s.294,295 Bkz: Şirk ve Müşrik Toplum s.109

⁹⁶ Paganizm (Putçuluk); İnsanları doğru ve hak yoldan çevirerek her türlü saptırma, saptırılan şeylere tapınma , bunları temsil eden şekilli -şekilsiz, somut- soyut bir takım unsurları bizzat ilah edinme veya bunları Allah'a aracı kılma demektir. (Şirk ve Müşrik Toplum) s.81.

⁹⁷ İshrâk; ortak koşmak.

⁹⁸ Şirk ve Müşrik Topium.s.17-21

müşrik olarak vasıflandırır (Şurâ/21). Kur'an Allah'ın hükmüyle hükmetmeyen-leri kafir olarak nitelendirir (Maide/44). Kur'an "Eğer onlara uyarırsanız (onlara İtaat ederseniz) muhakkak müşriklerden olursunuz." (En'am/121) diye müslümanı uyarmaktadır."⁹⁹

"Şeytanlar dostlarına sizinle tartışmalarım telkin ederler. Eğer onlara uyarırsanız muhakkak müşriklerden olursunuz." (En'am/121) âyeti hakkında, İmam Seyyid Kutub şunları söylüyor:

"...Bir müslümanın Allah'ın şeriatından kaynaklanmaksızın, ha-kîlmîyeti tek başına O'na özgü kılmaya dayanmaksızın herhangi bir insanın koyduğu en ufak bir hükme uyması... Bu ufak noktada müslümanın ona uyması kendisini Allah'a teslim olmuşluktan (müslüman-lıktan) çıkarıp O'na ortak koşmuşluk {müşriklik} konumuna getireceğini Kur'an âyeti kesin ve net bir şekilde ifade etmektedir..."¹⁰⁰

Tirmizi'nin Adiy bin Hatem (r.a.)'den rivayet etmiş olduğu. r.-i-diste de; "Onlar hahamlarım ve rahiplerini Allah'tan başka Rabb'ler edindiler." (Tevbe/31) âyetini Resûlullah'm tefsir ettiğini bildirir. Onu duyan Adiy bin Hatem: "Onlar hahamlara ve rahiplere ibadet etmediler, onlara tapmadılar," der. Resûlullah (s.a.v.) de; "Evet onlar halka helal olanı haram, haram olanı helal kıldılar. Halk da onlara uydu. İşte bu, onlara ibadet etmeleri, onlara tapmaları demektir." buyurdu."¹⁰¹

Resûlullah (s.a.v.)'in âyet-i kerimeyi tefsirinden anlaşıldığı gibi; "...Şeriat ve hükümde başkalarına tabi olmak, insanı dinden çıkaran bir ibadettir. İnsanların birbirlerini Rabb edinmeleri de işte budur. Bu da kulluğun kesin bir delilidir. Bu din, bunları ortadan kaldırmak, yeryüzünde insanı Allah'tan başkasına fclîîuk etmekten kurtarmayı ilan etmek için gelmiştir...

Şunu da hemen belirtelim ki teşri yetkisi, sadece kanuni hükümlerle sınırlı kalmaz. Nitekim şeriat terimi günümüz insanların zihinlerinde bu dar anlam biçimiyle anlaşılmıştır. Düşünce ve metodlar, değer ve ölçüler, gelenek ve göreneklerin hepsi de teşri konusuna girerler."¹⁰²

"Müşriklerin bu durumu tıpkı günümüzün bazı müslümanları-nın durumuna benziyor. Onlar da Peygamberimiz (s.a.v.)'in getirmiş olduğu dine bağlı olduklarını iddia ediyorlar, kendilerini "müslüman" sayıyorlar, ama aslında yüce Allah'a iftira eden birer yalancılardır. Sebebine gelince kendi kafalarından birtakım sosyal kurumlar oluşturuyorlar, keyfî birtakım değer yargıları uyduruyorlar, bu yolla yüce Allah'ın yasa koyma yetkisini gasbederek onu kendilerine yakıştırıyorlar. Arkasından da bu kişisel yakıştırmalarını yüce Allah'ın dini sanıyorlar. Bu arada cehennem çukurlarından biri karşılığında dinini satan bazı sahtekar din adamları da bu zalimlere arka çıkarak onların şahsi uydurmalarının Allah'ın dîni olduğuna fetva vererek perçinliyorlar..."¹⁰³

"İnsanlardan kimi de Allah'tan başka şeyleri O'na eş tutuyorlar da onları, Allah'ı sever gibi seviyorlar. Oysa iman edenlerin Allah sevgisi daha kuvvetlidir..." (Bakara/165)

"Onların emirlerine, yasaklarına, arzularına itaat ederler de Allah'a isyan içinde bulunurlar. Şüphe yok ki böyle yapmak, gerek Allah'ı İnkâr ederek olsun ve gerekse olmasın, ilahlık manasında onları Allah'a ortak yapmaktır. Bunların bir kısmı, bu şirki açıktan yaparlar. Firavunlara, Nemrudlara yapıldığı gibi onlara açıktan açığa ilah, mabud adını vermekten çekinmezler. Onlara "Rabbimiz, tanrımız" derler... Diğer bir kısmı da, açığa vurmadan aynı muameleyi yaparlar. Onları Allah'ı sever gibi severler. Onları nimet sahibi olarak tanırlar. Onların sevgisini hareketlerinin başı kabul ederler. Allah'a yapılacak şeyleri onlara yaparlar. Allah rızasını düşünmeden, onların rızalarını elde etmeye çalışırlar. Allah'a isyan olan şeylerde bile onlara itaat ederler.

Bu âyet bize gösteriyor ki-, ilahlık manasında aşın derecede sevgi, bir esastır. Ve mabud, en yüksek seviyede sevilen şeydir. Böyle son derece sevilen şeyler, ne olursa olsun, mabud edinilmiş olur. Sevginin hükmü ise itaattir. Bunun için mabuda son derece itaat edilir. Her İnsanın tuttuğu manevi yolda hareket başlangıcı onun mabududur. İnsanlar tarafından böyle sevgiyle mabud mertebesi verilerek Allah'a denk tutulan şeyler o kadar çeşitlidir ki, bir taştan, bir maden parçasından, bir ottan, bir ağaçtan tutun da gök cisimlerine, ruhlara, meleklerle kadar çıkar. Bununla beraber: Yuhibbûnehum "Onları severler" ifadesindeki akıl sahiplerine ait olan: hum "onlar" zamiri bunların Özellikle akıllılar kısmını açıkça ifade etmektedir.

Bunun içindir ki, değerli tefsirciler, "denk, benzer" manasına gelen "endâd"ı "Allah'a isyanda itaat ettikleri liderleri, başkanları ve büyükleri" diye açıklamışlardır. Bu zaminin tağlip yoluyla diğer putları da kapsamına alması takdirinde bile bu mana açıktır...

Bunlar, gerçekte ne Allah tanır, ne peygamber. Her birinin gönlünde zaman zaman bir veya birkaç mahluk yer tutmuştur. Onları Allah'ı sever gibi severler, onlara mabud muamelesi yaparlar. Onlara itaat etmek için Allah'a isyan ederler. "Onları, Allah'ı sever gibi severler" ifadesi, bütün bunları tasvir etmektedir. Buna velileri ve peygamberleri mabud derecesine çıkaranlar da dahildir...

Bunun için Allah'ın velileri, peygamberleri ve melekleri gibi sevgili kullarını severken âyet-ikeriminin kapsamı iyi düşünülmeli, onlara karşı gösterilen sevgi, Allah sevgisi derecesine vâdîrîrhamalıdır kaçınılmalıdır. Çünkü Allah için sevmekle, Allah'ı sever gibi sevmek arasındaki farkı bilmek gerekir...

Buna karşılık velileri* peygamberleri veya bu kişilerin ruhlarını ya da melekleri, müşriklerin araya giren

⁹⁹ Kulluk. Beşir İslâmoglu.s.24

¹⁰⁰ Fî zılal-il Kur'an. Seyyid Kutub.4/302

¹⁰¹ Yoldaki işaretler, s.77,129

¹⁰² Tirmizi .

¹⁰³ Fizilari-Kur'an.4/110

mabudları gibi bir ilahlık payı vererek sevmek, onları severken Allah'ı ve Allah'ın emirlerini unutmak, onların adına kurbanlar kesmek, ayinler yapmak, onların isimlerini "Bismillah" gibi, işlerin başı kabul etmek, "Onları, Allah'ı sever gibi severler" ifadesine göre tam anlamıyla şüphe yok ki, bir şirk ve küfürdür...Çünkü kulluk duygusu insanlarda yaratılıştan geldiği için gerçek ve gelişmiş din ilmi sönünce, insanlar, İlk cahiliyye devrindeki efsanelerle gönlüne doğan acayip hevesler içinde ibadete çalışırlar. Hurafelerle boğulur, gider. Ölü veya diri, cansız veya canlı putlara bağlanır."¹⁰⁴ "Hevâ ve hevesini Hah edinen kimseyi gördün mü?"(Furkan/43, Câsiye/23)

"..Hevâsını ilah edinen", arzu ve tutkularının kölesi olandır. İlahına ibadet eder gibi, o da tutkularına ibadet ettiğinden, bir puta tapan kadar şirk suçu işlemektedir.

Hiz. Ebu Uame'den rivayet olunan bir hadîs-i şerifte Hiz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır:

"Allah'tan başka kendilerine ibadet olunan sahte ilahların Allah yanında en kötüsü, kişinin hevâsıdır." (Taberânî)¹⁰⁵

İlgili âyetin tefsirinde İbn Kesir ise şu ifadeyi kullanır:

"Hevâ ve hevesini ilah edinen kimseyi gördün mü?.." "Kendi nefsinin arzusuna göre neyi güzel görmüşse, o şey o kimsenin dini ve mezhebi olmuştur."¹⁰⁶

"Hevâ ve hevesini ilah edinen kimseyi gördün mü?.." "Böyle kimselerde hiç hakseverlik yok, sadece bir bencillik vardır. İsteği de gerçek bir fayda değil, sadece canının istediği kuru kuruntudan ibarettir. Bunlar, delil, tanık, hak, hukuk tanımaz, yalnız istek ve zevkine taparlar, zevkleri kendilerinin felaketine sebep olduğunu bilseler de yine hakkı zevklerine kurban ederler. Dini de insanın soyut duygularından, yani sadece istek, arzu ve zevklerinden ibaret sayarlar; gönülleri neye çekerse ona taparlar..."¹⁰⁷

"..Şeytana kulluk etmeyin (tapmayın) çünkü o sizin için apaçık bir düşmandır" (Yâsm/6Q)

bu âyette de buyurulduğu gibi, Allah (c.c.) şeytana tapmaktan menediyor. Kuşkusuz Allah'a itaat etmemek, şeytana itaat etmektir. Şeytana itaat etmek ise, görüldüğü gibi, şeytana ibadet etmektir. İnsanlar tüm ömürleri boyunca ona lanet etmiş olabilirler, ancak, Allah'a isyan ederek, emir ve yasaklarını hiçe sayarak, şeytanın yoluna uyarlarsa, ona kulluk etmiş olurlar. Böylece Allah'ın değil, şeytanın kulu olurlar. Farklı bir ifadeyle; Allah'ın emir ve yasaklarını gözardı ederek, neye ve kime itaat edilirse, ona kulluk (İbadet) edilmiş olunur. Allah'tan başkasına kulluk ise, insanı müşrik yapar. "Açıkça görülen şudur: hiç-bir kimse bu dünyada şeytanı ilah tanımaz, bilakis bütün gücü ile ona lanet eder ve onu kendisinden uzaklaştırmaya gayret eder. Bunun için Allahu Teâlâ'nın kıyamet gününde âdemoğullarına yükleyeceği suç, dünya hayatında şeytana tapmaları değil, onun emrine itaat etmeleri, hükmüne tabi olmaları ve gösterdiği yollara uymalarıdır.

İbrahim (a.s.) babasına; "Babacığım! Şeytana tapma.." (Meryem/44) diyordu. "Arapça metnin "Şeytana tapma" anlamında olduğuna dikkat edilmelidir. Gerçi Hiz. İbrahim'in babası ve diğer insanlar putlara tapmışları gibi veya o anlamda şeytana tapmıyorlardı. Fakat onlar şeytana uyup ona itaat ettikleri için Hiz. İbrahim (a.s.) onları şeytana tapmakla suçlamıştır. Bu nedenle eğer bir kimse şeytana uyar ve ona itaat ederse, gerçekte ona tapmış olur. Çünkü şeytan insanların tapınma nesnesi olarak kabul ettikleri varlık değildir. Hatta insanların çoğu hem şeytanı lanetlerler, hem de aynı zamanda ona taparlar."¹⁰⁸

Oysa Rabbimiz; "Bana kulluk edin, doğru yol budur." (Yâsml 61) diye emrediyor. Ve yakarışımızı da o yönde alıyor; "(Rabbimiz!) Ancak sana kulluk ederiz! Bizi doğru yola iter." (Fatiha/5,6)

Allah (c.c), doğru yolu gösterdikten sonra, insanların hiçbir bahaneleri kalmasın diye, kuşatıcı emirlerini bildiriyor:

"Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kafirlerin ta kendileridir." (Mâide/4:4)

Ve bu kafirlere uyanlar, böylelerine meşruluk tanıyanlar, onların rableşmelerine katkıda bulunanlar için, tehdit yüklü uyarı yapıyor;

"..Eğer onlara uyarısanız muhakkak müşriklerden olursunuz." (En'âm/121)

Yine Allah'ımız, Kendisinin hükümlerine değil de başkalarının düzmece hükümlerine uyanların, imanlarını iddiadan ibaret sayarak onlar hakkında ise şöyle buyuruyor;

"Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarım iddia edenleri görmedin mi? Tağut'a inanmamaları kendilerine emro-lunduğu halde, Tağut'un önünde muhakemeleşmek istiyorlar. Halbuki şeytan onları büsbütün saptırmak istiyor." (Nisâ/60) "Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükmü içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar. -tNisâ/60,65)

Nitekim, müşrikler gibi inanıp onlar gibi tevhi'd ile şirki karıştıranlar, kendilerini müslüman diye tanımlasalar bile, yine de müşrik olmaktan kurtulamazlar. Bu hal üzere olan insanlar kuşkusuz Allah ve Resulünün hükmüne göre kafirlerdir, müşriklerdir.

¹⁰⁴ Hak Dini Kur'an Dili C:1 s.474-477; Bkz: (Hü şahıs zamirinin put ve ilahlar için kullanılışına) Kitâbü'l-Esnâm'a eklenen Notlar'dan: 104,124

¹⁰⁵ Temirmîl Kur'an. C.3 s.529

¹⁰⁶ İbn Kesir.C:11s.60i2

¹⁰⁷ Hak Dini Kur'an Dili C:6 s.70

¹⁰⁸ Tefhimu'l Kur'an.C:3 s.203 Geniş bilgi için. âyetlerin tefsirlerine bkz: Meryem/44; Furkan/43; Tevbe/31; En'âm/121,137; Nisâ/60,65,U7; Sebe/41; Kasas/63; Mü'minin/47; İbrâhim/22; Şurâ/21; Câsiye/23; Kehf/52; Nahl/36.

"Günümüzde de kelime-i şehadet getirip namaz kılan, oruç tutan, hacca giden kimselerin tağutun hükmüne rıza gösterdikleri, tağuta itaat ettikleri, yalnızca Allah'a mahsus olan sıfatları başkalarına verdikleri bilinen bir gerçektir. Yine bu kimselerin Allah'ı bırakıp birtakım armaları, şiarları, işaretleri, bayrakları, gelenek ve görenekleri yücelttikleri ve bu sayılan değerler uğruna mallarını, mülklerini, namuslarını, ahlaklarını payımal ettikleri, böylece de bu değerlere kulluk ettikleri ortadadır. Sözü edilen bu şahısların tağutun ortaya koyduğu nefsanî, şehvanî ve indî değer yargılarıyla Allah'ın kanunları ve şeriatı çatışacak olsa, hep Allah'ın şeriatını onların istekleri doğrultusunda yontarak şekil verdikleri, kısacası putların veya putların arkasına sığınmış olanların emir ve yasaklarını harfîyyen yerine getirdikleri ve Allah'ın şeriatına tamı tamına zıt olan sistemleri kabul ederek onların hükümlerini tatbik ettikleri de inkar edilemez...

Bunlar müşrik değil de nedir? Bundan daha açık putçuluk düşünülebilir mi? Putların emir ve direktifleri doğrultusunda hareket ederek onların yolundan santim bile ayrılmayanlar, Allah'ın kitabına ve Resulün sünnetine kulaklarını tıkayarak putların ve onların işbirlikçilerinin çağırışına kulak verenlerden daha İyi putperest olur mu? Bunlar apaçık müşrik olduklarını kendileri ilan ediyorlar. Bu tür insanlar ister namaz kılsın, ister oruç tutsun, ister haccetsin ve isterse sabahlara kadar "Allah Ailah" diyerek teşbih çeksinsin... Ne yaparlarsa yapsınlar, kendilerini putçu, müşrik olmaktan kurtaramazlar ve kimse de onları temize çıkarak müslüman yapamaz!..."¹⁰⁹

"Nitekim Biz, (Kur'an'ı) kısımlara ayıranlara azabı indirmişiz-dir, Onlar, Kur'an'ı bölüp ayıranlardır. Rabb'in hakkı için, mutlaka onların hepsini yaptıklarından dolayı sorguya çekeceğiz. Sana emrolunanı açıkça söyle ve ortak koşanlardan yüz çevir!" (Hicr/90-94) ¹¹⁰

"Müşrik" kelimesinin hem puta tapanları ,hem de (tüm) kafirleri kapsadığına dair delil olarak gösterilen âyetlerden bazıları şunlardır: Bakara/62-105, Mâide/69, En'âm/1,106, Râd/33 , Hacc/17.

Bu âyetler, Allah'ın birliğine inanmayan ve vahye tabi olmayan kişileri, ister ehî-İ kitap olsun, ister ehl-i kitap olmasın'müşrik olarak nitelemektedir. Ölçü, Allah'ın birliğine imandır. Allah'ın birliğine iman etmeyen kişinin kimliği ne olursa olsun müşriktir. Ve şirk kavramının ifade ettiği en geniş anlam da budur. Aslında şirk kavramının, küfürle ilişkisi, sözlük yönünden değil şer'î yöndendir..." ¹¹¹

Şiir

Araplarda şiir, günlük hayatın ayrılmaz bir parçası, belirgin bir motif idi. Şiirin böylesine etkin bir işlevinin olması, haliyle şairlere de toplumda ayrıcalıklı bir mevki kazandırmıştı. Toplumda etkin bir statüye sahiptiler. Kamuoyuna hakim olan şairler, artık insanların gözünde alim, kahin, sihirbaz, yeren ve öven konumda otoriteydiler. Övünmenin, yarışmanın, başkalarının haysiyetini bir anda ayaklar altına almanın hatta kendilerini en büyük felâketzede ilan etmenin aracı, panayırarda okunan veya Kabe duvarına asılan şiirlerdi.

Mualakat-ı Seb'a denilen, Kabe duvarına asılı şiirlerin en üsteki; "tmretu'l-Kays'ın KasidesV'yâi. Allah kelamının mucizeliği karşısında çok yavan ve gülünç duruma düşünce, kızkardeşi tarafından indirildi. Artık, diğer asılı şiirler de bir anlam ifade etmeyince tümünü indirdiler.

Kur'an'm insanüstü belagat güzelliği, şiir ile bu denli iç içe olan toplumu oldukça etkilemişti. Bir anda ilahî kelam karşısında apışıp kalmışlardı. Kur'an'ı şiir, Allah elçisini de şair olarak suçlamaya başladılar. Aslında bu tavırları Kur'an'ın hari kuladeliğini inkar edemeyişleriydi. Reddetmelerine rağmen ilk taktirleriydi de. Tasdik İle bulanmış bir şüphe uyandırma çabasıydı. Güzел söz oluşunu, insan eseri bağlamında kabul yaklaşımıydı. Ancak Allah {c.c.}'nün planı onlara fırsat tanımadı;

"Biz ona (Peygamber'e) şiir Öğretmedik. Zaten ona yaraşmazdı da. Onun söyledikleri, ancak Allah'tan gelmiş bir öğüt ve apaçık bir Kur'an 'dır. "(Yâsin/69)

Böylece hakkı batıl ile Örtmelerine İzin verilmedi. Müşriklerin Allah Peygamberini şair olarak nitelendirip hicvetmeleri (şiir ile onu gülünç hale koyma, alay etme) hakkında da Allah (c.c);

"Şairler (e gelince), onlara da sapıklar uyarlar. "(Şuâra/224) diye bildirdi.

Kuşkusuz reddedilen, cahiliye şiirinin içeriği idi. İcra olunusuy-du. Hakkı batıla ezdirmektir. Duygu ve hislerin ilahlaştırılıp Daru'n-Nedve'de de olduğu gibi söz ustalarının kendilerini haksızlıklarına rağmen kabul ettirmeleriydi.

Diğer taraftan tslâm'a ters düşmeyen sözdeki cazibeden ötürü yanlış doğruya üstün tutmayan şür ve tüm sanatlar Peygamber (s.a.v.)'in dilinden Övgüyle meşru görülmüş ve cihatta psikolojik etki malzemesi olarak kabul edilmiştir. Allah (c.c.) da bu tür iyi işleri ve kendini haksızlığa ezdirmeyip karşılık verenleri yukarıdaki ithamdan istisna kılmıştır.

"Ancak iman edip iyi işler yapanlar, Allah'ı çok çok ananlar ve haksızlığa uğratıldıklarında kendilerini savunanlar başkadır. Haksızlık edenler, hangi dönüş (hangi akıbeta) döndürüleceklerini yakında bileceklerdir. "(Şuara/227)

Arap dilinde kullanılan; "eş-Şîru Dîvanu'l-Arab" yani, "şiir, Arap-lar'ın arşiv daİresidir."¹¹² deyimi de şiir

¹⁰⁹ Kur'an'da Tevhid. Mehmet Kubat. Şafak yay. s. 138

¹¹⁰ Şirkve Müşrik Toplum.s. 17-21 Bkz: Hak Dini Kur'an Dili C:2s.94

¹¹¹ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 40-61.

¹¹² İslâm Peygamberi, Muhammed Hamidullah, C.1, s.9

olayının Araplar'm yaşamındaki etkisinin somut izahıdır, islâm öncesi dönemde, hatta Islâmî dönemde şiirin Arapların hayatlarındaki etkin yerini görmek isteyen, siyer kitaplarındaki şiirlerin çokluğuna bakması yeter. Hemen hemen birçok olaya ve şahıslara yönelik düşünceler şiir ile ifade edilmiştir.

Günümüz çağdaş cahiliyye s in in "Medya" denilen basın yayın araçlarının hemen tam karşılığı sayılabilecek o günkü panayırılar, şairler kıssacılar v.s. materyallerle Islâm mesajının karşısına çıkılıyor, eğlence ve şölenlerle o günün insanı da tıpkı bugünün insanı gibi düşünmekten alıkonuluyor, zihinsel köleliğe sürükleniyordu.

M. Hamidullah, İbn-i İshak'ın tercemesine yazdığı önsözünde şunları nakleder;

"En-Nadr b. el Haris, Hire'ye geldi. Orada Acem krallarını, Rüs-tem ve İsfendiyar'm haberlerini öğrendi. Resûlullah (s.a.v.), bir meclise oturdu. Kavmine Allah'ı hatırlatarak daha önceki ümmetlerin başına gelen azaplarla korkuttuktan sonra kalkıp gitti ve ardından o geldi: "Vallahi ey Kureyş, ben size ondan daha güzel şeyler anlatırım, beri gelin!" derdi. Sonra da, Fars krallarından Rüstem ve İsfendiyar'dan bahseder; "Muhammed'in benden güzel ne sözü var?" diye sorardı... "Onun sözleri evvelkilerin masallarıdır. Onları, o yazdırttı, tıpkı benim yazdırttığım gibi." derdi.¹¹³

Bunun üzerine Cenab-i Hakk; Furkân IS. ve 6. âyetlerini indirdi: "Yine onlar dediler ki: "(Bu âyetler), onun, başkasına yazdırıp da kendisine sabah-akşam okunmakta olan, öncekilere ait masallar-dır."

(Resulüm!) De ki: "O'nu göklerde ve yerdeki gizlilikleri bilen Allah indirdi. Şüphesiz O, çok bağışlayıcıdır, engin merhamet sahibidir. "

Bir zalimi mazlum, bir alçağı dünyanın en efendi kişisi olarak ilan etmekten hiç çekinmezler. Bir cimriyi dünyanın en cesur kişisi ilan ederlerdi.¹¹⁴

Peygamber (s.a.v.)'in hak davetinin, kitleler tarafından kabulünü önlemek amacıyla, halkın daha hafif ve zevkli şeylerle meşgul olmalarını sağlamak için birtakım eğlence ve şölenler düzenliyorlardı. Vahidî tarafından naklolunan İbn Abbas'm rivayetinde Nadr bin el-Haris'in milleti kandırmak, eğlendirmek ve saptırmak için şarkı söyleyen ve dans eden cariye ve fahişeler getirdiğini kaydetmiştir. Peygamber (s.a.v.)'in vaaz ve telkinlerinden kimin etkilenmekte olduğu haberi ahnıyorsa Nadr b. el-Haris ona cariyelerden birini musallat ederdi. Nadr bu cariyeye derdi ki: "Bu adama yedir, içir ve eğlendir ki Muham-med'in telkinlerine uymasın!"¹¹⁵

Kehanet

"Kehânet" kelimesi, Arap dilinde "gaytın haber verme" manasına gelmektedir. "Tekhîn" ve "Tekehühün" mastarları da bu manada kullanılmaktadır. Bu işi yapan kişilere ise "kâhin" denir. Çoğulu Kûh-hân ve Kehene şeklinde gelir.¹¹⁶

Kehânet, cahili müşrik toplumun adeta doğruluğu tartışılmaz İlmiydi. Kâhinler toplumun nezdinde her istediklerini yapabilme kudretine sahiptiler. Kehânete bağlı olarak; tıp, mitoloji, iz sürümü, falcılık (En önemlileri yıldız falları ve putların önünde fallara bakılmasıydı) ve hava durumuyla ilgili konularda bilgi vermek vardı.

İnsanlık, tecrübi bilgisini hayra yönelik kullanması gerektiği halde bunu fesada vasıta ederek zulme ve tahrife yönelmişti.

Bir işe başlamadan Önce, sefere çıkmadan önce ve sonra Kabe'ye giderek putlara tazim ve dualarını arzederlerdi. Hübel putu karşısında fallara baktınrlardı. Yazılı olan yedi oktan hangisi çıkarsa işin o yönde yapılmasının doğru ve gerekli olduğunu kabul ederlerdi. Gaybîdurum-ları öğrenme yolu kahin ve falcılardan geçerdi.

Kureyş'ten olsun, başka kabilelerden olsun, bir erkek, yolculuk yapıp geceleme için bir vadiye indiği zaman; "Bu gece bu vadinin güçlü kudretine cinden, ondaki serden sığınırım" derdi."¹¹⁷ Allah fc.c), o kimseler hakkında şöyle buyurdu:

"Şu da gerçek ki, insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazı kimselere sığınırldardı da, onların taşkınlıklarını arttırırlardı. "(Cin/6)

Allah (c.c.) bütün insanlığa kendinden bir rahmet ve lütf olarak Peygamber gönderdi. İnsanları birbirlerinin insafına kalmaktan kurtardı. Üzerinde bulundukları hurafe ve çıkar sağlama küfründen de sakındırdı. Ancak' kendine sığındırdı:

"De ki: "Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden ve kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden sabahın Rabb'İne sığtınrım!"(7e\âkj 1-5)¹¹⁸

Soy-Sop Taassubu

Müşrik Araplar soy-soplarıyla övünürlerdi. Ataları, isim ve kabileleri hatta mezardaki ölülerinin

¹¹³ M.Hamidullah, İbn-i İshak'a yazdığı önsözden, s.28; İbn-i Hîşam, C.I s.399

¹¹⁴ Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.200; C.2 s.406; M. Hamidullah'ın İbn. İshak ter. Önsözünden.s.28

¹¹⁵ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 61-64.

¹¹⁶ İslâm inancında Gayb Problemi s.40 (Firuzabadi'den nak.)

¹¹⁷ İbn-i İshak, s.166,167

¹¹⁸ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 64-65.

sayıları(Tekasür/1-2) dahi, onların övünmelerinin gerekçesiydi. Soy bilgisi de yaygın ve muteber olan bir saygınlığa sahipti.

Konunun İzahına yönelik olarak, Ebu Leheb'le ilgili bir rivayette, farklı bir boyut vardır. Soy-sop, kabile-aile tarafgirliği o denli bağnazlığa dönüşmüştü ki, Allah (c.c.)'nın, hakkında âyet indirdiği Ebu Leheb gibi bir Allah (c.c.) düşmanı, Benî Haşim ve Benî Muttalib'e rağmen tek basma (Resulün birinci dereceden yakını-amcası) olduğu halde ambargo koyanlar ve zulmedenlerle beraber idi. Ancak Ebu Uhayha ölüm döşegindeyken onu kederli ve ağlar gördüğünde onu teselli eder, Uzza'ya tapınmanın sona ermeyeceğini vaad eder ve şunları söylemekten de kendini alamaz; "Eğer el-Uzza üstün gelirse, onu kolladığım için, onun teveccühünü kazandım. Fakat Muhammed üstün gelirse, -hiç ummuyorum- o da nihayet benim kardeşimin oğludur."¹¹⁹ der.

Allah (c.c.) kibir ile azamet, babalarla övünmenin, ataları anmanın çirkinliğini bildirdi. Cahiliyyede Haccdan sonra bir erkeğin bir dağın üzerine çıkıp atalarını övmesini ortadan kaldırdı;

"Hacc ibadetlerinizi bitirince, haba\0,r^ızı andığınız gibi, hatta ondan daha kuvvetli bir şekilde Allah'ı anın! İnsanlû7d\$ñ öyleleri var ki: "Ey Rabbim! Bize dünyada ver!" derler. Böyle kimselerin ahiretten hiç nasibi yofcfur. "(Bakara/200) diye buyuruldu.

Bunun üzerine Peygamber (s.a.v.) kibir, azamet, atalarla övünmeyi yasakladı. Yaratılışın topraktan olduğu hatırlatıldı. Üstünlüğün ancak takvanın ziyadeliğinde olduğu bildirildi.¹²⁰

"Malum Övünmenin amacı, bir kabilenin faziletlerini saymak ve diğer kabilelerin fazilet ve kusurlarıyla mukayese etmektir. Onun için devletlerin tarihini bilmeye ihtiyaç vardır. Çünkü esasen, o zaman her kabile bağımsız bir devlettir. Karşılıklı övünme, kabileler arasında hatta bazen komşu İran, Habeş ve Rum krallarıyla da olurdu."¹²¹

Böylece fert bazındaki övünme hastalığı, kabile ve toplumların soy-sop ile Övünme ve yerilme hastalığına dönüşmüştü.

İnsanların zaafiyet veya meziyetlerini simgeleyen lakaplarla çağırılması, onlara vurulan aşağılık damgası ya da paye gibiydi.

Güçlünün gücünden ötürü nesebi de üstün kabul edilirdi. Zayıfı ezmede de nesebi horlanılarak hakir görülürdü. "Daha az kuvvete sahip kabilelere Ödenen "Kan Diyeti" daha kuvvetlilere ödenenin yarı nisbetindeydi."¹²²

Çöl hayatının, göçebe ve kabileler şeklinde yaşamayı zorunlu kıldığı düşünülürse, güçlü kabilelerin sürekli zayıflara karşı saldırgan oldukları ve kabilelerarası birleşmelerin oluşturulduğu gözlenir, intikam, şeref meselesiydi. Kuşaklar boyu devam ederdi.

"İbn Zeyd'in rivayetine göre Resûlullah (s.a.v.)'in amcası Ebu Le-heb, bir gün kendisine şöyle bir soru yöneltti: "Ben senin dinini kabul edersem benim kazancım ne olur?" Resûlullah (s.a.v.) buyurdular; "Diğer bütün iman sahiplerinin kazandıklarını siz de kazanacaksınız" Ebu Leheb dedi ki: "Peki, benim için (Bir peygamberin amcası olmam bakımından) bir ayrıcalık yok mudur?" Resûlullah (s.a.v.)î "Ee daha ne istiyorsun?" diye sordu. Bunun üzerine Ebu Leheb, "Lanet olsun benimle herkesin eşit olduğu dine!" dedi."¹²³ Allah (c.c.) şöyle buyurdu: "K'tyamet günü yakınlarınız ve çocuklarınız size fayda vermezler. Çünkü Allah aranızı ayırır. Allah, yaptıklarınızı görendir."

(Mümtah ine/3)

Münafıkların reisi, Abdullah b. Ubeyy'in bir,sefer esnasında Ensâr ve Muhacirlerden iki müslüman arasında çıkan tartışmada nifak duygularını açığa vurarak; Medine'ye döndüklerinde; "elbette aziz olan zelil olanı oradan çıkaracaktır" der. Bu sözüne karşılık kavminin ve oğlu Abdullah b. Ubeyy (r.a.)'m mukabelesi; "Ya Resûlallah! Vallahi o zelildir ve sen ise azizsin!" şeklindedir . Yine Abdullah (r.a.): "Ya Resûlullah! Bana emret, ben onun başını sana getireyim." der. Baba sevgisiyle onu bir başka müslümanın öldürmesi karşısında zaafiyet gösterip, "Bir kafir sebebiyle mü'min bir adamı katlederim ve böylece cehenneme girerim!" diye tedirginliğini bildirir.¹²⁴

Allah (c.c.) inananları kardeş kılmıştır. Üstünlüğü ise, sadece kendisine kullukta sebat edenlere vermiştir (Hucûrat/13). Böylece iman edenlerin imanını, küfredenlerinse küfrünü artırmıştır.

Bedir'de karşı saflarda savaşanların en yakın akrabalar olduklarını görüyoruz¹²⁵

Uhud harbinde ise; Bir safta Allah (c.c.)'nın, küfrünü ve nifak hislerini açığa vurup lanetlediği ve Resûlullah (s.a.v.)'in "el-fasık" dediği, Ebu Amir ve diğer safta, Resûlullah'ın, hakkında; "Melekler tarafından yıkandan şehid" müjdesini verdiği, Ebu Amir'in oğlu Hanzala (r.a.) vardır. Her ikisi de kendi imanı için, aynı Uhud'un ayrı cephe-lerindeydiler. Küfür ve iman cephelelerinde yer alıyorlardı."¹²⁶

İslâm, insanların soy-sop, renk ve dillerine bakmadan, onları iman ve teslimiyet potasına aldı ve öyle terbiye etti. Diğer taraftan, kafirlerin de peygamberlerin en yakınları bile olsalar azılı ateşten kurtulamayacaklarını

¹¹⁹ Kitabü'l-Esnam'a eklene Notlar'dan 182.

¹²⁰ Bkz: Hucurât/13; İbn-i İshak, s.151

¹²¹ M.Hamidullah'ın İbn-i tshak'a yazdığı önsözden, s.27

¹²² Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.1 s.202

¹²³ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. C.3 s.132

¹²⁴ İbn-i Hişam, C.3 s.402

¹²⁵ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3S.141

¹²⁶ "İbn-i tshak, s.381, 387; İbn-i Hişam, C.3 s.92, 100; Tarih-i Taberi C.2 s.414;Bkz.Tevbe/107-110

bildirdi.¹²⁷ Artık övünme ve yerinmenin illeti, aynı zamanda kişilerin iman veya küfür safını da belirledi.¹²⁸

Panayırlar

Kabe'nin Mekke'de oluşu ve buraya insanların putlara tapınmak için de gelmeleri burayı bir ticaret merkezine dönüştürmüştü. Mal mübadelesine dayanan ticaret, yılın belli aylarında tertip edilen panayırlarla daha bir canlılık kazanırdı. Civar kabile ve şehirlerden putları ve kayaları kutsamak için gelenlere, alışveriş için gelenler, mesîk er-babları, şairler, kahin ve sihirbazlar, şarkıcılar, kumarbaz ve dansözlerde katılırdı.

Haram aylar,¹²⁹ emniyetin sağlanması, silahların bırakılması ayları idi. Yapılan panayırların, hem sıcak aylara denk gelmesini hem de ticaretin eksilmemesini sağlamak istiyorlardı. Bu amaçla kameri aydan şemsî aya dönünce bu kez haram ayların da yerleri değişti. Allah (c.c.)'nin koyduğu on iki olan ay sayısı da bazı yıllarda on üç olmaya başlamıştı.¹³⁰

"Araplar öteden beri ayları gerçek yönüyle kamerî aylar olarak tanıyor, seneyi de gök ayı senesi olarak on iki ay sayıyorlardı. Hangi isimlerle sayarlarsa sayımlar ayları ve seneleri kamerî idi. İbrahim ve İsmail (a.s.) zamanından beri bu on iki aydan dördünü haram aylar olarak biliyorlar ve bu aylardaki savaş yasağına saygı gösteriyorlardı. Bu aylarda birbirleriyle savaş yapmıyorlar, ibadetle meşgul oluyorlardı. Bu aylara o kadar hürmet ediyorlardı ki, hatta bir adam babasının katiline bile rastlarsa ona el uzatmıyor, dokunmuyordu..."¹³¹

Birtakım tevhidi izler taşıyan inanışlarına şirkî pislikler-karıştırarak Allah (c.c.)'nin hududunu ihlal ediyorlardı. Allah (c.c.):

"Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah'ın yazısına göre Allah katında ayların sayısı on iki olup, bunlardan dördü haram aydandır. İşte bu doğru hesaptır. O aylar içinde (Allah'ın koyduğu yasağı çiğneyerek) kendinize zulmetmeyin ve müşrikler nasıl sizinle topyekün savaşıyorlarsa siz de onlara karşı topyekün savaşın ve bilinki Allah (kötülükten) sakınanlarla beraberdir!" {Tevbe/36} buyurdu.

Resûlülâh (s.a.v.), Veda Haccı'nda Mina'daki hitabında şöyle buyurdu;

"İşte zaman (yani yıl) hakikaten Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü hey'eti gibi bir devre girmiştir. Sene on iki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır..."¹³²

Birtakım umumi hizmetlerin görüldüğü, alışverişin yapıldığı, şiir müsabakalarının düzenlenip, davaların hakemlere götürüldüğü panayırların en meşhurları; Ukaz, Mecenne ve Zül-Mecaz idi.

İslâm tebliğinin yapıldığı dönemde panayırlardan, değişik kabile ve yabancılara ulaşmada yararlanıldığını ve bu panayırların Allah Resulü (s.a.v.)'nin önemli ilişkileri için bir başlangıç olduğunu da görürüz.¹³³

Hükümet

Kusayy İbn-i Kilab, "Mekke şehrini kurduktan sonra, maddi ve manevi reisliği bir araya getirdi. Kabe'nin yakınında kapısı Kabe'ye dönük olmak üzere kendisi için bir konak yaptırdı. Bunun bir odası kabile meclisinin toplantısına tahsis edilirdi. Umuma ait olmayıp Ku-sayy'ın idaresi altında kalan bu odanın gördüğü işlev, Arap toplumunda her halde önemli bir yere sahipti.

"Darü'n-Nedve" adı verilen bu yerde, kabileler meclisi toplanır, muayyen günlerde hacıları tavaf ettirmek, dini merasimleri yaptırmak ve Mekke dışına taşan nüfuzuyla Haram ayları tesbit etmek Kusayy'm reisliğinde yapılırdı."¹³⁴

Buna ilaveten bir de "Meşure Meclisi" vardı ki, bu daha da önemli kararların alındığı bir meclis hüviyetindeydi.¹³⁵

Kureyş'lilerin yürüttüğü, bir nevi hükümet yetkilerine sahip, Nedve¹³⁶ (şura meclisi)'de hacc işlerinin tüm organizasyonu, harp işlerinin düzen ve hazırlığı, diyet takdir ve borçları tesbit vazifesi, putlar için toplanan para ve süs eşyasının muhafazası işleri yürütülürken, Peygamber (s.a.v.)'in İslâm tebliğiyle birlikte, fesat ehli ve elebaşlarının toplandıkları bir yer haline geldi.¹³⁷

İslâm öncesi dönemde Arapların idari yapılarının, kendi şartları içerisinde oldukça organize bir seyri vardı. Öyle ki fantazi gibi gözükse bile kendi aralarında, tarihi meselelerle ilgili olarak özel bir bakanlık

¹²⁷ Tevbe/113, 114; Tahrim/10; Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.132

¹²⁸ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 65-67.

¹²⁹ Eshurü't-hurûm- İslâmiyetten evvel Arab kabileleri arasında kıtalin, vuruşmanın, muharebenin haram kılındığı Zilka'de, Zilhicce, Muharrem, Receb ayları. (Yeni Lügat, Abdullah Yeğin)

¹³⁰ Hak Dini Kur'an Dili C:4 s.332; Tefhimu'l-Kur'an. Tarih Boyunca Tev-, hid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi. Pınar Yay. C:2s.211,212; Kitabü'l-Es-nam'a eklenen Notlar'dan 339.

¹³¹ Hak Dini Kur'an Dili C:4s.331

¹³² Buhari Kitabü't Tefsir C:9s.4400

¹³³ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 67-69.

¹³⁴ Tarih-i Dîn-i İslâm, Mahmut Esat

¹³⁵ Tevhid ve Değişim, Celaaddır Vatandaş, Pınar Yay. s.35

¹³⁶ İbn-i Hişam C.2 s.144 Peygamber'in (s.a.v.) durumu hakkında da burada toplanılır, şeytani cephe kararları alınır.

¹³⁷ M.Hamidullah İbn-i İshak'a yazdığı önsözden s.26

oluşturmuşlardı.¹³⁸

Ticaret

Putperest Arapların yaşamlarının bütün cephelerine sirayet eden fesat, ticari faaliyetlerde de, ticaret putçuluğu şeklinde gözüküyordu. Materyalist bir mantıkla alışveriş yapılyordu. Aldatmak hüner, sömürü ise beceribilenin güç ve zenginliğinin karşılığı hak halini almıştı.

Mezat şeklindeki pazarlarda bir malı satın aldıklarını göstermek İçin, malın üzerine çakıl taşı atıyorlardı. Bu davranış konuşmaya gerek kalmadan malın alınması olarak kabul edilirdi. Karşılıklı rızaya dayan-' mayan bir ticaret yapılmış olurdu.

Önceden bir başkasıyla anlaşarak göstermelik yüksek fiyat vermesi sağlanırdı. Bunu da müşteri nezdinde malın fiyatını yükseltmek için reklam olarak kullanırlardı. Allah Resulü (s.a.v.) buyurdu ki;

"...Ticarete birbirinize hile yapmayınız!"¹³⁹

Ebu Hureyre (r.a.) rivayet ettiği bir hadiste de "Resûlullah (s.a.v.) "Dokunup atma ve gizli memurlarla hileli satış yapma yasaktır!"¹⁴⁰ diye buyurduğunu belirterek menedilen iki tür satıştan bahseder.

İslâm ile birlikte ticaret helal, faiz ve aldatmak temeli üzere kurulu çıkar sistemleriye haram ve yasak kılındı.¹⁴¹

Kız Çocukları

Şereflerine, so^-soplarma leke gelir, düşmanlarına savaş esiri düşüp cariyeye olurlar endişesi, kendilerine yük olmaları ve başkalarına ge-Hn gitmesini istememeleri yüzünden kız çocuklarını ve nafakasını temin kaygısı, tanrıların memnun etmek gibi gerekçelerle de kız ve erkek çocuklarını diri diri öldürürlerdi. Toprağa gömerek ölmesini sağlamak meşhurlaşan vahşiliklerindendi.

Yine oğlanlar ve kızlar cahiliyye Arapları tarafından putlara kurban edİHrdi.¹⁴²

Kızlarının dünyaya geldiğini haber verenlere karşı buğz eder, haya eder, insanların haberi olmadan gömmeye çaba sarfederlerdi.

"Onlardan birine kız müjdelendiği zaman öfkelenmiş olarak yüzü kapkara kesilir. Kendisine verilen müjdenin kötülüğünden dolayı kavminden gizlenir. Onu, aşağılık duygusu içinde yanında mı tutsun, yoksa toprağa mı gömsün! Bakın ki, verdikleri hüküm ne kadar kötüdür!"(Nah\! 58-59)

"Onlardan biri, Rahmân'a isnat ettiği kız çocuğuyla müjdelenince, hiddetlenerek yüzü simsiyah kesilir. Süs içinde yetiştirilip sa-vaşamayacak olanı mı istemiyorlar?.."(ZuhYuff]7,]8) Peygamber (s.a.v.)'den Ubâde b. Samî şöyle rivayet ediyor; "Resûlullah (s.a.v.) etrafında sahabilerinden bir cemaat mevcut olduğu halde buyurdu ki; "Allah'a (ibadette) hiçbir şeyi ortak kılmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek... üzere bana bey'at ediniz!.." ¹⁴³

Allah (c.c.) çocukların yoksulluk endişesiyle öSdürülmemesini ve zinanın pisliğinden uzaklaşılmasını istiyor;

"Geçim endişesi ile çocuklarınızın canına kıymayın! Biz, onların da sizin de rızkınızı veririz. Onları Öldürmek gerçekten büyük bir suçtur. Zinaya yaklaşmayın! Zİra o, bir hayasızlıktır ve çok kötü bir yoldur, "(İsrâ/31,32)

Kız çocuklarının kimisi altı yaşma geldiğinde öldürülürdü. Kimisine de henüz dünyaya gelmeden hazırlanılan kuyuya yakın doğum yaptırılırdı. Şayet kız ise hemen gömülür, erkek ise alınıp götürülürdü. "A4evWe"denilen bu vahşilik en yaygın olanlarındandı.

Ebu'l Ala el-Mevdûdi'nin Sünen-i Dârimi'den naklettiği bir hadis şöyledir;

"Bir defasında, bir şahıs Resûlullah (s.a.v.)'e başından geçen şu olayı anlattı: "Benim bir kızım vardı. Ben onu çok severdim. Ben onu çağırınca bana koşa koşa gelirdi. Bir gün onu yanıma çağırdım ve alıp dışarıya çıktım. Yolda bir kuyu vardı. O kuyuya yavrumu attım. Son defa duyduğum haykırışlar! hala kulağımdadır. Zavallı yavrum; "Baba beni buradan kurtar. Babacığım beni kurtar" diye bağııyordu." Bu vakayı duyunca Resûlullah (s.a.v.)'in gözleri doldu ve ağlamaya başladı.

Toplantıda bulunanlardan biri*dedi ki; "Arkadaş sen Resûlullah (s.a.v.)'i üzdün." Peygamber (s.a.v.) de buyurdu ki; "Bırakın kabahatini anlatsın, böylece kendisi de biraz rahatlayacak." Bunun üzerine o adanı olayı tekrar anlattı. Bunu duyunca Peygamber (s.a.v.) o kadar ağladı ki, sakalı gözyaşlarıyla ıslandı. Resûlullah (s.a.v.) daha sonra o adama dedi ki; "Cahiliyye devrinde ne olmuşsa olmuş, Allah günahlarını affetsin. Sen artık hayata yeniden başlamalısın." ¹⁴⁴

Kendi bebeklerini kendi elleriyle öldürecek kadar kalpler taşlaşmıştı. Kendi uydurageldikleri adet ve gelenekler, böylesine insan tabiatına aykırı pislik ve çarpıklıklar taşıyordu. Her icat ettikleri, onları bağlayan bir put, mutlak emrine itaat ettikleri ilahları konumundaydı. Ve uydurageidiklerİ adetleri, kendi heva ve hevesleriyle koydukları

¹³⁸ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 69.

¹³⁹ Hemmam b. Münebbih No.6

¹⁴⁰ Hemmam b. Münebbih No.136, Buhari

¹⁴¹ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 70.

¹⁴² Kitabü'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan 135.

¹⁴³ Buhari. iman Kitabı.C:1 s. 173

¹⁴⁴ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.2 s.34

kuralları din edinmişlerdi.¹⁴⁵

Hayasızlık

Zina; müşrik cahili toplumun çarpık hayatının sıradan bir eylemi.' Hiçbir müeyyidesi yok. Sonuçta kaos halini alan nesep bağları. Nesebi belli olmayan çocuklar. Mağdur edilen zavallı, masum insanlar. Beşeri çözümlerle felahı olanaksızlaşan kavim.

Bir kadının çok erkekle ilişki kurması, yatıp kalkması yadırganmayan, normal karşılanılan bir durumdu. Kadın, doğan çocuğu, hangi erkeğe nisbet ederse itirazsız kabul edilirdi. Çocuk için bir başka erkekle ilişki kurmaksa daha bir normal kabul edilirdi. Nesep kirliliğinden çoğu kez insanlar babalarını tanımazlardı.

Ebu Musa (r.a.) şöyle demiştir: "Bir gün Peygamber (s.a.v.)'e hoşlanmadığı bazı şeyler soruldu, Bu gibi sualler çoğaltılınca öfkelenirdi. Ondan sonra insanlara hitaben;

"Bana istediğinizi sorun "buyurdu. Birisi kalkıp; "Benim babam kimdir?" dedi. "Baban Huzafe'dir." buyurdu. Bir diğeri kalkıp; "Ya Re-sûlallah! Benim babam kimdir?" dedi. "Şeybe'nin azatlısı Salim'dir." buyurdu. Ömer b. Hattab (r.a.) Peygamber'in yüzündeki öfkeyi görünce; "Yâ Resûlallah, biz Aziz ve Celil olan Allah'a tevbe ediyoruz" dedi."¹⁴⁶

İnsanlara eşya gibi bakılması her alanda gözükdü. Özellikle de kadınlar hususunda bu daha da belirginleşirdi. Kocasını ölen kadın, yakınlarına miras kalırdı. Artık o, tam bir emtia idi. Geriye kalan evlatlar, üvey annelerini ister salıverir, ister ömür boyu bekletirlerdi, isterlerse de, "Dayzen" adı verdikleri evlenmeyi, üvey anneleriyle yaparlardı.¹⁴⁷ Birbirlerinden teminat almışken böylesi çirkefliliklerle soy-soplarını karıştırmışlardı. Yüce Allah (c.c);

"Vaktiyle siz birbirinizle haşır-neşir olduğunuz ve onlar sizden sağlam bir teminat almış olduğu halde onu nasıl geri alırsınız-mz." (Nisâ/21)

buyurarak olayın insan tabiatına ne denli ters düştüğüne dikkat çekiyor. Yine Allah (c.c);

"Geçmişte olanlar bir yana, babalarınızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin; çünkü bu bir hayasızlıktır, iğrenç bir şeydir ve kötü bir yo'dur." (Nisâ/22) buyuruyor.

Müşrik Arapların kadınlarından, zengin, reis, şair ve kahin olanları da vardı. Bunlar toplumda belli bir saygınlığa sahiptiler. Ancak genelde kadınlar çıplak gezer bunda da sakınca görmezlerdi. Çıplak dolaşmak adet olup, kadınlar. Kabe'yi bile çıplak tavaf ederdi.¹⁴⁸

Kadınları nikahlamada sınırlama olmadığından on'dan fazla kadınla bir anda evli olabilirlerdi. Aynı şekilde boşanma da o oranda yaygındı. Kadınlara yaptıkları zulüm bununla da. kalmaz, boşadıkları kadının bir başkasıyla evlenmesine müsaade etmezlerdi. Artık o kadın ömür boyu evde kalırdı. Boşayan erkek, istediği zaman o kadına dönebilirdi, istemezse dul olarak bekletirdi. Putlarını kutsarlar, kadınlarını haKn görürlerdi.¹⁴⁹

Hayızlı kadınlar, putlarına yaklaşamaz ve onlara dokunamazlardı. Onlardan şifa ve sağlık dilemek için ancak belli bir uzaklıkta dururlardı,¹⁵⁰

İkî kız kardeşle bir anda evlenilebildiği gibi, adet görmekte olan kadınlar da yanlarına yaktaştırılmaz, pişirdiği yemek yenilmez, tecrid edilirdi.

Kadın ve çocuklar mirastan yararlandırılmazdı. Ancak savaşabilecek erkekler yararlandırılırdı. Himayelerinde bulundurdıkları kızları, kendilerine ticari bir meta gibi alır kullanırlar, isterlerse miraslarından ötürü evde bekletirlerdi.

"Senden kadınlar hakkındā fetva istiyorlar. De ki; "onlara ait hükmü size Allah açıklıyor: Kİtap'ta, kendileri için yazılmışı (mirası) vermeyip nikahlamak istediğiniz yetim kadınlar, çaresiz çocuklar ve yetimlere karşı adil davranmanız hakkında size okunan âyetler (Allah'ın hükmünü apaçık ortaya koymaktadır). Hayırdan ne yaparsanız şüphesiz Allah onu bilmektedir. "(Nisa/127) Bu âyet hakkında Ali b. Ebu Talha, İmam İbn Abbas (r.a.)'dan şöyle nakleder;

"Cahiliyye devrinde, adam tutar yanındaki yetim kızın üzerine elbisesini atardı. Bunu yaptıktan sonra kimse o kadınla evlenemezdi artık. Şayet güzel olur da hoşuna giderse kendisi evlenip malını yerdı. Yok eğer çirkin olursa, ölene kadar erkek yüzü görmesine müsaade etmezdi. Ölüncē de mirasına konardı. Bunu yüce Allah haram etti, böyle bir şey yapmayı yasakladı,"¹⁵¹

"Eğer (kendileriyle evlendiğiniz takdirde) yetimlerin haklarına riayet edememekten korkarsanız beğendiğiniz (veya size helal olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın! Haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın; yahut da sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin! Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır." (Ni-sâ/3)

Allah (c.c.) bir başka âyette de iman edenlere hitap ediyor ve onları cahiliyyenin pisliğinden koruyarak Islâmî olana yöneltiyor;

¹⁴⁵ Ahmet Y. Özütöprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 70-72.

¹⁴⁶ Buhari.İlm Kitabı. C:İs.250

¹⁴⁷ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. Cls.79.C2s.16

¹⁴⁸ İbn İshak.s.154 ;Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.2 S.16.C.3 s.74

¹⁴⁹ Kitabü'l-Esna s.38 ;Kitabü'l-Esna'a eklenen Notlar'dan 225.

¹⁵⁰ Kitabü'l-Esna s.38 ;Kitabü'l-Esna'a eklenen Notlar'dan 225.

¹⁵¹ Fizilaril-Kur'an, Seyyid Kutub C:3 s.237

"Ey iman edenler! Kadınlara zorla varis olmanız size helal değildir. Apaçık bir edepsizlik yapmadıkça, onlara verdiğinizin bir kısmını ele geçirmeniz için de kadınları sıkıştırmayın! Onlarla iyi geçinin! Eğer onlardan hoşlanmazsanız (biliniz ki) Allah'ın hakkınızda çok hayırlı kılacağı bir şeyden de hoşlanmamış olabilirsiniz-m'z."(Nisâ/19)

Namus, haya, edep kavramları alabildiğine ifsad edilmişti. Evs kabilesiyle Mekke'li Kureyş'lüler arasında Hazreç'liler aleyhine bir İttifak söz konusu olmuştu. Bu sırada, oldukça ilginç ve konu hakkında izah verici bir Örneği görüyoruz. Ebu Cehil, Evs'lileri kendisinden soğutmak için, hiç tereddüt etmeden sözleşmeye şöyle bir madde koymayı teklif eder;

"Kızlarımızı ve kanlarımızı sizden esirgemeyelim. Cariyelerimizin çarşıda, pazarda gezip dolaşmalarına, erkeklerinizle oynaşmalarına müsaade edelim. Siz de bu yolda hareket eder yani kızlarınızla, karılarınızla bizim oynaşmamıza müsaade ederseniz size yardım edelim. Eğer kabul etmezseniz yardım etmeyiz."¹⁵²

Yine Kamus sahibi Firuzabadi'den; "pazar yerlerinin birinde alışveriş esnasında kadınların ırzına geçildiği nakledilir."¹⁵³

Hacc

Müşrik Arapların, ibrahim (a.s.) ve ismail (a.s.)'ın tevhid dininin birtakım özelliklerini taşıdıklarını söylemiştik.¹⁵⁴ Hacc bunların içinde en önemli olanıdır. Kabe'yi tavaf esnasında "Lebbeyk Allahümme Lebbeyk" Emret Allah'ım! Sıdk ve kulluğumla emrine geldim" diyerek Allah (c.c.)'ye yönelir ve ardından da putlara tapmaldı. Böylece Allah'la birlikte ortaklar kabul ederlerdi. Allah (c.c.)'nin sıfatlarını başka yaratılmışlarla paylaşırlardı.¹⁵⁵

Abdullah bin Abbas (r.a.) şöyle demiştir: "Cahiliyye Arapları, hacc aylarında umre yapmanın, yeryüzünde işlenen günahların en büyüğü nevinden olduğuna itikad ederlerdi. Batıl inanışlarla umreyi erte-lerlerdi. Ayların yerlerini değiştirip umreyi, istedikleri döneme denk getirdiklerinde helal kılarlardı. Allah (c.c.);

"Haca ve umreyi Allah İçin tam yapın!.."

"Hacc, bilinen aylardadır...tBakara/196,197) buyurdu.

"Sana, hilal şeklinde yeni doğan aylan sorarlar. De ki: "Onlar, insanlar ve özellikle hacc için vakit ölçüleridir,.."(Bakara/1&9) Putperestlerin tevhid dininin gerekleriyle şirk dinini nasıl bir arada götürdüklerine dair şu çelişkili din anlayışı da ilginç Örneklerdendir: "Evs ve Hazreç kabileleri ile Yesrib (Medine) ve diğer bölge Arap-larından onların dinine uyanlar haccederler, vakfelerde herkesle birlikte dururlar, fakat başlarını tıraş etmezlerdi. Tavafı bitirdikten sonra Menat'a gelirler, başlarını bu putun yanında tıraş ederler ve orada dururlardı. Bu son hareket olmaksızın hacclarını tamam saymazlardı..."¹⁵⁶

Müşrikler hacc esnasında Mina'ya gitmeyi haram sayar; "Safa ile Merve arasında tavaf etmek helal değil" derlerdi. Cenab-ı Hak;

"Şüphe yok kî, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa, onları tavaj etmesinde kendisine bir günah yoktur... "(Bakara/158) buyurarak haccın tamamlanma şartı kıldı.¹⁵⁷

"Cahiliyye döneminde insanlar, kurban kestikleri vakit, kurbanların kanlarını Kabe'nin yüzüne sürerler, etleri dizip taşların üzerine koyarlar ve "Ve onlardan bir şey yememiz bize helal değildir. Onları Allah rızası için*kurt kuş yesin diye koyduk" derlerdi."¹⁵⁸

Bütün bu inanış ve tavırlarında da, Allah'a ait olan, helal haram koyma hakkının gasb edildiğini görüyoruz. Rabb Teala bunu da;

"...Artık onlardan hem kendiniz yeyin, hem de yoksula, fakire ye-dirin!"(Hacc/28) emri ile düzeltiyordu.

"ibrahim ve İsmail (a.s.)'ın dinini başkasıyla değiştirdiler. Putlara tapılar ve kendilerinden önceki toplumların durumuna döndüler. Hz. Nuh (a.s.)'m çağlarının adetlerini devam ettirenler de vardı. Kabe'ye saygı, onu tavaf, hacc, umre, Arafat'ta ve Müzdelife'de vakfe, kurban sunmak, hacc ve umre esnasında "Lebbeyk" diye çağırış gibi, bu adetlere kendiliklerinden birtakım adetler daha katardılar.

Nizar kabilesi ihlal sırasında şöyle derdi.¹⁵⁹

"Buyur Allah'ım, buyur!

Buyur senin ortağın yoktur! Ancak bir ortağın vardır,

O da senin hükmündedir.

Sen ona ve onun sahip olduklarına hükmedersin!"

¹⁵² İslâm Öncesi Arap Tarihi ve Cahiliyye Toplumu, Neşet Çağatay s.134

¹⁵³ A.g.e.s.135

Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 72-75.

¹⁵⁴ Kitabü'l-Esnam s. 26

¹⁵⁵ İbn-i İshak s.146,149, s. 146,175

¹⁵⁶ Kitabü'l-Esnam s.30

¹⁵⁷ İbn-i İshak, s.152

¹⁵⁸ İbn-i İshak s.153. Bkz:Hacc/28

¹⁵⁹ İbn-i Hişam; "Kinane ve Kureyş telbiye getirdikleri zaman," der.

Telbiye ederek O'nu birliyorlardı, ilahlarını da yanma katıyorlardı, fakat sahipliğini yine O'nun eline veriyorlardı. Allah (c.c.) Peygamberine (s.a.v.);

"Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler. "(Yusuf/166)

buyuruyor. Yani onlar; Beni, bana yarattığı şekilde değil, yarattıklarından birini Bana ortak koşarak birlerlerdi, buyuruluyor."¹⁶⁰

Kureyş kabilesi İse en büyük putları olan Uzza'ya hediyeler sunar, yanında kurbanlar keser ve Kabe'yi tavaf ederken de şöyle derlerdi: Lât hakkı için, Uzza hakkı için!

Onlar yüksek turlalardır,

Onların şefaatine ümit bağlanabilir!

Üçüncüleri Menat hakkı için!¹⁶¹

En büyük yaratıcı ilah olarak Allah'a inandıklarını söylüyorlardı. Bu putları da Allah yanında şefaate kabul ediyorlardı (Zümer/3, Yunus/18). Böylece hem putlara kulluk ediyorlar, hem de onlara tapmadıklarını, kendilerini Allah (c.c.)'ye yaklaştırsın diye şefaatinin beklediklerini söylüyorlardı. Bu halleri, hem o müşriklerin batsl şefaate inançlarıyla şirke düştüklerini hem de "Ahirette sözü geçer bir torpil" inancıyla batıla bulanmış ahiret inançlarını da gösteriyor.¹⁶²

insanlar tevhid akidesinden bir kez sapmaya görsün. Artık sapıklığın ardı arkası kesilmez. Tevhidin doğru çizgisinden az da olsa sapma başgösterdi mi her geçen gün aç genişler, ilk zamanlar tevhiden sapılan konular istisna iken, bir müddet sonra İnanç ve pratikte Tevhîdî izler istisna olur.

Hacc ibadeti de, aslında İbrahim (a.s.)'m tevhid dininin bir parçası olduğu halde, müşrikler kendi şirk diniyle karıştırmışlardır. Artık haccda şekli birtakım doğrulardan öteye hiçbir şey kalmamıştı. Allah (c.c.)'nün dinini kendi heva ve hevesleriyle, çıkarlarıyla, ırk, coğrafya, kabile ve aile taassubuyla, sınıf ve cinsiyet bağnazlığıyla değiştirmişlerdi. Allah (c.c.)'nün nişanelerini, günü birlik, değişken çıkarlarına feda etmişlerdi. Bu halleriyle de kendilerinin Allah (c.c.)'nün nişanelerinin sadık takipçileri olduklarını İddia ediyorlardı!..

Mekke'nin haremde oturanlar dışarıdan gelenlere Kabe'ye dokunduklarından ötürü elbiselerinin tabu olacağı, artık giyilemeyeceği, mabede bırakılması gerektiği inancını dayatarak, kendi elbiselerini çıkarttırır, harem yemeklerini de satın almaya mecbur ederlerdi.¹⁶³

Galsad putuna kurban sunacak kişi, din görevlisinden ödünç bir elbise alırdı.

Mabedlerini çıplak ayakla tavaf eden Araplar, elbise alacak güçte olamayınca da Kabe'yi bu kez çıplak tavaf ederlerdi. Bu davranış ya-dırganmazdı; sıradan ve yaygındı.

ihram esnasında humsdan, yani Mekke'nin haremde oturanlardan hususi elbiseler alınırdı,¹⁶⁴

Allah (c.c.) insanların heva ve hevesleriyle helal ve haram hükmü koyma yetkisinin olmadığını, bu yetkinin ancak Kendisine (cc).ait olduğunu, bu şekilde kanun koymaya kalkmanm,O'nun hükümlerlik hakkının inkarı olduğunu bildirdi.

Arap toplumunun İslâm öncesindeki hali, hakikaten insan tabiatına ters düşüyordu.

Yarımadada yaşayan diğer kavimlerin ve dinlerin durumu putperest Araplardan farklı değildi. Onların durumu da aşağı yukarı aynı mahiyetteydi.

Yahudilerin; ihaneti karakter edinmeleri, materyalist tıynetleri, dinlerini ifsad edişleri, Hristiyanların; teslis ve ruhbanlıkları, iranlıların; ateşperestliği, değişik ateist vs. grupların gayri insani boyutlu kültürleri, hep karanlık çağm, insanına reva gördüğü yaşama şekliydi.

"Arenalarda insanların hayvanlar tarafından parçalanması, öldürülmesi, diri diri yakılması Roma'lılar için iyi bir eğlence idi... Eski Yunanistan ve Romada kürtaj yasak değildi. Babalar, öz evlatlarını öldürme hakkına sahiptiler. Roma'h hukukçu ve senatörler, babalarının evlatları üzerindeki sınırsız hakimiyet ve üstünlüğünden kıvanç duyarlardı... intihar kötü bir şey değildi, aksine övünülecek bir işti. Bir kocanın kendi karısını öldürmesi, beslediği bir hayvanı öldürmesi kadar normal bir fiildi. Bü suç için herhangi bir ceza konmamıştı.

Hindistan'da, Ölen kocanın cesedi yakılırken karısının yanan ateşe atılıp yanması kendisi için bir kurtuluş yolu ve sevaph bir hareketti... Hindular arasında "Jal Parva" denen bir gelenek vardı. Buna göre, anne ve babalar, doğan ilk çocuklarını kutsal saydıkları Ganj nehri sularına bırakıyor ve bundan son derece dini saadet ve zevk duyuyorlardı."¹⁶⁵

Kısacası Muhammed Hamidullah Hoca'nın ifadesiyle; "İslâm çağrısı ve Peygamber çağı, işte böyle bir toplumsal yapı üzerinde başladı. Bu çağ bütün türleriyle cahilliyyete karşı gerçekleştirilen bir devrimdir."¹⁶⁶

insanca yaşamının, adaletin, hakkın, özgürlük ve erdemin geldiği, bir nur olarak insanlık tarihine şeref mührünü vuran İslâm; işte böylesi bir fesat, karanlık, vahşet, sömürü ve kaos ortamında gönderilen Ailah (c.c.)'nün bir lütuf ve ikramıydı. O asrı Allah (c.c.) şöyle tanıtıyor;

¹⁶⁰ İbn-i İshak, s.175; İbn-i Hişam, C.1 s.118; Kitabü'l-Esnam s.27

¹⁶¹ Kitabü'l-Esnams.32

¹⁶² Bkz: Müşriklerde Şefaate ve Ahiret İnanç, Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.82.

¹⁶³ İbn-i İshak s.149,150,155

¹⁶⁴ İbn-i İshak s. 150; Kitabü'l-Esnam 'a eklenen notlar: s.59 m.27

¹⁶⁵ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.2s.12,13

¹⁶⁶ M. Hamidullah, İbn-i İshak'a yazdığı önsözden, s.28

"İnsanların bizzat kendi işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu, ki Allah yaptıklarının bir kısmını onlara tattırsın; belki de (tuttukları kötü yoldan) dönerler. "(Rûm/41)
Fesat döneminde, insan yaşantısının tüm safhalarında, materyalist, önyargılı ve hayvani şehvet arzularının egemenliği hüküm sürüyordu, işte bu hayat tarzının adı tek kelimeyle "Cahiliyye" idi.¹⁶⁷

İslâm Daveti Ve Özellikleri

Eğer biz, bundan (Kur'an'dan) önce onları bir azapla helak etseydik, muhakkak ki şöyle diyeceklerdi: "Ya Rabbil Bize bir elçi gönderseydin de, şu aşağıdığa ve rüsvayhğa düşmeden önce âyetlerine uysaydık!"(Tâhk/134)
Ailah, alemlere rahmet oîarak bir "peygamber" gönderdi, peygambere de alemlere öğüt ve uyarı olsun diye lütuf ve ikramıye "Fur-kan"ı verdi Röyiece Allah'ın dinine göre inanılarak yaşamımamasının baham¹⁶⁸ ve mazeretini ortadan kaldırdı:

"Eğer Allah, insanları zulümleri yüzünden cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Fakat onları takdir edilen bir müddete kadar erteliyor. Ecelleri geldiği zaman onlar ne bir saat geri kalabilirler ne de öne geçebilirler. "(Nahl/61) Allah (c.c.) peygamber göndermeden önce, insanları zulümlerinden ötürü cezalandırmıyor. Onlara süresi belirlenmiş bir mühlet veriyor, isyanlarının sebebi olarak ileri sürebilecekleri bütün gedikleri kapatıyordu.

İslâm öncesi fesadın karayı ve denizi kapladığı dönemde de, Allah, peygamber olarak Abdullah oğlu Muhammed (s.a.v.)'i müjdeleyici ve uyarıcı olarak görevlendiriyordu.

İlahî mesajın gelmiş olduğu toplumun, sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, davetin kabul veya reddediliş sürecini etkileyen faktörlerdendir. Zaten Sünnetullah da hep böyle devam edegelmiştir. Helak etmeye gücü yeten Allah, hiç şüphesiz insanların kalbine doğruyu indirip kabul etmelerini de sağlamaya muktedir. Buna hiçbir engel yoktur. Ancak böylesi bir hal, varlığın sebebi (kulluk) sınavına ters düşer.

İnsanların hür iradeleriyle, yollarını tayin etmelerini dilemiştir. Yaşanılan gerçeklerle yüz yüze olunmasını istemiştir. Yolunu, nizamını vaaz etikten sonra da, artık kabul eden bilerek kabul etsin, reddeden de bilerek reddetsin diye...

"Yaratan Rabb'nin adıyla oku! O, inşam bir aşılınmış yumurtadan yarattı.

Oku! İnsana bilmediklerini belleten, kalemle (yazmayı) öğreten

Rabbin, en büyük kerem sahibidir, "{hi&ki1-5) Emir yüklü bu âyetlerin, ilk inen âyetler1 oldukları söylendiği gibi, Ebu Seleme'nin Cabir b. Abdullah'tan nakline dayanarak bildirdiğine göre ise; Müddessir Sûresi'nin ilk âyetleridir de.¹⁶⁹

ilk indiği rivayet edilen âyetlere, dikkat edilirse; "Allah", "İnsan" ve "Allah ile insan" ilişkisi tanıtılmıştır. Bu âyetler, yaratılışın gerekçesinin (kulluk) tam bir önsözü niteliğindedir.

"ty bürünüp sarınan (Resulüm)!

Kalk, ve (insanları) uyar!

Sadece Rabbini büyük tam!

Elbiseni tertemiz tut!

Kötü şeyleri terket!

Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma!

Rabbinin rızasına ermek için sabre!/"TMüddessh71-7) O (s.a.v.), Alemlerin Rabbi'nden, her şeyin sahibi ve meliki olandan emir alıyor. Şefkat,, müjde, emir ve rahmet yüklü mesaj... ilahi mesaja muhatap olmak... Ve beraberinde gelen ikaz; Artık, örtüye bürünüp oturmanın zamanı değildir. Kalk da uyar! Rabbin'i yücelt! Görev başlamıştır. Giydiklerinden yaptıklarına kadar temizliğin, erdemin ve yüce gönüllülüğün aktarıcısı ve önderisin sen! Bütün bunlardan sonra, rahat yok sana. Çünkü hakkı yüklenmek, sorumluluktur. Sorumluluk İse, başa geleceklere sabrı gerektirir. Bundan ötürü hazırlıklı ol ve Rabbin için sabret!..

Hakk Teala, sapıtan ve haktan uzaklaşan insanlığa, hidayet rehberi gönderdi. Bu rehber aracılığıyla, ancak Kendisi'ne (c.c.) ibadet edilmesini ve Kendisi'nden (c.c.) gayrı bütün itaat ve kanun koyuculara tapmaktan da sakılmasını istedi:

"...Her toplumun bir rehberi vardır,"(Ra1 d/7) "Bİz seni müjdeleyici ve uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Her millet için mutlaka bir uyarıcı {peygamber} bulunmuştur. "(Fâ-tir/24)

"Andolsun ki biz, "Allah'a kulluk edin ve Tağut'tan sakının" diye (emretmeleri için) her ümmete bir peygamber gönderdik. Allah, onlardan bir kısmını doğru yola İletti. Onlardan bir kısmı da sapıklığı hak ettiler. Yeryüzünde gezin de görün, inkar edenlerin sonu nasıl oimuffwr?"(Nahl/36)

"Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin!"(Şua-râ/108) emri İle insanları uyardı, bahane ve kaçamak yollarını tıkadı.

Allah Resulü Muhammed (s.a.v.)'in, peygamberlik meşalesini taşımaya başlaması, kalkıp uyarmakla vazifelendirilmesi, insanlık tarihinin en önemli olayıdır. Hatta Allah (c.c.)'nün "Ol" emriyle olmaya başlayan

¹⁶⁷ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 75-79.

¹⁶⁸ Buhari. Tefsir Kit. C:İls.5023; Müslim 2/583, 73/252-255; İbn-i İshak s. 177-179; Tarih-i Taberi C.2 s.346

¹⁶⁹ Buhari. Tefsir Kit. C: 1 İls.4944; Müslim Kitabü'l-İman; Tirmizi.

yaratılmış tüm alemler tarihinin de hiç kuşkusuz en önemli hadisesidir. Çünkü insanlığa son kez ve kavimler üstü, evrensel mesajla bir elçi gönderiliyor. Yol gösterici, doğruluk rehberi... Lütuf ve ikramı ile, bozulmaktan korunmuş bir kitap veriliyor...

"Kur'an'ı kesinlikle biz İndirdik; elbette onu yine biz koruyaca-^."(Hicr/9) insanlığa kurtuluş vaad eden evrensel mesaj... Sonraki kuşaklar için tek ve son Örnek... İçeriği kadar, metodu, yöntemi de, bir bu kadar önemli... Bu yöntemin açıklaması da; Allah Resulü tarafından verilen emirlerin pratize edilişi, algılanılışı ve yaşanmasıdır.

ilahi mesajın insanlığa aktarılması sürecinde İlk izlenilen yol, Mekke'de davetin, en yakın çevreden başlamak üzere, (Şuarâ/214) ¹⁷⁰ gizli yapılmasıdır. Bu gizlilik üç yıl sürmüştür. ¹⁷¹ Ancak bu üç yıl, belirlenmiş ve miktarla kayıt altına alınmış değildir; davetin açık yapılması şartlarının oluşması süresidir.

Peygamber (s.a.v.) davetini, bu çok önemli devrede, öncelikle karakteri temiz, erdem sahibi, İnsanî boyutta özverili, dürüst, sözüne güvenilen ve ciddî insanlara götürmüştür. Davetin, Öncelikli olarak müşrikler görüşlerine katılmasalar dahi, ahlakî ve insanî yönüne eleştiri getiremeyecekleri kişilere ¹⁷² götürüldüğünü görüyoruz. Aslında bu inceliği, tüm davet tarihi boyunca görmek mümkündür.

Müslüman olanlar, yeni kimlik ve sıfatlarını açığa çıkaracak davranışlardan kaçmıyorlardı. Kendilerini ve müslüman kardeşlerini ele verecek davranışlardan uzak duruyorlardı, ibadetler gizli yapıyordu. ¹⁷³ Geline o aşamada, müşriklerin kendiliğinden rastlamaları müstesna, müslümanların, açık ve toplu ibadetlerine rastlamıyoruz.

Bu dönemdeki müslümanların sayısı 133 kişidir. ¹⁷⁴ Kadın, erkek, çocuk, hür ve kölelerden oluşan bu insanlar (r.a.), değişik kabilelere mensuptular. İlk gizli tebliğ dönemindeki müslümanların, cins, ırk, yaş, kabile ve sosyal farklılıklara sahip olduklarını görüyoruz. Onları birleştiren tek unsur, Allah {c.c.}'ye kul olma noktasıydı. Bu durum da bize, İslâm mesajının ne denli cahili-gerici kıstaslardan uzak ve ileri, evrensel bir mesaja sahip olduğunu gösterir.

Bu dönemde, Allah (c.c.) erlerinin tebliğ, toplantı, istişarede bulunmak için, Erkam b. Ebi Erkam'm evini kullandıklarını görürüz. Bundan ötürü Erkam b. Ebi Erkam'm evine ilk "Daru'l-İslâm" diyen alimlerde olmuştur. ¹⁷⁵

"Dar-ı Erkam" diye bilinen bu ev, gizli yapılanmanın bir çok inceliğini sembolize eder. Bu ilk karargâh; müslüman çekirdek yapıya, müşriklerin zarar vermelerini ve onlardan haberdar olmalarını hayli müddet engellemiştir.

Kur'an'da, Mekke'de inen ilk sûrelere hatta tüm Mekkî sûrelerin umumî atmosferine baktığımızda, öncelikle şunu görüyoruz; Yaratılışın gayesi Allah'a kulluktur. Allah'a kulluk ise, Allah (c.c.)'den başka ilahların, rablerin reddedilmesini gerektirir. Allah, kendisini sıfatlarıyla insanlara tanıtıyor, eksikliklerden münezzeh, teşbih ve tekbir edilecek olanın ancak Kendisi olduğunu bildiriyor. Allah (c.c.)'nün insanlardan beklediği kulluğa, yani itaat, ibadet ve Rabb'e karşı teslimiyet ilişkisinin gereklerine uymaya davet ediliyor...

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarat-fim."(Zariyât/56) buyurarak insanın yaratılış gerekçesini bildiriyor.

Yaratılışın gerekçesi kulluktur. Kulluk İse, alemler üzerinde tasarruf yetkisine sahip, yaratan ve her şeyin sahibi olması İtibariyle ancak Allah'a yapılır;

"De ki: "...insanların Rabbine, insanların Melikine (Mutlak sa-hib ve hakimine), insanların ilahına s\$minm."(Nisâ/1-3) buyurarak kulluğuna icabet edilecek olanın, Samed (her şeyin varlığının ve bekasının kendisine borçlu olması) olan Allahu azimüşşan olduğu bildirilir.

Kur'an'ın, özellikle bu dönemdeki âyetleri, kısa, vurgulu, şiire alışı ve şiirle iç içe olan Arap insanının dikkatini toplayacak belagat güzelliğine sahiptir. Yine âyetlerde, kendilerine hitap edilen insanların hayatlarından pratik örneklerin İşlendiği bir tema görürüz.

Davetin her safhası, kendi orijinallliği içerisinde incelikler ve özellikler taşır. Davetin tümünde ise gözüken iki önemli temel esas vardır. Bunlar; Netlik ve Kararlılıktır. Bu iki temel özellik, davet tarihleri boyunca sürekli ve Tevhid akidesinden ayrılmaz prensipler olmuştur.

Bu iki özelliğin izlerini ve olayı sürükleyiş seyrini tüm hareket alanında görmek mümkündür. Davette hiçbir surette muğlaklığa yer verilmez. Belirsizliklere rastlamadığımız gibi, sapma, taviz verme ve gevşemeye müsait kararsızlıklara da rastlanmaz. İlk ve son mesaj olan; "La ilahe illallah"zaten hem kararlılığı hem de netliği çok

¹⁷⁰ Şuarâ/214; Buhârî Kit. Tefsir, Bab,233 No.290; İbn-i tshak, s.201

¹⁷¹ İbn-i İshak, s.201.; Tarih-i Taberi, C.2, s.355

¹⁷² Hatice b. Huveylid, Ali b. Ebu Talib, Zeyd b. Harise, Ebu Bekir Sıddık, Biial Habeşi, Zübeyrb. Avvam (r.a.)...

¹⁷³ İbn-i tshak, s.203; Tarih-i Taberi C.2 s.355

¹⁷⁴ Tarih Boyunca Tevhid Miic. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudî, Pınar Yay. C:2 s.309

¹⁷⁵ Dâr; İlke, belde. "Dâru'l-İslâm ve Dâru'l-Harb'in tayin ve tesbitinde temel kıstas; otorite ve hakimiyet olup, nüfusun müslim veya gayrimüslim olması, az veya çok olması önemli değildir...İdare ve hakimiyet faktörü, İslâm ülkesi ile gayrimüslim ülke arasında ayırıcı rolü oynadığı gibi... İslâm ülkesi ile gayrimüslim ülkeyi birbirinden ayırt eden faktör temelde idare ve hükümet ayrılığıdır." (İslâm Hukukunda İlke Kavramı, s.73,77.)

"Müslümana akidesinden dolayı savaş açan, onu dininden alıkoyan, şeriatın uygulanmasına enge! olan her yer "Daru'l-Harb"dir. İsterse ailesi, aşireti, kavmi, malı ve ticareti orada bulunsun farketmez. Akidesinin hakim olduğu, şeriatının yürürlükte olduğu her yer "Daru'l-İslâm"dir. İsterse orada Müslü-manın ailesi, aşireti, kavmi ve ticareti bulunmasın. Vatan: Allah'ın şeriatının, hayat nizamının ve yürürlükte olduğu yurttur, insana yaraşan vatanın manası budur." (Yoldaki işaretler.s.174.)

açık bir şekilde yansıtır.

İslâm daveti, müşrik Mekke halkı üzerinde şok tesiri yapmıştı. Onlar iman etmedikleri gibi, ilk etapta fiilî bir cephe de almadılar. Ancak bu sessizlikleri, gelen mesajın hedefi ve sınırları belli oluncaya kadar devam etti. İslâm kendilerinden ne istiyordu? Neyi kabul etmelerini ve bu kabullerini tümleyen neleri de reddetmelerini bekliyordu? İşte bu soruların cevapları açıklık kazandığı oranda, reddetmeleri ve tepki göstermeleri de netleşerek arttı.

"Siz ve Allah'ın dışında taptığınız şeyler cehennem yakıtıdır: Siz oraya gireceksiniz. "(Enbiyâ/98)

Putlarının ve kendilerinin akıbetinin zikredilmesine dek süren bekleyiş, fiilen son bulmuştu.

Davetin başlangıcından beri göz ardı edilemeyecek bir nokta vardı. Allah (c.c.), kulu ve Resulü Muhammed (s.a.v.)'e davetin ve davetin esaslarının da vahye dayalı olduğunu bildirmiştir.¹⁷⁶ Böylece mahiyetiyle birlikte stratejisi dahi vahye dayalı olan İslâm» topyekün Rabb Te'âlâ'nın korumasına alınıp insanların insiyatif ve tasarruflarından uzaklaştırılmıştır. Beşer düzmececi sistem ve İdeolojilerin faydacı,* mantıklı tavırlarının aksine İslâm, emir ve yasaklar ölçülü ilahi strateji ile ikame ediliyordu. Faydayı esas almak, maslahat v.s. gibi tavırlar da, ilkelerin, dışına taşmayan tasarruflarla sınırlanıyor, dinin sınırları içinde İslâmî mana yüklenebiliyordu. Zaten iman esaslarında, yaratılanın yaratan gibi bilemeyeceği gerçeği temel ölçüdür. Allah (c.c.)'nin iradesi her durumda insani değerlendirmeyi de kapsayan mutlak doğrudur.

Tebliğ esnasında, davetin öncelikli olarak kimselere götürüleceği açıklık kazanıyordu. Toplumun nezdinde, nüfuz sahibi zengin elebaş-lara değil, öncelikli olarak Allah dinine yürek açana, isteyene, koşarak gelene, öğüdün kendisine fayda vereceği umulana davet götürülecekti.

Allah Resulü (s.a.v.) İslâm düşmanlarından Velid b. Muğire başta olmak üzere Mekke'nin nüfuz sahibi olanlarına hararetle İslâm'ı anlatmak istemişti. Bunu yaparken de; o insanların kabulüyle, onlara bağlı avamın kabulünün daha bir kolay ve çabuk olacağını tasavvur ediyordu. Ancak Allah (c.c.), Resulünün bu hareketini tasvib etmiyor, davete kulak verenlere öncelik vermesini emrediyordu.¹⁷⁷

Âmâ olan, İbn Ümmü Mektum (r.a.) Resûlullah (s.a.v.)'e gelir. Ancak O'nun meşguliyetini göremediğinden; "Ya Resûlallah! Allah'ın sana bildirdiği Kur'an'dan bana Öğret!" diyerek sözünü kesmesi karşısında Allah Resulü bu davranıştan hoşlanmaz, suratını asar ve döner.¹⁷⁸

Bunun üzerine Hakk Te'âlâ olayla ilgili Resulünü uyarak sözkonusu âyetleri vahyederr

, " (Peygamber), âmanın kendisine gelmesinden ötürü yüzünü ekşitti ve geri döndü. (Resulüm! Onun halini) sana kim bildirdi; Belki o temizlenecek, yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek.

Kendini (sana) muhtaç görmeyene gelince, sen ona yöneliyorsun. Oysa ki onun temizlenip arınmasından sen sorumlu değilsin. Fakat koşarak ve (Allah'tan) korkarak sana gelenle de ilgilenmiyorsun.

Hayır! Şüphesiz bunlar (âyetler), değerli ve güvenilir katiplerin elleriyle (yazılıp) tertemiz k'ûnmuş yüce makamlara kaldırılmış mukaddes sahifelerde (yazılı) bir öğüttür; dileyen ondan (Kur'an'dan) öğüt alır. "(Abese/ -16)¹⁷⁹

Böylece İslâm çağrısının; sınıf, renk, cinsiyet, tabiyet veya cîaha farklı biyolojik, kültürel ve sosyal sınıflara has olmadığı vurgulanıyor. Evrensel bir çağrı... Bütün gerici ve bağnazlıkların ötesinde, hakka ve mutlak doğruya yürek açan tüm insanlara çağrı... Ve hakkın, isteyene götürüleceği gerçeği... Dini insanlara ulaştırma metodunun, keyfî, insi-yatîfî bir başıboşlukla, indî görüşlerle değil, tam aksine Allah (c.c.)'nin istediği gibi olması gerektiğini görüyoruz.

Daha sonra Resûlullah (s.a.v.) koşarak Abdullah b. Ümmü Mek-tum'a davete gider. İşte böylece davetçinin konumunun, aktarmaktan ibaret olduğu, hidâyet ve dalâletin ise, Allah'a alt olduğu vurgulanmış olur.

Toplumun erdem sahibi olanlarından başlanarak tebliğ edilen İslâm, artık;

"Sana emrolunam açıkça söyle ve ortak koşanlardan yüz çevir!" (Hicr/94, Şuarâ/214, Mâide/67) âyetiyle açık ve toplu bir şekilde tebliğ edilmeye başlanmıştı.¹⁸⁰ Zaten putperestler bu döneme gelinceye dek, her ne kadar İslâm olanları açıkça hareket ve ibadetleriyle tanımıyorlardı ise de, itikadîanın tavizsizliği onlara çok farklı bir havanın estiğini de hissettiriyordu. Bu durum zaman zaman da alenileşiyordu.

Allah (c.c.) insanın ve cemiyetlerin fitrî yapılarını Resûlü'nün göz ardı etmemesini İstiyordu. Öncelikle kendisini en iyi tanıyan adalet ve dürüstlüğüne en iyi tanık olan yakınlarından uyarmaya başlamasını emretti.¹⁸¹

"(Önce) en yakın hısımlarını uyar! Sana uyan mü'minlere (merhamet) kanadım indir! Şayet sana karşı gelirlerse de ki: "Ben sizin yaptıklarınızdan muhakkak ki¹⁸² (?İim."(Şuarâ/214-216)

"Biz gökleri, yeri ve İkinin arasındakı Ueri ancak hak ile yarattık. O saat (kıyamet), mutlaka gelecektir. Şimdilik onlara güzel muamele et!"(Hicr/SS)

¹⁷⁶ Bkz: İbn-i İshak, s.201; Yoldaki İşaretler. Kır'an Metodunun Tabiatı. 61 s.26...

¹⁷⁷ Yani İslâm, ne Pragmacı (Pragmatizm) -Bir düşüncenin doğruluğunun ancak o düşüncenin sonucuyla ölçüleceği, yani bir inancın başarısı oranında ve başarısı sürecinde doğru olabileceğinin ileri sürülmesi- ne de Beşer mantığının belirleyeceği fayda zarar ikilemine göre tavır belirleyecek çıkarıcı, faydacıdır, İslâm vaaz olunan emir ve yasaklar doğrultusunda hareket etmeyi gerektiren ilkeliliği esas alır.

¹⁷⁸ tirmizi, Tef. Babı, 72/3549; İbn-i İshak s.293

¹⁷⁹ İbn-i Hişam C.1, s.346

¹⁸⁰ İbn-i İshak s.201; İbn-i Hişam C.1 s.348,487; Tarih-i Taberi C:2 s.355

¹⁸¹ Bkz: Müslim, Kitabü'l-ıman 89/351, 355

¹⁸² İbn-i İshak, S161; Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.201

"Sakın onlardan bazı sınıflara verdiğimiz dünya malına göz dikme, onlardan dolayı üzülmeye ve mü'minlere alçak gönüllü ol/"(Hicr/88)

"De ki: "O bilgi, ancak Allah'a mahsustur. Ben ise sadece apaçık bir uyarıcıyım." (Mülk/26)

"Kullanma söyle, sözün en güzelini söylesinler! Sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır. Rabbiniz, sizi en iyi bilendir. Dilerse size merhamet eder; dilerse sizi cezalandırır. Biz, seni onların üstüne bir vekil olarak gönder-medik." {hr&/53-54)

"(Doğrusu) size Rabbiniz tarafından basiretler (idrak kabiliyeti) verilmiştir. Artık kim hakkı görürse faydası kendisine, kim de kör olursa zararı kendinedir. Ben üzerinize bekçi değilim." (En'-âm/104)

Kureyş'in Muhammed (s.a.v.)'in davetini kabul etmemesi, O'nun güvenilmez olduğundan veya emin biri olmadığından değildi. Bilakis "Emin" onun lakabıydı.12 Muhammed (s.a.v.) onlara; "Bu dağın arkasında bir düşman var, size saldıracak" dersem inanır mısınız?" diye sorduğunda, hiç tereddüt etmeden, "Evet inanırız, sen bizim aramızda doğruluğunla bilinirsin, senden asla yalan işitmedik" derler. Bu kez Kureyş'e yönelerek; "Ben sizi kıyamet gününün azabıyla korkutmakla görevliyim. İnanınız. Hiçbir şey sizi Allahu Teâladan müstağni kılmaz... " dediğinde müşrikler yüz: çevirir, işkence eder ve onu yalanlarlardı.¹⁸³ Gurur ve kibirleri, makam ve saltanatları doğruyu kabullenmelerine engel olurdu.

Her geçen gün islâm'a girenlerin çoğaldığı görülünce, müşrikler Ebu Talib'e gelerek; "Ey Ebu Talib! Kardeşinin oğlu dinimizi ayıpladı. Bizi beyinsizlikle suçladı. Atalarımızı yoldan sapmışlar olarak gösterdi. Ya onu bizden uzaklaştır veya onunla aramızdan çekil, himayeden vazgeç!" derler. ¹⁸⁴ Ebu Talib, hem himaye edip koruduğu yeğenini, hem de dinleri üzere olduğu Kureyşlileri, hoşnut etme çabasıyla Allah Peygamberine uzlaşma teklifi getirir:

"Ey Muhammedi Bütün Kureyş aleyhinde birleşmişler. Bana da gücümüşler. Akraba arasına düşmanlık girmesi iyi değildir. Onlara karşı biraz daha yumuşak olsan da sertliği gidersen, daha uygun değil mi? Onların istediği kendilerini küfür ve dalâlette olmakla suçlama-man ve putlarını kınamak ve kötülemekten vazgeçmendir. Sen yine kendi dinin üzerine hareket et!" der.

Getirilen uzlaşma teklifini dikkatle incelediğimizde şunu görürüz; Ebu Talib vasıtasıyla Peygamber (s.a.v.)'e getirilen önerinin (doğrusu ithamın!), bugün de dini insanlara tavizsiz bir şekilde götürülen müslü-manlara da yapıldığı yönündedir. Olaya uzlaşmacı ve sınırlı bir mantıkla bakılırsa; Resûlullah (s.a.v.) tek basma bu yola koyulduğu halde, madem müşrikler telaşa kapılarak uzlaşmak istemişler ve korkuya kapıldıklarının ifadesi olarak; "Sen yine kendi dinin üzere hareket et!" diyorlar... Elde edilen bu tavizi değerlendirerek tedrici kabulleri sağlanabilir, "ileride putlardan da vazgeçerler, yumuşak davranayım, sertliği gidereyim, cehennemlik olduklarını, Allah (c.c.)'den başka edindikleri ilahlarıyla birlikte cehenneme atılacaklarını şimdilik söylemeyeyim!" gibi... Hayır O böyle yapamazdı. Zaten O, üslubunda sertlik kullanmıyordu ve şefkatli olmakla emrolunmuştu. Hatta sevdirmek, kolaylaştırmak, hikmet O'nun hayatıydı. Onların istedikleri ise, dinin özünden tavizler koparmaktı. Böylesi bir yumuşaklık ise, dinde eksiltme demektir. Buna da dinin sahibi Allah (c.c.) müsaade etmedi. Peygamber (s.a.v.);

"Ey amcam! Allah'a yemin ederim ki, onlar güneşi sağ elime, ayı sol elime koysalar ben yine bu işi tebliğ etmekten vazgeçmem." ¹⁸⁵ diyordu.

Zaten O (s.a.v.) "Sen yine kendi dinin üzerine hareket et!" demiş olmalarından farklı bir şey yapmıyordu. Ancak bunu onlar istediği için veya onların istediği gibi yapacak ta değildi. Allah (c.c.)'nin muradı, ilahi mesajın beşerî mülâhazalardan uzak olarak insanlara ulaştırılması idi. Bunun manası ise, kendi dini üzere hareket etmesi, Allah (c.c.)'den gayri ilahları rededip onların hep birlikte cehennemlikler olduklarının bildirilmesi idi. Allah (c.c.);

"Müşrikler, sana vahy'ettiğimizden başka bir şeyi yalan yere bize isnat etmen için seni, nerdeyse, sana vahyettiğimizden saptıracaklar ve ancak o takdirde seni candan dost kabul edeceklerdi. Eğer seni sebatkâr kılmısaydık, gerçekten, nerdeyse onlara birazcık meyledecektin.

O zaman, hiç şüphesiz sana hayatın ve ölümün sıkıntılarını kat kat tanımdık; sonra bize karşı kendin için bir yardımcı da bulamazdın." (İsâ/73-75)

Kureyşlilerin olanca hızıyla devam eden düşmanlık ve öfke dolu tekliflerinden birine Peygamber (s.a.v.)'in o denli net, kararlı ve mesaj yüklü bir cevabı da şöyledir;

"İmam Buhârî Tarih kitabında ve Hafız Ebu Ya'la kendi Mûs-ned'inde Akil b. Ebi Talib'ten şu ifadeler nakledilmiştir: Resûlullah (s.a.v.) göğe doğru baktı ve Kureyşlilere dedi ki; "Siz bu güneşi görüyor musunuz?" Onlar "evet" dedi. Resûlullah (s.a.v.) buyurdu ki; "Nasıl ki bu güneş size göndermekte olduğu ışınlarını durdurmaya kadir değildir, ben de kendi işimi bırakmaya kadir değilim." ¹⁸⁶

Peygamberimiz (s.a.v.)'in arkadaşları meseleyi nasıl anlamışlardı? İi insanlara götürürken, davet ederken nasıl tavır takınmışlardı?

Peygamber (s.a.v.)'in terbiyesinde yetişen o öncü simalar fr.a.), aynı net ve kararlı tavrı tebliğ ve yaşantılarında sergiliyorlardı.

¹⁸³ Buhârî. Tefsir.Kit. Tarih Boyunca Tevhid Mûc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C:10s.4633

¹⁸⁴ İbn-i İshak, s.204

¹⁸⁵ İbn-i İshak, s.211; İbn-i Hişam, C.I, s.353

¹⁸⁶ Tarih Boyunca Tevhid Mûc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s. 190.

İlkeli olmayı; tüm dışlanmalara, boykotlara, alaya alınıp tecrit edilmelere, psikolojik bir savaşa, işkencelere hatta çok vahşiyane bir şekilde öldürülmelere rağmen o hayırlı kuşakta görüyoruz. Tam bir mukavemet gösteriyorlar böylece onların bu ilkeli kıyımı her geçen gün karşı safta gedikler açıyordu. Onlar (r.a.) olayın insanlık tarihindeki ehemmiyetinin farkında ve de yüklendikleri misyonun sorumluluğunun idrakinde idiler. Bu mesuliyet bilinci, takva ile yogrulunca ruhsatın kovaıayıcısı, fetva avcısı değil, azimetin, takvanın sevdalısı kılmıştı onları. İslâm davetine muhatap olduklarında gösterdikleri duyarlı tavrı, insanları, İslâm'a davet ederken de gösteriyorlardı. Zorlaştırmayıp, kolaylaştırmak tiksindirme/ıp sevdirmek hikmetli davranışını üslub ve tavırlarında yaşarken, bunun ötesindeki hikmeti ise, ilkeli olmakta biliyorlardı. Kendi merkezlerinden bakıp maslahatı gözetmeyi değil, tevhidi bakışın gereği olan ilkeliliği -ki bu dahi Allah (c.c.)'yü hoşnut etmekti- hikmet biliyorlardı.

"Eşsiz Kur'an neslinin, bir tek gıdalanma kaynağı vardı; Kur'an. Ahlakı Kur'an olan Peygamber (s.a.v.)'i tek önder kabul ediyorlardı. Kur'an'ı sadece hayatlarına aktarmak ve o çizgide yaşamak için okuyorlardı. Cahiliyyeden İslâm'a geçtiklerinde cahilî hayatlarına ait her şeyi yeni hayatlarının dışında bırakıyorlardı."¹⁸⁷ Kureyşliler, Habeşistan'a yapılan hicreti sabote etmek için Necaşi (r.a.)'a bir heyet gönderirler."¹⁸⁸ Müslümanlar, her şeye rağmen, Necaşi'yi ikna gibi bir sebebi düşünmemişlerdi. Dinin özünden ve mesajın kararlılığından taviz vermemişlerdi.

İmam Cafer b. Ebi Talib (r.a.) Muhacirler adına konuşmuştu.

Hepsinin oybirliğiyle, Necaşi İster kendilerine sığınma hakkı versin, isterse vermesin, Resûlullah (s.a.v.)'in kendilerine tebliğinden başka bir şey söylemeyeceklerine karar verirler. Cafer b. Ebi Talib, kralın huzuruna çıkartıldığında; "Biz Alîah (c.c.)'den başka kimseye secde etmeyiz" der. ilk müslümanlar, Allah'tan başkasına ibadet edilemeyeceği gerçeğini, net ve kararlı bir şekilde, pratikleriyle sergiliyorlardı. Bu vakıa aynı zamanda, O kuşağın kişilik ve imanı tutarlılıklarını da göstermesi açısından oldukça önemlidir.¹⁸⁹ İmam Cafer (r.a.)'m orada yaptığı konuşma, Cahiliyye ile İslâm'ın mukayesesini açısından da değerli bir kaynaktır.¹⁹⁰

İmam Cafer b. Ebi Taub (r.a.) Necaşi'nin karşısına çıkarken, içinde bulundukları durumun hassasiyetini çok iyi kavradığı halde, "anı" kurtarmayı gözetmiyordu. Ülkesine hicret ettikleri kralın İslâm'a ters düşen geleneklerini ayak altına alıyor, krala secde etmiyordu. İslâm'm izzetini muhafaza ediyor, iman etmiş olduğu dinin gereğini dosdoğru yapmaktan geri durmuyordu.¹⁹¹ Daha sonra gelişen olay-lardan¹⁹² da anlıyoruz ki, orada hikmetle davranış ve maslahatı, gözetmek, ilkeli davranmaktı. Zaten geçmişin bilgisine muttali olan Allah (c.c.) geleceği de bildiği için hiçbir maslahat, dine rağmen tahakkuk edemezdi. Dine zıt tavır ise, maslahat olamazdı.

Konumuza açıklık getirecek bir başka örneği İmam Ömer (r.a.)'m müslüman olma kıssasında buluruz:

"...Ömer b. Hattab (r.a.) hiddetli ve öfkeliydi. Çok hassas bir ortam oluşmuştu. Kız kardeşi kan revan içinde kalmıştı. Böyle bir ortamda bile kız kardeşinin, kendisinden Kur'an nüshalarını istemesi üzerine, Ömer (r.a.)'a onun İslâm olmasını umarak verdiği cevap çok net ve karardır;

- "Ey kardeşim! Sen necissin, şirk üzeresin. Halbuki o sahifeye ta-hir -temiz- kimseden başkası el süremez" der. Bunun üzerine Ömer (r.a.)'m kalkıp gusûl abdesti alması üzerine öylece sahifeleri kendisine verir.¹⁹³ O mücahide (r.a.) oluşun o hassas duruma rağmen, bir an olsun taviz ve ertelemeye gitmez.

Bir başka örneğe bakalım olursak;

"Amr b. el-Camuh, Benî Salime'nin ileri gel enlerin dendi. Evinde Manat isimli ağaçtan bir putu vardı. Diğer Heri gelenlerin de yaptığı gibi ona tapardı. Benî Salime'den birçok genç müslüman olmuştu; bu arada oğlu Muaz da müslüman olunca, geceleyin Amr'ın putunu aldılar ve insan pisliği ile dolu bir çukura baş aşağı attılar. Amr sabahleyin putu aradı, bulunca yıkadı, temizledi ve kokular sürdü. Fakat bu birkaç defa tekrarlanınca, onu tekrar yıkayıp kokulandırdıktan sonra kılıcını boynuna takarak dedi ki; "Vallahi bilmiyorum, sana bunu kim yapıyor;

¹⁸⁷ Bak; Yoldaki İşaretler, s.16..

¹⁸⁸ Bu heyette Abdullah b. Ebi Rebia ve Amr b. el-Âs vardır. Burada diplomasinin tüm incelikleri, belagat gücü, hediye, kandırma ve Bizans entrikaları ve Amerikan diplomasisini çağırştıran kulis çalışmaları gibi şeytani hilelere rastlıyoruz.

¹⁸⁹ İbn-i Hişam, C.1 s.448; Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.257

¹⁹⁰ İmam Cafer bin Ebi Talib'in konuşmasının metni Uz. Ümmü Seleme'nin rivayetine dayanılarak İbn-i İshak tarafından nakledilmiştir. Konuşma şöyledir: "Ey Kral! Biz cehalet içinde bocalayan bir millettik. Putlara tapar, ölüleri yer ve fuhuş yapardık. Merhamet ile hiçbir ilgimiz yoktu. Komşuluk hakkı nedir bilmezdik. Verdiğimiz sözde durmazdık. Bizde güçlü olan zayıf olanı ezerdi. Biz böylesine perişan bir durumda iken Cenab-ı Allah bize yine bizden birini Peygamber olarak gönderdi. Biz bu peygamberin soyluluğunu, sadakatini emanetini ve dürüstlüğünü bildirdik. O bizi Allah'a çağırdı, ki Tevhidini kabul edelim. O'na ibadet edelim ve gerek bizim gerekse atalarımızın taptığı taşları ve putları bırakalım. O doğru söz söylememizi, emanete riayet etmemizi, merhamet göstermemizi, komşuluk hakkını ve verdiğimiz sözleri yerine getirmemizi ve haram fiiller ile kan dökmekten kaçınmamızı emretti. Bizi, fuhuştan, yalandan, yetimlerin mallarını yemekten ve temiz kadınlara iftira atmaktan kurtardı. Bizim tek Allah'a inanmamızı ve O'na ortak koşmamamızı istedi. Bizim namaz kılmamızı, oruç tutmamızı ve zekat vermemizi istedi... Hangi şeyleri haram ilan etti ise, biz de haram saydık ve hangi şeyleri helal etmiş ise onları helal saydık. Bunları böyle yapınca milletimiz bize hücum etti ve bize inanılmaz zulüm ve eziyetler yaptı. Din konusunda bize zulüm etti ki, biz bunalarak putlara dönelim ve bizim için haram edilen şeyleri helal edelim. Nihayet, onlar bize akıl almaz zulümler yaptı ve hayatlarımızı çekilmez hale getirdiler. Kısacası, din yolumuzu tıkadılar. Bunun üzerine biz çareyi sizin memleketinize gelmekte bulduk. Biz başka memleketlere gitmekten sizin memleketinize gelmeyi tercih ettik ve sizden eman istedik..." (TevhidMüc. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.254)

¹⁹¹ Necaşi'nin müslüman olması ve Habeşistan'dan gelen bir hristiyan heyetinin müslüman olması olaylarını Kasas/52,53 âyetlerinde Allah (c.c.) zikreder. (İbn-i Hişam, C.2 s.42)

¹⁹² İbn-i Hişam, C.2 s.42

¹⁹³ İbn-i Hişam C. 1 s.460; İbn-i İshak s.242.

eğer sende iyi bir şey varsa, ona mani ol, o iyi şeyi koru!..." Amr ertesi gece uyuyunca putun kılıcı alındı, yerine bir köpek ölüsü bağlandı ve tekrar pislik dolu bir çukura atıldı. Amr onu bu durumda bulunca müsfüman oldu."¹⁹⁴

Alıntıladığımız bu olayda; sertlik ve tiksindirme gibi bir boyut gözükse bile gerçekte kişiyi algılayışa, doğru bir muhakeme ile ekletmeye taşıran bir süreç te vardır. Zaten Ön plana çıkan da budur.

Bu konuda Tufeyl b. Amr Devsî (r.a.)'ın müslüman oluşu da dikkate şayan incelikte güzelliklere sahiptir:

"Tufeyl bin Amr, Devs kabilesinin bir şairidir. Mekke'ye bir işi için gelir. Kureyşlilerin Peygamber (s.a.v.)'in aleyhinde onu dolduruşa getirmeleri karşısında etkilenir ve Peygamber (s.a.v.)'den uzak durmaya çalışır. Ancak daha sonra, doğru bir muhakeme ile; "Ben bir şairim, yetişkin bir kişiyim, akıllı da sayılırım, bir çocuk değilim, doğru ile yanlış arasında ayırım yapabilirim. Ne diye insanların söylediklerine inanayım ve bu şahısla şahsen görüşüp fikrini almayayım; bakayım ne diyor?" der. Resûlullah (s.a.v.) ile görüşür, Kur'an'ı dinler ve derhal müslüman olur. Daha sonraki gelişen olayları da kendisi şöyle anlatır;

"Daha sonra memleketime döndüğümde ihtiyar babam bana gelince ben ona dedim ki, "Lütfen benden uzak durun, ne ben sizinim, ne de sizbenimsiniz!" Bunun sebebini sordu. Ben dedim ki "Ben müslüman oldum ve Din-i Muhammedi'ye tabi oldum." Bunu duyan babam, dedi ki; "Oğlum, senin dinin benim dinim." Bunun üzerine gidip yıkanmasını ve temiz elbise giymesini istedim sonra ona islâmiyet'in kurallarını anlatacağımı söyledim. Babam dediklerimi yaptı ve müslüman oldu. Daha sonra karım bana geldi. Ona da babama dediklerimi dedim. Karım "Annem babam sana feda olsun! Bu ne biçim sözler?" Ben dedim ki, "islâmiyet seninle benim aramı açmıştır. Ben Din-i Muhammedi'ye tabi oldum." Karım benim dinimi öğrenmek istedi. Ben dedim ki, "Züşşara (Devs kabilesinin putu)'ya mahsus bölgeye git ve orada dağdan fışkıran çeşmede yıkan!" Karım, "Züşşara'dan çocuklarımıza bir zarar gelmez ya!" diye sordu. Ben dedim ki; "Hayır, seni temin ederim." Karım gitti ve yıkanarak geldi. Ben ona islâmiyet'in kurallarını anlattım ve o da müslüman oldu..."¹⁹⁵

Tufeyl b. Amr (r.a.) da hikmeti ilkelilikte arar. Maslahatı kendi sınırlı cephesinden değil, tebliği daha ilerilere taşıtrabilecek tutarlı ve net tavırlarda gözetir. Kavminin önceden de inandığı konulara girmez. Edindikleri putu (Züşşara) yıkmayı, yani onda yıkanılmasının insana bir zarar vermeyeceğine inanmalarını, adeta imanları için şart koşarak, dağdan fışkıran çeşmeden yıkanılmasını ister.

imam İbn Abbas (r.a.)'ın rivayetinde geçen, "Kendisinden daha efdal hiçbir kavmin elçisini iştmedik" dediği Dımam b. Salebe (r.a.) örneği de konuya açıklık getirecek niteliktedir. "O da Resûlullah (s.a.v.) ile görüşür ve iman eder. Daha sonra kavmine döner ve ilk konuştuğu şey şöyle demesi olur;

- Lat ve Uzza ne kötü şeylerdir! Kavmi ise;

- Sus ya Dımam! Barasdan (yani alacalık hastalığından) sakın, cüzamdan sakın, cinnet getirmekten sakın! Dımam (r.a.)'ın cevabı ise net ve kararlılık içinde Allah'ı tam bir tevhid ile anlatması olur.

- Yazıklar olsun sizlere! Onlar Vallahi ne zarar verirler ne fayda verirler. Şüphesiz Allah bir Resul göndermiştir ve O'na bir Kitap indirmiştir ki sizi içinde bulunduğunuz şeylerden kurtarsın..."¹⁹⁶

Burada Dımam (r.a.)'ın tavrı ile birlikte o insanların, Lat ve Uzza'yi Allah (c.c.)'ye ortak koşarken onlara yükledikleri misyon ve hangi beklentilerinin onları putperest yaptığı hususu Önemlidir.

İslâm'ın tebliğinde, davetçinin, mesajın netlik ve kararlılığını gözetmesi onun katılığı veya zorlaştırması değildir. Çünkü zorlaştırmayıp kolaylaştırmak, tiksindirmeyip sevdirmek yani hikmetle davranış, davetçinin üslubundaki yaklaşımındadır. Mesajın içeriğine müdahale ve keyfi tavır hakkı yoktur.

Yukarıdaki örneklerimizde de görüldüğü gibi, O insanlar (r.a.) muhataplarına oldukça kararlı ve net davranmışlardır. Müşrikler ise, müsfümanın dininden taviz vermesini, onların nevalarına ve ilahlarına ağır gelecek şeylerden bahsetmemesini istiyorlar, müsfümanın ilkeli ve net pratiğini de hikmetle muameleden uzak ve ser bir tavır olarak niteliyorlardı. Gerçekte o insanların, müslümanlardan istedikleri yumuşaklık, dininin bir kısmından vaz geçmesidir. Zaten dininin bir kısmından vazgeçip beğenmedikleri âyetleri bırakmak ;c, tevhid ile şirki ayırt etmemektir. Bu ise, zaten onların dinidir.

"Onlar isterler ki, sen yumuşak davranışsın da onlar da fana yumuşak davranışınlar."

"Sen Rabbinin hükmünü sabırla bekle! Balık sahibi (Yunus) gibi olma! Hanı o, dertli dertli Rabbine niyaz etmişti. "(Kalem/9,48) "Onların (müşriklerin) söylediklerine katlan ve oıdardan güze öyn/"(Müzzem il/10)

Kureyş, Ebu Talib'in aracılığı ile yapılar, tekliflerinin fayda vermediğini görünce, kendileri Peygamber (s.a.v.)'e gelerek dünya metai karşılığında dinini satın almaya çalışırlar.

Kureyşliler, ümmetin Firavunu Ebu Cehil'in öncülüğünde;

"...Böyle yeni şeyler çıkarmaktan maksadın mal-müik için ise, sana istediğin kadar mal verelim. Araplar arasında senden zengin kırıse olmasın. Eğer maksadın başkanlık ise, seni kendimize reis yapalım. Eğer bu haller cin veya perilerin musallat olmasından ise, doktorlara götürerek seni kurtarmak için her çareye başvuralım. Cğer istiyorsan Kureyş'ten beğendiğin kadınla seni evlendirelim." derler.¹⁹⁷

¹⁹⁴ İbn-i Hişam, C.2 s.113; Kitabü'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan 433. '

¹⁹⁵ İbn-i Hişam, C.2 s.29; Tarih Boyunca Tevhid Miic. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.205

¹⁹⁶ İbn-i Hişam C.4 s.305

¹⁹⁷ İbn-i İshak s.257, 267; İbn-i Hişam, C.1 s.389

Tarih boyunca birilerinin hükümrânlığına girmeyi tabûl etmeyen Arapların,¹⁹⁸ bir çırpıda Resûlullah (s.a.v.)'e; "İstersen seni başımıza reis yapalım", demeleri oldukça ilginçtir! Dünyalık teklifler yapıyor... Şartlar ileri sürülüyor... Entrikalar çevirerek aldatılmaya çalışılıyor ..

Hiç şüphesiz bütün bunlar, Allah f.c.c.) dininin reddedeceği bir mantıktır. Aklî değerlendirmeye, cazip, hatta nihai hedef gibi gözükten teklifler... Böyle bir statüye; başkanlık, reislik statüsüne gelmekle, zaten istediğini yaptırıp gerçekleştirebilecek gibi kolaycı ve sınırlı mantık ürünü yaklaşımlar...

Resûlullah (s.a.v.), hiç tereddüt etmeden, fayda ve zarar ikilemine göre düşünmeden, Ebu Cehil'in; "Bizden istediğin nedir?" sorusuna aynı netlik ve kararlılıkla; "Sadece putlardan vazgeçip Allahu tealaya ibadet etmenizdir" cevabını verir. Ebu Cehil'in; "Sen bizden başka bir şey isteyemez misin?" teklifine Allah Resulü; "Gökyüzünden güneşi indirip elime koysalar yine bu sözden (La ilahe illallah) vaz geçmem" diyerek her şeyi, hakkın tebliği uğrunda hiç tereddütsüz yüklediğini haykırır.

Çünkü Allah Peygamberi, küfür üzerine islâm'ın tesis edilemeyeceğini, dinin bir kısmını yaşayıp bir kısmının ise, aklî yorumlarla ertelenemeyeceğini Rabbânî öğretiyi öğrenmişti. Küfre karşı seçilmiş zorlu metodla karşı koyuyor; kolay değil, doğru olanı aklın, nefsin istediğini değil, Rabbm istediğini yapıyordu. Allah'la birlikte insanları da hoşnut etme kaygısının, kurulu sömürü düzeni ve saltanatlarla birlikte Allah'a da kulluk edilebileceği ikilemlerinin islâm olmadığını bütün pratiğiyle sergiliyordu.-

"(Resulüm!) Onların dediklerine sabret! Güneşin doğuşundan önce de, batışından önce de Rabbini hama ile teşbih ef/"(Kaf/39) "Bu büyük bir hikmettir. Fakat (yüz çevirene) uyarılar ne fayda verir!"

Çağırının görülmemiş bir şeye çağırdığı gün, sen de onlardan yüz çevir."(Kamer/5-6)

Emir ve yasakları bildirirken, taviz, erteleme ve gevşeklîğe yer vermemesi, üslup ve yaklaşımında ise, hikmet ve güzel sözle mukabele etmesi isteniyordu:

"İşte onun için sen (tevhide) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Onların heveslerine uyma ve de ki: "Ben Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım ve aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum. Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz de sizedir. Aramızda tartışabilecek bir konu yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar, dönüş de O'nadır, "(Şûra/15)

"(Resulüm!) Sen, Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et! Rabbîn, kendi yolundan sapanları en iyi bilendir ve O, hidayete erenleri de çok iyi bi-hV."(Nahl/125)

"Rahman'ın (has) kulları onlardır ki, yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksi-zîn) "Selam!" derler (geçer/er) "(Furkan/63)

Ancak müşriklerin hile ve tuzakları, işkence ve zulümleri arttıkça artıyordu. Bu arada islâm binası da üzerine oturduğu ilk şehidlerini vermeye başlamıştı. Yâsir'ler ve Sümeyye'ler putların, tağutların, islâm'dan üstün olduklarını söylemeye zorlanıyorlardı. Bütün izzetin Allah dinine ait olduğunu haykırımları neticesinde kargıyla vahşice ortadan yarıp şehid ediliyorlardı. Birçok müslüman da işkence altındaydı. Ruhsatı değil, takvayı tercih eden o müslümanların kararlı tavırları, inandıkları dine karşı insanların güven ve ilgilerini artırıyordu. Allah Resulü (s.a.v.), kendisine gelerek, dua ve çıkış yolu isteyen müslüman-ları gevşetmiyor, onlara geçmiş ümmetlerin başına gelen eziyet ve işkenceleri örnek vererek sabır ve mukavemet telkin ediyordu.¹⁹⁹

Arkadaşlarına sabrı, mukavemeti telkin eden önder, aynı, hatta daha güçlü ve daha zorlu mukavemeti kendisi sergiliyordu.

Cenab-ı Hakk (c.c.), insanların, Resûlullah (s.a.v.) üzerinde töhmetine sebebiyet verebilecek tüm yardımları çok çarpıcı bir seyirle kendisinden alıyordu. Dinin izzetine insanların zilletinin gölgesini dahi kondu rtmuyordu.

Daha dünyaya gelmeden babası vefat eden Resûlullah (s.a.v.)'in doğumundan altı yıl sonra da annesi vefat eder. Kendisine bakan dedesini sekiz yaşında kaybeden Peygamber (s.a.v.), Ebu Talib'in..himayesinde kalır. Erkek çocuklarının hayatta kalmayışı Allah (c.c.)'nün takdiri ile farklı bir incelik arzederken, annemiz Hatice (r.a.) ve Kureys'e karşı oldukça fedakar bir şekilde kendisini savunan Ebu Talîb, davetinin en sıkıntılı döneminde; işkencelerin, zulmün arttığı bir dönemde vefat ederler. Hurma liflerinde yatacak, kendi söküğünü dikip kirlisini yıkayacak kadar insanlara karşı minnetten azade, tam anlamıyla hürriyeti özümsemiş Peygamber... Sadece meşguliyetiyle yorgun bir mutuluk içerisinde yaşayan önder...

işte böyle bir dönemde Ebu Leheb'in akrabalık gayretiyle Resûlullah (s.a.v.)'e gelerek; "Ey Muhammedi Sen ne yapmak İstiyorsan yapmaya devam et! Ebu Talib'in hayatında yaptığın işine devam et! Lat ve Uzza'ya yemin ederek söylüyorum. Ben yaşadıkça kimse sana elini kaldıramaz." der. Kureys'in kabile reisleri artık hiçbir velisinin kalmaması hasebiyle Ebu Leheb'in yeğenini korumasını normal karşıladıklarını söylerler. Diğer taraftan da Ebu Leheb'e giderek; "Yeğenine sorsana, onun dedesi ve senin baban Abdulmuttalib, ahirette nereye gidecek?" derler. Ebu Leheb bu soruyu Resûlullah (s.a.v.)'e yöneltir. Resûlullah (s.a.v.); "Kavmi nereye giderse oda oraya gidecektir." der. Ebu Leheb Resûlullah (s.a.v.)'in bu cevabını arkadaşlarına iletir. Onlar da derler ki; "Bundan birşey anladın mı, bu demektir ki baban cehenneme girecektir." Ebu Leheb gelip Hz. Nebi-i Kerim'e sorar; "Ey Mu-hammed Abdulmuttalib cehenneme mi gidecektir?" Resûlullah (s.a.v.); "Evet, Abûlmuttalib'in dinine bağh olarak ölen diğer kimseler de cehenneme gideceklerdir." Bunu duyan Ebu Leheb hiddetlenir ve

¹⁹⁸ Er-Risale, s.67

¹⁹⁹ Buhari/ Kitabu'l- Menakib.C:7 s.3383

"Tanrı aşkına, ben her zaman senin düşmanın olacağım. Sence Abdulmuttalib cehennemde yanacak ha?" der.²⁰⁰ Böylece Allah düşmanı, Özüne.rücü ederek düşmanlığına devam eder.

Buna rağmen Allah'ın Peygamberi (s.a.v.) taviz vererek elastiki bir din anlayışı ve insanların İstediklerinde İstedikleri gibi dinde gedik açmalarına müsait bir tavır takınmaz. Oysa davetin en zorlu ve müsü-manların zulüm ve işkence altında kıvrandıkları güç bir dönemdi. Kafirlerin şerrini, o denli uzaklaştırmaya muhtaç bir dönem olmamıştı. Bütün bunlara karşın, verilecek bir taviz veya oluşabilecek bir gedik peşi sıra devam edecekti. Aslında bu, ucuz bir yenilgi de olurdu. Peygamber (s.a.v.)'in net ve kararlı tavrı ise, karşı safta gedikler açtı. Onları, öncelikli olarak ruh planında mağlup etti. Allah (c.c.)'nün cari olan yarası zafer, böylece mukadder oldu. Peygamber (s.a.v.)'in davet sürecinde Allah'ın izniyle Ebu Talib'in ne kadar yardımcı olduğu bilinen bir vakıa. Aynı şekilde Ebu Leheb'in de en büyük zararı verip engel olmaya çalıştığı bir başka gerçek. Hakikaten Ebu Leheb olmak çok kötü. Nihayet Cenab-ı Hakk âyet-i kerimede buyuruyor:

"Müşriklerin o çılgın ateşin sahün oldukları muhakkak meydana çıktıktan sonra, artık onların lehine velev hisim olsunlar, ne Pey-gamber'in ne de mü'min olanların mağfıret istemeleri doğru değildir. "(Tevbe/113, Kasas/56, En'âm/26,27) Çünkü Allah'a ortak koşmuş ve cehennem ehli oldukları açıkça belli olmuştur. Ancak Ebu Leheb olmak ise, çok daha kötü. İman et-memiş olmanın zilleti yetmiyormuş gibi, imana düşman olmanın alçaklığını da boynuna alır. Resûlülah (s.a.v.); "Ey İnsanlar "La" ilahe illallah" deyin, felahı bulacaksınız" ²⁰¹ derken Ebu Leheb ise, ardından giderek; "...Bu adam sizi Lat ve Uzza'dan uzaklaştırıp bid'ate ve sapıklığa götürmek istiyor. Sözlerini hiç dinlemeyin ve O'na itaat etmeyin!.. Bu yalancıdır. Bunun sözlerini dinlemeyin!" diye söyleniyordu. Amcası olmasından ötürü, O'nu en iyi tanıyanın kendisi olduğunu söyleyerek, insanları iman etmemeye çağırıyordu. Oysa ortada İbrahim, Nuh, Lut (a.s) v.b Peygamberlerin en yakınlarının da örnekleri vardı, Onlar da Allah'a teslim olmamışlardı. Onların iman etmeyişleri kuşkusuz mesajın yanlışlığı demek değildi. Nitekim Firavun'un karısı ise, iman etmiş ve İzzeti bulmuştu. Ebu Leheb Süresi'nde kendisinden; "odun hamma-lı veya dedikodu yapan kadın" olarak bahsedilen karısı Ümr-ü Cemil ise, kocasından geri kalmıyor, Resûlülah (s.a.v.)'i öfke ve nefretiye hicvediyordu. Böylece Peygamber (s.a.v.)'in mesajını etkisiz bırakmaya çalışıyorlardı. ²⁰² Ve haklarında Allah(c.c.)'nün bilinen hükmü ge-lir.(Tebbet/1-5)

Hased gerçekten bile bile inkarın ve hakkı ketmedip batıl ile bulamanın en önemli sebebi. Zaten Allah'ın yasasında bir değişiklik bulamazsınız. Tevhîd mücadelesi tarihinde hep böyle olmuştur. Hased ile birlikte iktidardan pay talebi de küfrü imana tercih etmenin bir başka sebebi!..

Ancak, Rahmet Peygamberi (s.a.v.), insanlara nasıl ki durmaksızın Allah'ın dinini tebliğ ederek iyiliği emir, kötülükten de nehy ediyor, bir an İçin olsun kalbmi Allah'a açan insana Allah'ın hidayet vereceğinden ümidini yitirmiyorduysa, her İsiâm davetçisine düşen de insanların hidâyetine dua etmek, islâm'ı tebliğ etmekten bir an olsun geri durmamaktır. Nihayetinde hidâyet veren Allah'tır. Ve itaatte isyan da Allah'adır. İman, geçmişin kötülüklerini giderir, zilleti izzete dönüştürür. Ne mutlu o İzzeti yakalayanlara ve yakalayacaklara!...

Kronolojik sıralamayı esas almadan, Islâmî davet sürecinde ön plana çıkan konuların siyer materyallerini birlikte vermeye çalıştığımız örnekler dikkatle incelenirse, her birisi konu bütünlüğü içerisinde taşıdığı ehemmiyete ilaveten salt kendi vakıa oluşu itibarıyla de birçok mesaj yükü inceliklere sahiptir.

Müşriklerin, zulüm, işkence ve sapıklıkları sürüp giderken, müs-lümanların da tebliği kesintisiz devam ediyordu. Müslümanlar Allah için yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardı. Habeşistan'a hicret eden müslümanlar, daha sonra, "Kureyş'in müslümanlarla beraber secde ederek sulh ilan ettiği" haberi yayılınca, onlar da tekrar yurtlarına döndüler. Haberin yalan olduğunu ve zulmün daha da arttığını görünce, ikinci kez Habeşistan'a hicret etmek zorunda kaldılar.

Bu arada Osman b. Affan (r.a.), eziyet ve işkencelerden kurtuluncaya ve kavimleri islâm'ı kabul edinceye kadar; "Ya Resûlallah! Siz de o taraflara teşrif etseniz. Habeşistanlıların müslüman olmaları umulur. Çünkü onlar Ehl-i Kitap oldukları için davetimize süratle icabet ederler. Müslümanlara yardım ederler." der. Ancak Allah elçisi kendi istek ve rahatının dışında ilahi emirle sınırlı ve yükümlü olduğunu bildirir. Ve oldukça önemli şu İfadeleri kullanır; "Ben huzur ve rahat aramaya görevli değilim. Hicret için Allahu Teâlâmn emrini beklerim. Ne emrederse ona göre hareket ederim." diyerek hareket stratejisinin Allah (cc.)'nün iradesine dayalı olduğunu bildirir. ²⁰³

Kontrolün gittikçe İnsiyatıflerinden çıktığını gören Mekke halkı aciz kalınca dediler ki; "Ya Muhammedi Eğer dilerse biz senin tanrına tapalım. Sen de bizim tanrılarımıza." ²⁰⁴

Ancak Allah (c.c.) şu âyetleri vahyetti;

"Allah, takva sahiplerini kurtuluşa erdirir. Onlara hiçbir fenalık dokunmaz. Onlar mahzun da olmazlar."(Zümer/61) "De ki: "Ey cahiller! Bana Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz?"

"(Resulüm!) Şüphesiz sana da senden öncekilere de şöyle vahyo-lunmuştur ki: Andolsun (bilfarz) Allah'a ortak

²⁰⁰ Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Hayatı. C:3 s.287

²⁰¹ Tevbe/1 13 Bkz: Kasas/56; En'âm/26,27; Taberi Tefsiri.C:2 s.843; Buhari. Tefsir Kit. C:9 .s.4415; İbn İshak. s.300,302; Taberi Tarihi..C:2 s.370

²⁰² Tarih Boyunca Tevhid Muc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C:3 s.170

²⁰³ İslâm Tarihi. Mahmud Esad Seydişehri.S.420

²⁰⁴ Tarih-i Taberi C.2 s.369

koşarsan, işlerin mutlaka boşa gider ve hüsranda kalanlardan olursun!" "Hayır yalnız Allah'a kulluk et ve şükr edenler den ol!"(Zii-mer/64,65,66)

Alınması gereken tavır ilahi emirle belirleniyordu. Şekil, renk ve isim değiştirerek Allah (c.c.) ile birlikte başka ilahlar edinme reddedildi. Davette en ufak bir sapmanın işlerin boşa gitmesine ve sonucun hüsrana oluşuna sebep olacağı bildirildi. Çünkü mülk Allah'ındır. Mülkünde tasarrufta bulunmak da ancak Allah (c.c.)'ye aittir:

"Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden, geceyi durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten, güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur! Alemlerin Rabbi Allah neyücedir!"(A'mf/54) "Allah'ı bırakıp da İbadet ettikleriniz, sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında herhangi bir delil indirmemiştir. Hüküm sadece Allah'a aittir. O size kendisinden başkasına İbadet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur! Fakat insanların çoğu bilmezler."(Yu-suf/40)

"(Resulüm!) De ki: "Ey kafirler! Ben sizin ibadet etmekte olduklarınıza ibadet etmem.

Siz de benim ibadet ettiğime İbadet etmiyorsunuz. Ben de sizin ibadet ettiğinize ibadet etmiyorum. Evet, siz de benim taptığımı tapıyor değilsiniz, ibadet ettiğime ibadet ediyor değilsiniz.

Sizin dininiz size, benim dinim de fca/mdir. "(Kâfirün/1-6) "(Fakat evrensel uyancılık görevini sana verdik.) O halde, kafirlere boyun eğme ve bununla (Kur'an ile) onlara karşı olanca gücünle büyük bir savaş ver!" {Furkan/52}

Müslümanlar sebat gösterdikçe Allah (c.c.) onları çoğalttı, güçlü kıldı. İnsanların Allah Resulünün safına geçmesi de müşriklerin öfke ve kinlerini artırıyordu. Ancak onların bu durumu, daveti ne durduruyor ne de yavaşlatıyordu. Her iman eden müslüman, artık İmanın gereği, doğruyu emir, yanlıştan nehiy için her anını değerlendiriyordu. Bu yolda neyi var neyi yoksa takvasıyla orantılı olarak ortaya koyuyordu. Buna karşın küfredenlerse, işkence, zulüm, akla hayale sığmayan eziyetlerle müslümanları öldürüyorlardı.

Müşrikler, müslümanları öldürmekle de tatmin olmayınca, onlara karşı topyekün boykot uyguladılar. Bunu yazılı anlaşmaya döküp and ile imzalayıp Kabe'ye astılar, insanların yaşam hakkı ve sosyal ilişki hakkını önleyen bu şer ittifakı, her türlü alışveriş yasağını, kız alıp-vermeyi içeriyor ve sair ilişkileri kesiyordu. Ancak onların planlarına Allah (c.c.)'nin planı üstün geldi ve bir müddet sonra boykotu kalkması gibi Allah (c.c.) inananlara çıkış yolları verdi.

Allah elçisi {s.a.v.) tebliğinde iman edenlere hiçbir maddî vaadde bulunmadığı gibi, dünyalık ta sunmuyordu. Onları gaybe imana, Allah (c.c.)'ye ibadete çağırıyordu. Biat alışında, Akabe'de onlara Allah (cc.)'nin vaadini söylemekle yetiniyordu.

İkinci Akabe Biatı'nda Medine'den gelip İslâm olan ve kendi ifadeleriyle;

"Ey Allah'ın Resulü! Sen bizi zor işlere davet ediyorsun. Önce dinimizi terk ederek islâm'ı kabul etmemizi emrettin. Bu büyük bir emirdir. Biz onu kabul ettik. Akraba ve dostlarımızdan alakamızı kesmemizi emrettin. Bu gayet zor olduğu halde onu samimiyetle kabul ettik. Bundan başka, biz içimizden kimsenin reislik düşüncesinde olmadığı bir kabileyiz. Bîz hoşnutluğumuz ve vicdanımızın arzusuyla kavmi tarafından terk edilmiş ve amcalarının husumetini kazanmış bir zatı kendimize reis yaptık. O'na bağlılığı gerekli kıldık." derler. Hangi fedakarlıklara İsteyerek ve hoşnut olarak katlandıklarını ve islâm'ı kabul ettiklerini anlatırlar; "Nefsimiz, mübrek nefsinizin muhafızı, bedenimiz mübarek bedeninizin siperi olacaktır." diyerek, "Ya Resûlallah! Biz senin uğrunda ölürsek bize ne var?" dediler. Allah Peygamberi ise, hiç tereddüt etmeden ve hiçbir ikna ve vaade tevessül etmeden tek kelimeyle Rabb Teâlânın vaadini bildirerek; "Cennet var!" buyurur. Onlarda tam mutmain olarak beyat ederler. ²⁰⁵ Resûlullah (s.a.v.)'in almış olduğu diğer biatlerde de Allah (c.c.)'ye hiçbir şeyi eş koşmamak, İslâm'ı yol edinmek ve müslümanca yaşamayı kabul etmek taahhüdü üzere biat alır ve karşılığında ise Allah vaadinden başka vaadlerde bulunmaz.

İslâmî hareketin ivme kazanacağı ve davetin daha selamet olarak yapılacağı Hicret olayına sıra geliyor... Allah (c.c.)'nin murad ettiği süreç adım adım takip ediliyordu.

Kureys'in, Resûlullah (s.a.v.)'i öldüreceği gece öncesi, Cibril (a.s.), Ibn Sa'd'ın Vakıdî'ye ve İbni Cerir ile İbni Hişam'ın İbn İshak'a dayanarak naklettikleri rivayete göre Resûlullah (s.a.v.)'e sinsi planı haber verir ve Hicret İzni verilir. Resûlullah (s.a.v.) de; "Bana çıkış izni verilmiştir." buyurur. ²⁰⁶

Kafirlerin Allah Peygamberini öldürme planları karşısında Allah-ta plan kurup onların planlarını boşa çıkardı.

"Hatırla ki, kafirler seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri yahut seni (yurdundan) çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Çünkü Allah tuzak kuranların en iyisidir. "(Enfâl/30) "Ve şöyle niyaz et: "Rabbim! Gireceğim yere dürüstlükle girmemi sağla; çıkacağım yerden de dürüstlükle çıkmamı sağla! Bana tarafından, hakkıyla yardım edic: bir kuvvet ver/" {tsrâ/80) Hicret, diriliş olmuştu. Hicret, tohumun toprağa serpişi olmuştu. Hicret, Allah (c.c.)'nin muradının insanlar tarafından icraya dönüşümünün en önemli merhalesini başlatmıştı. Davet daha bir hız, daha bir heyecan ve her geçen gün daha bir artan imanla devam ediyordu. Böylesi mekan değiştirme anlamındaki hicrete vasıl olamayan, ancak, aynı dirilişin özlem ve heyecanını bekleyen, günümüz müslü-manının durumu nedir? Öncelikli olarak iman ile küfrü tefrik etmek ve imandan yana teslimiyet göstermek, hicretin aslı ve ilkidir. Bunun ötesinde iradi

²⁰⁵ İbn-i Hişam C.2 s.108

²⁰⁶ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.3 s.376

veya zorunlu (ikrah) müslümanın kendi nefsinin fakihi ²⁰⁷ olmak üzere tüm küfür ve kafirlerden beraat etmesi, onu gerçekte dirilişe hazırlayan ön oluşum olup, kendi şartları içerisinde mutlaka gereklidir.

"...Gerçek muhacir; Allah (c.c.)'nın nehiy ettiklerini terkedendir." Bu hadisi şeriften de anlaşıldığı gibi hicret; Allah (cc.)'nın inzal ettiği hükümlerle hayatı idare etmeyen rejimlerin her kurum ve kuruluşundan uzaklaşmaktır. Yani Allah (c.c.)'yü (ve hükümünü) kabul etmez düzenlerden ayrı yaşamaktır... Müşriklerden ayrılmak, müslümanın günlük hicretidir. ²⁰⁸

Gelişen olaylar yeni emirlerin gelmesini gerektiriyor ve yeni emirlerin vahyedilmesi pisin temizden ayrılmasını sağlıyordu.

Davetin "Mekke dönemi"nde Mekke'nin ileri gelen putperestleri; Resûlullah (s.a.v.)'İn, Habbab, Ammar, Ebu Fukeyhe, Suheyb er-Rumi ve Biial-i Habeşi gibi müslümanların zayıflarından olanlarını yanından kovduğu taktirde, kendilerinin o zaman Kur'an'ı dinleyeceklerini söylemeleri üzerine Allah (c.c.) o müslümanlar için;

"Rablerinin huzurunda toplanacaklarından korkanları onunla (Kur'an ile) uyar! Onlar için Rablerinden başka ne bir dost ne de bir aracı vardır; belki sakınırlar.

Rablerinin rızasını isteyerek sabah akşam O'na yalvaranları kovma! Onların hesabından sana bir sorumluluk, senin hesabından da onlara herhangi bir sorumluluk yoktur ki onları kovup ta zalimlerden o/asi«/»(En'am/51,52) uyarısında bulunulmuştu. Mü'minleri kanatları altına alması istenmişti.

Medine'de de, onlara, şefkat ve yumuşaklık ile davranması emredildi. Yanlışlarını bağışlaması, onlar ile İstişare etmesi, ancak karar verdiğinde de Allah (c.c.)'ye güvenip dayanması, kararında tereddüd etmemesi emredildi. Böylece davetin her aşaması ilahî kontrol altında tutuluyordu.

"O vakit Allah'tan bir rahmet İle onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba , katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet, bağışlanmaları için dua et, iş hakkında onlara danış! Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven! Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever. "(Âl-i İmrân/159)

"Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü'tminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir. "(Tevbe/128) Çile, ızdırıp, meşakkatle geçen yıllar, yerini, Hicret ile birlikte yepyeni bir merhaleye bırakmıştı.

Şimdi de farklı problemler vardı. Münafıklar Ehli Kİtab ve civardaki putperestlerin yeni, gencecik islâm Devleti'ne topyekûn saldırı planları...

Bütün bunlara karşı emrolunduğu gibi dosdoğru oluş... Sabır, sebat, feraset, savaş ve din Allah (c.c.)'nın oluncaya dek yılmadan sadece Allah (c.c.) hoşnutluğunu yeğleyen nihai hedef...

Gelinen bu aşamada evrensel islâm davetinin Özünde bir değişiklik yoktu. Çünkü milli, coğrafi veya farklı ölçüler, İslâm mesajını sınırlamıyordu. Yaratılış gayesinin topyekûn tahakkuku hedefleniyordu.

Ancak yeni zorluklar ve karşılaşılan problemler vardı. Aslı vahiy olan ancak tahrif edilmiş halleri ellerinde bulunan Yahudi ve Hristiyanların aldatma ve saptırmaları başlamıştı. Münafıkların, inananları Allah yolundan uzaklaştırıp şüpheyi düşürme gayretleri had safhadaydı. Putperestlerin, öfkelerini yenemeyip her seferinde varmak istedikleri hedefi amaçlayan planları bitmek bilmiyordu.

Bütün bunlara gelişip büyüyen ve her geçen gün çoğalan ümmetin problemleri de eklenmişti. İlk dönemlerdeki samimiyet seviyesine ulaşamamış, arî bir halde Peygamber terbiyesinden geçmemiş rriüslü-manların sıkıntılarıyla uğraşıyordu. Hidâyetten sonra ay.ağmın sürç-mekten kurtulamadığı zayıf fertlerin problemleriyle de karşılaşıyordu.

İman ve küfür safları apaçık belli olduktan sonra, Alîah fc.c.) mü'minlerin müşriklerle olan münasebetlerini de belirledi. Allah dininin tebliğ edilmesinden kaynaklanan iradi ilişkiler ve zorunlu ilişkilerin ötesinde müşriklerle sevinç ve ızdırabı paylaşacak birliktelik olmadığı bildirildi. Onlar, Allah'ın âyetlerini inkar edip alaya alıyorlarsa, müslümanların onlarla oturmaları dahi yasaklandı:

"O (Allah), Kitap'ta size şöyle indirmiştir ki: Allah'ın âyetlerinin inkar edildiğini yahut onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, onlar bundan başka bir söze dalıncaya (konuya geçinceye) kadar kafirlerle beraber oturmayın! Yoksa siz de onlar gibi olursunuz. Elbette Allah, münafıkları ve kafirleri cehennemde bir araya geti-recektir. "(Nisa/140)

Yüce Allah, imanlardaki sebatı, imanlarının gereği pratiği ve hiçbir dünyalığa ve hevaya tercih etmedikleri kendi hoşnutluğunu nefislerinde gördüğü kullarını güçlü kildi, çoğalttı. Rahmetiyle teçhiz edip küfre fiilen karşı koyabilecek duruma getirdi:

"Kendileriyle savaşılanlara (mü'minlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) İzin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardıma mutlak surette kadirdir."(Racd 39) buyurarak artık Islâmî hareketin davet sürecine savaş unsurunun da katıldığını bildirdi.

Müslümanlarla savaşan, dinlerinden ötürü inananlara savaş açan, onları yurtlarından çıkaranlarla dostluk kurmak yasaklandı. Din uğrunda mü'mirilerle savaşmayan, müslümanları yurtlarından çıkarmayan ve çıkaranlara yardım etmeyenlere ise, iyilik yapılmasına izin verildi. Adil davranılması istenildi. Böylece müslümanın her davranışı, rahmet şeklinde bir davet oldu; fiili yaşantı tebliğe dönüştü.

²⁰⁷ el-Muvafakat, Şatibi C.1 s.20

²⁰⁸ Daru'l-Harb Fikhi, Mustafa Çelik, s.45

"Allah, sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, adaletli olanları sever." "Allah, yalnız sizinle din uğrunda savaşanları, sizi yurtlarınızdan çıkaranları ve çıkarılmanız için onlara yardım edenleri dost edinmenizi yasaklar. Kim onlarla dost olursa işte zalimler onlar-dır."(Mümteherine/8-9)

"...Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır. O halde kim tağutu reddedip Allah'a inanırsa, kapmayan sağlam kulpa yapışmıştır.."(Bakara/256)

Bundan böyle insanlar, ister Allah (c.c.)'nın ipine sarılırlar, isterse Allah (c.c.)'den gayrılarına itaat, ibadet, dua ve tapmakta muhayyer olarak ateşi seçerler.

Kafirler, dilleriyle açığa vurduklarından çok daha fazla kin ve nefreti göğüslerinde saklarlar. Kendi dinlerine uymadıkça, müşriklerin İslâm olanlardan hoşnut olmayacaklarını, Allah (c.c.) bildiriyor. Onların, hakkı İnkâr edişlerinin gerçek sebebinin, kendilerine yeterli delil getirilmeyişinden kaynaklanmadığını, güçleri yettiği an müslümanları dinlerinden döndürünceye kadar onlarla savaşa devam edeceklerini, üstün geldikleri takdirde ne bir ahd ve ne de bir yakınlık gözetmeyeceklerini Cenab-ı Hak haber veriyor:

"Dinlerine uymadıkça yahudiler de Hristiyanlar da asla senden razı olmayacaklardır. De ki: "Doğru yol, ancak Allah'ın yoludur. Sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyacak olursan, an-dolsun ki, Allah'tan sana ne bir dost ne de bir yardımcı var-dır."(Bakara/120)

"Eğer seninle tartışmaya girerlerse de ki: "Bana uyanlarla birlikte ben kendimi Allah'a teslim ettim." Ehl-i Kitap'a ve ümmilere de: "Siz de Allah'a teslim oldunuz mu?" de! Eğer teslim oldularsa doğru yolu buldular demektir. Yok eğer yüz çevirdilerse sana düşen, yalnızca duyurmaktır. Allah kullarını çok iyi görmektedir."(Âl-ilmrân/20)

"Yemin olsun ki (habibim!) sen Ehl-i Kîtab'a her türlü âyeti (mucizeyi), getirsen yine de onlar senin Kible'ne dönmezler. Sen de onların kıblesine dönecek değilsin. Onlar da birbirlerinin kıblesine dönmez. Sana gelen ilimden sonra eğer onların arzularına uyacak olursan, işte o zaman sen hakkı çiğneyenlerden olursun."(Bakara/145)

"Onlar (Ehl-i Kitap) size, incitmekten başka bir zarar veremezler. SİZİNLE savaşa girecek olsalar, size arkalarını dönüp kaçarlar. Sonra kendilerine yardım da edemez."(Âl-ilmrân/III) "Size bir iyilik dokunsa, bu onları tasalandırır; başınıza bir musibet gelse, buna da sevinirler. Eğer sabreder ve korunur sanız, onların hilesi size hiçbir zarar veremez. Şüphesiz Allah, onların yaptıklarını çepeçevre kuşatmıştır."(Âl-i İmrân/120) "Ey iman edenleri Eğer benim yolumda savaşmak ve rızamı kazanmak için çıkmışsanız, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanlara sevgi göstererek, gizli muhabbet besleyerek onları dost edinmeyin! Oysa onlar, size gelen gerçeği inkar etmişlerdir. Rab-biniz Allah'a inandığınızdan dolayı Peygamber'i de, sizi de yurdunuzdan çıkarıyorlar. Ben, sizin saklı tuttuğunuzu da, açığa vurduğunuz da en iyi bilenim. Sizden kim bunu yaparsa (onları dost edinirse) doğru yoldan sapmış olur.

Şayet onlar sizi ele geçirirlerse, size düşman kesilecekler, size elleri-ni ve dillerini kötülükle uzatacaklardır. Zaten inkar edivermenizi istemektedirler."(Mümlehin/1-2)

"Biz, her ümmete, uygulamakta oldukları bir ibadet tarzı gösterdik. Öyle ise onlar (Ehl-i Kitap) bu işte seninle çekişmesinler! Sen, Rabbine davet et! Zira sen, hakikaten dosdoğru bir yoldasın." "Eğer seninle münakaşa ve mücadeleyle girişirlerse: "Allah yaptığınızı çok iyi bilmektedir" de!"

"Allah kıyamet gününde, ihtilaf etmekte olduğunuz konulara dair aranızda hüküm verecefıx."(Hacc/67-69)

"Nasıl olabilir ki! Onlar size galip gelselerdi, sizin hakkınızda ne ahit, ne de antlaşma gözetirlerdi. Onlar ağızlarıyla sizi razı ediyorlar, halbuki kalpleri (buna) karşı çıkıyor. Çünkü onların çoğu yoldan çıkmışlardır."(Tevbel/8)

Cenab-ı Hakk, açıklığını bulan ifadelerde mü'minlerle müşriklerin ve Kitap ehli olanların ilişki düzenlerini belirliyor. Allah (c.c), dinine davetin boyutunu, açık ve kararlı şekilde bildirmiştir. Vicdanlara yönelik zorlamanın olamayacağını buyuruyor. Vicdanların ve salim fitratların Önündeki engellerin ise, tamamen kaldırılmasına dek cihad emrini veriyor.

Kendisinden bir lütuf olarak yol, kanun, hayat nizamı olarak islâm'ı seçip beğendiğini müjdeliyor:

"Fıtne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! (İnkara) son verilerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok iyi görür."(Tevbe/39) "Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün! Onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin! Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekatı da verilerse artık yollarını serbest bırakın! Allah yarlıgayan, esirgeyendir."(Tevbe/5)

"Dinde zorlama yoktur..."(Bakara/56) emri dini anlamayan zavallıların sandığı gibi cihadın olmaması demek değildir.²⁰⁹ Hür vicdanların önündeki baskının kalkması gereklidir. Hür iradelerin karşısındaki engel ve baskıların kaldırılması ise, ancak cihad çağrısına uymakla yerine getirilebilir.

Aksi takdirde tarihin hiçbir döneminde Firavun'lar, Nemrud'lar ve onların yolunu takip eden despotlar kendi iktidarlarını demirden ²¹⁰ yoksun, telkin, fikir ve inanç karşılığında terk etmemişlerdir. Burada terklerini sağlayacak islâmî her müdahale ise, cihaddır. Kıyamete kadar fitne durdukça o da var olacaktır.

²⁰⁹ Bkz. Yoldaki işaretler.s.67

²¹⁰ Bkz: İsrâ/80, Hadid/25, Enfâl/39, Ayrıca demir (şeriat, iktidar! için Bkz: İslâmda Hükümet, Mevdudi.

"Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır. O halde kim tağutu reddedip Allah'a inanırsa, kopmayan sağlam kulpa yapışmıştır. Allah iştir ve bilir. "(Bakara/256) "... Bugün size dininizi İkmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak islâm'ı beğendim..." {Mk\del3} ²¹¹

Geçmiş Ve Günümüz Cahiliyye Toplamlarında İnanç Benzerliği

"Andoısun ki biz, "Allah'a kulluk edin ve Tağut'tan sakının!" diye (emretmeleri için) her ümmete bîr peygamber gönderdik. Allah, onlardan bir kısmım doğru yola ilettiler. Onlardan bir kısmı da sapıklığı hak ettiler. Yeryüzünde gezin de görün, inkar edenlerin sonu nasıl olmuştur/"(Nahl/36)
buyuran Allah (c.c); ibadeti ancak Kendisine has kılmayı, ve tağuttan da sakınmayı emretmiştir. İnsanların ve cinlerin yaratılış gayesi olan "Kulluk"un bu olduğunu bildirmiştir.
insanlar ise, her dönemde, kendilerini Allah'a kulluk etmeğe davet İçin gelen Peygamberleri yalanlamışlardır. Onlara karşı koyarak reddetmişlerdir:

"(Resulüm!) Sana söylenen, senden Önceki peygamberlere söylenmiş olandan başka bir şey değildir. Elbette ki senin Rabbin, hem mağfıret sahibi hem de acı bir azab sahibidir. "(Fussilet/43) Hak Teâla, Kendisinden öncekilere nasıl davranılmışsa, Muham-med (s.a.v.)'e de, öyle davranıldığını haber veriyor.

Bu haberle hem Habibî (s.a.v.)¹ iteselli edip rahatlatıyor, hem de Allah dinini reddedenlerin mekan ve zaman değişse de reddetme mantıklarının aynı olduğunu bildiriyor. Redlerinde isimler, renkler ve karşı çıkış şekilleri değişse de mahiyet itibariyle hep aynı öze dayanıyorlar. Küfürde, zaman ve mekan değişimine rağmen, hakka karşı muhalefet hep aynı olmuştur. Şeytanın taraftarı olmak ruhu, hep özdeşlik göstermiştir.

Küfürdeki bu özdeşlik; dönemler, kavimler hatta çağlar boyu devam etmiştir. Aynı dönemdeki değişik isim ve renkteki küfür mihraklarının arasında da bunu açık olarak görmek mümkündür. Nitekim; "imam Şafii buyurdu ki; "Allahu Teâla kendilerini Resûl-i Ekrem vasıtasıyla kurtarmadan önce kafirler, bütün ayrılık ve ihtilaflarına rağmen; Allahu Teâlayı inkarda ve Allah'ın razı olmadığı (izin vermediği) amelleri yapmada bir-leşiyorlardı. Allahu Teâla onların uydurduklarına karşı, şanı çok yüce olandır. Kendisinden başka hiçbir ilah yoktur. Bütün noksanlıklardan münezzehtir ve her hamde layık olan O'dur. Allahu Teâla her şeyin Rabb'i ve yardımcısıdır."¹

Küfrün tek millet oluşunu, helak olan geçmiş kavimlerin fikir yürütme, muhalefet ve karşı koyma mantıklarında görürüz. Allah Resulü (s.a.v.)'in davetinden sonraki kuşaklarda ve yaşanan günümüzde de bu böyledir, ilahi emirlere karşı tavrı koyma, aynı mantığın, şeytanî mantığın, izdüşümüdür. Gerçekte hasretleri ve putları ayrı ayrı olmasına rağmen islâm'a ve müslümanlara düşmanlıkları açısından tek millettirler. Nitekim geçmişin ve geleceğin ilmine sahip olan Allah (c.c);

"İşte O, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. Artık haktan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne kalır? O halde nasıl (sapıklığa) döndürölüyorsunuz? "(Yûnus/3 2)

buyurarak, hakkın (adalet-islâm) dışında ne varsa sapıklık ve dalâlet olduğunu bildiriyor.

Tevhid dininin uyarıcıları, Allah (c.c.)'den aldıkları mesajı dosdoğru bir şekilde insanlara ulaştırmışlardır. Kavimleri ise, onları yalanlamışlar, işkence etmişler ve çoğu kez Allah (cc.)'nün Peygamberlerini öldürmüşlerdir. Şimdi, Allah (c.c.)'nün elçilerine, geçmiş kavimlerin nasıl mukabele ettiklerine bakalım; ²¹²

Nuh (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi

"Kavminden İleri gelenler dediler ki: "Biz seni gerçekten apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz! "(A' raf/60)

"Kavminden ileri gelen kafirler dediler ki: "Biz seni sadece bizim gibi bir İnsan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz. "(Hûd/27) "Dediler ki: "Ey Nuh! Bizimle mücadele ettin ve bize karşı mücadelede çok ileri gittin. Eğer doğrulardan isen, kendisiyle bizi tehdit ettiğin (azabı) bize getir!"(Hûd/32)

"(Resulüm!) Yoksa, "Bunu uydurdu" mu diyorlar? De ki: "Eğer onu uydurduysam günahım bana aittir. Fakat ben sizin işlediğiniz günahıtan uzağım. "(Hûd/35)

"Onlar şöyle cevap verdiler: Sana düşük seviyeli kimseler tabı olup dururken, biz sana iman eder miyiz /n'f/"(Şuara/1 11) "Dediler ki: "Ey Nuh! (bu davadan) vazgeçmezsen, iyi bil ki, taşlanmışlardan olacaksın!"- '(Şuara/116) ²¹³

Hud (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi

"Kavminden ileri gelen kafirler dediler ki: "Biz seni kesinlikle bir beyinsizlik içinde görüyoruz ve gerçekten seni yalancılarıdan samıyoruz,"(A'rşif/66)

"Dediler ki: "Ey Hûd! Sen bize açık bir mucize getirmedi, biz de senin sözünle tanrılarımızı bırakacak değiliz

²¹¹ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 87-118.

²¹² Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 123-125.

²¹³ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 125.

ve biz sana iman edecek de değiliz."

Biz "Tanrılarımızdan biri seni fena çarpmış!" demekten başka bir söz söylemeyiz! (Hûd) dedi ki: "Ben Allah'ı şahit tutuyorum; siz geçmiş ve günümüz caliliyye toplumlarında inanç benzerliği de şahit olun ki betisizin ortak koştuklarınızdan uzağım." "O'ndan başka (taptıklarınızı? hepinin uzağım). Haydi hepiniz bana tuzak kurun; sonra da bana mühlet vermeyin!"(Hû4/53-55)

"Peygamberler onlara Önlerinden ve arkalarından gelerek, "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin!" dedikleri zaman, "Rabbimiz dikseydi elbette melekler indirirdi. Onun için biz sizinle gönderilen şeyleri inkar ediyoruz" demişlerdi.

Âd kavmine gelince, yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve: "Bizden daha kuvvetli kim var?" dediler. Onlar kendilerini yaratan Allah'ın, onlardan daha kuvvetli olduğunu görmediler mi? Onlar bizim âyetlerimizi (mucizelerimizi) inkar ediyorlar-dı/TFussilet/14-15)²¹⁴

Salih (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi

"Derken o dişi deveyi ayaklarını keserek Öldürdüler ve Rablerinin emrinden dışarı çıktılar da: "Ey Salih! Eğer sen gerçekten peygamberler-densen bizi tehdit ettiğin azabı bize getir I" dedi-/er."(A'râf/77)

"Dediler ki: "Ey Salih! Sen bundan önce içimizde ümit beslenen birisiydin. (Şimdi) babalarımızın İbadet ettiklerine ibadetten bizi engelliyor musun? Doğrusu biz, bizi kendisine (kulluğa) çağırdığın şeyden ciddi bir şüphe içindeyiz."(Hûd/62) "Dediler ki: "Sen, olsa olsa iyice büyülenmiş birisin! Sen de ancak bizim gibi bir insansın. Eğer doğru söyleyenlerden isen, haydi bize. bir mucize getir!"(Şûara/153-154)²¹⁵

İbrahim (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi

"O, babasına ve kavmine; "Şu karşısına geçip ibadet etmekte olduğunuz heykeller de ne oluyor?" demişti.

Dediler ki: "Biz, babalarımızı bunlara ibadet eder kimseler bulduk. "

"Doğrusu, siz de babalarınız da açık bir sapıklık içindesiniz," dedi. Dediler ki: "Bize gerçeği mi getirdin, yoksa sen oyunbazlardan biri misin?"(Enbiyâ/52-55)²¹⁶

Lût (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi

"Lût'u da (peygamber gönderdik). Kavmine dedi ki: "Sizden önceki milletlerden hiçbirinin yapmadığı fuhuşu mu yapıyorsunuz? Çünkü siz, şehveti tatmin için kadınları bırakıp ta şehvetle erkeklere yaşıyorsunuz. Doğrusu siz taşkın bir milletsiniz." Kavminin cevabı: "Onları (Lût'u ve taraftarlarını) memleketinizden çıkarın; çünkü onlar fazla temizlenen insaniarmış!" demelerinden başka bir şey o/madi."(A'râf/80-82)

"Onlar şöyle dediler: "Ey Lût! (Bu davadan) vazgeçmezsen, iyi bil ki, sürgün edilmişlerden olacaksın!"(Şuarâ\67)²¹⁷

Şuayb (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi;

"Kavminden ileri gelen kibirliler dediler ki: "Ey Şuayb! Seni ve seninle beraber İnananları memleketimizden kesinlikle çıkaracağız veya dînimize döneceksiniz" (Şuayb): "istemese de mi?" dedi" "Kavminden İleri gelen kafirler dediler ki: "Eğer Şuayb'e uyarmanız o takdirde siz mutlaka ziyana uğrarsınız. "(A'râf/88-89) "Dediler ki: "Ey Şuayb! Babalarımızın taptıklarını (putları), yahut mallarımız hususunda dilediğimizi yapmayı terketmemizi sana namazın mı emrediyor? Oysa sen yumuşak huylu ve çok akılsın!"(Hûd/87)

"Dediler ki: "Ey Şuayb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz ve içimizde seni cidden zayıf (aciz) görüyoruz! Eğer kabilen olmasa, seni mutlaka taşıyarak öldürürüz. Sen bizden üstün değilsin. 'THud/91)

"Ölçüyü taslaman yapın, (insanların hakkını) eksik verenlerden olmayın!

Doğru terazi ile tartın!

insanların hakkı olan şeyleri kısmayın! Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın! Sizi ve önceki nesilleri yaratan (Allah'ıdan korkun!" Onlar şöyle dediler: "Sen, olsa olsa iyice büyülenmiş birisin! Sen de, ancak bizim gibi bir beşersin. Bil ki, biz seni ancak yalancılardan biri sayıyoruz! Şayet doğru sözlülerden isen, üstümüze gökten azap yağdır!"

Şuayb: "Rabbim yaptıklarınızı en iyi bilendir" dedi."Şuarkı181-188)²¹⁸

²¹⁴ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 125-126.

²¹⁵ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 126.

²¹⁶ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 126-127.

²¹⁷ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 127.

²¹⁸ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 127-128.

Musa Ve Harun (A.S.) 'A Kavminin Karşı Gelmesi

"Firavun'un kavminden ileri gelenler dediler ki: "Bu çok bilgili bir sihirbazdır. Sizi yurdunuzdan çıkarmak istiyor. Ne buyurursunuz?"²¹⁹ (109-110)

"Andolsun ki Biz Musa'yı mucizelerimiz ve apaçık hüccetle, Firavun, Haman ve Karun'a gönderdik. Onlar: "Bu, çok yalancı bir sihirbazdır!" dediler. "(Mü'min un/2 3-24) "Andolsun Biz, Musa'ya açık açık dokuz âyet verdik. Haydi İsrail oğullarına sor! Musa onlara geldiğinde, Firavun ona; "Ey Musa!" dedi, "Senin büyülenmiş olduğunu sanıyorum!" {hrkl\0\} "Onlara bir iyilik (bolluk) gelince, "Bu bizim hakkımızdır" derler; eğer kendilerine bir fenalık gelirse Musa ve onunla beraber olanları uğursuz sayarlardı. Bilesiniz ki, onlara gelen uğursuzluk Allah katındandır, fakat onların çoğu bunu bilmezler. Ve dediler ki: "Bizi sihirlemek İçin ne mucize getirmen getir, biz sana inanacak değiliz." (A'îâ.f/131-132)²¹⁹

Meryemoğlu İsa (A.S.)'A Kavminin Karşı Gelmesi

"Hatırla kî, Meryemoğlu İsa: "Ey İsrail oğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim" demişti. Fakat o, kendilerine açık deliller getirince: "Bu apaçık bir büyüdür" dediler. "(Saff/6)

ilahi mesajla insanlara uyarıcı ve korkutucu (inzar) olarak gelen o elçilerin tümünün ortak daveti; "...Allah'tan başkasına kulluk etmeyin..." (Ahkaf/21) olmuştur. Müşrikler ise, Allah'ın âyetlerine karşı gururlanmışlar; suçlama ve reddetmeyle muhalefet ederek iman etmemişlerdir. Akıllarını ilah edinmişler, nefislerini putlaştırmaya devam etmişlerdir.

Allah azze ve celle; Resulünün hak yol üzerinde bulunduğunu vahyederek, kendisinden önceki peygamberlerin de hep aynı uyarıyla geldiklerini bildiriyor. O'na (s.a.v.)'e karşı koyanların geçmişte de diğer peygamberlere karşı koyduklarını hatırlatıyor. Elçisine teselli veriyor, batıla karşı mücadelede Rabbani metoda, dosdoğru tevhid yoluna tabi olmanın zorunlu olduğunu bildiriyor.²²⁰

Muhammed (S.A.V.) 'A Müşriklerin Karşı Gelmesi

"Ehl-i Kitap senden, kendilerine gökten bir kitap indirmeni istiyor. Onlar Musa'dan, bunun daha büyüğünü istemişler de; "Bize Allah'ı apaçık göster" demişlerdi. Zulümleri sebebiyle hemen onları yıldırım çarptı. Bilahare kendilerine açık deliller geldikten sonra buzağıyı (ilah) edindiler. Biz bunu da affettik. Ve Musa'ya apaçık delil (veyetki) verdik." (Nisa/153)

"Eğer sana kağıt üzerine yazılmış bir kitap indirseydik de onlar elleriyle onu tutmuş olsalardı, yine de inkar ediciler: "Bu, apaçık büyüden başka bir şey değildir" derlerdi. Muhammed'e (görebileceğimiz) bir melek indirilseydi ya!" dediler. Eğer biz öyle bir melek indirseydik elbette iş bitirilmiş olur, artık kendilerine göz bile açtılmazdı!" {ErLkmi7-&} "O'na Rabbinden bir mucize indirilseydi ya!" dediler. De ki: "Şüphesiz Allah mucize indirmeye kadirdir. Fakat onların çoğu bilmezler. "(En'âm/37)

"Şüphesiz Biz onların: "Kur'an'ı ona ancak bir insan öğretiyor" dediklerini biliyoruz. Kendisine nisbet ettikleri şahsın dili yabandır. Halbuki bu (Kur'an) apaçık bir Arapçadır." (Nahl/103) "Onlara âyetlerimiz okunduğu zaman: "(Evet) işittik, istesek biz de bunun benzerini elbette söyleyebiliriz. Bu öncekilerin masallarından başka bir şey değildir." dediler!

Hani (o kafirler) bir zaman da: "Ey Allah'ım! Eğer bu Kitap senin katından gelmiş bir gerçekse üzerimize gökten taş yağdır, yahut bize elem verici bir azap getir!" demişlerdi. "(Enfâl/31-32) "Onlara âyetlerimiz açık açık okunduğu zaman (öldükten sonra) bize kavuşmayı beklemeyenler: "Ya bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir!" dediler. De ki: "Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olacak şey değildir. Ben, bana vahyolunandan başkasına uymam. Çünkü Rabbime isyan edersem elbette büyük günün azabından korkarım!" (YAnus/15)

"Ona (Muhammed'e) Rabbinden bir mucize indirilse ya!" diyorlar. De ki: "Gayb ancak Allah'ındır. Bekleyin (bakalım) ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim!" (Yûnusi 20) "Katımızdan onlara hak (mucize) gelince: "Bu eibeîc upûçlk bit sihiridir" dediler. "(Yûnus/76)

"Onlar: "(Muhammed) bize Rabbinden bir mucize getirilmeli değil miydi?" dediler. Önce gelen kitaplardakinin apaçık delili (Kur'an) onlara gelmedi mi? Eğer biz bundan (Kur'an dan) önce onları bir azapla helak etseydik, muhakkak ki şöyle diyeceklerdi: "Ya Rabbi! Bize bir elçi gönderseydin de, şu aşağılığa ve rüsvaylı-ğa düşmeden Önce âyetlerine uysaydık!" Tahk/133-134) "(Resulüm!) Kafirler seni gördükleri zaman: "Sizin ilahlarınızı diline dolayan bu mu?" diyerek seni hep alaya alırlar. Halbuki onlar, çok esirgeyici Allah'ın Kitabını inkar edenlerin ta kendileridir. "(Enbîyâ/36)

"Onlar (bir de) şöyle dediler: "Bu ne biçim peygamber; (bizler gibi) yemek yiyor, çarşılarda dolaşıyor! Ona bir melek indirilmeli, kendisiyle birlikte o da uyarıcı olmalıydı!" (Furkan/7) "Onlar: "Eğer gerçekten doğru

²¹⁹ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 128.

²²⁰ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 129.

söylüyorsanız, bu tehdit ne zaman gerçekleşecektir?" derler. "(Yâsîn/48)

"Mecnun bîr şâir için biz tanrılarımızı bırakacak mıyız?" derler-di."(Sâffât/36)

Peygamber (s.a.v.)'e karşı yapılan bu yalanlama, iftira ve alayla-malara dair âyetler Kur'an'da oldukça fazladır. Ancak Hakk Teâla bunun Muhammed (s.a.v.)'e mahsus olmadığını, küfrün asıl karakterinin bu olduğunu bildiriyor. Küfürdeki bu benzerliğin tevhidî mukabelede rabbânî metoda sadakati de zorunlu kıldığını bildiriyor:

"Onlar, kendilerine gelen her peygamberi mutlaka alaya alırlar-d!"(Zuhuf/37)

"(Resulüm!) Sana söylenen, senden önceki peygamberlere söylenmiş olandan başka bir şey değildir. Elbette ki senin Rabbin, hem mağfîret sahibi hem de acı bir azap sahibidir. "(Fussilet/43) "O halde seninle beraber tevbe edenlerle birlikte emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Aşırı da gitmeyin! Çünkü O, sizin yaptıklarınızı çok iyi görendir. "(Hûd/112)²²¹

Peygamber ve beraberindekiler emrolundukları gibi dosdoğru oldukları ve hakikat gündüzün aydınlığı kadar apaçık olduğu halde, müşrikler neden İslâm'ı kabul etmediler? Reddedişlerinde niçin o denli şiddetli ve ısrarlı oluyorlardı? Tevhid cephesinde, Allah (c.c.)'ye itaatın gereği bir mukavemet ve Allah (c.c.)'nün kendi vaadi gereği ahirette cennet vardı. Peki müşrikleri ölesiye karşı koymaya iten âmiller nelerdi? Oysa onlar ne önceki Peygamberlere karşı kovuşlarında ne de Peygamber Muhammed (s.a.v.)'in dönemindeki küfür ve redlerinde putlarına o denli taviz verilmez, sarsılmaz bir imanla da bağlı değillerdi. Bu tavırlarını da örneklerle gördük.²²²

Nihayetinde "...Ya Muhammedi Eğer dilerse senin tanrına ibadet edelim, sen de bîzîm tanrılarımıza!.." diyecek kadar, kendi dinlerinde de samimi olmadıklarını gösteriyorlardı. Gerçekte bu teklifler yenilginin ta kendisiydi. İşte böylesi itikadî yenilgilerine rağmen müşrikleri savaşımaya kadar götüren sebepler nelerdi?.. Nitekim Ebu Ce-hil'in en hırçın döneminde sorduğu; "Bizden isteğin nedir?" sorusuna, Peygamber (s.a.v.); "Sadece putlardan vazgeçip Allahu Teâlâya ibadet etmenizdir." cevabını verdiğini görüyoruz. Putlarına karşı o denli samimi olmadıkları halde yine de onları bu cevap çıldırıyor, öfkelerinden kuduruyorlardı. İşte biz tüm tevhid mücadelesi boyunca müşriklerin, imana karşı koymalarının gerçek nedenlerini öğrenemezsek günümüzde, tevhidin ve adaletin iktidarına varmakta zorlanır, çok defa iz kaybederiz. Olaya bu perspektiften baktığımızda hem geçmiş kavimlerin hem de Peygamber (s.a.v.)'in kavminin reddedişlerinin temelinde iki ana sebebin olduğunu görürüz;

1- Hased (çekememezlik, kıskançlık v.s.).

2- Dünyalık, makam, iktidar (Gaspetteklî Allah (c.c.)'ye ait hükümleranın kendi ellerinden gitme endişesi v.s.).

Küfür safında yer alan insanları, İslâm mesajına karşı koymaya iten sebepler vardır. Bu safta yer alanlar; ister putçular, ateisler ve kitabî olduklarını söyleyenler isterse kendilerini İslâm'a nisbet edenler olsun, Resûlullah (s.a.v.)'in mesajı karşısında kendilerinin gerçekte nelerden feragat etmeleri gerektiğini çok iyi biliyorlardı.

Peygamber (s.a.v.)'in Ebu Cehil'e cevabmdaki "Sadece putlardan vazgeçmeniz" yam dini bütünüyle Allah (c.c.)'ye has kılmanın, ne demek olduğunu iyi anlıyorlardı. Bunun, hayatlarına nasıl bir renk kazandıracağını farkındaydılar. Böylesi bir kabulün, Allah-insan ilişkisinde nasıl bir hudut belirleyeceğini çok iyi kavıyorlardı. Ebu Cehil ve dindaşlarının kalplerinin, islâm'ın hakikatini inkar edemediğine, hatta çoğu kez dillerinin dahi ikrar etmek zorunda kaldığına şahit oluyoruz.

Böylece islâm olmayışlarının sebebinin, hased ve iktidar kaybı endişesine dayandığını görüyoruz. Tevhid mücadele tarihine baktığımızda hep böyle olmuştur. Önceki Peygamberler ve Resûlullah (s.a.v.)'e dair konuya ışık tutacak bazı âyet-i kerimelere bakalım;

"(Resulüm!) Sana söylenen, senden Önceki peygamberlere söylenmiş olandan başka bîr şey değildir. Elbette ki senin Rabbin, hem mağfîret sahibi hem de acı bir azap sahibidir. "(Fussilet/43) "Kavminden ileri gelen kafirler dediler ki; "Biz seni sadece bizim gibi bir İnsan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşününüz. "(Hûd/27) "Dediler ki: "Ey Salih! Sen bundan önce içimizde ümit beslenen birisiydin. (Şimdi) babalarımızın İbadet ettiklerine ibadetten bizi engelliyor musun? Doğrusu biz, bizi kendisine (kulluğa) çağırdığın şeyden ciddi bir şüphe içindeyiz. "(Hûd/27, 62) "Dediler ki: "Sen, olsa olsa iyice büyülenmiş fcinsm.""(Şuarû/153) "Kavminden ileri gelen kibirliler dediler ki: "Ey Şuayb! Seni ve seninle beraber inananları memleketimizden kesinlikle çıkaracağız veya dinimize döneceksiniz." (Şuyab): "istemese de mi?" de-^."(A'râf/88)

"Dediler ki: Ey Şuayb! Babalarımızın taptıklarını (putları), yahut mallarımız hususunda dilediğimizi yapmayı terketmemizi sana namazın mı emrediyor? Oysa sen yumuşak huylu ve çok akıllı-sm"(Hûd/87)

"Ehl-i kitaptan çoğu, hakikat kendilerine apaçık belli olduktan sonra, sırf içlerindeki kıskançlıktan ötürü, sizi imanınızdan vaz-geçirip küfre döndürmek İstediler. Yine de siz, Allah onlar hakkındaki emrini getirinceye kadar affedip başıslayın! Şüphesiz Allah her şeye kadirdir. "(Bakara/109)

"insanlar bir tek ümmet idi. Sonra Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi, insanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için, onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi. Ancak kendilerine kitap verilenler, apaçık deliller geldikten sonra, aralarındaki kıskançlıktan ötürü

²²¹ Er-Risak.s.14

²²² Kitabül-Esman, s.41,46; Tarihi Taberi G2, s.369...

inde anlaşmazlığa düştüler. Bunun üzerine Allah iman edenlere, üzerinde ihtilafa düştükleri gerçeği İzniyle gösterdi. Allah dilediğini doğru yola iletir. "(Bakara/109,213) "Onlar kendilerine ilim geldikten sonra, sadece aralarındaki çeke-memezlik yüzünden ayrılığa düştüler. Eğer belli bir süreye kadar Rabbinden bir (erteleme) sözü geçmiş olmasaydı, aralarında hemen hüküm verilirdi Onlardan sonra kitaba varis kılınanlar da onun hakkında derin bir şüphe içindedirler. "(Şûrâ/14) "Din konusunda onlara açık deliller verdik. Ama onlar kendilerine İlim geldikten sonra, aralarındaki çekememezlik yüzünden ayrılığa düştüler. Şüphesiz Rabbin, ayrılığa düştükleri şeyler hakkında kıyamet günü aralarında hüküm verecektir."(Casiye/17) Kur'an'ı Kerim'de; küfredenlerin, İblis'in şahsında ve safında Allah'a itaatten yüz çevirerek isyana gittiklerini, kibirlenerek Allah (c.c.)'ye karşı gururlandıklarını görürüz. Hasedleri, nefislerini (kapislerini) ilah edinmeleri, hakkı kabulü gururlarına yedirmeyisleri onları İnkara, isyana, itaatsizliğe sürüklemiştir. Şimdi de, bu ümmetin Firavunu olan Ebu Cehil'in, ²²³ Peygamber (s.a.v.)'in davetinden yüz çevirmesi ve karşı koyması sürecinden bazı vakialara bakalım: özellikle Ebu Cehil. Çünkü; "Resûlullah (s.a.v.)'e düşmanlık Ebu Cehil'de doruk noktasına ulaştı. Bu onun, Allah'ın, Resûlullah (s.a.v.)'e olan lütuf ve keremini çekememesinden ileri geliyordu."²²⁴

"Ebu Cehil, Ebu Süfyan ve el-Ehnas b. Şerik, bir gece Resûlullah, evinde namaz kılarken, okuduğu Kur'an'ı dinlemek üzere gittiler. Her biri bir yere gizlendi. Hiçbiri de bir diğerinin yerini bilmiyordu. Pey-gamber'i dinleyerek geceyi geçirdiler. Sabah tanyeri ağarmca bulundukları yerlerden ayrıldılar. Yolda birbirleriyle karşılaştılar. Böyle bir şey yaptığı için herkes bir diğerini eleştirdi. Birbirlerine; "Bir daha böyle yapmayın, sizin bu yaptığınızı, serserinin biri görürse, kalbine şüphe düşürsünüz!" dediler. Sonra ayrılıp evlerine gittiler. Birbirlerini her seferinde görüp, eleştirip, tekrar gitmemek üzere anlaştıkları halde bu gidip Kur'an dinleme olayı üç gece devam etti. Sabah olunca el-Ehnas b. Şerik önce Ebu Süfyan'a, ardından Ebu Cehil'e geldi, evine girdi ve ona da; "Ey Ebu'l-Hakem, Muhammed'den duyduğun şeyler hakkında görüşün ne?" diye sordu. Ebu Cehil; "Ne mi duydum? Biz ve Abdü Menafoğulları, şan ve şeref konusunda birbirimizle yarıştık durduk. Onlar yemek yedirdiler, biz de yedirdik. Onlar çeşitli görevler üstlendiler, biz de üstlendik. Onlar verdi, iyilik etti, biz de verdik, iyilik ettik. Develer üzerinde karşılıklı diz çöküp yarış atları gibi yarıştık durduk. Şimdi onlar; "Gökten kendisine vahiy gelen bir Peygamberimiz var" dedi. Biz buna nasıl yetişebiliriz? Vallahi biz, O'na asla inanmayız ve O'nu tasdik etmeyiz..." cevabını verdi."²²⁵

Ebu Cehil'in Peygamber (s.a.v.)'e ve davetine tahammülsüzlüğü son noktaya geldiğinde; "Ey Kureyş cemaati, görüyorsunuz Muham-med dinimizi tenkitten, atalarımızı eleştiriden, akıllarımızı idraksizlikle suçlamaktan ve ilahlarımızı kötülemekten vazgeçmedi. Şimdi ben Allah'a söz veriyorum. ²²⁶ Yarın o namaz kılarken secdeye vardığında ağır bir taşla başını ezeceğim." dedi. Ebu Cehil dediği gibi bir taş alır ve Peygamber (s.a.v.) namaz kılmaya başladığı zaman bütün Kureyş'in gözü önünde O'na yönelerek yaklaşır. Korkup bozularak rengi değişmiş bir vaziyette geri döner. Hemen bir gurup Kureyşli ayağa kalkarak; "Ne oldu ey Ebu'l-Hakem?" diye sordu. Ebu Cehil; "Dün size söylediğimi yapmak için O'na doğru gittim. Kendisine yaklaştığımda önüme bir aygır çıktı. Vallahi ondaki başı, boyun kökünü ve dişleri, başka hiçbir aygırda görmedim. Beni yemek istiyordu." dedi. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "O, Cibril'di. Şayet Ebu Cehil yaklaşıyor onu yakalayacaktı."²²⁷

"Resûlullah (s.a.v.); Ebu Cehil'e; "Ey Ebul-Hakem, Allah'a, ve Resulüne gel! Seni Allah'a çağırıyorum."buyurdu. Ebu Cehil; "Ey Mu-hammed! Sen artık bizim ilahlarımızı eleştirmekten vazgeçtin mi? Getirdiklerini tebliğ ettiğine şahadet etmemizi istemez misin? Biz şahadet ederiz kî, sen vazifeni tebliğ ettin. Vallahi senin söylediklerinin hak olduğunu bilsem de sana tabi olmam!" dedi.

Bunun üzerine Peygamber, (s.a.v.) döndü, gitti. Sonra Ebu Cehil, el-Muğire b. Şube'ye dönerek; "Vallahi, ben onun söylediklerinin hak olduğunu elbette biliyorum! Fakat Kusayyoğulları; "Hicabet (Kabe Örtüsünü değiştirme) bizde olsun" dediler. "Peki" dedik. "Nedve {Cahi-liyyede Kureyş'in Mekke'de kurduğu danışma meclisi) bizde olsun" dediler. "Peki" dedik. "Liva (Sancaktarlık) bizde olsun" dediler, "Peki" dedik. "Sikaye (Hacılara su verme işi) bizde olsun" dediler. "Peki" dedik. Onlar açları doyurdu, biz de doyurduk. Nihayet atlılarımız yarışır oldu. "Peygamber bizden" dediler. Hayır, vallahi yapamam."²²⁸

Hz. Ali'nin rivayet ettiği hadise göre, bir defasında bizzat Ebu Cehil Hz. Peygamber (s.a.v.)'e şöyle dedi; "Biz senin yalancı olduğunu değil, bize sunmakta olduğun şeyin yalan olduğunu söylüyoruz."

"Bedir savaşı sırasında Ahnes b. Şerik özel bir sohbet sırasında Ebu Cehil'e sordu; "Burada benden ve senden başka kimse yoktur. Bana doğruyu söyle, Muhammed doğru mudur, değil midir?" Ebu Cehil dedi ki; "Vallahi, billahi, Muhammed doğru ve dürüst bir insandır. O hayatı boyunca hiç yalan söylememiştir!"²²⁹ der. Ve reddedişinin asıl gerekçeleri olan hased ve iktidar kaybına dair endişelerini tekrarlar....

Çoğu kez akim iknası ve kalbin reddedemeyişi olduğu halde hased ve çekememezliğin hakka teslimiyete engel olduğuna(Bakara/109, Şûrâ/14, Câsiye/17, İsra/947) dair, Ebu Cehil'le ilgili şu örnekle konumuzu tamamlayalım;

²²³ İbn-i İshak, s.271

²²⁴ İbn-i İshak, s.200, 265

²²⁵ İbn-i İshak, s.249; İbn-i Hişam C. 1 s.426

²²⁶ Allah dinine karşı Allah inancı yani Allah dinine Allah adına yeminle karşı koymanın açık ve çokça görülen örneklerinden biri...

²²⁷ İbn-i İshak, s.260, İbn-i Hişam C.1 s.397

²²⁸ İbn-i İshak, s.271

²²⁹ tevhid Muc. Mevdudi, Pmar Yay., C.2 s.381

"Ebu Cehil, İraş'dan devesiyle Mekke'ye gelen bir adamın devesini satın alır. Ancak bedelini geciktirir, vermez. Bunun üzerine İraş, Kureyşlilere şikayette bulunur. Devesinin bedelini almaları İçin yardımlarını ister. Kureyşliler İse Mescidin kenarında oturan Peygamber (s.a.v.)'i göstererek alayvari bir üslubla; "Ona git, o hakkını almak üzere sana yardım eder!", derler, traşi de öyle yapar. Ve Peygamber (s.a.v.)'e gider. Peygamber (s.a.v.), Ebu Cehil'den, mazlumun hakkını alarak verir. Bunun üzerine Kureyşliler ümmetin Firavununa gelerek; - Yazıklar olsun! Sana, sana ne oldu? Vallahi şimdiye kadar böyle yaptığını hiç görmedik! Ebu Cehil de derki; - Yazık size! Vallahi O kapımı çaldı! O'nun sesini işittim ve korku ile doldum. Sonra O'nun yanına çıktım ki başının üstünde bir erkek deve var. Baş, boynu gibi ve o dişler gibisini hiçbir erkek deve de şimdiye kadar görmedim. Vallahi şayet vermemezlik etseydim elbette beni yerdi!" der.²³⁰

Yukarıdaki Ebu Cehil'le ilgili örneklerle, farklı müstekbirlerin misalleri de eklenebilir. Bunlar da gurur ve saltanatının elinden gitmesini İstemeyen İktidar sahibi kimselerdi. Bunlara ilaveten Velid b. Muğire, Ebu Leheb, Utbe b. Rebia ve daha başkalarının²³¹ da, Resûlullah (s.a.v.)'i ve Allah kelamını reddedemedikleri halde kabul de etmediklerini görüyoruz.

Onların İnkârının asıl sebebi, iktidar, saltanat, insanlar üzerinde hakimiyet kurma, nefsin, şehvetin ve yaratılmışlar üzerinde oluşturdıkları Rableşmenin alaşağı olması kaygısıydı. Hased ile Allah'ın âyetlerine karşı gururlanmaları ve dünyalıkları terk edemeyişleriydi. Bu sebepler, aynı zamanda bugünkülerin inkarının ve Allah'a teslim olmayışlarının da asıl sebebidir.

"...Mekke şehir devletinde sistemli ve faal olarak görevini sürdüren iki meclis bulunuyordu. Bunlardan birisi ve en tanınanı "Daru'n-Nedve" olup Kabe'nin hemen yanındaki bir binada faaliyet sürdürüyordu... ikinci meclis "Meşure" (maşure) ismiyle anılmakta olup "Da-ru'n-Nedve"ye oranla daha önemli statüdeydi. Çünkü bu meclis Mekke toplumunun "ileri gelenleri"nin ihtiyarlarından oluşan yaptırım gücü tartışılmaz bir yasama ve yargı organıydı. Dolayısıyla "Daru'n-Ned-ve" bir ölçüde de olsa "Meşure"nin yürütme organı niteliğindeydi...

"Meşure" daha ziyade çok Önemli durumlarda, Önemli kararlar alınacağı zaman toplanan bir meclis olup, böylesi durumlarla da pek sık karşılaşılıyordu. Ancak burada dikkati çeken çok önemli bir husus vardır; Mekke aristokratları Resûlullah (s.a.v.)'in tebliğ ettiği ve insanları inanıp söylemeye çağırdığı sözün simgelediği davayı kendileri ve sosyal sistemleri için oldukça tehlikeli görmüş olmalı ki, çoğu zaman sanıldığı aksine, Resûlullah (s.a.v.)'i susturabilmek veya davasından vazgeçirebilmek için "Daru'n-Nedve"de değil, "Meşure" de toplanmış ve kararlar genellikle oradan çıkmıştır. Bunu Resûlullah (s.a.v.)'e ve davasına karşı alman kararların mensupları arasında sürekli Velid b. Muğire, Utbe b. Rebia, Ebu Cehil b. Hişam, As b. Esved, Vail b. el-Esved, Ebu Leheb gibi isimlerin geçmesinden anlıyoruz. Onlar "Daru'n-Nedve"nin değil "Meşure"nin üyeleri idi.

Resûlullah (s.a.v.)'in tebliğ ettiği davanın Mekke müşrikleri için büyük bir problem olduğu açıktır. Çünkü "La ilahe illallah" çağrısını işittikleri zaman, bu sözle İlahlığın "Meşure" ve "Daru'n-Nedve" üyelerine değil, sadece Allah'a ait olduğunun ilanını görüyorlardı. Bu ilanın ise, bireysel yaşantıdan, sosyal hayata ve inanç esaslarına kadar insanı ilgilendiren bütün alanlarda statükodan oldukça farklı yepyeni bir yapıyı önerdiğini anlıyorlardı. Bu nedenle "Lailahe illallah" çağrısının statükoyu tamamıyla değiştireceğini anlayan Mekke ileri gelenleri, haksız menfaatlerinin devamı açısından tepkide bulunmayı zorunlu bulurlar. Her yeni âyetle de korktuklarının başlarına geldiğini açıkça görür ve tepkilerini de buna bağlı olarak artırdıkça artırırılar."²³²

İslâm öncesi cahili-şirk toplumunda gördüğümüz nifak, yalanlama ve tüm hayatı fesadın kapladığı zelim yaşantının, o dönemle sınırlı olmadığını, tüm peygamberlerin helak olmayı hak eden kavimlerinde de aynı zilletin olduğunu gördük. Günümüz yaşayan toplumunda da renklerin, isimlerin ve sembollerin değişmesine rağmen aynı kaosun, küfrün ve vahşetin egemenliğinin şahidi oluyoruz.

Küfür ve iman mücadelesi, insanın tarihiyle birlikte varolmuştur. Bu mücadele seyrinin bir cephesinde, Tevhidi egemen kılmak bulunurken, diğer cephe de ise, nefsi ve aklı ilahlaştırma sapması vardır. Yani kavganın mahiyetinde değişme olmamıştır. Değişen tek şey, küfür cephesindeki, akıl ve nefis unsurlarının zaman ve şartlarla isimlerinin, renklerinin değişmiş olmasıdır.

İnsan ile ilgili değerlerin (Bilgi v.s.) mutlak olarak akıl kaynağına bağlanması veya nefsi kaynak olarak kabul edip onun merkeze oturtulmuş olması, doğru çizgiden (Tevhid) sapma için yeter sebeptir. Oysa islâm öğretisinde, bütün değerlerin tek kaynağı vardır, o da vahiydir.

Allah'ın emir ve yasaklarının, insana ve çevreye ait tüm değerlerin merkezinde olduğuna inanılınca, artık; Allah-insan ilişkisi, insan-insan ilişkisi ve insan-çevre ilişkisi, tümü Kur'an merkezi çevresinde şekillenir.

Ancak, insanlar adını İslâm bile koysalar, değerleri vahiy kaynağına götürmede sapma gösterdikleri taktirde, hayatlarını şekillendirecek öğretinin eksik ve yanılmaya mahkum olduğunu da kabul etmek zorundadırlar.

İman edenler; günü birlik, cinsiyete, kavmiyete, coğrafyaya hatta belirlenip sınırlanmış faziletlere dayalı kavgaların tarafı olmamışlardır. Evrensel bir kavganın, ilk İnsanla birlikte başlayan Allah dostlarıyla şeytan yandaşları mücadelesinin gevşemeyen üstün tarafı olmuşlardır.

Günümüz, aktif cahili toplumu; islâm aydınlığından mahrum, bünyesi şirke dolu, fesadın her yeri kapladığı, fuhuş, zina, sınırsız arzular, kin, önüne geçilemez mal ve servet hırsı, benlik, nefret, içki ve alabildiğine insanı

²³⁰ İbn-i Hişam .C.2. s.37

²³¹ Bkz: İbn-i İshak.s.266; İbn-i Hişam C.1 s.391; Tevhid Müc. Mevdudi, Pınar Yay., C.3 s.132, 176

²³² Tevhid ve Değişim. Celaleddin Vatandaş, s.35-36

ürküten insanlık dışı hayatın tüm unsurlarına sahiptir. Bütün bunlara, tahrif edilmiş dinleri, dînleştirilen mezhepleri, bağınaz sofizmin mistik duyulan da eklendiğinde, ortaya çıkan manzara tam anlamıyla kaostur. Böylece toplumların, kitlelerin aptallaştı-rıldığı, kendi elinin neticelerine karşı çıkan, reddettiklerini alkışlayan ucube bir millet görüyoruz...

İslâmî olma iddiasında bulunulması suretiyle, birtakım İslâmî motiflerle süslü, ancak vahiy ile bağdaşmayan düşünce ve pratiklerin sahiplenilmesi İse, problemin daha da sıkıntılı hal almasına sebep oluyor.

Toplumların, kilisenin, skolastik düşünceyle temellendirdiği beşeri, bağınaz, vahşi, gerici etkisinden kurtulmaya çalıştığı dönemde, insanlık, bu kez nasyonalist düşünceyle baş gösteren Faşizm'in pençesi altında inlemişti. Henüz bu katliamlar ortadan kalkmadan, kitleleri peşinden sürükleyip götüren Komünizm, aynı hızla toplumlara egemen olmuştu. Milyonlarca insanın katledilip sersefil mağduriyetine se-, bebâyet vermişti. İnsanları laboratuvarındaki kobay gibi gören beşeri öğretiler, bu kez de insanı Kapitalizm'in laboratuvarına almışlardır.

Bu sistemlerin çoğu, günümüzde iç içe uygulanmaktadır. Şimdi de adını koyup işlevinde anlaşılmadıkları dinsiz(laik)lik şartlı Demokrasi laboratuvarı gözde olarak sunuluyor. Demokratik, laik, çağdaş, liberal v.s gibi süslü laflarla toplumlar köleleştiriliyor... uyutuluyor...

Demokrasi. Şuursuz kalabalıkların yönetimi. ²³³ Bu kuru kalabalığın, her türlü köleliği kendisine reva gördüğü sistem. Egemenliğin cehalete teslimi. Efendiler tarafından ayaklara vurulan prangaları, kendi elleriyle kafalarına vuranların sistemi... "Buyrun sırtımıza binin! Sizi taşıyalım efendim!" diyenlerin düzeni... Demokrasi, arzulan hak ve adaleti tesis edebilmekten uzak, kadın ve müzik gibi araçlarla insanların şehvi dürtülerini tatmin edip putlaştıran ve putlarını da (çareyi tüketmeyip) hoşnut edenlerin yönetimi... Bir avuç kendini seçtirmiş imtiyazlıların ve despotların çiftliği... Şuursuz çoğunluğun destek ve iştirakiyle rasyonelleştirdiği, koyun sürülerine bile reva görülemeyecek sistem...

Hiçbir akıl sahibi, kaynağı Allah (c.c.)'ye itaate dayanmayan, çoğunluğun her zaman hak üzere olacağını söyleyemez. Allah(c.c);

"Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar zandan başka bir şeye tabi olmaz, yalandan başka söz de söylemezler. "(En'âm/116) "Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler." (Yûsuf/106)

Kapitalist, demokratik sistemler, kitleleri aptallaştırmış, düşünmekten alıkoymuştur. Böylece pasifize edilmiş fertleri de, hayatın en zelil ve aşağılık halini yaşarlar.

Bunların içinde de hiç kuşkusuz en zillileri, kendilerini islâm'a nîsbet ettikleri halde, islâm'ın hakimiyeti için en ufak bir endişe bile duymayan, islâm dışı batıl ve cahili hayat tarzlarını destekleyen, seven, işbirliği yapan, hatta onların fetva makamı olan, sistemin açmazlarında denge unsuru olarak kendilerine başvuru alan kâfirlerdir. Maalesef bazı-larıysa, kendilerinin tağutî sistemden beri olduklarını söyledikleri halde, kâfirlerle velayet bağı kuranları bu kez kardeş kabul ederek onları vahdetlerine (!) iştirak ettirirler.

Allah (c.c.)'yü yaratıcı olarak kabul ettiği halde, hükmedici olarak kabul etmemek veya hükmün bütünüyle Allah'a ait olduğunu askıya almak, yani sıfatlarından kimini kabul ederken kimini de kabul etmemek, Rabbımız (c.c.)'nün, putperestler olarak nitelendirdiği müşriklerle aynı olmak demektir. Geçmiş kavimleri ve İslâm Öncesi cahîliyye dönemi insanını müşrik yapan unsurun, Allah (c.c.)'yü inkar etmeleri olmadığını görmüştük. ²³⁴ Onları müşrik yapan sebep; Allah (c.c.)'yü göklerin hakimi kabul ettikleri halde, yerdeki hükümrânlığını kabul etmeyişleriydi. Hükümrânlıkta pay istemeleri, akıllarına ve nefislerine uymayan hükümleri reddetmeleriydi. Hoşlarına gitmeyen hususlarda Allah'a itaat etmemeleri, nefislerine itaat etmeleriydi. Bu ise, kendi nefislerini ilah edinmiş olmalarıydı. Oysa;

"O, göklerde ve yerde tek Allah'tır. Gizlinizi, açığınızı bilir. (Hayır ve serden) ne kazanacağınızı da bilir. "(Enrâm/3) "Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. Bütün işler ancak O'na döndürülür. "(Hadîd/5)

"..Hüküm sadece Allah'a aittir. O size kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emretmiştir. İşte dosdoğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler. "{Yûsuf/40)

Meseleye bu perspektiften baktığımızda, geçmiş kavim ve dönemler ile günümüz cahîliyyesinin tek millet olduğunu görüyoruz. Ancak; günümüz cahiliyyesinde artık kendi yaptıkları putlara, öyle alışıla-geldiği gibi tapınma yoktur. Birçok toplumda kendi oluşturdukları, sistemlerini, düşünce ve ekollerini sembolize eden bayrakların, marşların ve çeşitli sembollerin önünde neredeyse tapınmaya varan bir tazim söz konusudur. Bu bir kutsama, ululaştırma halidir. ²³⁵

Özel putlar İse; payeler, makam-mevkî, araba markalan, giyim-kuşam kalitesi, oturulan semt ve tüketim toplumlarının her yeni gün değişen emtiasıdır.

Hakkın yerini kuvvet, Lât ve Uzzaların yerini de adayış ve ibadet kasdıyla gidilen, dua edilerek kurbanlar kesilen

²³³ JJ. Rousseau; "Demokrasi, ayak takımının despotizmidir." diyor. Yine;Fran-sız düşünür Montaigne ise; "Ufacık bir toprak davası için halkın içinden on-beş kişiyi seçmeyi akıl ediyoruz, sonra en önemli davamızı, tutup bilgisizliğin, adaletsizliğin ve kararsızlığın anası olan halkın oyuna bırakıyoruz. Akıllı bir insanın hayatını düşüncesiz bir sürünün oyuna bırakması akıl kân mıdır?" (Denemeler, s.74.)

²³⁴ Bkz: Müşriklerde Allah inancı ve Puta Tapıcılık Bölümleri.

²³⁵ Fakihlerden biri dedi; "Muallim sanki israil kavminin putları varmış gibi puta tapıcılık aleyhine konuştu ve bize haksızlık etmiş oldun." Isa cevap verdi; "Bugün İsrail halkında odundan heykeller olmadığını ben de pekala biliyorum; fakat etten heykeller vzr."..." {Bamabas İncili, s.101.) Bu geçmişteki cahiliyye ile günümüz cahiliyyesini kıyaslama açısından dikkate şayan bir örnektir. Yani putçuluk sadece şekillerde aranmamalıdır.

mekan ve mezarlıklar almıştır. Kendilerini ayrı sıfatlarla tanımlayanların ise, daha farklı isimlere sahip putları vardır.

Bu kutsanıp ululaştırılanların adı, Lât, Uzza, Menât ve sair genel ve özel tanrılar (putlar) değildir. Artık bunların adı, hem dini literatüre girmiş birtakım kelimeler olup islâmi manalar taşıyacak, hem de şirk dininin putlarının işlevini yapmış olacak şeylerdir. Şeyhler, ermişler, veli ve abdallar... Mezarlar, mabedler, kutsanmış bölgeler, şifa veren eller, çocuk veren kemerler, evlendiren kayıncaklar daha neler neler... Kısacası büyük tanrının yaverleri mesabesindeki küçük tanrı ve tanrıçalar.²³⁶ Yani pagan toplumların, adına müslüman dedikleri aptal yığınlar²³⁷

Günümüz cahiliyyesinde, şunlar Allah İçin, şunlar da ortakları olan putlar için diye taksimat ta yok. Çünkü, artık pagan toplumların bile duydukları o kaygıya sahip değiller. Sadece, mistik duygulan tatmin için Allah'a ayrılan bazı zaman ve mallar var. Zamanın en aktif, en verimli çağı, malın en güzeli, en göz alıcısı olan dünyalıklar, kendilerine, heva ve heveslerine, hoşnut etmek için çırpındıkları putlarına ayrılırken, atıl kalman vakitler, üretken olunmayan saatler, dünyalıklardan alıkoymayan zamanlar, göz yummadan alıcısı olunmayan mallar, firavun sofralarından arta kalanlar ve daha nice angaryalar ise, Allah'a bırakılıyor. Bunların içinden de işe yarar görülenler, dünyalıklara aktarılırken, nefis için ayrılan dünyalıklardan ise, Allah için sarf etmekten, mal, can, nefes tüketmekten bahsedilemez. Rabb Teâlanın» "...Ne kötü hüküm veriyorlar" (En'âm/136) buyurduğu "Ortakları için ayrılan (ki günümüzde kendi nefisini merkeze koyan insanın kendini put-laştırmasıdır.) Allah'a ulaşmıyor, fakat Allah için ayrılan ortaklarına ulaşılıyor!"(En'âm/136)²³⁸

Sanat ve ilerleme adına da, kendi yapıp kendi taptıkları, şiirleri, kitap ve resimleri, söz ve şarkıları vardır. Artık Ukaz, Zü'l-Mecâz ve Mecenne'leri²³⁹ yok; ancak, her türlü çirkefin sergilendiği festivaller, şenlik ve kutlama haftaları vardır.

Artık adına, Mev'ude²⁴⁰ dedikleri adetleri de yoktur. Kız çocuklarını cinsiyetinden ötürü toprağa diri diri gömme vahşetinin yerini, şimdi Feministlerin savunuculuğunu yaptığı doğum kontrolleri almış. Doğacak çocuğun cinsiyetini beklemeye bile gerek bırakmayan, adına kürtaj, dedikleri mev'udeleri vardır.

Fal çekmeler, ok atmalar öyle geçmiş ibtidai usullerle yapılmıyor. Çağdaş toplumun mitosları; fallar, burçlar,²⁴¹ şans ve talih oyunları artık ilerici(î) basın-yayın, TV, kumar otelleri, ilerici demokratik devlet elleriyle organize ediliyor. Bunların birçoğu cahili işlevinden Ötürü adına medya denilen (aptal kutusu v.s.) sektör tarafından yerine getiriliyor.

Kabilelerarası savaşların yerini, müstekbirlerin sömürülerini garantiye almak için mustaz'aflara karşı yaptıkları sıradan savaşlar almıştır.

Tarihte ki Zü-Nüvas'ların ve²⁴² Fayton'ların yahudi vahşetini sergileyip inananları ateş çukurlarında yakma işinin, diri diri toprağa gömme işinin ve evlenen kızları İlk gecesinde kendi yanlarında alıkoyma vahşetinin yerinde şimdi gücünün gücsüze reva gördüğü her tür zulüm için kullanılan, paranın baskı gücünü görüyoruz.

Şuayb (a.s.)'ın kavminin ölçüyü tartıyı eksik tutması, -ki bu halleri helak sebebi oldu- üçkağıtlılığı ve aldatmayı beceri haline getiren günümüz ticaret erbabının yanında dürüst kalmaktadır.

Artık evlere işaretler bırakarak yapılan zina da yok. Diskotekler, pavyon ve barlarda o işler serbestçe yapılır olmuş. Koca, bir kadınla beraber olurken, karısı da bir başka erkekle birlikte oluyor.

Lût (a.s.)'m kavminin, kadınları bırakıp erkeklere yaklaşması, şimdi Avrupa'da "She and She" ve "He and He" gösterileriyle savunulmakta ve toplumun her kesiminde yaygınlaşmaktadır. Hatta şimdilerde batı toplumunun büyük bir kesiminde normal bir hal olarak karşılanmaktadır. Yaptıkları iğrençliklere "Lûtîlik" veya "Dayzen"²⁴³ isimlerini vermiyorlar, ancak bu iğrençlikleri yeni isimler ve tanımlamalarla daha bir yaygın halde işlemekteler.

"Onun için sen Bizi anmaktan yüzçeviren ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimselere yüz verme!

²³⁶ " Bkz: Puta Tapıcılık Böl.

²³⁷ Konunun pratik delillerini görmek isteyen, sadece, "Tarih Boyunca Alevilik" kitabına bakması bile yeterlidir. Oradaki örnekler her ne kadar, "Alevî-Şîa'nın Kur'an'dan sapmasını sorgulamışsa da aynı sapmalar bugün, "Ben Sünnî'yim" diyen insanlarda da vardır. Herkes kendi yöresindeki oluşan inanç ve kültürleri değerlendirebilir. Ancak şurası unutulmamalıdır ki, bir şeyin yanlış olup olmadığını öğrenebilmek için öncelikli olarak doğrunun bilinmesi zorunluluğu vardır. Doğru bilinmeden neyin yanlış olduğu söylenemez. Doğru da Kur'an olduğuna göre, öncelikli olarak Kur'anî doğrulara sahip olmak zorunluluğu vardır. Ondan sonra, neyin neye göre doğru, veya neyin neye göre yanlış olduğu değerlendirilebilir.

²³⁸ Bkz: En'âm/136; Kitabü'l-Esname s.44 Notlar,317.

²³⁹ Bkz: Şiir ve Panayırlar Böl.

²⁴⁰ Bkz: Kız Çocukları Böl.

²⁴¹ Sabii'ler Müşrik, putperest, yıldızlara tapan veya kitap ehlinde bir taifedir. "Sabii inancına sahip olanlar, yıldızlara tapan bir taife olarak tefsirlere geçmiştir. Bunlara göre Allahu Teala alemlerin yaratıcısıdır, burçları ve yıldızları yaratmıştır. Fakat bu alemdeki hayır ve şerri, sağlığı ve hastalığı meydana getiren, canlıları yöneten ve yönlendiren yıldızlardır. Şu halde bu dünyanın, bir anlamda Rabbi onlardır ve insanların onlara saygı ve ta'zim göstermeleri vaciptir. Çünkü onlar da Aliahu Teâlâya ibadet ederler ve insanlara aracı olurlar." (Hak Dini Kur'an Dili. Elmalılı M. Hamdi Yazır. C: 1 s. 315 C: 3 s. 293).

²⁴² Bkz. Buruc/4-11 İbn-i Hişam C. I s.70; İbnü'l Esir C:I s.384; Tarih-i Taberi. C.2 s.264; İslâm Peygamberi M. HamidullahC:Js.309; İslâm Öncesi Arap Ta-rihi.N.Çağatay s.18,20; Tarih-i Dini İslâm.M. Esads.105 Zü-Nüvas'm asıl ismi Tübban 'dır. Yahudi dinini kabul ederek Yusuf adını almış ve zulme başlamıştır. Kur'an'da zikredilen Ashab-ı Uhdud'dan mak-sad Zü-Nüvas ve tebasıdır. Onbinlerce insanı ateş çukurlarında yakmıştır. Zü-Nüvasın ismi Fayton olarak tarihe geçmiştir.Yahudi başkanıdır, {İslâm Öncesi Arap Tarihi. N.Çağatay. 5.95)

²⁴³ Bkz: Hayasızlık Böl.

İşte onların erişebilecekleri bilgi budur. Şüphesiz ki senin Rabbin, evet O, yolundan sapam daha iyi bilir; O, hidâyette olanı da çok iyi bi-/ir."(Necm/29-30) buyuran Allah azze ve celle;

"İşte bu ilk. uyarıcılardan bir uyarıcıdır. "(Necm/56) diye son ve kesin uyarıyla korkutup, geçmiş kavimlerin helaklerine sebep olan şeylerin çok daha fazlasını hatta tümünün sapıklıklarım üzerlerinde topladıkları halde böylesi insanların helak edilmeyişlerinin sebebini de;

"Eğer Allah, yaptıkları yüzünden insanları (hemen) cezalandır-saydı, yeryüzünde hiçbir canlı yaratık bırakmazdı. Fakat Allah, onları belirtilmiş bir süreye kadar erteliyor. Vakitleri gelince (gerekeni yapar). Kuşkusuz Allah, kullarını görmektedir. "(Fâtır/45) diye bildirmektedir.

Fesadın yeryüzünü kapladığı an, islâm aydınlığının da, en yakın olduğu an'dır. Cahiliyyeyi Asr-ı Saadete dönüştüren Allah, muhakkak kî, şekilleri, isimleri değişmiş olsa da mahiyeti değişmemiş bu zulmü de nura çevirecektir.²⁴⁴

İmanî Ve Ahlâkî Özellikleriyle Allah Yolunun Yardımcıları

A, llah (c.c);

"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarat-tım. "(Zâriyât/56)

"Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yüklendi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir." {Ahzkb/72} "Eğer biz bu Kur'an'ı bir dağa İndirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan bas eğerek, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz. "(Haşr/21) Düşünüp tercih etmek ile karşı karşıya bırakılan insan... Ve, Rabb'e isteyerek kul olanlar... Kuşkusuz bu kullar, kulluğun gerektirdiği teslimiyeti de göstermek zorundadırlar. Rabbe kul olmak için Rabbini doğru tanımak zorunluluğu vardır. Rabbini doğru tanımazsan O'nun {c.c.) senin üzerindeki haklarını ve O'na (cc.)'ye karşı mükellefiyetlerini bilemezsin. Bunun için teslimiyet, her şeyden önce doğru bir Allah (c.c.) İnancıyla başlar, anlam kazanır.

"imam İbn Abbas'a sormuşlar: "Rabbini neyle tanıdın?" diye. Şöyle cevap vermiştir: "Kim dinini kıyasla arar öğrenirse, ömür boyu karışıklıktan kurtulamaz, yoldan çıkar ve yalpalar durur. Ben Allah'ı, O'nun Kendisini tanıttığı şeyle tanıdım ve Kendisini anlattığı şeyle O'nu vasıflandırdım."

Böylece İbn Abbas, kalbin Allah'ı tanımasının, Allah'ın büdirmesiyle olduğunu söylüyor ki, bu imanın nurudur ve dilin onu anlatmasının da yine Allah'ın kelamıyla olduğunu haber veriyor ki, bu da Kur'an'ın nurudur.²⁴⁵

Allah (c.c.)'ye böyle doğru inanışla İnanan bir insan, artık kafasında tahayyül ettiği, hayatında izin verdiği kadar müdahil olabilen bir Tanrı'ya değil, Kur'an'da kendisini vafedip tanıtan, insanların Rabb'i, insanların Melik'i, insanların İlah'ı olan (Nâs/1-2), Allah inancına sahip olur. inanmış olduğu Alemelerin Rabb'i olan Allah (Fatiha/2), artık, hayatın her anına müdahil olandır. Bu dinin kaynağı, Allah'ın va'z ettiği emir ve yasaklardan oluşur. Kulluğunu ancak Allah'a has kılar. Güzel bir teslim oluşla teslim olur. Ki, onun adı "Müslüman"dır artık. Peki bu teslim oluşta niyet ve beklenti nasıl olmalı ki Rabb Te-âlanın rızasına ulaşılabilsin?

Teslimiyette öncelikli olarak, verilen hükme karşı bir iç burukluğu dahi duyulmamalıdır (Nîsâ/65). Vuku bulan her hadisenin ve başa gelen her musibetin bilgisinin, Allah'a ait olduğunu, dilediğini dilediği şekilde çevirmeye Allah'ın muktedir olduğunu (Hadid/22) bilmek ve öyle teslim olmak...

"... ilim taleb eden kimse, ilmini daha da artırmaya gayret sarfet-melidir. istenmeden başa gelen musibetlere sabretmesini bilmelidir. Nass kavranırken veya istinbat yapılırken (hüküm çıkarılma), niyet sadece Allahu Teâlanın rızasını kazanmak olmalı ve Allahu Teala'dan yardım talep edilmelidir. Şu husus kat'i olarak bilinmelidir ki; Allahu Teâlanın yardımı olmadan hayra ulaşamaz."²⁴⁶

Hayra ulaşmada gıdalanılacak, yol azığı edinilecek kaynak ve dinamik ne olmalıdır? İhlasla teslim olmayı, adeta ön şart olarak zikreden İmam Şafii (r.a.)'de bunun cevabını şöyle veriyor;

"Allahu Teâlanın dinine ihlasla teslim olan bir insanın, tek bir meselesi bile yoktur ki; Allah (c.c.) kitabında çözümünü ve hidayete götürücü delilini göstermemiş olsun!.." ²⁴⁷ işte bu Hidâyet rehberi; Kur'an ve O'nun işaret ettiği "Hikmet"tir.

imam Safi (r.a.) Kur'an'da zikredilen hikmetin ²⁴⁸ Sünnet-i Resû-lüllah (s.a.v.) olduğunu da hatırlatarak, Namazın vakitlerinin (Ni-sâ/103), Zekatın miktar ve zamanını (Bakara/43), Hacc ve Umre'nin keyfiyetinin (Bakara/196), Resûlüllah (s.a.v.)'in lisanı üzere açıklandığını, ancak farziyetinin yine Kitapla sabit olduğunu bildirir. ²⁴⁹ "Şurası da muhakkak bilinmelidir ki; Resûl-İ Ekrem (s.a.v.)'m vereceği hüküm (farz olması noktasında) Allahu Teâlanın verdiği hüküm olarak kabul edilir."²⁵⁰ diyor imam Şafii (r.a.).

Ne acıdır ki içtihadların (birçok müçtehid imamlarda -Allah'ın selam ve rahmeti onların üzerine olsun-) olduğu

²⁴⁴ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 129-146.

²⁴⁵ İbn Teymiyye Külliyyatı C.2 s.65

²⁴⁶ Er-Risale, s.19

²⁴⁷ A.g.e s.20. Ayrıca Bkz. Yoldaki işaretler.

²⁴⁸ Cuma/2, Bakara/231, Nisâ/113. Bu âyet-i kerimelerde Allahu Teâla "kitab ve hikmeti" zikretmektedir. Kitaptan maksad Kur'an-ı Kerimdir. Kur'an ilmini bilen, itimad ettiğim alimlere göre ise "Hikmet" Resul-ü Ekrem {s.a.v.}'in sünnetidir (Er-Risale, İmam Şafii, s.65)

²⁴⁹ Risale, s.31-120

²⁵⁰ A.g.e. s.71

gibi dinleştirildiği halde, kendisi ise, Resul (s.a.v.)'in sünnetinin hiçbir zaman Allah (c.c.)'nün kitabına ters düşmeyeceğini, ²⁵¹ bu bağlamda Resûl-i Ekrem (s.a.v.)'m sünnetiyle gelen ahkâmın da bir zaruret teşkil ettiğini bildirir. Ve, Resul (s.a.v.)'in emrinin dışındaki emirlere mutlak itaatın reddedilmesi gerektiğini şöyle izah eder; "Yine kesinlikle bilmek icap eder ki; Allahu Teâla bu hakkı, Resûl-i Ekrem (s.a.v.)'den başka hiçbir yaratığa tanımamıştır."?

Böylece anlaşılmış olur ki ibadet ancak Allah'a, İtaat ise Allah ve Resul üne'd İr. İşte bunun a.d' teslimiyettir. Yani "islâm olmak"tır.

Teslimiyet, (islâm olmak) teslim olduğu merciye Karşı, isteyerek ve hoşnut olarak İrade bildirimini gerektirir. İnsanın düşün ve eylem planında hiçbir surette muhalefet etmemesi demektir. Muhalefet etmemek, sadâkati, Allah (c.c.)'nün koymuş olduğu emir ve yasaklar silsilesine uymayı gerektirir (şeriat). Bu gereklilik (insanların zahiren gözüken bakıp hükmetmeleri yönü) sadece Allah hoşnutluğunu hedefleme boyutuyla da "yeter" hale gelir. Çünkü Allah (c.c.);

"Allah, göklerin ve yerin gaybını bilir. O, kalplerin içinde ne varsa onu da hakkıyla bilendir, "(Fâtir/38)

"Eğer sen, sözü açıktan söylersen, bilesin ki O, gizliyi de, gizlinin gizlisini de feifm"(Tâhâ/7)

Nitekim, İnsanın, teslimiyeti de, muhalefeti de, sonuçsuz kalmayacaktır. Hüküm O'nundur. Her şey sonunda O'na dönecektir.

Kendisine dönüleceği, hesap verileceği ve ümit ve korkusunun heyecanını yaşayan müminler; "Allah'a giden yolda, Allah'ın dininin yardımcılarıdır."

"İsa, onlardaki inkarcılığı sezince: "Allah yolunda bana yardımcı olacaklar kimlerdir?" dedi. Havariler: "Biz, Allah yolunun yardımcılarıyız; Allah'a inandık, şahit ol ki bizler tñslümanlarız" cevabını verdiler,"(k-i İmrân/52)

Allah (c.c.) ²⁵² bir başka âyet-İ kerimede de şöyle buyuruyor; "Siz, insanların iyiliği için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz; iyiliği emreder, kötülükten meneder ve Allah'a inanırsınız. Ehl-i Kitap da inansaydı, elbet bu, kendileri için çok iyi olurdu. (Gerçi) içlerinde iman edenler var; (fakat) çoğu yoldan çıkmışlar-dtr. "(Âl-İmrân/110)

Evensel mesajın aktarıcılarının her zaman varolacaklarının müjdesini verirken öz olarak da vasıflarını bildiriyor. AlJâl'ı Peygamberi Muhammed (s.a.v.) de; "Ümmetinden bir cemaat, Allah'ın emri tahakkuk edinceye kadar, batıla galebe çalarak hak üzere devam edecek ve onları yar-dımcısız bırakanlar onlara zarar veremeyeceklerdir."²⁵³ buyuruyor. Hadisi Tirmizi rivayet etmiş ve "sahih" demiştir. Burada da işaret edilen ümmetin, öncelikli vasfının; hak üzere devam etmesi, yardımcısız bırakılmalarına rağmen, batıla galebe çalmasıdır.

Allah (c.c.)'ye giden yolda, Allah dininin yardımcıları, İnsanlar için çıkarılmış hayırlı ümmettir. Batıla galebe çalacak olanların, en büyük davaları; önce ve sonra; "La ilahe ilallah" davasıdır. Bu öyle bir davadır ki; ferdi, biyolojik, psikolojik ve sosyal hayatıyla kuşatıp terbiye eder. Zelillik ve aşağılıktan kurtardığı gibi, sosyal hayatın tümüne hükmederek, düzenleyip ileriye götürür, tnsanlararası münasebetleri de aşar. Alemlere, dış dünyaya bakış açısını değiştirir. Her şeyi, Allah'ın. hoşnutluğunun çekim alanı etrafında, bir yörünge düzenine oturtur. Allah (c.c.)'den gayrı tüm ilahlık ve rablık iddia ve temayüllerini reddetme ve ortadan kaldırma hedefli inkılâb ruhu, gelişerek ferde onurlu, şerefli, tüm aşağılık düşünce ve yaklaşımları reddetme hürriyetini kazandırır. Hürriyetine kavuşan bu inkılapçı, onurlu şahsiyet, cahiliy-yeye karşı kıyam arzusu ile kendisini yeni bir atmosfere bırakır. Yeni atmosfer içinde "La ilahe illallah" akdinin sorumluluğu ve bilinci doğrultusunda yaşamını ibadet şuuruyla devam ettirir. Allah (c.c.)'nün;

"İlahınız bir tek Allah'tır. O'ndan başka ilah yoktur. O, rahmandır, rahimdir." (Bakara/163)

emri hem ümidinin hem korkusunun kaynağıdır. Kul Rabbına yakarıyla der ki;

"(Rabbimiz!) Ancak sana kulluk ederiz ve yalnız senden medet umarız. Bize doğru yolu göster!

Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğu kimselerin yoluna; gazaba uğramışların ve sapmışların yoluna değil!"(Fatiha/5-7) Zaten Allah (c.c.)'nün de kullarından tek istediği, kulluğu ve itaati yani ibadeti yalnız kendisine has kılmalarıdır:

"Ey iman eden kullarım! Şüphesiz, benim arzım geniştir. O halde (nerede güven içinde olacaksınız orada) yalnız bana kulluk edin! Her can ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksi-z."(Ankebut/56-57)

"İyi davranışlar içinde kendini bütünüyle Allah'a veren kimse, gerçekten en sağlam kulpa yapışmıştır. Zaten bütün işlerin sonu Allah'a varır."(Lokman/22)

Resûlullah (s.a.v.); "İman Allah'a, meleklerine, Allah'a kavuşmaya, peygamberlere İnanman, öldükten sonra dirilmeye inanmandır. Allah'a iman etmek'. Allah'a iman etmek nedir bilir misiniz? Allah'tan başka ilah olmadığına (ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna) şahadet etmek, namazı ikame etmek, zekatı vermek, . ramazan orucunu tutmak ve ganimetlerden beşte birini vermelidir"²⁵⁴

"İlk müslümanların bir kısmı ile daha sonraki dönemin çoğu alimleri imanı "söz, amel ve niyet"olarak tarif

²⁵¹ A.g.e. \$ 145, 130

²⁵² A.g.e. s.130, 139

²⁵³ Sünen-i Tirmizi C:4 s.91 No:2330

²⁵⁴ Buhari.C:1 s.203,246; C:9 s.4063

ederken sonraki dönemin bazı alimleri bunu "söz, amel ve sünnete uymak" şeklinde tanımlamışlardır. Bunlar arasında "iman, dille söylemek, kalple inanmak ve vücudun organları ile amel etmektir" diyenler de vardır.²⁵⁵ Bu anlatılanların tümünün adı imandır. Aksi ise küfürdür. Şirk, işin bu yönünü de imam Süfyan b. Uyeyne'den Muhammed b. Ab-dulmelik el-Masisi nakleder:

"İman inandığını dil ile söylemek ve onu amel olarak pratikte de uygulamaktan ibarettir." dedi. Adam: "iman artar ve eksilebilir mi?" diye sordu. Hz. Süfyan: "Allah (c.c) dilediğince artar ve eksilir de." Öyle ki Süfyan parmağıyla işarette bulunarak "bu (parmak) kadarı da kal- -maz." diye cevapladı. Adam sorusuna devamla: "O halde yanımızda bulunan bazı kimseler, İman sadece söz (dil) ile söylemekten ibarettir, amel (pratikte) uygulama gerekmez," demektedirler. Biz bunlara Karşı nasıl davranmalıyız?" diye sordu. Hz. Süfyan cevabında dedi ki: "İman'ın sınırları ve hükümleri henüz kesinleşmeden ve belirlenmeden önce durum onların dediği gibiydi. Aslında Allah (c.c), peygamberimiz Muhammed (s.a.v.)'i bütün insanlara: "La ilahe illallah Muhammedün Resûlullah" demeleri için peygamber olarak göndermiştir. Yani, "Allah'tan başka ilah yoktur ve Hz. Muhammed de O'nun elçisidir, Resulü'dür," ikrarında bulunmaları için bütün insanlara göndermiştir ki, bu kelimeyi söyleyip itiraf etsinler. Bunu söylediklerinde, bu sayede kanlarını ve mallarını koruma altına (garantiye) almış olurlar. Ancak Tevhid kelimesinin hakkı olan cezalar bunun dışındadır. İmanda samimi olup olmamaları hesabıysa Allah'a havale olunmuştur. Allah (c.c.) böylece onların kalpleriyle bu kelimeyi söylemelerinde doğruluklarını ve samimiyetlerini tesbit ettirince, bu defa peygamberine, onların namaz kılmalarını emretmesi emrini verdi. Hz. Peygamber (s.a.v.) de emre uyarak onlara emir verdi ve onlar da verilen emri yerine getirdiler. Allah'a yemin ederim ki, şayet onlar verilen bu emri yerine getirmemiş olsalardı, bu takdirde ilk ikrarlarının herhangi bir yararı olmayacaktı!

Allah (c.c), onların bu husustaki emri yerine getirmede kalben samimi olduklarını ortaya koydurunca, bu defa, Hz. peygamber'e, ashabının Medine'ye hicret etmelerini emretmesini bildirdi. Resûlullah (s.a.v.) de, onlara bu emri verdi, onlar da derhal emri yerine getirdiler. Allah'a yemin ederim ki, şayet bunlar verilen bu ikinci emri yerine getirmemiş olsalardı, bu durumda ne ilk ikrarlarının ne de namaz kılmalarının kendilerine herhangi bir menfaati olmayacaktı!

Allah (c.c), onların hicret konusunda da gerçekten İçtenlikle doğru ve samimi olduklarını ortaya koydurunca, bu defa onlara tekrar Mekke'ye dönüp orada babaları ve kardeşleriyle kendileri gibi oluncaya dek savaşmalarını emretti (müslümanların söylediklerini söylemeleri, namaz kılmaları ve onların hicret'etmeleri gibi görevleri yapıncaya kadar babaları ve kardeşleriyle savaşmaları emri verildi). Hz. peygamber (s.a.v.) onlara Allah'ın bu emrini iletti, onlar da derhal gelen emri yerine getirdiler. Öyle ki inananların içlerinden babasının başını alıp getirenler oluyordu da Hz. Peygamber (s.a.v.)'e şöyle diyordu: "Ey Allah'ın Resulü! İşte kafirlerin başının başı!" Vallahi, şayet onlar bu verilen emri yerine getirmemiş olsalardı, bu takdirde ne ilk ikrarlarının, ne namaz kılışlarının, ne hicretlerinin, ne de savaşmalarının kendilerine hiçbir yararı olmayacaktı!

Allah (c.c), onların bu husustaki samimiyetlerini de ortaya koydurunca, bu defa onların Kabe'yi tavaf etmelerini, taabbudi olarak bu görevi yerine getirmeleri emrini Resûlullah'a verdi, aynı zamanda başlarını da bir tezellül olmak üzere traş etmelerini emir buyurdu. Onlar da derhal bu emri yerine getirdiler. Vallahi, onlar bu emri de yerine getirmemiş olsalardı, bu takdirde ne ilk ikrarlarının, ne namazlarının, ne hicret etmelerinin, ne de babalarını öldürmelerinin kendilerine bir yararı olmayacaktı!

Allah (c.c), onların bu husustaki kalbi samimiyetlerini ve doğruluklarını ortaya koydurunca, peygamberine, onların mallarından onu temizleyecek bir sadaka-zekat almaları emrini verdi. Resûlullah (s.a.v.) de, onlara Allah'ın bu emrini bildirdi, onlar da derhal emri yerine getirdiler, öyle ki herkes gücü oranında az olan azını, çok olan da çoğunu olmak üzere alıp getirdi. Allah'a yemin ederim ki, şayet onlar bunu yerine getirmemiş olsalardı, ne ilk ikrarlarının, ne namaz kılışlarının, ne hicret etmelerinin, ne babalarını öldürmelerinin, ne de Kabe'yi tavaf etmelerinin kendilerine bir yararı olmayacaktı!

İşte bu minval üzere Allah (c.c.) peşpeşe göndermiş olduğu emirlerini, kısaca şeriatını, iman esaslarını ve sınırlarını ...bütün bunları böylece onların kalben tasdiklerini ve doğrulamalarını tesbit ettirdikten sonra, peygamberine, ashabına şu hususu iletmesini bildirdi:

"Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin İçin din olarak İslâm'tı beğendim." (Mâide/3)

..Kim iman temellerinden biri olan bu şeylerden herhangi birisini terkeder bırakırsa bize göre o kimse kafirdir. Kim de sırf tembelliğinden dolayı onları terkederse veya küçümsediğinden ötürü bırakırsa biz onu da tedib ederdik "hizaya getirirdik" ve o kimse bu davranışıyla da bize göre fasık sayılır. İşte Sünnet bunu gerektirir."²⁵⁶

Bu ifadeler de gösteriyor ki "...İmanın mutlak olarak gerektirdiği yükümlülükler, zamana bağlı olarak gerektirdiği yükümlülükler gibi değildir."²⁵⁷

İman ile ilgili konuyu bir imam Ebu Hantfe'nin (Allah O'na rahmet etsin), talebesinin sorduğu soruya vermiş olduğu cevap ile tamamlayalım:

"...Ben sana İmanın amelden başka bir şey olduğunu söylemişim. Buna göre bizim imanımız da onların

²⁵⁵ İman Üzerine. İbni Teymiyye. Pınar Yay. s.79

²⁵⁶ El-Vela vel-Bera, Muhammed b. Said el-Kahtani, s. 35

²⁵⁷ İman Üzerine. İbn Teymiyye, Pınar Yay. s.95...

(melekler ve Peygamberlerin) imanı gibidir. Çünkü biz, Allah'ın birliğini, Rab olduğunu, kudretini ve ilahi katından gelen her şeyi, meleklerin ikrar ettikleri, peygamberlerin tasdik ettikleri gibi tasdik ettik. Bundan dolayı iddia ediyoruz ki, bizim İmanımız, meleklerin imanı gibidir..."²⁵⁸

Muhammed(s.a.v.)'e Peygamberlik vazifesinin verilmesi ve tevhd akidesinin bildirilmesiyle birlikte ilk emredilen ibadet de namaz olmuştur.

Allah (c.c), Kur'an'da mü'minlerin Özelliklerini zikrederken, öncelikle İnanan kullarının saadete erdiklerini kendinden bir müjde olarak bildirir. Hemen sonrasında, insan hayatını başıboşluktan kurtaran, Allah (c.c.)'ye kulluğun ve küfre karşı kıyamın sembolleştiği namazı zikreder:

"Gerçekten mü'minler kurtuluru ermiştir; "Onlarki, namazlarında huşu içirirler;" "Ve onlarki, namazlarına devam lı, .!t. "(Mü'minûn/1-2,9) "Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği e», vf, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret! Doğrusu bunlar, azmedilmeye değer işlerdir." (Lakma.nl \7)

"İman eden kullanma söyle: "Namazlarını dosdoğru kılınlar, kendisinde ne alışveriş, ne de dostluk bulunan bir gün gelmeden önce, kendilerine verdiğimiz rızıklardan (Allah için) gizli-açık /iflrcasmfar/"(İbrâhim/31) "Namazlarını koruyanlar;

İşte bunlar, cennetlerde ağırlanırlar. "(Meâric/34,35) "Namazı bitirince de ayakta, otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı anın! Huzura kavuşunca da namazı dosdoğru küm; çünkü namaz mü'minler üzerine vakitleri belli bir /arzfır."(Nisâ/103)

"Onlar gayba inanırlar, namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar. "(Bakara/3)

"Vaktiyle Biz, israil oğullarından: Yalnızca Allah'a kulluk edeceksiniz, ana-babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edeceksiniz, diye söz almış ve "insanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın, zekatı verin!" diye de emretmiştik. Sonunda azınız müstesna, yüz çevirerek dönüp gittiniz. '^Bakara/83) "Namazı kılın, zekatı verin, önceden kendiniz İçin yaptığınız her iyiliği Allah'tn katında bulacaksınız! Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızı noksansız görür. "(Bakara/110) "Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım İsteyin! Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle fcerâ&erdır. "(Bakara/153) Allahu Teâla Kur'an'da ehemmiyetle birlikte zikrediyor ve, "...namaz mü'minler üzerine vakitleri belli bir farzdır." (Nisâ/103) diye buyuruyor. Savaşta ölümle yüz yüze olduğu an bile, terk edilmesine müsaade etmiyor. Namazın yanında zekat v.s. ibadetlerin de önemini, çoğu kez imanın hemen sonrasında bildiriyor. Allah Resulü (s.a.v.);

"Allah'tan başka hakk ilah olmadığına ve Muhammed'in Resûlullah olduğuna (zahirde) şehadet, namazı, ikame, zekatı eda edinceye kadar insanlarla muharebe etmem bana emrolundu. Onlar bu İşleri yapınca -müslümanhk hakkının gereği (olan had-ler) müstesna- İslâm hakkı olmak üzere canlarını ve mallarını benim elimden kurtarırlar. (Batınlarından dolayı olan) hesaplarına gelince, o (hesabıgörmek) Allah'a aittir."²⁵⁹

buyurarak namazı ve zekatı şehadetin sonucu ve teyidi olarak bildirir. Nitekim Allah (c.c.) mü'minleri, namazla özdeş kişilikleriyle vas-fediyor. Namazın mü'minin hayatındaki düzenleyici rolünü, Kur'an'daki diğer âyetlerde şöyle bildirerek açıklıyor:

"(Resulüm!) Sana vahyedilen Kitab't oku ve namazı kıl! Muhakkak ki namaz, hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir. "(Ankebut/45)

"Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin! Şüphesiz o (sabır ve namaz), Allah'a saygıdan kalbi ürperenler dışında herkese zor ve ağır gelen bir görevdir. "(Bakara/45)

"Namazlara ve orta namaza devam edin! Allah'a saygı ve bağlılık içinde namaz ki Un! "(Bakara/45,238)

"Onlar namazlarını dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden (Allah yolunda) harcayan kimselerdir. "(Enfâl/3) "Ey Rabbim! Beni ve soyumdan gelecekleri namazı devamlı kılanlardan eyle! Ey Rabbimiz! Duamı kabul ef/"(İbrâhim/40) "Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et! Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandınıyoruz. Güzel sonuç, takva ile dir. "(Tâhâ/132)

"Onlar (o mü'minler) ki, eğer kendilerine yeryüzünde iktidar verirsek namazı kılar, zekatı verirler, iyiliği emreder ve kötülükten nehyederler. İşlerin sonu Allah'a varır."(Hacc/41) "Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resulüdür. İman edenler o kimselerdir ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekatı ven'r/er."(Mâide/55)

Namazın mü'min ile kafirin ayırıcı özelliği olduğuna dair şu âyetlerle konumuzu tamamlayalım:

"Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün! ...Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekatı da verirlerse artık yollarını serbest bırakın!.." (Tevbe/5)

"Hepiniz O'na yönelerek O'na karşı gelmekten sakının, namazı kılın; müşriklerden o/maym/"(Rum/31)

Allah Resulü (s.a.v.) de meseleyi öz ve net olarak bizlere öğretmiştir;

Bureyde (r.a.)'den Resûlullah (s.a.v.): "Onlarla (kafirlerle) aramızdaki fark kılmayı taahhüt ettiğimiz namazdır. Kim namazı terk ederse kafir olur. "buyurdu."²⁶⁰

İslâm ulemâsına göre; "müslümamm" diyen kişi İslâm'ın diğer emirlerini velev ki yerine getirse bile "(namaz) kılmayınca tevbe etmesi istenir. Ederse kurtulur, aksi takdirde öldürülür. Bu yüzden öldürülenin, kafir veya mürted mi, yoksa günahkar müslüman olarak mı öldürüldüğü konusunda iki görüş bulunmaktadır. Selefin

²⁵⁸ E1- Alim ve'l-Mütellim s.14

²⁵⁹ Buhari. iman Kit.C:2 s.178

²⁶⁰ Nesei C:1 Namaz böl. 462

ekserisinden nakledilen, bu hareketin küfrü gerektirdiği görüşüdür. Bu, namazın farz olduğunu kabullenip de kılma durumunda söz konusudur."²⁶¹

"Gerçekte mü'minler kurtuluşa ermiştir;" "Onlar ki, zekatı verirler. "(Mü'minun/1,4) Zekat farızası da çoğu yerde namazla birlikte zikredilmiştir; "Namazı tam kılın, zekatı hakkıyla verin, rükû edenlerle beraber rükû e<iin."(Bakara/43)

"Namazı kılın, zekatı verin, önceden kendiniz için yaptığınız her İyiliği Allah'ın katında bulacaksınız. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızı noksansız gönür. "(Bakara/110) "Bize, bu dünyada da iyilik yaz ahirette de! Şüphesiz biz sana döndük." Allah buyurdu ki: Kimi dilersem onu azabıma uğratırım; rahmetim ise her şeyi kuşatır. Onu, sakınanlara, zekatı verenlere ve âyetlerimize inananlara yazacağım. "(A'râf/156) "O kimseler, namazı kılarlar, zekatı verirler; onlar ahirette de kesin olarak iman ederler. "(Lokman/4)

Rabbimizin emri olan zekat, akıllarını ölçü kaynağı olarak görenlerin kavrayamayacağı kadar sosyo-ekonomik hikmetlidir. Resûlullah (s.a.v.)'in mal ve can korumasını şehadetten sonra, öncelikli olarak namaz ve zekat gibi iki şarta bağlı kılması da bu İbadetlerin ehemmiyetini izah eder. Bu, meselenin Resûlullah'm Halifeleri tarafından doğru anlaşılmasının da aynı zamanda illettir.

"Ebu Hureyre (r.a.) naklediyor; Resûlullah (s.a.v.) vefat ettiği zaman yerine Ebubekir halife seçildi. Ebubekir zamanında Araplardan bazıları irtidat ettiler. Bunun üzerine Ömer Ebubekir'e;

"İrtidat edenlerle nasıl savaşacaksınız? Çünkü Resûlullah {s.a.v.) insanlarla "La ilahe illallah deyinceye kadar savaşmam emredildi. La ilahe illallah diyenler malını ve canını benden korumuş olur. Ancak mali ve bedeni cezayı hak eden müstesna. Ahiretteki hesapları İse Allah'a aittir." buyurmuştur," dedi. Ebubekir şöyle mukabele etti;

"Namazın farz olduğunu kabul edip de zekatın farziyetini kabul etmeyenlerle mutlaka savaşırım. Çünkü zekat malın hakkıdır. Allah'a yemin ederim ki, Resûlullah (s.a.v.)'e vermekte oldukları bir yuları bile bana vermeyecek olurlarsa bunun için onlarla savaşırım!" Bilahare Ömer (r.a.) şöyle dedi;

"Allah'a yemin ederim ki, zekat vermeyenlerle savaş konusunda Ebubekir'in fikrini kabul etmemin sebebi Allah'ın, Ebubekir'e bu konuda ilham ettiğini görmemdi. Nitekim onun haklı olduğuna vakıf oldum."²⁶²

Allah (c.c.) Tevbe Sûresi'nde müşriklerle olabilecek bir barışıklığın ve din kardeşliğinin tek yolunun onların tevbe edip, namazı kılıp, zekatı vermeleri olduğunu bildirir. Çünkü iman eden insan İyi bilir ki, namaz ve zekat gibi farızayı kabul, gerçekte Allah'a verilen ahîdde yer alan diğer farızaların tümünü de kabulü gerektirir. Aksi durum da ise, gerçekte namazın ve zekatın kabulü de söz konusu olmamıştır.

"Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekatı da verirlerse, artık yollarını serbest bırakın. Allah yarhğayanve esirgeyen-tfir. "(Tevbe/5,11) Şayet şahadet getirerek emre icabet etmemişlerse, bu kez;

"..Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün!. "(Tevbe/5) hükmü uygulanacaktır.

"Bu arada şunu belirtmek gerekir ki, namaz ve zekatın diğer farz ibadetlerde bulunmayan ortak bir özelliği vardır. Bu yüzden Cenab-ı Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de bu ibadetleri reddedenlerle savaşılması gerektiğini belirtmiştir... Nitekim Peygamberimiz, uğrunda savaşılan ve yapılmca müslüman olunan zahiri amelleri belirtmek isteyince bu maksatla söylediği hadiste orucun sözünü etmeyerek namazı ve zekatı dile getirmiştir. Oysa bu hadisi söylediği tarihte Ramazan orucu farz kılınmıştı. Ayrıca Tevbe Sûresi'ndeki namazı ve zekatı sayıp ta oruçtan bahsetmeyen iki savaş emredici âyet te böyledir/ Çünkü ilgililerin görüş birliği ile belirttiklerine göre Tevbe Sûresi orucun farz oluşundan sonra inmiştir."²⁶³

Namaz ve zekat mü'mindeki tevhid akidesinin en pratik eylemleridir; Rabb'in huzurunda secdeden tuğyana karşı kıyama ve tüm hayatı kuşatan sosyal sistemin imarına kadar uzanan İslâm öğretisinin sem-bolleşmesidir.

Hacc. Müslümanın hayatında özel bir yeri olan ibadet. Rabbimiz (c.c.) haccın farziyeti konusunda; "... Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın İnsanlar üzerinde bir hakkıdır... "(Âl-İ tmrân/97) "Haca ve umreyi Altah için tam y<3pm.'.."(Bakara/196) buyuruyor.

Hacc. Tevhidin ifadesi, Muvahhidlerin hatırası... O gerçekte esaretten kurtuluştur. Yani esaret zincirlerinin kırılışının kutlanması... Ferdi ve toplumsal kıyımların eğitimi, provası niteliğindedir. "Biraz daha açıklayacak olursak, Hacc ibadeti, pek çok şeylerin aynı anda gösterilmesidir. Bir "yaratılış gösterisi", bir "Tarih gösterisi"*²⁶⁴"Birlik (Vahdet) gösterisi", "İslâmi düzen gösterisi" ve bir "Ümmet gösterisi" ²⁶⁵ dir. Günümüz de cihadın Farz-ı Ayn oluşu, Hacc İbadetinin ancak nafîle olarak yapılabileceği gerçeğini doğurmuştur. ²⁶⁶ İbrahim'in, ismail'in, H^cr'In (a.s.) hatıraları... Allah (c.c.)'nün emrine koşularak gelindiğinin haykırılışı... Tağutlara başkaldırının gösterisi... Şeytanizm-den beraatın ahdi... Tek basma ümmet olma sadeliğinin sembolüdür Hacc... Günümüzde kâfirlere peşkeş çekilen Allah'ın beytinin,.haram beldesinin merkez alındığı, ızdırabm, hasretin ve tıpkı cihadda olduğu gibi yitık farzın adı...

Hacc; siyah bayraklara sarılı "Allahu Ekber" tekbirleriyle açılış muştusunu bekliyor. Açılışa katılma vizesi,

²⁶¹ Siyaset, İbn-İ Teymiyye, s. 15

²⁶² Nesei/ Zekat Böl.2436

²⁶³ İman Üzerine. İbn Teymiyye, Pınar Yay. s. 220

²⁶⁴ Daha geniş açıklama için einiizdeki kitabın "Hikmetle Davet" bölümünde İmam Ebu Bekir (r.a.) ile ilgili kısıma bakınız.

²⁶⁵ Hacc,AlîŞeriatî,s.13

²⁶⁶ Daru'l-Harb Fıkhi, s.1 14

adayıştan geçer. Bu adayışın bedeli İsmail'dir. Herkes İbrahim'dir ancak İsmail, herkeste bir başka şeyin adıdır, ismail'ini adamaya hazır olanlar, o müjdenin mükafatını da hak edenlerdir...

Cenab-ı Hakk; Mekki sûrelerin ilk vahyedilişinden başlamak üzere inanan insanları infak yapmaya sevk etmiştir. İnsan-Allah ilişkisi açısından en belirgin ibadetlerden biri de hiç kuşkusuz infaktır. Kur'an'da bu konuya bir çok âyetle dikkat çekilir.

inanan insanı, donuk, şekilci bir mal dağıtan olmaktan çıkartır. İsteyerek, hiçbir zaman kafi kanaati oluşmadan vermeye sevk eder. infak eden insan, kendini Allah'a, cennet karşılığı satan insandır. Allah'ın malından Allah için harcıyıcı olmanın edebi, dürüstlüğü ve hoşnutluğunu duyar. (Hadid/10,11,18)

"Artık kim verir ve sakınırsa, en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolay hazırlarız (onda başarılı kılarız). "(Leyl/5-7) "Mallarında, İsteyene ve (isteyemediği için) mahrum kalmışa belli bir hak tamyanlar;"(Meknc/2A-25)

"İman eden kullarıma söyle; Namazlarını dosdoğru kılsınlar, kendisinde ne alışveriş, ne de dostluk bulunan bir gün gelmeden önce, kendilerine verdiğimiz rızıklardan (Allah için) gizli, açık harcasınlar! "(İbrahim/31)

"Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah için) gizli ve açık sarfedenler, asla zarara uğramayacak bir kazanç umabilirler. "(Fâtur/29) "Yine onlar, Rablerinin davetine icabet ederler ve namazı kılarlar. Onların işleri, aralarında danışma iledir. Kendilerine verdiğimiz rızıktan da harcarlar."(Şûrk/38)

"Korkuyla ve umutla Rablerine yalvarmak üzere (ibadet ettikleri için), vücutları yataklardan uzak kalır ve kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcarlar."(Secde/16) "İşte onlara, sabretmelerinden ötürü, mükafatları iki defa verilecektir. Bunlar kötülüğü iyilikle savarlar, kendilerine verdiğimiz rızıktan da Allah rızası için harcarlar. "(Kasas/54) "Allah, hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının malı olmuş bir köle ile katımızdan kendisine verdiğimiz güzel rızıktan gizli ve açık olarak harcayan (hür) bir kimseyi misal verir. Bunlar hiç eşit olurlar mı? Doğrusu hamd Allah'a mahsustur. Fakat onların çoğu (bunu) bilmezler."(Nah/75)

"Onlar gayba İnanırlar, namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar. "(Bakara/3) "İyilik (Birr), yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik, o kimsenin yaptığıdır ki, Allah'a, ahîret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanır. (Allah'ın rızasını gözeterek) yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekat verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakiler ancak <m/ardzr."(Bakara/177) "Sana (Allah yolunda) ne harcıyacaklarını soruyorlar. De ki: "Maldan harcadığınız şey, ebeveyn, yakınlar, yetimler, fakirler ve yolcular için olmalıdır. Şüphesiz Allah yapacağınız her hayrı bî-/İr."(Bakara/215)

"...Yine sana iyilik yolunda ne harcıyacaklarını sorarlar. "İhtiyaç fazlasını" de! Allah size âyetleri böyle açıklar ki düşünesiniz. "(Bakara/219)

Dikkat edilecek olursa, Allah (c.c.) bir taraftan infak yapmanın önemini bildirirken, diğer taraftan da tamamlayıcı bilgi verip takvaya dönüşecek, tesirli belagat güzelliğiyle infakın nasıl yapılacağını, nasıl yapıldığı takdirde fayda vereceğini de bildiriyor. Kullarına olan engin rahmetiyle açıklıyor:

"Allah yolunda mallarını harcayanların örneği, yedi başak bitiren bir dane gibidir kî, her başakta yüz dane vardır. Allah dilediğine kat kat fazlasını verir. Allah'ın lütfü geniştir, O herşeyi bilir.

Mallarım Allah yolunda harcıyıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimseler var ya, onların Allah katında has mükafatları vardır. Onlar için korku yoktur, üzüntü de çekmeyeceklerdir."

"Güzel söz ve bağışlama, arkasından incitme gelen sadakadan daha iyidir. Allah zengindir, acelesi de yoktur."

"Ey iman edenler! Allah'a ve ahîret gününe inanmadığı halde malını gösteriş için harcayan kimse gibi, başa kakmak ve incitmek suretiyle yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın! Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer kî, sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak, pürüzsüz kaya haline getir iv ermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. Allah kafirleri doğru yola iletmez."

"Allah'ın rızasını kazanmak ve ruhlarındaki cömertliği kuvvetlendirmek için mallarını hayra sarfedenlerin durumu, bir tepede kurulmuş güzel bir bahçeye benzer ki, üzerine bol yağmur yağmış da ikî kat ürün vermiştir. Bol yağmur yağmasa bile bir çîşînti düşer (de yine ürün verir). Allah, yaptıklarınızı görmektedir." "Sizden biriniz arzu eder mi ki, hurma ve üzüm ağaçlarıyla dolu, arasından sular akan ve kendisi için orada her çeşit meyveden (bir miktar) bulunan bir bahçesi olsun da, bakıma muhtaç çoluk çocuğu varken kendisine ihtiyarlık gelip çatsın, bahçeye de içinde ateş bulunan bir kasırga isabet ederek yakıp kül etsin? (Elbette bunu kimse arzu etmez.) İşte düşünüp anlayasınız diye Allah size âyetleri açıklar."

"Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcıyın! Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın! Biliniz ki Allah zengindir, övgüye layıktır." Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir mağfîret ve bir lûtf vaadedir. Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir."

"Allah hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilirse, ona pek çok hayır verilmiş demektir. Ancak akıl sahiplen düşünüp ibretler alırlar."

"Yaptığınız her harcamayı ve adadığınız her adağı muhakkak Allah bilir. Zalimler için hiç yardımcı yoktur."

"Eğer sadakaları (zekat ve benzeri hayırları) açıktan verirsiniz ne ala! Eğer onu fakirlere gizlice verirsiniz, işte

bu sizin için daha hayırlıdır. Allah da bu sebeple sizin günahlarınızı örter, Allah, yapmakta olduklarınızı bitir." "(Ey Muhammedi) Onları doğru yola İletmek sana ait değildir. Lakin Allah dilediğini doğru yola iletir. Hayır olarak harcadıklarınız kendi iyiliğiniz içindir. Yapacağınız hayırları ancak Allah'ın rızasını kazanmak için yapmalısınız! Hayır olarak verdiğiniz ne varsa; karşılığı size tam olarak verilir ve asla haksızlığa uğratılmazsınız. "(Yapacağınız hayırlar) kendilerini Allah yoluna adanmış, bu sebeple yeryüzünde kazanç için dolaşamayan fakirler için olsun. Bilmeyen kimseler, iffetlerinden dolayı onları zengin zanneder. Sen onları simalarından tanırsın. Çünkü onlar yüzüzlük ederek istemezler. Yaptığınız her hayrı muhakkak Allah bilir." "Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık hayra sarfedenler var ya, onların mükafatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur. Üzüntü de çekmezler. "(Bakara/261-274)"

"Sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harcamadıkça "iyi"ye eremezsiniz. Her ne harcarsanız, Allah onu hakkıyla bilir." "Onların, bu dünya hayatında yapmakta oldukları harcamaların durumu, kendilerine zulmetmiş olan bir kavmin ekinlerini vurup ta mahveden kavrucu bir rüzgarın durumu gibidir. Onlara Allah zulmetmedi; fakat onlar kendilerine zulmediyorlar." "O takva sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar, öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever. "(Âl-i İmrân/92,117',134) "Onlar öyle kimseler ki, Allah anıldığı zaman kalpleri titrer; başlarına gelene sabrederler, namaz kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden (Allah için) harcarlar. "(Hacc/35) "Allah'a ve Resulüne İman edin! Sizi, üzerinde tasarrufa yetkili kıldığı şeylerden harcayın! Sizden iman edip de (Allah rızası için) harcayan kimselere büyük mükafat vardır."

"Ne oluyor size ki, Allah yolunda harcamıyorsunuz? Halbuki göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Elbette İçinizden, fetihten önce harcayan ve savaşanlar, daha sonra harcıyı savaşanlara eşit değildir. Onların derecesi, sonradan infak eden ve savaşanlardan daha yüksektir. Bununla beraber Allah hepsine de en güzel olanı vaatmiştir. Allah'ın yaptıklarınızdan haberi vardır."(Ha-did/7,10)

"İşte sizler, Allah yolunda harcamaya çağırılıyorsunuz. İçinizden kiminiz cimrilik ediyor. Ama kim cimrilik ederse, ancak kendisine cimrilik etmiş olur. Allah zengindir, siz ise fakirsiniz. Eğer O'ndan yüz çevirirseniz, yerinize sizden başka bir toplum getirir, artık onlar sizin gibi de olmazlar. "(Muhammed/38) "Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve ci-had için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın! Onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz, Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korkutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız size eksiksiz ödenir, siz asla haksızlığa uğratılmazsınız. "(Enfâl/60)

"Allah'a ve ahir et gününe inanmadıkları halde mallarını, insanlara gösteriş için sarfedenler de (ahirette azaba duçar olurlar). Şeytan bir kimseye çrkadaş olursa, ne kötü bir arkadaştır o! Allah'a ve ahiret gününe iman edip de Allah'ın kendilerine verdiğinden (O'nun yolunda) harcasaıfardt ne olurdu sanki! Allah onların durumunu hakkıyla bilmektedir. "(Nisâ/38-39) "Ey iman edenler! (Biliniz ki), hahamlardan ve rahiplerden birçoğu insanların mallarını haksız yollardan yerler ve (insanları) Allah yolundan engellerler! Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele!"

"(Bu paralar) cehennem ateşinde kızdırılıp bunlarla onların alınları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün (onlara denilir ki): "İşte bu kendiniz için biriktirdiğiniz servettir. Artık yığmakta olduğunuz şeylerin (azabım) tadını!"

"Onların harcamalarının kabul edilmesini engelleyen, onların Allah ve Resulünü inkar etmeleri, namaza ancak üşenerek gelmeleri ve İstemeyerek harcamalarından başka bir şey değildir." "Kendilerine binek sağlaman için sana geldiklerinde: Sen;,, sizi bindirecek bir binek bulamıyorum," deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek dönen kimselere de (sorumlulukyoktur)."

"Sorumluluk ancak, zengin oldukları halde senden izin isteyenleredir. Çünkü onlar geri kalan kaâtınlarla beraber olmaya razı oldular. Allah da onların kalplerini mühürledi, artık onlar (neyin doğru olduğunu) bilmezler."

"Bedevilerden öylesi vardır ki (Allah yolunda) harcayacağını angarya sayar ve sizin başınıza belalar gelmesini bekler. (Bekledikleri) o kötü bela kendi başlarına gelmiştir. Allah pek iyi işiten, çok iyi bilendir."

"Bedevilerden öylesi de vardır ki, Allah'a ve ahiret gününe inanır, (hayır için) harcayacağını Allah katında yakınlığa ve Peygamberdin dualarını almaya vesile edinir. Bilesiniz ki o (harcadıkları mal, Allah katında) onlar için bir yakınlıktır. Allah onları rahmetine (cennetine) koyacaktır. Şüphesiz Allah bağışlayan ve esir- feyeK(#r."(Tevbe/34,35,54,92,93,98,99)

Yukarıdaki âyet-i kerimelerde gördüğümüz gibi, Allah {c.c), iman eden insana Allah'ın malından, Allah'a güzel bir ödünç {Ha-did/11) vermesini emrediyor.

islâm, mü'mîn kimseyi vermeye teşvik ederken, isteyici olmaktan da şiddetle menediyor. Resûlullah (s.a.v.) buyurmuştur ki;

"Yüksek el alçak elden hayırlıdır. Çünkü yüksek el infak edici (yani verici), alçak el ise isteyici eldir. "²⁶⁷ buyurmuştur.

Allah Resulü (s.a.v.)'in bir başka hadislerinde de, esas olanın, verilenin azlığı veya çokluğundan öte insanın sahip olduklarından, Allah için,sıyrılıp ayrılabilmesi olduğu bildiriliyor.

"Ebu Hureyre (r.a.)'den; Resûlullah (s.a.v.): "Yerine göre bir dirhemin değeri yüzbin dirhemin değerini geçer" buyurunca; "Nasıl olur, ya Resûlallah?" dediler. Resûlullah (s.a.v.); "İki dirhemi olup da birini tasadduk eden bir

adamı düşünün, bir de bol serveti olup da bundan yüzbin dirhemi tasadduk eden birini düşünün1." buyurdu."²⁶⁸ İnfak, Allah (c.c.)'nün ilgili âyetlerde mü'minlerî teşvik ettiği, hatta emir olarak bildirdiği bir ibadettir. Müslümanca davranışlar bütünü içerisinde yer alan infak, Kur'an'da genellikle diğer amellerle birlikte zikredilmiştir.

İnfak, insanın zaafiyeti ve nankörlüğü ile birlikte düşünüldüğünde, kuşkusuz insan nefesine gayet ağır gelen bir davranıştır. Bu hassas durumu gözönünde bulundurmak zorunda olan İslâm davetçileri, Allah (c.c.)'nün şu emirlerine kulak vermelidirler:

"Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük bir nefretle karşılanır!"(Saff/2-3)

Allah (c.c.) yolunun yardımcıları, hayırda öncü olmak zorundadırlar. Bu zorunluluk onlara erdem ve muhatapları nezdinde onurlu bir yer de kazandıracaktır.

...Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?"(Sa(f/2) uyarı ve tembihi, kuşkusuz Allah dininin emir ve yasaklarının ketmedilip, davetten imtina edilmesini gerektirmez. Söze sadâkati, münafıkların özelliklerini üzerinde bulunduramayayı, ahde vefayı, İbn Kesir'in de ilgili âyetin tefsirinde dediği gibi; "bir şeyi vaaddedip veya bir sözü söyleyip onu yerine getirmeyenlere reddiye içeriyor."²⁶⁹

Bu önemli ve gerekli hususları gözönünde tutmak zorunda olan müslüman, olduğundan fazla gözükmeyen, her zaman gözüktüğünden fazla olur. Haliyle müslümanın pratik yaşantısı, sözlü davetinin önünde lokomotif vazifesi yapar. Davranışları, söylediklerinin ilerisinde eminliğinin, doğruluğunun kanıtlayıcı müjdecisi olur.

"Gerçekten mü'minler kurtuluşa ermiştir." "Yine onlar (o mü'minler) ki, emanetlerine ve ahidlerine riâyet ederler;"(Mü'm'mun/I,S)

Ahde vefa, emanete sadâkat, verilen söz üzere olmak... Nitekim İslâm'ın temel kavramlarından olan biatin doğru anlaşılmasıyla da ilgilidir. İnsanlara karşı sözünde durmayan, ahdine vefalı olmayan, emaneti ve sözlerini yerine getirmeyenlerin Allah (c.c.)'ye karşı biatına sadık kalacağına kuşkusuz tereddütle bakılır. Allah dininin davetçisi bu kadar dikkatli ve uyanık olmak zorundadır.

"Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükafat verecektir."(Ve-tih/10) uyan ve müjdesinin, tüm boyutlarıyla hayatı içine aldığı görürüz.

Müslüman, dini hayat olarak bilir. Hayatını da dinin emir ve yasaklarına göre düzenler.

Allah (c.c.) müslümanların, yapmayacakları şeyi söylemekten beri olduklarını haber veriyor. Yapmadıklarıyla övünenlerin akıbetini şu âyet-i kerime ile bildiriyor;

"Sanma ki ettiklerine sevinen, yapmadıkları ile övülmek isteyenler, evet, sanma ki onlar azaptan kurtulacaklardır! Onlar için elem verici bir azap vardır. "(Âl-i tmrân/188) Evet o, ahde vefalıdır. O, emanete riayet eder. O, bir şeye söz verdiğinde hayal alemindeymiş gibi öylesine söz vermez. Bilerek ve taahhüt ettiğinin bilincinde olarak söz verir. Verdiği sözü yerine getirir. Sözünü her yerine getirmeyişinde "unuttum" diyerek insani bir zaafiyeti kendisine kalkan etmez. Unutmamaya çalışmanın, tedbir almanın da insani bir meziyet olduğunun sorumluluğuyla hareket eder. Bilir Allah peygamberi (s.a.v.)'in şu korkutucu tasvirini;

"Münafığın alametleri üçtür; söz söylerken yalan söyler, va'd ettiği vakit sözünde durmaz, kendisine bir şey emânet edildiği zaman hıyanet eder."²⁷⁰ İslâm değişime fertten başlar. Toplamların kurtuluşu da, emir ve yasaklara riayet eden fertlerin yetişmesiyle mümkündür.

"Anlaşma yaptığınız zaman, Allah'ın ahdini yerine getirin ve Allah'ı üzerinize şahid tutarak, pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın! Şüphesiz Allah yapacağınız şeyleri pek iyi bilir. Bir toplum diğer bir toplumdan (sayıca ve malca) daha çok olduğu için yeminlerinizi, aranızda bir fesad aracı edinerek ipliğini sağlamca büküttükten sonra, çözüp bozan (kadın) gibi olmayın! Allah bununla sizi imtihan etmektedir. Hakkında ihtilafa düşmekte olduğunuz şeyi kıyamet gününde mutlaka size açıklayacaktır."(Nahl/91-92)

"Gerçekten mü'minler kurtuluşa ermiştir," "Ve onlar ki, iffetlerini korurlar;"

"Ancak eşleri ve ellerinin sahip olduğu (cariyeleri) hariç. (Bunlarla ilişkilerden dolayı) kınanmış def*//erdir. "(Mü'minun/1,5,6) âyetlerinde mü'minlerin bir başka özelliği bildirilir.

İffetin korunması, insanı, hayvani boyuttan uzaklaştırır. Helalin dışında mahrem yerlerin korunması, insanın, yüksellere, ulvî, onurlu ve saygın yerine yükselişinin adeta sınırı ve hassas geçişidir.

Şehvanî arzuları sınır tanımayan toplumlar hiçbir alanda gelişip huzur bulamazlar. Nefsi doyum sağlamakla Örümlü bir dünyanın insanı, kendi sınırladığı salt haz aleminde dahi stresten kurtulamaz. Böyle fert ve toplumların doyuma ulaşması mümkün değildir, işte bu girdabın içine düşmeyip korunabilecek olanlar, ancak mü'minlerdir. Onların yaşamlarında edeb vardır, haya vardır. Helalin dışına çıkma korkusu vardır. Zaten teslimiyet, edepsizliği bünyesinde barındırmaz.

"İnananlar arasında çirkin şeylerin yayılmasını arzulayan kimseler için dünyada da ahirette de çetin bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz,"

"Ya sizin üstünüze Allah'ın lütuf ve merhameti olmasaydı, Allah çok şefkatli ve merhametli olmasaydı (haliniz nice olurdu)!" Ey iman edenler! Şeytanın adımlarını takip etmeyin! Kim şeytanın adımlarını takip ederse,

²⁶⁸ Nesei. Zekat Böl. 2518

²⁶⁹ İbn Kesir.C.14s.7859

²⁷⁰ Buhari. İman KitC:1 s.188

muhakkak ki o, edepsizliği (yüz kızartıcı suçları) ve kötülüğü emreder. Eğer üstünüzde Allah'ın lütf ve merhameti olmasaydı, içinizden hiçbir kimse asla temize çıkamazdı. Fakat Allah dilediğini arındırır. Allah İştir ve bi-/»-."(Nûr/19-21)

inanın kadın ve erkekler, edep ve korunmalarını hiçbir zaman şekli birtakım sınırlamalardan ibaret görmezler. Hikmet; özü hedefleyen Allah (c.c.)'nın hudududur. Hile-İ Şeriyeye ²⁷¹ gibi gayri İslâmî mantık ürünü olan şekli bir din, Allah dini islâm değildir. Kuşkusuz düzenlilik, tertipli olmak Allah'ın sevdiği fitri ihtiyaçlardır. Ancak kafirlere özentinin sonucu ve tezahürü olan ucube haller, Müslümanlık ile bağdaşmayan, inanana yakışmayan davranışlardır.

"Kötü kadınlar kötü erkeklerle, kötü erkekler ise kötü kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklerle, temiz erkekler de temiz kadınlara yaraşır. Bu sonuncular, (İftiracıların) söylediklerinden çok uzaktırlar. Kendileri için bağışlanma ve güzel bir rızık vardır." (Nûr/26)

"Mü'min kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler! Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler! Başörtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtünler! Gizlemekte oldukları zi-netleri anlaşılsın diye ayaklarını yere vurmasınlar (Dikkatleri üzerine çekecek tarzda yürümesinler)! Ey mü'minler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki kurtuluşa erestiniz!"(Nûr/31)

"Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Zina edici (mü'min) kişi zina ettiği sıra mü'min olduğu halde zina etmez..."²⁷²

"Ebu Hureyre'den Peygamber (s.a.v.); "...Gözün zinası (yabana kadına şehvetle) bakmaktır... Nefis de temenni eder ve buna arzu ve işti-ha besler (Bu da nefsin zinasıdır.) Cinsiyet organı da bu organların hepsinin arzularını ya tasdik edip gerçekleştirir (fiile çıkarır) yahut bunları bırakarak yalanlar." ²⁷³

Cenab-i Hakk Ahzâb Sûresin'de Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarının şahsında mü'minelerin dikkatini çekiyor;

"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer (Allah'tan) korkuyorsanız, (yabancı erkeklerle karşı) çekici bir eda ile konuşmayın; sonra kalbinde hastalık bulunan kimse ümide kapılır! Güzel söz söyleyin!" "Evlerinizde oturun, eski cahüyye adetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın! Namazı kılın, zekatı verin, Allah'a ve Resulüne itaat edin! Ey Ehl-i Beyti Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."

"Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına (bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman) dış örtülerini üstlerine almalarını söyle! Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur. Allah bağışlayandır, esirgeyendir."(Âh-zâb/32,33,59)

Ümm-ü Seleme (r.a.) anlatıyor; "(Hz. Meymune'nin de bulunduğu bir sırada) Biz Resûlullah (s.a.v.)'in yanında iken Abdullah bin Ümm-ü Mektum gelerek Resûlullah'm yanına girdi. Bu hâdise, bize örtünme emri geldikten sonra idi. Resûlullah (s.a.v.); "O'ndan kaçın!" buyurdu. Bunun üzerine "Ya Resûlullah!" dedim, "a'ma değil mi o? Bizi göremez ve tanıyamaz." Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu; "Siz de kör müsünüz? Siz onu görmüyor musunuz?"²⁷⁴ buyurdu.

Korunma sadece bir cinse değil, kadın ve erkeğe hastır. Nitekim Allah (c.c.) âyetle erkeklerle hitaben şöyle buyuruyor;

"(Resulüm!) Mü'min erkeklerle, gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle! Çünkü bu, kendileri için daha temiz bir davranıştır. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarından haberdardır." {Nuri'30}

insanın, islâm olmasıyla birlikte, yaşamının tüm cephelerine disipline edilmiş davranışlar hakim olur. Bu disipline edilen davranışlar, ona sıkıntı ve rahatsızlık vermez. Tam aksine, "Bu sizin için daha nezih bir davranıştır.." teminatı onların hoşnutluk vesilesidir.

"Ey iman edenler! Kendi evinizden başka evlere, geldiğinizi far-kettirip (izin alıp) ev halkına selam vermedikçe girmeyin! Bu si-zîn için daha iyidir; herhalde (bunu) düşünüp anlarsınız. Orada hiçbir kimse bulamadıysanız, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin! Eğer size, "Geri dönün!" denilirse, hemen dönün! Çünkü bu, sizin için daha nezih bir davranıştır. Allah, yaptığınızı bilir." {Nnr/27-²⁷⁵

Cahiliyye insanının hiçbir dönemde tasavvur edemeyeceği bu erdem ve yüce gönüllülük, ancak Allah (c.c.)'ye teslim olanların göstereceği pratiklerdir! Bir tarafta gurur, gösteriş, insanların hoşnutluğu için her şekle bürünen münafık tineti ve yapmacık tavırlar... Diğer tarafta İnananların sahip olduğu, asil onurlu bir kişilik... ve imanın üstünlüğü...

"Gerçekten mü'minler kurtuluşa ermiştir;" "Onlar ki, boş ve yararsız şeylerden yüz çevirirler." {İAiX'mi-nun/1,3)

Allah (c.c.) bu âyetlerde genel bir ifadeyle mü'minlerin boş, yani gereksiz, fayda vermeyen şeylerden yüz çevirdiklerini bildiriyor. Kuş-, kuşuz gereksiz oluşu ve fayda vermemiş olması bir işin ve oluşun zararlı olmasına yeter sebeptir. Böyle olduğu bilinen tüm işlerden müslü-maniyan beri kılıyor, ister düşün plamnda, ister eylem planında onların boş işlerle iştigal etmediklerini ve etmemeleri gerektiğini bildiriyor.

²⁷¹ Bkz: el-Muvafakat, C.1 s.289

²⁷² Buhari, Kit. Eşribe.C:12 s.5642

²⁷³ Buhari, Kit. İstizan. C:13 s.6189

²⁷⁴ Tirmizi. Adab bab.C:4 s.483;Riyazü's-Salihin.C:3s.195 No:1657

²⁷⁵ el-Muvafakat, C.1 s.51

Allah (c.c.)'yü anmaktan alıkoyan her iş ve tasarruf boş iştir. Hatta fayda vermeyen tasavvur da zihnin boş işidir. Kişiye böyle durumlarda Allah, şeytanı arkadaş kılar.(Zuhruf/36,37)

Allah yolunun yardımcıları, öğrenme süreçlerinde öğrenici edebiyatla davranırlar. Öğrendiklerini pratize etme kaygı ve samimiyetle sorup öğrenirler. Akademik bilgi olsun diye öğrenmezler. Zaten böylesi ruhtan yoksun bir bilgi, öğrenicisine fayda da vermez. Öğrendiklerini yaşadıkları takdirde bilmediklerini de Allah (c.c.)'nın kendilerine öğreteceğini ümit ederler. Kendilerine fayda vermeyen şeyleri ise sormazlar. Böylesi faydasız bilginin peşine düşmezler.

"Ey iman edenler! Açıklanırsa hoşunuza gitmeyecek olan şeyleri sormayın! Eğer Kur'an indirilirken onları sorarsanız size açıklanır. (Açıklanmadığına göre) Allah onları affetmiştir. (Siz sorup da başınıza iş çıkarmayın!) Allah çok bağışlayıcıdır, aceleci değildir."

"Sizden Önce de bir toplum onları sormuş, sonra da bunları inkar eder olmuştu."(Mkiden01-102)

Müslümanın öğrenmesinin tek hedefi vardır; o da yaşamaktır. Kendisine kulluğu açısından fayda verecek bilgiyi elde etmeye çalışırlar. "Nitekim şeriatın tek amacı kullukta bulunulmasını temindir. Bütün Peygamberler (a.s.)'m gönderilmelerinde gözetilen maksat da budur."²⁷⁶

"Onlar, boş söz işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: "Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz size. Size selam olsun! Biz kendini bilmezleri (arkadaş edinmek) istemeyiz" derler. "(Kasas/55) Onlar bildikleri şey üzerinde konuşurlar. Bilmedikleri konuda ise "Lâ edri-bümiyorum" demenin edeb ve gerçek bilgisini gösterirler. Cahillerden olmaktan böylece uzaklaşırlar;

"İşte siz böyle kimselersiniz! Hadi hakkında bilgi sahibi olduğunuz konuda tartıştınız; fakat bilgi sahibi olmadığınız konuda niçin tartışıyorsunuz? Oysa ki Allah, her şeyi bilir, siz ise bilmezsi-mz. "(Âl-iîmrân/66)

Allah'ın faillerini küçümseyip uyardığı zümreden olmaktan beridirler.

Mü'min, yaptığı her işin, peşine düştüğü her şeyin, hatta mesaisini harcayıp tükettiği her nefesin hesabını vereceği bilincindedir.

"Hakkında bugün bulunmayan şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz ve gönül, bunların hepsi ondan sorum/udur. "(İsrâ/36)

İslâm davetçisi, davetinin temelini ilim üzere kurar. "İmam Ömer b. Abdulaziz (r.a.)'m dediği gibi; "Kim ilmi olmadan Allah'a kulluk etmek isterse ifsad ettiği ıslah edeceğinden daha fazla olur. Muaz b. Ce-.bet (r.a.)'m rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Allah'ın Resulü (s.a.v.): "İlim amel in imamıdır, amel ona uyar." buyurmuştur."²⁷⁷ imam Ebu Hanife (r.a.)'m; "Uzuvların göze tabi olması gibi, amel de ilme tabidir. Az amelle ilim, çok amelle birlikte olan cehaletten daha hayırlıdır." sözü davetçinin yolunu aydınlatır.²⁷⁸

Bütün bunlar şu noktayı özellikle gözden uzak tutmamamızı gerektirir. O nokta ise, yapılan ilmin amele dönüştürülmesinin hedefli olmasıdır. Bu konuda Şatıbî'nin sözleri meselenin aslını özetler mahiyettedir:

"İlim sadece amele götürmesi için bir vesiledir; ilmin faziletine dair varid olan bütün deliller, kişinin yükümlü olduğu amellerin gerçekleşmesi ona bağlı olduğu içindir... Muaz b. Cebel (r.a.): "Ne kadar bilgi sahibi olursanız olun, amel etmedikçe Allah sizi ilminizle sevap-lar ıdıracak değildir." demiştir."²⁷⁹

Onlar davetlerinde insanlara anlayabilecekleri şeyleri söylerler. İnsanlara anlayamayacakları ve gereksiz bilgileri aktarıp anlamakta güçlük çekebileceklerin sapmalarına sebep olmazlar.

İmam Aİ (r.a.) şöyle buyururlar: "İnsanlara anlayabilecekleri şeylerle hitap ediniz! Anlayamadıklarını ise bırakınız! Allah ve Resulünün yalanlanması ister misiniz?"

Abdullah b. Mesud (r.a.)'da bu kabilden olmak üzere; "BİR topluluğa akıllarının ermeyeceği şeylerden söz açan her kişi, bu sözleriyle mutlaka o topluluk içindeki bazı kimselerin fitneye düşmesine neden olur." buyurmuştur.

Akıllar, takatleri derecesinden fazlasını taşıyamazlar. Takatlerinin üstüne çıkılırsa, halde mevcut olan salah bile yerini fesada bırakır.

Alimlerin birçoğu anlaşılması güç ve te'vili müşkil olan sözlerin ve izaha muhtaç meselelerin herkese söylenmesini hoş karşılamamışlardır."²⁸⁰

Gereksiz bilgiyle yüklenmenin bir başka şekli de; İslâm'ı, İslâm'a ait olmayan kavramlarla izaha yeltenmektir. Oysa şunu kesin olarak bilmeli ve öyle davranmalıyız ki; İslâm, ancak İslâm'a ait olan kavramlarla tam anlamını bulur. Batı-felsefi kökenli terimlerle İslâm'a ait kavramları karşılamak manayı kısır ve anlaşılmaz kılar.

Bir ameli neticesi olmayan konulara dalmayı İslâm hiçbir zaman hoş karşılamamıştır. Çünkü lüzumsuz uğraşlar, insanların anlayamayacakları ve gereksiz bilgiler, İslâm'a ait olmayan kavramlarla, pratik sonucu olan, olmayan her meseleye dalmaya kalkmak "Birçok dalda çırak olup hiçbir dalda usta olmamaya" benzer. Bu ise mükellefi yükümlü olduğu, bilmesi ve yaşaması gereken aslı vazifelerinden uzaklaştırır!

Gereksiz bilgilerle yüklenmenin faydasızlığı kadar, arı olmayan, Tevhidi safiyetten uzak bilgi kaynaklarının zararına -tehlikesine- karşıda müslüman uyanık olmalıdır. "Muhammed b. Şirin, Malik b. Enes ve Selef

²⁷⁶ Haplışane Mektupları, imam İbni Teymiyye, s.97

²⁷⁷ el-Muvafakat, C. 1 s.54,55

²⁷⁸ El-Alims.9

²⁷⁹ Bkz: Buhari. ilim Kit.Gl s.280 metin, ve üg. dip.

²⁸⁰ Bkz:el-Muvafakat, C.1

alimlerinden bazıları; "İlim, dindir dininizi kimden alacağınıza dikkat edin!" demişlerdir."²⁸¹

"İslâm akide kavramlarına ilişkin ilimlerin tümünde "ilim başka, ilim sahibi başka" şeklindeki görüşü tanımaz. Kainat, hayat, insanî gelişmeler, sistemler, değer ölçüleri, ahlak ve gelenekler ile ilgili insanın bakış açışım etkileyen tüm inanç mefhumlarında, İnsanın psikolojisi ve enerjisi ile bu yönlerde ilişkisi olan diğer şeylerin tümünde, İslâm bu görüşü asla kabul etmez.

İslâm, müslüman olmayanlardan veya müslüman olup ta takva şuuruna sahip olmayanlardan, pozitif bilgi dalı olan kimya, fizik, astronomi, tıp, sanayi, tarım, işletmecilik ve benzerleri gibi pozitif ilimlerden bilgi edinilmesini, hoş görü ile karşılar. Bu da, bu alanlarda bilgi verecek, ondan bilgi alınacak yeterlikte takva sahibi müslümanların bulunmadığı durumlar için geçerlidir."²⁸²

Daveti ibadetin kendisi olarak kabul eden müslüman, bu ibadetinde de uyanık olmalıdır. Zarara sebebiyet verecek söz ve davranışlardan kaçınmalıdır. Ancak davetin farkı, kendi ferdi ibadetlerindeki eksiklik ve yanlışlıkların zararının bu kez kendisiyle sınırlı kalmamasıdır. Bu ise sorumluluk bilincinin gelişip kişiyi sarmasıyla çözüme doğru yol alır.

İslâm davetçisi, İç alemindeki cihadı gerçekleştirmiş olmalı ve buna süreklilik kazandırmalıdır. Aksi takdirde ilahî ihtarin muhatabı olur. Kendisinin yaşamadığını söylemiş olmakla en kötü aday ve yenilgiyi peşinen hak eden bir örnek haline gelir.

Bu duyarlılığa kavuşmak ise, müslümanın îslâmî kişilik kazanması yani boş şeylerden yüz çevirmesi ile mümkündür.

"Mü'mînler, mü'minieri bırakıp ta kafirleri dost edinmesin!.." (Âl-i İmrân/28)

"İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez. "(Mâide/51) Allah (c.c.) ilk günden itibaren İman eden insanlarla, küfreden insanların ayrılığının netleşmesini istemiştir. Bedenlerin, taraf olmasından önce, özellikle kalbi ayrılığı dikte ederek safların netleşmesini emretmiştir.

Kur'an'da "dostluk" kavramı sık olarak zikredilir. Allah (c.c.)'nün tarafı ve şeytanın tarafı dostluk için ölçü olacak saflardır. Safların netleşmesi ile, Rahman'ın dostlarının artık tereddüde ve sapmalara gerekçeleri yoktur. En ufak sapma ve tereddütler hududu ihlaldır. Hududu ihlal ise âdil olan Allah (c.c.)'nün cezasını gerekli kılar. Allah (c.c.);

"Ey iman edenler! Mü'minieri bırakıp da kafirleri dost edinmeyin! (Bunu yaparak) Allah'a, aleyhinizde apaçık bir delil mi vermek istiyorsunuz?"(NİŞ&/144) buyurmuştur.

İman edenler hep aynı şeylere sevinir ve aynı şeylerle üzürlürler.

Bir beraberlik ortaya çıkmadığı, yani inananların aralarında dostluğun olmadığı an, yeryüzünde kaos var demektir. Allah (c.c), inkar edenlerin birbirlerinin dostları olduğunu bildiriyor. Küfür dostluğu karşısında iman dostluğunun kurulmasını emrediyor. Aksi takdirde kargaşa, fitne ve bozgunun çıkacağı uyarısında bulunuyor;

"Mü'minler, mü'minieri bırakıp da kafirleri dost edinmesi! Kim bunu yaparsa, artık onun Allah nezdinde hiçbir değeri yoktur. Ancak kafirlerden gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başkadır. Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah'adır."(k\i İmrân/28)

"Kafir olanlar da birbirlerinin yardımcılarıdır. Eğer siz onu (Allah'ın emirlerini) yerine getirmedeniz yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesat olur. "(Enfâl/73)

"Ey iman edenler! Kendi dışımızdakileri sırdaş edinmeyin! Çünkü onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar, hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetlerimizi size açıklamış bulunuyoruz."

"Ey İman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden bir guruba uyarsanız imanınızdan sonra sizi yeniden inkarcılığa sevkeder-ler."

"Ey iman edenler! Eğer kafirlere uyarsanız, sizi gerisin geriye (eski dininize) döndürürler de, hüsrana uğrayanların durumuna düşersiniz."

"Oysa sizin mevlanız Allah'tır ve O, yardımcılarının en hayırhst-dm"(ÂMtmrân/100,1 18,149,150)

'Ey iman edenler! Eğer benim yolumda savaşmak ve rızamı kazanmak için çıkmışsanız, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanlara sevgi göstererek, gizli muhabbet besleyerek onları dost edinmeyin! Oysa onlar, size gelen gerçeği inkar etmişlerdir. Rab-bî'niz Allah'a inandığınızdan dolayı Peygamberi de, sizi de yurdunuzdan çıkarıyorlar. Ben, sizin saklı tuttuğunuzu da, açığa vurduğunuzu da en iyi bilenim. Sizden kim bunu yaparsa (onları , dost edinirse) doğru yoldan sapmış olur. " "Şayet onlar sizi ele geçirirlerse, size düşman kesilecekler, size ellerini ve dillerini kötülükle uzatacaklardır. Zaten İnkâr edivermeni-zi istemektedirler."(Mümlzhmel 1-2)

"O (Allah), Kitap'ta size şöyle indirmiştir ki: Allah'ın âyetlerinin inkar edildiğini yahut onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, . onlar bundan başka bir söze dalıncaya (konuya geçinceye) kadar kafirlerle beraber oturmayın; yoksa siz de onlar gibi olursunuz! Elbette Allah, münafıkları ve kafirleri cehennemde biraraya getirecektir, "

"Ey iman edenler! Mü'mînleri bırakıp da kafirleri dost edinmeyin; (bunu yaparak) Allah'a, aleyhinizde apaçık bîr delil mi vermek istiyorsunuz?"^isâ/144)

"Ey İman edenler! Yahudileri ve hristiyanları dost edinmeyin! Zîra onlar birbirinin dostudurlar (birbirinin

²⁸¹ Kitabut-Teysir Fi Kavaidi İlmî't-Tefsir, el Hanefî s.86

²⁸² Yoldaki İşaretler, s. 156

tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez. "(Mâide/51) İmam Ibn Mesud (r.a.)'i "insanları dostlarıyla değerlendirin!"²⁸³ derken kişinin sevdiğiyle beraber olduğunu bildirmiş olur. Müslüma'nın kötü bir İnsanla beraber olamayacağına, kafir biriyle ise hiç olamayacağına -dostluk kuramayacağına- dikkat çekmiştir.

"Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resulüdür, iman edenlerdir, onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekatı verirler.

Kim Allah'ı, Resulünü ve İman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstüngelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır. Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden dininizi alay ve oyun konusu edinenleri ve kafirleri dost edinmeyin! Allah'tan korkun; eğer müminler İsemz/"(Maide/55-57) "Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! (İnkara) son verirlerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok İyi görür."

"Eğer (imandan) yüz çevirirlerse, bilin ki Allah sizin sahlîbiniz-dir! O ne güzel sahip ve ne güzel yardımcıdır!"(Enfal/39-A0) Dostlukla ilgili tavırları belirleyen âyetlerde uyarı var, acıma var, korkutma var. Bazen de inananları gaflete karşı uyanık olmaya teşvik vardır. Kafirlerin öfkelerinin ötesinde kalplerindeki kin ve hasetle inananları dinlerinden çevirmeyi düşündüklerinin ancak öylece sükuna ereceklerinin uyarısı vardır, inananları ele geçirdikleri takdirde, düşmanlıkta ileri gideceklerinin, el ve dillerini fenalık etmek için uzatacaklarının uyarısı yapıyor. Küfürdeki bu birliktelik, kin ve öfkelerinin karşısında Allah (c.c), iman edenlerin de birlik olmalarını ve nifak içinde olanlara karşı ayrılığa düşmemelerini emrediyor:

"Size ne oldu da münafıklar hakkında iki gruba ayrıldınız? Halbuki Allah onları kendi ettikleri yüzünden baş aşağı etmiştir (küfürlerine döndürmüştür). Allah'ın saptırdığım doğru yola getirmek mi istiyorsunuz? Allah'ın saptırdığı kimse için asla (doğruya) yol bulamazsın!"(Nisâ./S8)

Rahman ve Rahim olan Allah; inanan insanlara, imanlarında şüpheye düşmedikleri, teslimiyetlerinde sebat ettikleri, kulluğu ancak Allah (c.c.)'ye has kıldıkları takdirde kendinden bir lütuf ve sükunet olarak bir vaadde bulunur;

"... kafirler için mü'minler aleyhine asla bir yol vermeyecek-tir."(Nisâ/141)

Allah (c.c.)'nün bu vaadinden sonra, inanan insanın, Allah'tan gayrılarını, Allah düşmanlarını dost edinmesi, onların korumasına sığınıp şöyle veya böyle onları hoşnut etmeye tevessül etmesi düşünülemez. Zaten Allah (c.c.) böylesi bir tevessülü dahi "Sizden kim onlara dost olursa o da onlardandır." (Mâide/51) buyurarak safların ayrılığı gibi, kalplerin dahi ayrılmış olduğunu bildirerek korkutuyor. Rah-man'ın kulları, dünyalıkları dostluk vesilesi edinmezler!

Allah'ın koymuş olduğu böylesi onurlu, tevhidi bir dostluk mantığı inananların tavrını belirlemişken, "Düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur..."²⁸⁴ gibi yaklaşımlar, beşer mantığından da öte sait kuvvetin ve çıkarın esas alındığı gayri İslâmi söylemlerdir. Fayda ve zarar ikilemine göre tavır takınma, hakka, erdeme rağmen, çıkarın esas alınarak belirlendiği dostluk, islâm ile bağdaşmaz. Böylesi cahili yaklaşımların, kendisini, kabilesini, asabiyetini, kutsama basitliğinden farkı yoktur. Bu tip söylemler İslâm ile örtülmüş demokrasidir. Başkasının düşüncesine saygı gibi içteki ukdelerin dışı vurumudur. Oysa inananların dostluğunu şartlar ve beklentiler belirlemez.

İslâmî esasların küfredenlerin belli doğrularıya çıkışması, başka küfredenlere karşı bir öncekiyle dostluk vesilesi olamaz. Redlerde benzerlik olsa bile, kabul ve alternatif çözümlerin ayrılığından ötürü, dostluğa ve birlikteliğe hiçbir surette müsaade etmez. Çünkü hareket kaynakları farklıdır. Birisi vahye dayalı, bir diğeri kaynağı ise beşerîdir. Safları, Allah (c.c.)'ye itaat veya isyan yahut Allah'ın veya şeytanın dostluğunu tercih belirler.

Allah yolunun yardımcıları, olaylara, değişkenlere aklî, nefsî mülâhazalarla yaklaşmazlar. Teslimiyetlerinin gereği olarak onlar taraftırlar. Taraf olmaları, Allah'a karşı tam bir itaati gerektirir: Hiçbir değerlendirme Ölçüsü, Allah'ın koyduğu emirler karşısında; "İşittik ve İtaat ettik" (Nûr/51) demelerinin önüne geçemez. Onlar itaat eder ve itaatlerinden Ötürü bir iç burukluğu dahi duymazlar. Anlaşmazlığa düştüklerinde, ilk ve tek müracaat mercileri; Allah (c.c.)'nün Kitabı ve Ki-tab'ın pratize edilmiş şekli Peygamber Sünneti'dir. Çünkü onlar, İslâm'da hayat olduğuna ve İslâm'ın da Kur'an kaynaklı oluşuna inanırlar, inanışlarını öylece amele dönüştürürler.

"Onlara (Kur'an) okunduğu zaman: "Ona iman ettik. Çünkü o Rabbimizden gelmiş hakikattir. Esasen biz daha önce de müslü-man idik", derler. ^Kasas/53)

"Yeryüzünde yürüyen hayvanlar ve (gökyüzünde) iki kanadıyla uçan kuşlardan ne varsa hepsi ancak sizin gibi topluluklardır. Biz o kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık. Nihayet (hepsi) toplanıp Rablêrînin huzuruna getirilecekler. "(En'âm/38) "Bîz bu Kİtab'ı sana sırf hakkında İhtilafa düştükleri şeyi insanlara açıklayasın ve iman eden bir topluma da hidayet ve rahmet olsun diye mirdiÂ:. "(Nahl/64)

"Kur'an'ı kesinlikle Biz İndirdik; elbette onu yine Biz koruyaca-ğz."(Hicr/9)

vaadi ile, artık İnsanların, heva ve hevesleri doğrultusunda Allah Kelamını tahrif edemeyecekleri bildiriliyor.

Furkan'ı kendisine ahlak edinen ve insanlara olduğu gibi aktarmakla görevli olan Resûlüüah (s.a.v.), bütün beşeriyete gönderilmiştir. Böylece önceki peygamberlerin sınırlı sorumlulukları Resûllüh (s.a.v.)'de evrensel

²⁸³ Siyaset,s.170

²⁸⁴ Mektubat. Bediüzzaman Said Nursi. Tenvir Neş. s.450.

bir boyut kazanmıştır.

"(Önceki) Peygamberler özel olarak kendi kavimlerine gönderilirlerdi. Ben ise bütün bir beşeriyete gönderildim.²⁸⁵ buyuruluyor Peygamber (s.a.v.).

Allah (c.c), kulluğun kendisine, itaatın ise; Allah'a ve Resulüne yapılmasını emrediyor. Böylece, Peygamberlere itaat bizatihi islâm olmakla özdeş bir nitelik kazanmış oluyor.

"Nuh kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladı. Kardeşlen Nûh onlara şöyle demişti: "(Allah'a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim! Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin!"(Şuarâ/105-108)

"Semûd (kavmi) de peygamberleri yalancılıkla suçladı. Kardeşlen Salih onlara şöyle demişti: "(Allah'a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim! Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin!"(Şua-râ/141-144)

"Lût kavmi de peygamberleri yalancılıkla suçladı. Kardeşlen Lût onlara şöyle demişti: "(Allah'a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim. Artık Allah'a karşı gelmekten sakıtım ve bana itaat edin!"(Şuarâ/160-163)

"Eyke halkı da peygamberleri yalancılıkla suçladı. Şuayb onlara şöyle demişti: "(Allah'a karşı gelmekten) sakınmaz mısınız? Bilin ki, ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim! Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin!"(XŞuatâ/76-79) Geçmiş kavimlere gönderilen Peygamberler nasıl ki hep; "Allah'a ibadet ve itaat edin. Ondan başka hiçbir ilahınız yoktur." tevhid mesajıyla gelmişlerse aynı şekilde Allah'ın emri ile kendi misyonlarını tanımlarken de;

"Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin!"(Şua-râ/179) emrini bildirmişlerdir. Allah (c.c);

"Biz her peygamberi -Allah'ın izniyle- ancak kendisine itaat edilmesi için gönderdik...."(Nisâ/64) buyuruyor.

Âyetlerde de görüldüğü gibi bütün peygamberler, ancak itaat olunmak üzere gönderilmişlerdir.

Aslında bu hüküm bir yükümlülük olmakla birlikte, Allah'ın kendisine kulluk edilmesinde güzel bir örnek olması itibariyle, peygambere itaat, bir lütuf, acıma ve rahmettir. Çünkü insanın kendisi gibi insan olan birine itaat ile yükümlü tutulması, Allah dininin, yaşanılması zor yükler ihtiva etmediğinin de bir başka teyididir.

"Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiretgününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnek-O'r."(Ahzâb/21)

Aişe (r.a.) annemizin ifadesiyle de Resûlullah (s.a.v.)'in ahlakı Kur'an idi. Onun din olarak emrettiklerine itaat sünnet olup, isyana düşülmemesi için ittiba edilmesi gereken bir mercidir. Bu konuda imam İbni Hazm'ın ifadesiyle;

"...Emirler ve yasaklara gelince; Allah ve Resulünün bütün emirleri farz, bütün yasakları ise haramdır. Birisinin çıkıp, bunlardan herhangi birisi için -açık delili olmaksızın- "Bu menduptur" veya "Bu mekruhtur" demesi helal değildir. Bu sözünü ya Kur'an ya sahih sünnet yada icma ile delillendirmelidir... Allah buyuruyor ki;

"...Allah'ın buyruğuna aykırı hareket edenler, başlarına bir belanın gelmesinden veya can yakıcı bir azaba uğratılmaktan sakın-sm/flr.(Nûr/63)"²⁸⁶

"Peygamber size ne verirse onu alın, sîzi neden men ederse ondan geri durun." (Haşr/8) Mendup ve mekruhun anlamı şudur. "Dilersen yap, dilersen yapma" veya "dilersen yapma" sözünden "yap" anlaşılmaz. Kim böyle bir şeyi İddia ederse, ispatı imkansız bir iddiayı sahiplenmiş demektir. Allah, bizi, Kendine ve Resulüne itaat etmekle yükümlü tutmuştur. Kim derse ki, "Bu emir aslında menduptur," veya "Bu emir aslında mekruhtur", ancak şunu söylemek istiyordur; "Bu emir veya yasağa uymakla yükümlü değilsiniz." Gördüğünüz üzere, bu gayet açık bir isyandır."²⁸⁷

"...Allah'ın murad ettiklerini anlamaya giden yol Resûl'den geçmelidir. Dîn İse, ancak Allah'ın kalındandır... Allah, Resulü hakkında buyuruyor kî: "O arzularıyla konuşmaz, konuştuğu -söylediği- ancak kendisine vahy'edilendir." (Necm/3,4) Böylece yaratana karşı yapacağımız kullukla ilgili olduğunda, Resûl'ün sözlerinin de vahiy niteliğinde olduğunu görmüş olduk. Nitekim Allah Resulü buna değinerek; "Ben sizin dininizi en iyi bileninizim" (Taberî el-Mucem el-Kebir VÎI/166), (Beyhaki, VI/78) buyurmuştur. Allah'da bunu teyid eder mahiyette buyuruyor ki; "Biz sana Kur'an'ı, kendilerine indirileni insanlara açıklamak için gönderdik." (Nahl/44) imam İbn Hazm, itaat konusunda Resûlullah(s.a.v.)'in fiillerinin bağlayıcılığı ve Resule gerçek anlamda uymanın mahiyetiyle ilgili olarak da şunları söylüyor;

"Fiillerine gelince; Resulün fiilleri farziyet değil mendupluk ifade eder. Ama "emir" lafzının varlığı söz konusu olursa durum değişir... Bu fiil, uygulanması gerekli bir farzdır."

Fiiller hususunda söylediklerimize delil olarak Resulün şu sözünü gösteriyoruz; "Ümmetime zor gelmeyeceğini bilseydim, her namaz vakti dişlerini misvakla fırçalamaları emrederdim." (Buhari,- II/5, İH/40, 111106; Müslim, Taharet 42...) Resul halka dedi ki; "Ey insanlar, Allah size haca farz kıldı, haccediniz!" Biri dedi ki; "Her yıl mı ey Allah'ın Resulü?" Resul sustu. Adam üç kere sordu. Sonunda O; "Eğer "evet" deseydim her yıl için farz olacaktı ve sizin buna gücünüz yetmeyecekti. Size emrettiklerimin dışındaki hususlarda beni sıkıştırmayın; zira sizden öncekiler çok soru sormaları ve peygamberleri hakkında ihtilafa düşmeleri yüzünden

²⁸⁵ İbni Teymiyye Külliyyati.C: 3 s.360 (Buhari, Nesei)

²⁸⁶ Usul-i Din, İbn Hazm, s.46

²⁸⁷ Usul-iDin, s.46,47

helak oldular! Size bir şey emrettiğimde gücünüz yettiğinde onu yapın! Bir şeyi de size yasakladığımda onu terk edin!" (Buhari, W117, Müslim, Hacc/412,,)

Zorunlu olarak biliriz ki; Resûl'ün emri veya nehyi olmaksızın yaptığı işler/fiiller farz veya yapılması haram değildir. Fiilleri; yemesi, içmesi, yürümesi, uyuması bizler için ne farz ne de yasaktır. Tüm bunlar emirlerinin dışında değerlendirilir... O'na gerçek şekilde uymak; O'nun peşinde olmamız, emrettiğini yapmamız, yasakladığını terketmemiz, O'nun fazilet bilerek yaptığını bizim de yapmamızla mümkündür -fazlası değil-."288

Peygamberlerin, dini fertlere ulaştırırken yüklenmiş oldukları misyon; toplumu denetlemek, insan hayatının eksikliklerini gidermek, talim ve terbiyelerini sağlamaktır. Seyyîd Ebu'î Ala Mevdudî, şu güzel ifadelerle konuyu izah eder;

"İslâm nimeti her devirde insana ancak iki kaynaktan gelmiştir. Birincisi Allah'ın kelâmı, ikincisi peygamberlerin kişilikleri (a.s.). O peygamberler ki Allahu Teâla tarafından sadece kelâmın yaymak, buyruklarını duyurmak ve açıklamakla değil, aynı zamanda bunları nasıl tatbik edildiğini ve başkalarına nasıl örnek olabileceklerini göstermek için de görevlendirilmişlerdir. Peygamberler aynı zamanda Kur'an'ın belirlediği amaçlara varılabilmesi için, fertler ile toplumu denetlemeye, insan hayatının eksikliklerini düzeltmeye de memurdurlar.

Bu iki unsur et ve tırnak gibi birbirine öylesine bağlıdır ki, bunları birbirinden ayırırsak, ne dinin gerçek anlamını kavrayabilir, ne de doğru yolu bulabiliriz. Kur'an'ı Allah'ın Resulünden ayırdınız mı, bir yere varamazsınız. Kâtip, nebi olmadıktan sonra kürekçisi olmayan bir kayık gibidir. Bu kayıkla acemi yolcular, hayat denizinde ne kadar uğraşırlarsa uğraşırlar gitmek istedikleri yere varamazlar. Kitapsız bir peygamber ise ışığı olmayan bir kılavuz gibidir...

Her zaman olduğu gibi, bugün de insan İslâm'ın idrakine ancak Kur'an-ı Kerim'i Hz. Muhammed ve Hz. Muhammed'i de Kur'an-ı Kerim vasıtasıyla kavrayarak varabilir. Her ikisinin birbirinin yardımıyla anlayabilen kimse, İslâm'ı da anlayabilmiş demektir. Aksi takdirde ne din anlaşılabilir, ne de doğru yol bulunabilir.

Üstelik hem Kur'an-ı Kerim, hem Hz. Muhammed (s.a.v.)'in vazifesi aynı olup, aynı amacı taşıdıkları için, onları gerçek anlamda kavramamız, ancak o vazife ve amacı anlama derecemize bağlıdır. Bu gerçek unutulduğu takdirde, Kur'an-ı Kerim yalnız sözler yığını ve siret-i mübarek de sadece bir hayat hikayesi ve olaylar zincirinden ibaret kalır."289

Mevdudî, daha sonra, Kur'an'ı doğru anlayabilmek için peygamber (s.a.v.)'e, ne denli ihtiyaç olduğunu izah eder.45 Kur'an'da tafsilatı ve keyfiyetiyle yer almayan, ancak Peygamber (s.a.v.)'in bildirdiği emir ve yasaklarla öğrendiğimiz, ibadet ve bilgilerden örnekler verir.

Peygamber (s.a.v.)'e Kur'an'ın dışında inen vahiyler; Kible'nin tayini (Bakara/144), Mekke'nin fethiye ilgili müjde (Fetih/27), Peygamber (s.a.v.) zevcelerinden birine gizli bir sır anlattığında bu sırrın zevcesi tarafından başkalarına söylenildiğinin bilinmiş olması (Fetih/27), Zeyneb (r.a.)'ın nikahlanması bahsi (Tahrim/3), Medine'de, Beni Na-dir'in ağaçlarını keşme izni (Haşr/5), Bedir savaşı öncesinde bulunulan vaad ve müslümanların yakarışına verilen cevap (Enfâl/7-9), Ezan ve cuma namazı ilgili âyetler (Cuma/9), namazı eda etmenin yolu (A-lâk/9-10),v.s.

Hükmü ve izahı bilinen konular da, Kur'an'ın âyetlerine bakıldığında, hiçbir yerde bilgi verilmemiştir. Ancak Allah (c.c.) Resulüne, yazılı olmayan vahiy olarak bazı mesaj ve telkinlerde bulunduğu, birtakım ibadetlerin zaman ve keyfiyetini, Peygamber (s.a.v.)'e Kur'an'ın dışında gelen vahiylerle bildirdiğini görüyoruz."290

"Kur'an-ı Kerim'i şöyle gözden geçirmiş olan bir kişi bile, bu ilahi kitapta geçen pek çok söz ve deymi sadece Arapçayı bilen bir kişinin tam anlamıyla anlayamayacağını derhal farkına varabilir. Örneğin; "Salat" kelimesini ele alalım Kur'an-ı Kerim'de imandan sonra üzerinde en çok durulan bir şey varsa o da "salat"tır. Fakat sadece Arapçaya vakıf olan ya da Arapçanın sözlüğüne bakarak bu kelimenin anlamını çıkarmaya çalışan bir kişi gerçek anlamını asla bulamayacaktır. Kur'an-ı Kerim'de bu kelimenin sık sık kullanıldığını görünce diyecektir ki, Arapçanın bu kelimesi muhakkak bir terim veya ıstılah olarak kullanılmıştır. "Salat"ın gerçek mefhumuna vakıf olmayan bu şahıs en nihayet diyecektir ki, bundan iman sahiplerinin mutlaka yapmaları gereken bir fiil kastedilmiştir. Ama o fiilin gerçek anlam ve mahiyetini bilemeyecektir. "Salat"tan ne kastedildiğini, sadece Arapça bilen bir kişinin anlaması mümkün değildir. Şimdi sorarım size; Cenab-ı Allah, Kur'an-ı Kerim'de kullanılan bu ve buna benzer pek çok söz ve deyimleri açıklamak ve fiilen göstermek üzere kullarına bir peygamber gön-dermeseydi, dünyada Kur'an-ı Kerim'i okuyanlardan iki kişi bile "şatafın namaz manasına geldiği ve bunun belli bir ibadet şekli olduğu üzerinde anlaşılabilir miydi?

"Ey mü'minler, Cuma günü namaza çağrıldığınız zaman hemen Allah'ın zikrine gidin! Alışverişi terk edin!" (Cuma/9)

Yukarıdaki namaz için çağrı olarak tanımlanan şey "ezan"dan başka bir şey değildir... Fakat çok gariptir ki, Kur'an-ı Kerim'in hiçbir yerinde mü'minlerin bu şekilde namaza çağrılması gerektiği belirtilmemiştir.

Aynı şekilde, bugün bütün dünyada müslümanların çok iyi bildiği Cuma namazının ne edası ne zamanı ne de mahiyeti hakkında Kur'an-ı Kerim'de hiçbir yerde bilgi verilmemiştir. Bu cuma namazı Hz. Peygamber (s.a.v.)'in

288 "A.g.e s.47, 48, 49,51

289 Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. C. 1 s.19,20

290 Bkz: Tefhimul-Kur'an, C.6 s.273,C:7 s.175; Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. C.1 s.245-250; Ayrıca konuyla ilgili bkz. İslâm'da Gayb Problemi.s.109-112...

öğrettiği bir şeydir. Yukarıdaki âyet te yalnızca bu namazın farz olduğunu belirtmek üzere indirilmiştir.

Bu kesin delilden sonra eğer bir kişi yine de şer'i emir ve kanunların yegane kaynağının Kur'an-ı Kerim olduğunu söyler ve Hadis ile Sünnetin nazarı itibara alınmaması gerektiğini ileri sürerse, ben onun Kur'an-ı Kerim'in de inkarcısı olduğunu söylerim."²⁹¹

Kur'an'da geçen şu âyet-i kerimelerde de, Rabbımız fc.c.) Resûlullah (s.a.v.)'in işinin, sadece insanlara Kur'an'ı ulaştırmak olmadığını, aynı zamanda bunun talim ve terbiyesini de vermek olduğunu görüyoruz:

"Nitekim kendi içinizden size âyetlerimizi okuyan, sizi kötülüklerden arındıran, size Kitab'ı ve hikmeti talim edip bilmediklerinizi size öğreten bir Resul gönderdik. "(Bakara/151) "Çünkü ümmilere içlerinden, kendilerine âyetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler. "(Cuma/2)

"Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın âyetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkardan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah, mü'minlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler. "(Âl-İ İmrân/164) imam Şafii (r.a.) ise Resul (s.a.v.)'e itaatın gerekliliği konusunda olaya yaklaşımını naslarla oldukça boyutlu delillendirdikten sonra şunları söyler; "Allahu Teala, Resûl-İ Ekrem (s.a.v.)'in hükmüne çağırmanın, aynen kendi hükmüne çağırarak gibi olduğunu ihtar etmektedir... Resûl-i Ekrem'in hükmüne teslim olanlar, muhakkak ki Allahu Tealanın hükmüne teslim olmuşlardır. Çünkü Allahu Teala bunu "farz" kılmıştır.

Şurası da muhakkak bilinmelidir ki; Resûl-i Ekrem (s.a.v.)'in vereceği hüküm (farz olması noktasından) Allahu Tealanın verdiği hüküm olarak kabul edilir... İnsanlar bilmelidirler ki; kendilerine "Farz" olan husus, Allahu Tealanın ve Resulü (s.a.v.)'in emirlerine tabi olmaaktır. Resûl-i Ekrem'e itaat eden, Allahu Tealaya itaat etmiş demektir."²⁹² diyen İmam Şafii (r.a.) Ubeydullah b. Ebi Rafi'nin babasından işittiği Peygamber (s.a.v.)'in şu hadisini nakleder:

"İçinizden hiçbirinizin koltuğuna yaslanmış bir vaziyette iken, benim emir ve nehiyerimden biri ulaştığında "Başkasını bilmem, Biz Allah (c. c.)'nün Kitabında gördüğümüze uyarız." dediğini sakın görmeyeyim!"²⁹³

İlgili âyet ve hadislere baktığımızda, Kur'an'a rağmen Resul (s.a.v.)'in teşriideki konumunu göz ardı etmek, gerçekte Kur'an'ı da anlamamaktır, Kur'an'a da riayet etmemektir. Resûlullah (s.a.v.)'i, adeta insanın dışında bir vasıflandırmayla donatıp kafalarında tahayyül ettikleri esrarengiz bir hale sokan, emir ve yasaklarını göz ardı eden, sofestai duygularla Peygamberin her yaptığını din olarak değerlendiren ve kendisine uluhiyet sıfatları atfeden dinden uzak müfsitler-le, çoğu kez İslâmın pratik yükümlülüklerinden kaçmak için, Peygamberi sünneti göz ardı edenler arasında gerçekte bir fark yoktur. Bir fırka aklını ve nefsinin merkeze koymuşken, bir diğer fırka da hislerini ve nefsinin merkeze koymuştur. Zira sapmaların da aynıhık-denklik vardır.

Sünnetin kapsamını İmam İbn Teymiyye (r.a.) Peygamber (s.a.v.)'in ibadet amacıyla emrettiklerine uymak olarak tarif eder ve şekli bir davranıştan İbareti olmadığını söyler. "Feteva"sında konuyu delillerle örneklendirip İzah eder.²⁹⁴

Sünneti böylece doğru anlayıp Allah Resulü (s.a.v.)'den gelen emir ve yasaklara mutlak itaatın gerektiğini görmüş oluyoruz. Resûl-ullah'ın hüküm vaz etmeyen fiil ve sözlerininse bağlayıcılığının olmadığı, ancak Peygamberin ahlakının Kur'an oluşu itibarıyla kendisine uymanın güzel olduğunu anlamış oluyoruz.

Peygamber (s.a.v.)'e itaati, ruhtan yoksun, şekilci bir algıyla taklide mahkum eden, elbise, yemek, baston v.s. gibi emir olmayan konularda taklidi, Peygambere itaat sanan köle mantık, gerçekte O'na (s.a.v.) itaatın ne demek olduğunu hiç anlamak istememişlerdir. Oysa Resûl'e itaat; emirlerine ittiba edip, tuğyanı Allah'ın arzından kaldırmaktır. Adaleti ikame etmek ve fitneyi yeryüzünden kaldırıp dini Allah'a has kılmak için Peygamberi bir mücadele vermektir.

Bir diğer sapma ise, Allah peygamberi (s.a.v.)'in sahih (!) sünneti ve hadislerini, Allah (c.c.)'ye rağmen saf dışı bırakarak, İslâm'ı, Allah'ın istediği İslâm olmaktan çıkarmaya yeltenmelerdir. "Allah'ın Kitabı bize yeter" mantığının izdüşümü eğilimler, gariptir ki; "yeter" dedikleri Allah'ın Kitabı'nın açık ve kesin hükümlerini dahi görmemez-likten geldiler.

"Biz, her ümmete, uygulamakta oldukları bir ibadet tarzı gösterdik. Öyle ise onlar (ehl-i İkitap) bu işte seninle çekişmesinler! Sen, Rabbine davet et! Zira sen, hakikaten dosdoğru bir yoldasın." (Hacc/67)

"Ey inananlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Resulüne uyun! Ve bilin ki, Allah kişi ile onun kalbi arasına girer ve siz mutlaka onun huzurunda toplanacaksınız!"(EnfW24) "(Resulüm!) De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın! Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir!"

"De ki: "Allah'a ve Resulüne itaat edin! Eğer yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kafirleri sevmez!"

"Allah'a ve Resulüne itaat edin ki rahmete kavuşursunuz!" (Âl-i İmrân/31,32,132)

"Bunlar, Allah'ın (koyduğu) sınırlardır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse Allah onu, zemininde ırmaklar

²⁹¹ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi Pınar Yay. C.1 s.245- 250; Tefhimü'l-Kur'ân C.6 s.273

²⁹² Er-Risale, s.71

²⁹³ Er-Risale s.75 (İbn-i Mace, Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed b. Hanbel)

²⁹⁴ Bkz: İbn Teymiyye Külliyyatı, C.1 s.359,

akan cennetlere koyacaktır; orada devamlı kalıcıdır; işte büyük kurtuluş bu-, dur."

"Kim Allah'a ve Peygamberine karşı isyan eder ve sınırlarını aşarsa Allah onu, devamlı kalacağı bir ateşe sokar ve onun için alçaltı-cı bir azab vardır."

"Ey İman edenler! Allah'a itaat edin! Peygambere ve sizden olan ulülemre (idarecilere) de İtaat edin! Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Resule götürün (onların talimatına göre halledin)! Bu hem hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir." "Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarım ileri sürenleri görmedin mi? Tağut'a inanmamaları kendilerine emrolunduğu halde, Tağufun önünde muhakemeleşmek istiyorlar. Halbuki şeytan onları büsbütün saptırmak istiyor." "Onlara: "Allah'ın İndirdiğine (Kitab'a) ve Resule gelin (onlara başvuralım)!" denildiği zaman, münafıkların senden İyice uzaklaştıklarım görürsün."

"Hayır, Rabbine andolsun ki aralarında çıkan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiği hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar!"

"Kim Allah'a ve Resule itaat ederse işte onlar, Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehidler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!" "Bu lütuf Allah'tandır, Bilen olarak Allah yeter." "Kim Resule itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Yüz çevirene gelince, seni onların başına bekçi göndermedik." "Başüstüne" derler, ama yanından ayrılınca onlardan bir kısmı, senin dediğinden başkasını gizlice kurar. Allah da onların gizlice kurduklarını yazar. Sen onlara aldırma ve Allah'a dayan! Sana vekil olarak Allah yeter."

"Kendisi için doğru yol belli olduktan sonra, kim Peygambere karşı çıkar ve mü'minlerin yolundan başka bir yola giderse, onu o yönde bırakırız ve cehenneme sokarız; o ne kötü bir yerdir!" "Allah'ı ve peygamberlerini inkar edenler ve (inanma hususunda) Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak İsteyip" "Bir kısmı- na iman ederiz ama bir kısmına inanmayız" diyenler ve bunlar (iman ile küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu!" "İşte gerçekten kafirler bunlardır. Ve biz kafirlere alçaltın bir azab hazırlamışızdır." (Kısk/U,14,59,60,61,65,69,70,80,81,115,150,151) "Allah'a itaat edin, Resule de itaat edin ve (kötülüklerden) sakıtun! Eğer (itaatten) yüz çevirirseniz bilin ki Resulümüzün vazifesi apaçık duyurmak ve bildirmektir!"

"Onlara, "Allah'ın indirdiğine ve Resule gelin!" denildiği vakit; "Babalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol) bize yeter" derler. Ataları hiçbir şey bilmiyor ve doğru yol üzerinde bulunmuyor iseler de mi?" (Mâide/92,104)

"Sana savaş ganimetlerini soruyorlar. De ki: "Ganimetler Allah ve Peygamber'e aittir. O halde siz (gerçek) mü'minler iseniz Allah'tan korkun, aranızı düzeltin, Allah ve Resulüne itaat edin!", "Bu söylenenler, onların Allah'a ve Resulüne karşı gelmelerinden ötürüdür. Kim Allah ve Resulüne karşı gelirse, bilsin ki Allah, azabı şiddetli olandır," (Enfâly'1,13)

"Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten akkorlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler, Allah ve Resulüne İtaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azizdir, hikmet sahibi-dir." (Tevbe/7)

"(Bazı insanlar.) "Allah'a ve Peygambere inandık ve itaat ettik" diyorlar; ondan sonra da içlerinden bir gurup yüz çeviriyor. Bunlar inanmış değillerdir."

"Onlar, aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Peygambere çağrıldıklarında, bakarsın ki içlerinden bir kısmı yüz çevirip dönerler. "

"Kalplerinde bir hastalık mı var; yoksa şüphe içinde midirler, yahut Allah ve Resulünün kendilerine zulüm ve haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır, asıl zalimler kendileridir!" "Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Resulüne davet edildiklerinde, mü'minlerin sözü ancak "İşittik ve İtaat ettik" demeleridir, işte asıl bunlar kurtuluşa erenlerdir."

Namazı kılın; zekatı verin; Peygambere itaat edin ki merhamet ^öresmjz/" (Nûr/47,48,50,51,56) Allah ve Resulü bir İşe hüküm verdiği zaman, inanmış bir erkek ve kadına o İş kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resulüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur." "Yüzleri ateşte evrilip çevrildiği gün: "Eyvah bize! Keşke Allah'a itaat etseydik, Peygambere de İtaat etseydik!" der-/er." (Ahzâb/36,66)

Yukarıdaki âyet-i kerimeleri daha da artırmak mümkündür. Allah (c.c), kulluğun, ibadetin ancak Kendisine has kılınmasını ve yine ancak Kendisinden korkulmasını isterken itaatin ise Kendisine ve Resulüne yapılmasını emrediyor. Bir önceki âyetlerde gördüğümüz gibi Allah'ın Peygamber gönderdiği hiçbir kavim itaat konusunda muhayyer bırakılmamıştır. Her Peygamberin kavmi, kulluk gereği Allah'tan sakınmaya ve peygambere itaate çağırılıyordu:

"Hakikaten Harun, onlara daha önce: "Ey kavmim!" demişti. "Siz bunun yüzünden sadece fitneye uğradınız. Sizin Rabbiniz şüphesiz çok merhametli olan Allah'tır. Şu halde bana uyunuz ve emrime itaat ediniz!" (Tâhâ/90) Muhammed (s.a.v.)'den sonra peygamber gelmeyeceğine gö-re (Ahzâb/4Ü), O'na itaatin evrensel bir boyut kazanması, hüküm ifade eden emir ve yasaklarına uymakla olur. İnanan insanlar bu konuda muhayyer değillerdir. Peygamberin ashâbı da olayı böyle anlamıştır. Sahabi (r.a.)'m net tavrını bir çok hadiste d.e görüyoruz.

"Ebu Hureyre (r.a.)'den Pvşûîullah {s.a.v.}; "Bana itaat eden Al-lah'a itaat eimiş olur. Bana âsi olan Allah'a âsi

olmuş olur," buyurdu."²⁹⁵

Berire (r.a.)'m azad edilmesi hâdisesi üzerine, vuku bulan ihtilaf ile ilgili olarak Aişe (r.a.) anlatıyor; "Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu; "Ne oluyor bu insanlara Allah'ın Kitabı'nda olmayan şartları ileri sürüyorlar. Kim (muamelesinde) Allah'ın Kitabı'nda olmayan bir şeyi şart koşarsa - yüz şart ta koşsa- hiçbir kıymeti yoktur. En doğru ve gerçek olan Allah'ın şartıdır."²⁹⁶

Allah'ın Kitabı'nda da Resule itaatin Allah'a itaat olduğu buyu-rulduğuna göre, kişilerin Allah ve Resulünün koyduğu emir ve yasakların dışında heva ve hevesiyle şart koşmaları yasaklanıyor. Kuşkusuz Resulün teşrîdeki konumunu kabul etmeyip reddetmek te Allah Kita-bı'nda olmayan bir şart ileri sürmektir ki, bu da isyan ve küfürdür.

"Ümeyye bin Abdullah b. Halid anlatıyor; Abdullah bin Ömer'e; "Allah Teala; "Korkarsanız namazı kısaltmanızda günah yoktur." (Ni-sâ/101) buyurduğu halde namazı nasıl kısaltıyorsunuz?" deyince bana; "Yeğenim, Resûlullah (s.a.v.) geldiğinde biz sapıktık. Bize her şeyi öğretti. Seferde namazı iki rekat olarak kılmamız emri de bu öğrettikleri arasında idi" dedi."²⁹⁷

Bu hadisten anlaşıldığı gibi; "Kur'an'da namazı kısaltmak, korkuya bağlanıldığı halde korku yokken nasıl kısaltıyorsunuz?" sözüne imam Ibn-i Ömer (r.a.); "Resûlullah (s.a.v.) Kur'an'ı, bizden daha iyi anlardı ve verdiği emirler ile bize her şeyi öğretti" diyerek izah ediyor.

"Said İbnu Ebî'l Hasan şöyle dedi: "Ben İbni Abbas'ın yanında idim. Ona bir kimse geldi ve;

-Ya İbn Abbas! Ben öyle bir insanım ki, benim maişetim ancak elimin sanatından ibarettir. Ben şu resimleri yaparım (Bunların geliriyle geçinirim), dedi. İbn Abbas;

- Ben sana başka değil, yalnız Resûlullah'tan işittiğim bir hadisi söyleyeceğim; Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Her kim bir.suret yaparsa, şüphesiz Allah o kimseye yaptığı o surete can üfleyinceye kadar azab edecektir. Halbuki sureti resmeden kişi yaptığı surete ebediyen ruh üfleyip veremeyecektir."

İbn Abbas'ın bu cevabı üzerine o ressam kişi şiddetli bir hışılta ile har har soludu. Benzi sarardı, İbn Abbas (ona acıyarak);

- Vay sana yazık oldu! Sanatını muhakkak işlemek zaruretinde isen sana şu ağaç ve kendisinde ruh olmayan her şeyi tasvir etmeni tavsiye ederim, dedi."²⁹⁸

Bu hadiste de görüyoruz ki, sahabîden birine bir soru sorulduğunda, soruya cevap verirken gözetdiği kaynak, Kur'an ve Sünnet'tir. Soran kişiye Allah ve Resûl'den, pratiğinin zıddına bir emir bildirildiğinde onların da gösterdikleri duyarlılığın böylesine samimi olduğuna şahid oluyoruz.

"Abdullah İbn Mesud (r.a.) şöyle demiştir: "Allah şu kadınlara lanet etmiştir: Bedenlerine döğme yapanlar, yaptırınlar, yüzünün tüylerini yolarlar, seyrek dişli güzel görünmek için dişlerinin arasını yontan sırtkanlar, Allah'ın yarattığım değiştirenler."

Abdullah'ın bu hadisi Esed oğullarından Ümmü Yakub denilen bir kadının kulağına ulaştı. (Bu kadın Kur'an okur, anlardı.) Hemen İbn Mesud'a geldi ve;

- Senin şöyle şöyle kadınlara lanet ettiğin haberi bana ulaştı, dedi. İbni Mesud da ona;

- Ben Resûlullah (s.a.v.)'in lanet ettiği kimselere niye lanet etmeyeyim? Ve Allah'ın Kitabı'nda var olan kimselere niye lanet etmeyeyim? dedi. Kadın;

- And olsun ki, ben Mushaf'ın iki kabı arasında ne varsa okudum, fakat senin söylemekte olduğun şeyi onda bulamadım!" dedi. İbn Mesud da ona;

- Yemin olsun eğer sen onu okumuş isen, elbette onu bulmuş-sundur. "Allahu Teâlânı; "Resul size ne verdiyse onu alın, size ne yasak ettiyse ondan da sakının*" (Haşr/7) buyurduğunu okumadın mı?, dedi. Kadın;

- Evet, dedi. İbn Mesud;

~ Şüphesiz ki, Resûlullah (s.a.v.) ondan nehyetti, cevabını verdi. Kadın;

- Ben senin ehlin (Zeynep bintu Abdullah es-Sakafiye'nin) bunu yapmakta olduğunu görüyorum, dedi. İbn Mesud;

- Ehline git ve ona bak!" dedi.

Kadın ona gitti, baktı. Fakat düşünmüş olduğu hacetinden bir şey göremedi. (Dönüp bunu İbn Mesud'a bildirince) İbn Mesud;

- Eğer eşim böyle yapmış olaydı, o bizimle arkadaşlık etmezdi, dedi."²⁹⁹

Bu hadisten de anlaşılıyor ki, hayırlı kuşağın (r.a.), Allah Resulü (s.a.v.)'in bildirdiği emir ve yasaklara İtaat anlayışı, çok net ve kararlıdır. Sahabînin itaat merciine karşı gösterdiği tavır, tevile gerek bırakmayacak şekilde açıktır.

"...İmran İbn Hüseyin (r.a.) Peygamber (s.a.v.); "Haya ancak hayır getirir" buyurdu, demiştir.

Tabiî alimlerinden Buşeyr İbnî Ka'b, İmran İbn Hüseyin'den bu hadisi işitince;

- Hikmet kitaplarında; "Şüphesiz vakar hayadandır, şüphesiz sekînet de hayadandır" diye yazılıdır, demiştir.

²⁹⁵ Nesei, Biat Böl. 4175

²⁹⁶ Nesei, Aışveriş Böl. 4630; Buhari Kit.Buyû C;4 s.1986, Kit.Muka-teb.C;5s.2359

²⁹⁷ Nesei, Namaz Böl.456, Seferde Namazları Kısmı Böl. 1434

²⁹⁸ Buhari, Kit. BüyûC:5 s.2060

²⁹⁹ Buhari.Tefsir.Kit.C: 10 s.4846

Bunun üzerine Imran, Buşeyr'e;

- Ben sana Resûlullah'tan hadis tahdis ediyorum, sen ise bana hikmet sahifenden söz söylüyorsun! diye karşılamiştir.³⁰⁰

"Abdullah tbn Abbas (r.a.) şöyle demiştir: Ömer Ibnu'l-Hattab (r.a.) şöyle dedi;

- Ben insanlar üzerine zamanın uzayıp da herhangi bir sözcünün; "Biz Allah'ın Kitabı'nda recmi bulmuyoruz?" demesinden ve böylece Allah'ın indirmiş olduğu bir farızaı terketmek suretiyle sapmalarından endişe etmişimdir. Dikkat ediniz! Evli olduğu halde zina eden kimse üzerine, buna beyyine delalet ettiği yahut gebelik yahut itiraf olduğunda recm cezası sabit olmuş bir hakıdır!

Süfyan ibn Uyeyne:

- Ben bunu böylece ezberledim. Ömer;

- Dikkat edin! Resûlullah (s.a.v.) recm etmiştir. Ondan sonra bizde recm yaptık, dedi." demiştir.³⁰¹

"... Zubeyr Ibn Arabi dedi ki; Ben İbni Ömer'e; Eğer dar yerde kısıtılıp sıkıştırılırsam ne dersin? Zor ve kuvvetle oraya varmaktan yenilmiş olursam ne dersin? diye sordum. İbn Ömer (bu suallerden hadise aykırı rey ve icthad ileri sürüldüğünü anlayıp üzülerek), "Ey sorucu! Sen bu "Eraeyte" "Ne rey edersin sorularını Yemende kıl! Ben Kesûlullah'ı bu taşı istilam ederken ve onu öperken gördüm," dedi.³⁰²

Buradan da anlaşılıyor ki, Allah Peygamberi (s.a.v.)'e itaatte keyfî davran ilam ıyacağı gibi, nas olan bir konuda da artık rey ve icthad ile alternatif görüş bildirilemez.

Huzeyfe (r.a.)'den;

"Resûlullah (s.a.v.) şöyle tahdis etti: "Emanet gökten insanların kalplerinin derinliğine iner (ve insanlar bunun üzerine fitratlanmış olurlar) . Sonra Kur'an indi. Onlar Kur'anı okudular. İnsanlar sünnetten 1 emaneti ve onunla ilgili şeyleri öğrendiler. (Böylece insanlar için tabiat ve şeriat, emanetin korunması hususunda birleştiler.)"³⁰³

Resûlullah (s.a.v.);

"Ümmetimin hepsi cennete girecektir. Ancak imtina edenler girmeyecektir." buyurmuştur. Sahabiîler: "Ya Resûlallah! Kimler imtina edecekler?" diye sordular. Resûlullah (s.a.v.); "Her kim bana itaat ederse cennete girecektir. Her kim de bana âsi olursa o da (da'vetimi kabulden ve emirlerime itaatten) çekinip imtina etmiş olur (ve cennete giremez)." buyurdu.³⁰⁴

"Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "İçinizden hiçbirinizin koltuğuna yaslanmış bir vaziyette iken, benim emir ve nehiylerimden biri ulaştığında "Başkasını bilmem. Biz Allahu Teâlanın Kitabı'ndan gördüğümüze uyarız." dediğini sakın görmeyeyim!" (İbn Mace, Ebu Da-vud, İbn Hanbel, Tirmizi.)

"Resûl-i Ekrem (s.a.v.) ne hüküm koymuşsa, Allahu Teâla bizi o hükme tabi olmakla mükellef tutmuştur; Resûl-i Ekrem (s.a.v.)'e tabi olmayı "İtaat", tabi olmamayı (hiçbir mazeret bile kabul edilmeksizin) "masiyet ve kötülük"-olarak kabul etmiştir. Yine Allahu Teala yaratıklarının (Resulünün sünnetinden) ayrılmalrı için hiçbir yol bırakmamıştır" diyen İmam Şafii (r.a.) yukarıdaki hadiste geçen "(kanape, sedir, koltuktan) kasid, sefa halinde iken demektir"³⁰⁵ diye izah getiriyor."

Müctehid imamlardan Ebu Hanife (r.a.) ise; "Aslolan, Kur'an-ı Kerim'in getirdiği ve Hz. Peygamberin davet ettiği ve insanlar arasında, tefrika ortaya çıkıtığı devreye kadar Hz. Peygamber'in ahabının yapmakta devam edegeldikleri şeylerdir. Bundan başkası ile amei edenler bid'atçı ve kendiliklerinden ihdas edicilerdir."³⁰⁶ der.

ihya hareketlerinin müceddidlerinden olan imam Ebu Hanife (r a.), bu kadar net olarak uyulması gereken ölçüyü verirken, ne yazık ki onların içtihadlarının adı mezhep konulmuş, dinleştirilen mezheplere bite maalesef uyulmamıştır.

Resule itaatin farziyetine dair şu âyetlerle konuyu tamamlayalım. "(Ey müminler1.) Peygamberi, kendi aranızda birbirinizi çağırır gibi çağırmayın!.." (Nurf63)

"...Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan da sakınini Allah'tan korkun!." (Haşr/7)

"(Bazı İnsanlar:) "Allah'a ve Peygambere inandık ve itaat ettik" diyorlar; ondan sonra da içlerinden bir gurup yüz çeviriyor. Bunlar inanmış değillerdir." (Nûr/47)

"Allah ve Resulü bir işe hüküm verdiği zaman, İnanmış bir erkek ve kadına o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resulüne kcfırsı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur." (Ahzâb/36)

Allah yolunun yardımcıları, Birr (takva) üzeredirler. Onlar ruhsatların avcısı değil, takvanın sevdalılarıdır. Zıyan etmemek için Rab-lerine gönülden boyun eğenlerdir.

"Asra yemin ederim ki insan gerçekten zıyan içindedir. Bundan ancak iman edip iyi ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesnadırl" (ks,r11-3) "İşte onlara, sabretmelerinden ötürü, mükafatları iki defa verilecektir. Bunlar kötülüğü iyilikle savarlar. "(Kasas/54) Onların davranışlarına egemen olan tek ve yeter illet; Rabb Teala-nın hoşnutluğudur. Ümit edeceklerini yalnız Rabb'lerinden.ister ve yapmış oldukları iyiliği birinden karşılık görmek için değil, sadece ve sadece yüce Rabb'lerinin hoşnutluğunu

³⁰⁰ Buhari. Edeb Kit. C:13 s.6085

³⁰¹ Buhari. Kit. Muharibin.C: 14 s.6680,6685

³⁰² Buhari.Hacc Kit.C:4 s.1545

³⁰³ Buhari Kit. Sünnet.C: 15 s.7142

³⁰⁴ Buhari. Kit. Sünnet.C: 15 s.7143

³⁰⁵ "Er- Risale, s.76

³⁰⁶ Osman el-Bettiye yazdığı risaleden. Beş eseri, s.65

gözeterek yaparlar.

İnsanlarla olan münasebetlerinde onları küçümsemezler. Rencide edecek davranışlardan kaçınırlar. Hür iradenin köleleşmesine sebebiyet verecek şahsiyeti aşağılama gibi bir hataya düşmekten imtina ederler. Fenalığı iyilikle savarlar. Dinin izzetine gölge düşürebilecek davranışlardan da kaçınırlar.

"Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret! Doğrusu bunlar, azmedilmeye değer işlerdir."

"Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Zira Allah, kendini beğenmiş övünüp duran kimseleri asla sevmez,"

"Yürüyüşünde tabii ol, sesini alçak! Unutma ki, seslerin en çirkini merkeplerin seSiWiV/"(Lokman/17-19)

_ "Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma! Çünkü sen (ağırlık ve azametle) ne yeri yarabilir ne de dağlarla ululuk yansına girebilirsin.

"Bütün bu sayılanların kötü olanları, Rabbinin nezdinde sevim-sizdir."(hrâf 37-38)

"Bir kötülüğün cezası, ona denk bir kötülüktür. Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükafatı Allah'a aittir. Doğrusu O, zalimleri sevmez."(Şuara/40)

"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle! O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur."(Fussilet/34)

"Kim zulme uğradıktan sonra hakkını alırsa, artık onlara yapılacak bir şey yoktur."

"Ancak insanlara zulmedenlere ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere ceza vardır. İşte acıklı azab bunlardır." "Kim sabreder ve affederse şüphesiz bu hareketi, yapılmaya değer işlerdendir."(Şûrâ/41-43)

"Bizim âyetlerimize ancak o kimseler inanırlar ki, bunlarla kendilerine Öğüt verildiğinde, büyüklük taslamadan secdeye kapanırlar ve Rablerini hamd ile teşbih ederler.

Korkuyla ve umutla Rablerine yalvarmak üzere (ibadet ettikleri için), vücutları yataklardan uzak kalır ve kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah yolunda harcarlar. "(Secde/15-16) Mü'minlerin Allah (c.c.) anıldığı zaman kalpleri titrer. Başlarına gelene sabrederler. Kaybettiklerine üzülmez ve Allah'ın verdiği nimetlerle de şımarmazlar. Nimetleri verene karşı hamd eder, musibetlere de sabr ederler. Onlar başlarına gelen iyiliklerin Allah'ın lütfü olduğuna ve dokunan kötülüklerin de kendi elleriyle işlediklerinden ötürü olduğuna inanırlar.

"Onların sözleri, sadece şöyle demekten ibaretti: "Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlığımızı bağışla; ayaklarımızı (yolunda) sabit kıl; kafirler topluluğuna karşı bizi muzaffer kıl!" "Allah da onlara dünya nimetini ve (daha da Önemlisi,) ahîreî sevabının güzelliğini verdi. Allah, iyi davrananları sever. "{Âi-i îmrân/147-148)

Rahmanın kulları gösterişten uzak, gönülden kulluk edenlerdir. Dünya hayatının geçici zevk ve sefaları, onları Allah'ı anmaktan alıkoymaz. Dünyalıkların tümünü, Allah'ın hoşnutluğu potasına alır ve aşırı sevgi göstermezler.

"(Bu nimetler) "Ey Rabbimiz! İman ettik; bizim günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru!" diyen;"

"Sabreden, dürüst olan, huzurda boyun bükten, hayra harcayan ve seher vaktinde Allah'tan bağış dileyenler (içindir). "(Al-i İm-rân/16-17)

"Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; fakat O'na sadece sizin takvanız ulaşır. Sizi hidayete erdirdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanıyasınız diye O, bu hayvanları böylece sizin istifadenize verdi, (Ey Muhammedi) Güzel davrananları müjdele!"(Hacd37) Muhataplarını gören düşünce ve davranışlarına göre değerlendirirler. Asıl hesap görececek olanın, göğüslerin özünü bilen, Allah (c.c.) olduğunu bilirler Bundan öte yetkinin kimseye verilmediğine inanır, böylece hesaplarını Allah'a göre tutarlar.

"ÜmmÜ Seleme (r.a.) dan; Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu; "Davalarınızda bana başvuruyorsunuz. Benim de beşer olduğumu unutmayın! Olur ki bazılarınız natıkasından dolayı (konuşmada güzellik) davasını delillerle daha kuvvetli ispat edebilir. Şayet onun İfadesine bakarak -lehine hüküm verirsem mü'min kardeşi haksızlığa uğrarsa, sakın onun hakkını almasın! Çünkü ona ateşten bir parça vermiş olurum."³⁰⁷

Onlar, ne kendi heva ve heveslerini, ne de başkalarını hoşnut etmeye çalışırlar. Ancak, Allah (c.c.)'yü hoşnut etme kaygı ve çabası içindedirler. Huzurunda toplanılacak, gizliyi ve açığı bilen, her şeyin özüne vakıf olan yaratanın emirlerine göre davranırlar.

Allah Resulü müslümanların birbirlerine karşı ne hisler beslediklerine hatta ne hisler beslemek zorunda olduklarına dair hadislerinde şöyle buyuruyor;

"Müslüman, dilinden, elinden müslümanların selamette kaldığı kimsedir..."³⁰⁸

"Hiçbiriniz, kendiniz için arzu ettiğinizi kardeşiniz için arzu etmedikçe iman etmiş olmaz."³⁰⁹

"Mü'mînler, birbirlerine karşı sevgi besleme, merhamet gösterme ve şefkat duyma hususunda tek bir vücut gibidirler. Öyle ki bu vücudun bir organında bir şikayet başgösterdi mi cesedin diğer organları da ateş ve uykusuzlukla bu organın acısını paylaşırlar." "Mü'min diğer mü'min için, bir kısmı diğer kısmını tutan bina gibidir."³¹⁰

Abdullah ibn Ömer (r.a.) şöyle haber vermiştir; . Resûlullah (s.a.v.);

³⁰⁷ Nesei. Kadılık Böl. no:5366

³⁰⁸ Buhari, Kit. İman 3/3

³⁰⁹ buhari, Kit. İman.C:1 s.169

³¹⁰ tbn Teymiyye Külliyyatı. 3/357(Buhari, Müslim)

"Müslüman müslümanın (din) kardeşidir. Müslüman müslümana zulmetmez. Müslüman müslümanı (başına gelen musibette) terk etmez. Her kim müslüman kardeşinin bir hacetinde bulunursa, Allah da onun hacetinde bulunur." buyurmuştur.³¹¹

inanamlar ancak birbirlerinin velileridir. Kendi aralarında merhametli, kafirlere karşı şiddetlidirler. Küfredenlerin dostlukları karşısında, iman edenlerin dostluğunu, yeryüzünün felahı için şart koşan Allah (c.c), Resulü (s.a.v.)'in diliyle inanamların tek bir vücut gibi olduklarını bildiriyor.

Rabbımız (c.c.)'nin Kur'an'da vasıflarını bildirmiş olduğu mii'-minler; Rabbe isteyerek teslim olanlar, kulluklarının gereği dini pratik bir hayat, canlı bir organizma, eylemle teyid edilmiş düşünceler silsilesi olarak bilirler ve öyle yaşarlar, islâm davetçileri hususen bir din sınıfı değildirler. Bu manada bir davetçi sınıfı dahi yoktur. Çünkü, her inanmış insanın, inancını samimiyetle yaşaması, insanlara inandıklarını anlatması, çevresine karşı pratik davetidir. Doğruyu emir, yanlıştan sakındırmadır.

Allah yolunun yardımcıları, fesadı yeryüzünden kaldırarak, hakkı ikame etmenin gayreti içindedirler. Dirilişin öncüler, şirkten kaçındıkları gibi, günah-ı kebâir işlemekten de kaçınırlar. Peygamber (s.a.v.)'in buyurduğu gibi, helal ve haram arasında olan şüpheli şeyler söz konusu olunca şüpheliyi atar ve şüphesizi alırlar. Böylece haramların koruluğuna da girmemiş olurlar. Ruhsat ve fetvaları din edinmezler Hile-i Şer'iyye dinine sığınan değil, ihsanı hedefleyenlerdir. Uyanışın öncüler, hayırda da öncü olmak zorundadırlar. İşte ancak bu öncüler, fitneyi kaldırabilir, şeytanların saltanatlarını alaşağı edebilirler. Zaten Allah (c.c.)'ye, en yakın olanlar da, hayırda öncü olanlardır (Vakıa/10-12). Onlar Allah'ın şu buyruğuna kulak verirler;

"Ey iman edenler! Allah'tan, O'na yaraşır şekilde korkun ve ancak müslümanlar olarak can verin!"

"Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın!.. "(Âl-i İmrân/102-103)

islâm, iman eden İnsana mükellefiyettir, sorumluluktur. Dinin kendisiyle tanıdığı islâm davetçisi ise, çok daha dikkatli olmak zorundadır. Teslimiyet ve davetine zarar verebilecek, ayak sürçmelerinden dahi kaçmak zorundadır. İmanın gereği olarak, Allah (c.c.)'yü hoşnut etmeyi hedefleyen Rahman'ın yardımcıları, ihsanı, takvayı yaşamak zorundadırlar.

Kuşkusuz bütün bunlarla hatadan korunmuş, günah işlemez, İnsan demek istemiyoruz. Ancak, kulluk çabasını göstererek, Peygamberin örneği onun hasret ve hedefi olmalıdır. Müslümanın ayağının sürçmesi ayrıdır, şeytanın adımlarına uymak ise apayrıdır. Ayağın sürçmesi itikada sirayet edecek derecede süreklilik ve içerik taşımadığı müddetçe, müslümanın imanına zararı olmamasına rağmen, müslümanın çaba ve gayreti bu sürçmelerden de sakınmak olmalıdır.

Yukarıda da değinildiği gibi, yaşadıkları söylediklerinin önünde gitmelidir. Böylesi müslümanca tavır, insanların güvenini kazanmada, ilahi mesajın götürülmesinde daha dürüst kişilik örneğidir. Şayet yapılanlar söylenenleri tekzip ediyorsa sonucun beceriksizlik, hüsrân ve rezalet oluşu mukadderdir.

Bazen de müslümanları, müslümanın müslümanca olmayan davranışları sıkıntıya sokabilir. Her kmı olursa olsun, böyle bir durumun sahibinin davranışlarını tevîl ile savunmaya kalkışmak, dinî kişinin tekeline mahkum etmektir. Oysa, asıl mahkum edilmesi gereken, her kimden sadır olursa olsun, islâmî olmayan davranış ve düşünceler ile birlikte sahipleridir.

Din Allah'ındır. Peygamberler de O'na ibadete çağrının elçileridir, itaatin, yönelişin Allah'a olduğu gibi, isyan ve yalanlamalar da esasta O'nadır. Kendisine hesap verilecek olan, gerçekte O'dur. Nitekim Resûl'ün elinin üzerinde Allah'ın eli vardır:

"Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükafat verecektir,"(Fe-tih/10)

"Onların söylediklerinin hakikaten seni üzmemekte olduğunu biliyoruz. Aslında onlar seni yalanlamıyorlar, fakat o zalimler açıkça Allah'ın âyetlerini inkar ediyorlar. '(En'âm/33)

Müfsitler ve muharrirler ise; işledikleri veya işlenilen hata ve pisliklere, ortaya koydukları bid'at ve hurafelere, "bir hikmeti vardır!" mantığıyla yaklaşırlar. Bu tevîl ve örtme hali, geçmişte olduğu gibi günümüzde de ifsada kalkışan muharrirlerin acı durumudur.

Hristiyan ve Yahudilerde de ruhban özerk sınıfı, yaptıkları yanlışların cezası söz konusu olunca, kendilerini tahsis ederlerdi. Yaptıklarının bir hikmete yönelik olduğunu söylerlerdi. Böylece, saf tevhlî dinini ifsad ederlerdi.

Şimdi ise, Allah'ın dini, Kendi koruması altındadır. Ancak, ifsada ve tahrife kalkışanların müfsidler oluşuna engel değildir. Müşrikler, Allah Kitabı'nı tahrif edemeyeceklerdir. Tahrif edemeyişleri, onların muharrif sıfatını almalarına engel de değildir. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allah Yahudîler'e ia'net etsin! Onlara içyağları haram kılındı da onlar bu yağları erittiler ve sattılar."³¹²

Resûlullah (s.a.v.)'in Cabir (r.a.)'den nakledilen bir hadisinde; "Son zamanlarda bir kavim olacak, hem günah işleyecek hem de "Allah bize takdir etti." diyecek. O gün kendilerine karşılık verenler, Allah yolunda kılıcını sıyırmış gibidirler. "³¹³ Peygamber (s.a.v.) hadislerinde buyurdular ki: . "Ümmetimden bazı İnsanlar şarabı

³¹¹ Buhari.tkrah Kit. C:15 s.6822

³¹² Buhari. Kitabul'Enbiya.C:7 s.3271

³¹³ Kur'an'da Mümin özel. Beşir İslamoğlu, Pınar Yay. s.101

İçerler ve onu başka adla isimlendirirler."

"Ümmetimden zinayı, ipeği içkiyi ve çalgıları helal kılmak İste-, yen bazı kavimler çıkacaktır."

"İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, o zamanda beş şeyle beş şey helal kılınmak istenir: Verdikleri çeşitli isimlerle içkiyi; hediye adı altında haramı (rüşvet gibi); korku (meşru müdafaa) adı altında öldürmeyi; nikah adı altında zinayı, bey' adı altında ribayı helal kılmak isterler."³¹⁴

Sanki burada zikri geçen şeyleri helal kılmak isteyen kimseler, mani olan şeyin isim olduğu zannıyla haram olan şeyi başka isme nakletmişler, böylece söz konusu mani'in kalkacağını ve o şeyin artık helal olacağını düşünmüşlerdir."³¹⁵ isimlerini değiştirseler bile cürmün değişmeyeceğini bilmemişler veya bilmek istememişlerdir.

Müslüman, şekilcilikten uzaktır. O ferasetle bakar, fikheder. Değişkenlerdeki aslolan esprileri algılayamayan, izah ve tasvirleri şekillerden, örneklerden ibaret sanan insan, muhakemeden yoksun, zavallı bir İnsandır. Anlatımda verilmek istenilen mesajı yakalamaktan yoksundur. Her izahta örneklendirme ister. Oysa olaylarda, değişkenlerde sabitlik yoktur. Böyle insanlar körebe misali, dokunduğunu, aradığı sanır. Yakaladığını, olmasını istediği kabul eder. "Özü yakaladım" diye, üzerinde bulunduğu yolu doğru kabul eder.

Bazen de asıl mesajı kendi kavrar, ancak karşıındaki insanı şekilde mahkum etmeye "çalışır. Bu ise, gaflet ve aptallığın da ötesinde, zararlı insandır. Bu tipleri, Allah görüp gözetirken, sinelerin Özünü bilip niyetlere göre hesap görücüken, Hile-i Şer'iyye dininin mensupları olarak görürüz. Bunlar, Allah'a göre hesap yapmaz, kendilerine göre hesap yaparlar.

Bilip dururken hakkı batıl ile bulayanlar, hakkı-doğruyu gizleyenler ise bu zümrelerin en kötüsüdür.

Müslüman, iman ve amel bütünlüğünü, kalbinin derinliklerinde hisseder. İmanını pratik ameliyle teyid eder. Onun nişanesi, ne parma-ğındaki yüzüğü, ne eşarplarının bağlamış şekli, ne de itikadlarındaki -insanlara köleliğin yansıması olan- "Kurban" hitaplarıdır. Allah (c.c.)'ye rağmen böylesi aklî ve nefsi nice işaret ve sembollere ihtiyaç duymazlar. Çünkü Allah, onlara en güzel işaretleri vermiştir. Onların adı, sadece "müslüman"dır. Onların yüzlerinde secde nişaneleri vardır. Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir, gözleri yaşla dolar ve imanları artar. Azıkları takva, gündemleriye bir önceki gün ile müsavi olmayan algılayış, itminan ve kıyam ruhudur. İbadetlerinde, Rabblerini görüyormuş gibi, ihsan canlılığı vardır. Şeytanın şüphe ve vesveselerine karşı, Allah'ın nuruyla, ferasetle bakarlar. Fenalık ve hayasızlıktan alıkoymuyorsa ibadetlerin, Allah'tan uzaklaştırmaktan başka bir şeye yaramadığının korkusunu duyarlar ve Allah'ın rahmetini umarlar.

Bu söylediklerimiz, kuşkusuz naslardaki emir ve yasakların zahiri boyutunun mükellefiyetini gözardı etmek değildir. Ancak, batını mana avcılığı ise, hiç değildir. Bunlar apayrı konulardır. İslâm, bütün bu hallerden beridir. İslâm; ne materyalistlerin sandığı gibi, insan hayatını ve sistemi koordine etmekten aciz, ne de hayal dünyasında efsaneler üretenlerin sandığı gibi, karmaşık, anlaşılmasız törenler dinidir.

Allah dini İslâm, alemlere uyarı ve alemlerin felahi için gönderilmiştir. Projesi vahiy, mühendisi Peygamber'dir. Allah yanında kabul olunacak yegâne dindir.

Mü'minlerle müfsitlerin Kur'an'a bakış mantıkları, da farklıdır.

Kur'an-ı Kerim; bir zümrenin sandığı gibi, Batı kültürüne karşı ezikliği giderici, hikmet avcılarının fen kitabı değildir. Yine Kur'an, kendi kestirdikleri hedefe yönelik veri toplama veya gramer kitabı da değildir. O kitap, mistik duyguların tatmin öğretisi, entel bilgiyi pekiştirecek diyalektik hiç değildir...

Bütün bunlardan beri olan Allah kelamı Kur'an; hakkı batıldan ayırıcı, yaratılışın gerekçesi olan kulluğun bilgisidir. İbadetin nasıl yapılacağını bildiren, cahiliyye hükmünün, Allah dinine terk edilmesi sürecinin ilahî uyarısıdır. İlahi iradenin, insanın bilmesini istediği ve insana fayda verecek emir ve yasaklar kitabıdır...

Kimi fırkalar, Kur'an âyetlerine batını manalar verir, hiçbir delile istinad etmeden sonuçlar çıkarmaya çalışırlar. Kimileri ise, Kur'an'ı lü-*gat karşılığı manalarla teşhiz edip, sınırlamaya kalkarlar. Salt dili esas alırlar. Böyleleri, "Kur'an ile konuşana (yani Hz. Peygambere), kendisine Kur'an indirilip de O'nunla muhatap olana bakmaksızın, doğrudan Arap dilini bilmekle yetinip tefsir ettiler."³¹⁶

Kur'an'a, daha farklı bakış açıları getirerek, nihayetle, kendilerine meşruiyet sağlamaya çalışanlar dalâlet üzereler. "Sonuç şu ki, bu gibi guruplar, önce bir görüş kabul ediyorlar, sonra da Kur'an lafızlarını, bu görüşe göre tevîl ediyorlar, Halbuki onların bu görüşlerini teyîd eden bir görüş ne selef-i salihin olan sahabeden, ne iyilikle onlara tabi olanlardan ve ne de müslüman imamlardan işitilmemiştir. Bu konuda, hiçbir tefsirleri de mevcut değildir. Yani (adı geçen guruplar) tamamen kendi indî görüşlerini ortaya koyup, âyet lafızlarını bunlara hamlet-mişlerdir."³¹⁷ Oysa Kur'an'm tefsir edilme yolları hususunda en güvenilir ve doğru yol;

1- Kur'an'ın, yine Kur'an ile tefsiri ki, en sahih yol bu yoldur.

2- Kur'an'm, Sünnet ile tefsiri. Zira Sünnet, Kur'an'ı, şerh ediyor ve açıklıyor.

3- Kur'an'm Sahabe kavilleriyle tefsiri. Zira bunlar Kur'an'ın nüzulüne şahid olmuş kimselerdir."³¹⁸

Bir insan, ciddi bir çabaya rağmen, meselelerinin halline, veya âyetlerin tefsirine bu metod üzere ulaşamazsa, bu

³¹⁴ Muvafakat.C:1 s.289 (Ahmed; Buhari; Ebu davud; Ibn Mace.)

³¹⁵ Muvafakat.C:1 s.289

³¹⁶ Tefsir Üzerine, İbn Teymiyye, Pınar Yay. s.102

³¹⁷ A.g.es.109

³¹⁸ Adnan Zerzur'un, imam İbn Teymiyye'nin Tefsiri Üzerine, Pınar Yay. adlı eserine yazdığı girişten, s.21

ölçülere sadık, tevhidi esaslara duyarlı müfessir ve müctehidlere.müracaat eder, mütaalalarına başvurabilir.

islâm davetçisinin unutmaması ve yılgınlığa düşmemesi gereken önemli hususlardan biri de; samimi tavırlı gözükene, gerçekteyse, samimiysiz kişilerin, "La ilahe illallah"a davet edilen insandan, sanki fakih veya ulemâ hatta müctehid olması bekleniyormuş ithamıdır. Ne tuhaftır ki, imanın ön şartı gibi bir yüklemle karşı karşıya bırakıldıklarını savunurlar. Hiç şüphesiz bu hal bile bize, "müslümamm" diyen bu insanların teslimiyetten (İslâm'dan), iman ve İslâm'ın kendisinden ibaret olduğu "La ilahe illallah" dan ne denli uzaklaştıklarını gösterir. Bu insanlar, Allah'ın ilah olarak birleştirilmesinin ve Muhammed (s.a.v.)'in O'nun kulu ve Resulü olduğuna şehadetin bilinç ve yüklemine o denli uzağına gitmişlerdir ki, sadece bu öze daveti bile fakih ve müctehid olmak sanıyorlar. Tabii ki bu hal asılsız bir savunma olduğu gibi, bir o kadar da tevhidi kabul ve yaşamadan ne kadar uzak olduklarını gösterir delildir.

İman eden, salih amel ile imanını teyid eden, hakkı tavsiye ederken Allah yolunda başına gelebilecek her şeye sabreden insan, felahı bulmuştur. Toplumsal felah ise, ancak bu fertlerin bir araya gelmesiyle oluşur. Zaten toplumsal felahın oluşması, ferdin felahının tamamlanması ile mümkündür. Ferdin felahı bulması ise, dini doğru anlayarak, toplumsal felahın hedeflenmesiyle sağlanabilir.

"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz! (Ey Peygamber!) Sabredenleri m«;dde."(Bakara/155)

"Gevşeklik göstermeyin, üzüntüye kapılmayın! Eğer inanmışsanız, üstün gelecek olan sizsiniz. "(Âl-i İmrân/139) "Allah mü'minlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin! İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır. "(Tevbe/111)

Akabe Biatı'nda müslümanlar bu alışverişten hoşnut olmuş ve geri dönmeyeceklerini bildirmişlerdir. Allah pisi temizden ayırmak ister:

"Bir de (böylece) Allah, iman edenleri günahlardan temize çıkarmak, kafirleri de helak etmek İster."

"Yoksa Allah İçinizden cihad edenleri belli etmeden, sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız?" (Âl-i İmrân/141,142)

Allah (c.c.) cihad sürecinde davetin tıkanması, mal ve can emniyetinin kalmaması halinde kendinden bir lütuf olarak hicret izni verir: "(Onlar) sadece Rabb'lerine tevekkül ederek sabredenlerdir." "Sonra şüphesiz Rabb'İN, eziyet edildikten sonra hicret edip, ardından da sabrederek cihad edenlerin yardımcısıdır. Bütün bunlardan sonra Rabb'in elbette çok bağışlayan, pek esirgeyen-dir."(Nah'142,110)

"Ey iman eden kullarım! Şüphesiz, benim arzım geniştir. O halde (nerede güven içinde olacaksınız orada) yalnız bana kulluk edin!" (Ankebut/56) "Allah yolunda hicret edip sonra öldürülen, yahut ölenleri hiç şüphesiz Allah güzel bir nızla nızlandıracaktır. Şüphesiz Allah, evet O, rızık verenlerin en hayırlısıdır. "(Hacc/58) "İman edenler ve hicret edip Allah yolunda cihad edenler var ya, işte bunlar, Allah'ın rahmetini umabilirler. Allah, gafur ve ra~ /nmdir."(Bakara/218)

"Allah yolunda hicret eden kimse yeryüzünde gidecek birçok güzel yer ve bolluk (imkan) bulur. Kim Allah ve Resulü uğrunda hicret ederek evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse artık onun mükafatı Allah'a düşer. Allah da çok bağışlayıcı ve esir-geyicidir."(Hi&!100)

"İman edip de hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler, rütbe bakımından Allah katında daha üstündürler. Kurtuluşa erenler de işte onlardır. 'tTevbe/20) "...Onlar ki, hicret ettiler, yurtlarından çıkarıldılar, benim yolumda eziyete uğradılar, çarpıştılar ve öldürüldüler; andolsun, ben de onların kötülüklerini örteceğim ve onları altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Bu mükafat, Allah tarafın-dandır. Allah, karşılığın güzeli kendi katında olandır. "(Âl-i İmrân/195)

"İman edip de Allah yolunda hicret ve cihad edenler, (muhacirleri) barındıran ve yardım edenler var ya, işte gerçek mü'minler onlardır. Onlar için mağfiret ve bol rızık vardır."{Âl-i İmrân/195) Müslümanların hicretinden sonra, geride, kafirlerle isteyerek, hoşnut olarak beraber kalan insanın, artık inanan insanlarla dostluğu yoktur. Yerlerinin de cehennem olduğu bildiriliyor:

"İman edip de hicret edenler, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler ve (muhacirleri) barındırıp yardım edenler var ya, işte onların bir kısmı diğer bir kısmının dostlarıdır, İman edip de hicret etmeyenlere gelince, onlar hicret edinceye kadar, size onların velayetinden hiçbir pay yofctur. "(Enfâl/72) "Kendilerine yazık eden kimselere melekler, canlarını alırken: "Ne işde idiniz?" dediler. Bunlar: "Biz yeryüzünde çaresizdik" diye cevap verdiler. Melekler de: "Allah'ın yeri geniş değil miydi'.

Hicret etseydiniz ya!" dediler, işte onların barınağı cehennemdir; orası ne kötü bir gidiş yeridir. "(Nisz.197)

"...Eğer onlar din hususunda sizden yardım isterlerse, sizinle aralarında sözleşme bulunan bir kavim aleyhine olmaksızın (o müs-lümanlara) yardım etmek üzerinize borçtur. Allah yapacaklarınızı hakkıyla görmektedir. "(EnMf 72 / '

"Erkekler, kadınlar ve çocuklardan (gerçekten) aciz olup hiçbir çareye gücü yetmeyenler, hiçbir yol bulamayanlar müstesna-dır."(NisW8)

Âyet-i kerimelerde de bildirdiği gibi iman, insanı hicretle, hicret te fiili cihadla yüzyüze getirir. Hicret demek

pasifize olmak, olanı olduğu gibi bırakıp devamlılığına sükût etmek değildir. Hicret yeniden diriliştir. Çoğalıp rahmetle ayağa kalkıştır. Sabrı, sebatı gerektirir. Zorluklara göğüs germektir.

"Ey iman edenler! Sabredin; (düşman karşısında) sebat gösterin; (cihat için) hazırlıklı ve uyanık bulunun ve Allah'tan korkun ki başarıya erişebilirsiniz!"(kl-i İmrân/200) islâm davetçileri mücadeleye yakınlarından başlarlar: "Ey iman edenler! Kafirlerden yakınınızda olanlara karşı savaşın ve onlar (savaş anında) sizde bir sertlik bulsunlar! Bilin ki, Allah sakınanlarla beraberdir!"(Tevbe/123)

"...Allah'ın huzuruna varacaklarına inananlar: "Nice az sayıda bir birlik Allah'ın izniyle çok sayıdaki birliği yenmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir" dedi. "(Bakara/249) "...Eğer sabreder ve korunursanız, onların hilesi size hiçbir zarar veremez..." (Âl-i İmrân/120)

"Andolsun, ölsenz de öldürülse de Allah'ın huzurunda topla-nacaksınız!"(M-i İmrân/158)

"Eğer Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz, şunu bilin ki, Allah'ın mağfireti ve rahmeti onların topladıkları bütün şeylerden daha hayırlıdır!"(Â-i İmrân/157) "Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olmasın.

(ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır. Herkim, dünya nimetini isterse, kendisine ondan veririz; kim de ahiret sevabını isterse, ona da bundan veririz. Bizşükredenleri mükafatlandıracağız." "Nice peygamberler vardı ki, beraberinde birçok Allah erleri bulunduğu halde savaştlar da, bunlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever."

"Onların sözleri, sadece şöyle demekten ibaretti: "Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlığımızı bağışla, ayaklarımızı (yolunda) sabit kıl; kafirler topluluğuna karşı bizi muzaffer ³¹⁹." (Âl-i İmrân/145-147)

"(Ey müşrikler!) Siz hacılara su vermeyi ve Mescid-i Haram'ı onarmayı, Allah'a ve ahiret gününe iman edip de Allah yolunda cihad edenlerin imanı ile bir mi tutuyorsunuz? Halbuki onlar Allah katında eşit değillerdir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez."

"De ki: "Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, hısım akrabalarınız, kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, hoşlandığınız meskenler size Allah'tan, Resulünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgili ise, artık Allah emrini getirinceye kadar bekleyin! Allah fasıklar topluluğunu hidayete erdirmez. "(Tevbe/19,24) "Fitne tamamen yok edilinceye ve din (kulluk) de yalnız Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın! Şayet vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık ve saldırı yoktur." "Allah yolunda savaşın ve bilin ki Allah, her şeyi iştir ve bi~ /ir/"(Bakara/193,244)

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun! O'na yaklaştırmaya yol arayın ve yolunda cihad edin ki kurtuluşa eresiniz!"(Mâide/35) "Yoksa, Allah, sizden, cihad edip Allah, peygamber ve müzminlerden başkasını kendilerine sırdaş edinmeyenleri ortaya çıkarmadan bırakılacağınızı mı sandınız? Allah yaptıklarınızdan haberdardır. "(Tevbe/16)

imam Ibn Teymiye (r.a.) cihadı izah ederken; "Zira cihad, din ve dünya konusunda hem yapana hem de başkasına umumi bir fayda sağlar. O zahiri ve batını bütün ibadet çeşitlerini de ihtiva eder. Çünkü onda Allah (c.c.)'nın sevgisi, O'nun için ihlas, tevekkül, nefsin ve malın teslimi, sabır, zühd, zikir ve başka hiçbir amelin içine almadığı daha birçok amel çeşitleri bulunur.

Cihad emrini yerine getiren fert ve ümmet daima iki güzel halden biri karşısındadır. Üstünlük ve zafer, şehitlik ve cennet."76 der.

"Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. Halbuki kafirler istemeseler de Allah nurunu tamamlayacaktır." "Müşrikler istemeseler de dinini bütün dinlere üstün kılmak için Peygamberini hidayet ve hak ile gönderen O'dur. "(Saff/8-9) "Allah, kendi yolunda kenetlenmiş bir yapı gibi saf bağlayarak savaşanları sever. "(Saff/4)

- "Andolsun ki içinizden cihad edenlerle sabredenleri bellirleyinceye ve haberlerinizi açıklayıncaya kadar sizi imtihan edeceğiz!" "Üstün durumda iken gevşeyip barışa çağırmayın! Allah sizinle beraberdir. O amellerinizi asla eksiltmeyecektir."(Muham-med/31,35)

"Allah'a ve peygamberlerine iman edenler, (evet) işte onlar, Rab-leri yanında sözü özü doğru olanlar ve şehitlik mertebesine erenlerdir. Onların mükafatları ve nurları vardır. İnkâr edip de âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, onlar da cehennemde adamlar-

"Mü'minlerden -özür sahibi olanlar dışında- oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz..." "O (düşman) topluluğu takip etmekte gevşeklik göstermeyin! Eğer siz acı çekiyorsanız onlar da, sizin çektiğiniz gibi acı çekmektedirler. Üstelik siz Allah'tan, onların ümit etmedikleri şeyleri umuyorsunuz. Allah ilim ve hikmet sahibidir. "(Nisa/95,104) "Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven mü'minlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kafirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfü ve ilmi gen'ış-tir. "(Mâide/54)

"İman edenler Allah yolunda savaştlar, inanmayanlar ise tağut (batıl davalar ve şeytan) yolunda savaştlar. O halde şeytanın dostlarına karşı savaşın; şüphe yok ki şeytanın kurduğu düzen zayıftır!"

"...Kafirler için mü'minler aleyhine asla bir yol vermeyecek-fır."(Nisâ/76,141)

"Allah, iman edenleri korur. Şu da muhakkak ki Allah, hain ve nankör olan herkesi sevgisinden mahrum eder.

"(Hacc/38) "Bu da, bir millet kendilerinde bulunanı (güzel ahlak ve meziyetleri) değiştirmeye kadar Allah'ın onlara verdiği nimeti değiştirmeyeceğinden dolayıdır. Gerçekten Allah işitendir, bilendir." "Fitne ortadan kalkıncaya ve dîn tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! (İnkara) son verilerse şüphesiz ki Allah onların yaptıklarını çok iyi görür. "(Enfâl/53,39) "Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kîmlî, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde (sözlerini) değiştirmemişlerdir." \Ahzkb/23)

Müslüman, varlığının gerekçesinin kulluk olduğuna yakînen inanan insandır. Kulluk; fitneyi yeryüzünden kaldırmak, fitneyi kaldırırken dini yalnız Allah'a has kılmak hedeflidir. Müslüman, âyetlerde de buyurulduğu gibi, Allah (c.c.)'ye verdiği ahdi yerine getirmeye her an hazırdır. O, artık Allah (c.c.) dîninin bir neferidir. Onun vazifesi işitip emrolunduğu gibi dosdoğru olmasıdır. İşte bu süreçte ölüme gitmek ne kadar mütillik ve gereklilik ise, bu süreç esnasında Allah dininin onurunu hevâ ve hevesten uzak bir şekilde, Rabbânî oluşunu muhafazası da en az o kadar önemlidir.

Peygamber (s.a.v.)'in vahyin aktarılmasında göstermiş olduğu netlik ve kararlılığı konumuza ışık tutacak seviyede görmüştük. O (s.a.v.) bizim için güzel örnektir. Allah yolunun yardımcılarının, davet esnasında riayet etmeleri gereken iki temel prensipleri vardır: Netlik ve kararlılık. Bu prensiplere riayet, çoğu kez başarının da başarısızlığın da ön şartıdır. Konuların akışı içerisinde bunları izah etmiştik. Kısaca tekrar değinecek olursak; İslâmî netlik; öyle bir tebliğ ve pratiktir ki; muhatapların, Allah (c.c.) yanında aleyhimizde bir hüccetleri olmasına imkan vermez. Tebliğ açıktır; anlaşılır olup farklı manalara çekilebilecek elastikiyete sahip değildir. Hakkın batıl ile bulanmasına hiçbir surette yol vermez.

Kararlılık ise; kmayıcmm kınamasından çekinmeksizin, salt Allah (c.c.)'yü hoşnut etme hedefini gözetmektir. Dünya ve dünyadakiler için, hiçbir surette islâm'dan taviz verecek şekilde davranılmamasıdır. Hoşnut edilmeye layık olanın yalnız Allah olduğu inancında mutmain olmaktır. Dinde verilecek tavizin, zamanla küfre meyletmeyi ve tevil ile izaha kalkışacak muharrirlik ve müfsidlik sonucunu doğuracağının bilincine sahip olmaktır.

Bu prensiplere riayet ile oluşacak islâmî kişilik; dinin izzetini muhafazaya, felaha giden yolda mutlak bilenin (c.c.) emrine teslim olmaya neferdir. Bu söylediklerimizin günümüzde ön plana çıkan boyutu, davetçinin öncelikli olarak üslub ve tavırlarında gözüktür. Mevdudi'nin "Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamberin Hayatı"nda sıralayıp izah ettiği prensipler^ oldukça önemlidir. Bunlar;

- Hakka davet eden kişinin e.n büyük vasfı, yumuşak kalpli, tatlı dilli, sağduyulu ve sabırlı olmasıdır.
- Hakk'a davetin başarıya ulaşmamasının sırrı, sadelik ve açıklıktır. Davet eden kişi, felsefî ve karmaşık meseleler yerine, bilinen iyilik ve gerçeklerden söz etmelidir.
- Davet çalışmaları sırasında hak ve hayrı arayanlara basit ve sade gerçeklerin anlatılması ne kadar gerekliyse, cahil ve inatçı kişilerle bütün çabalarına karşı mümkün olduğu kadar az tartışmak ve kavgaya girmek de o kadar önemlidir.

- Hakk'a davet eden kişi, muhalif ve hasımlarının zulüm ve şey-tanlıklarıyla cahilane soru, itiraz ve iftiraları üzerine sinirlendiği ve hiddetlendiği zaman, bunun bir şeytan işi olduğunu hemen anlamalıdır.

Ümmet olmayı başarmanın öncelikli şartı, fert planında ümmet bilincine varmış, muvahhidlerin yetişmesidir. Bunun da yolu, ahlakı Kur'an olan ³²⁰ Resûlullah (s.a.v.)'in, özellikle peygamberlikten sonraki hayatının iyi bilinmesi ve kendisinden edindiğimiz bilgilerin, hayatımıza aktarılmasıdır.

- Resûlullah (s.a.v.)'in binbîr vasıflarından biri maddiyata, mala mülke düşkün olmamasıydı.
- Resûlullah (s.a.v.)'in karakterinin diğer mühim vasfı da büyük irade, azim ve kararlılığıydı. Resûlullah (s.a.v.)'e, muhalefet, zorluk ve tehlikelerin en büyüğü bile azminden zerre kadarını kaybettirmedi.
- Resûlullah (s.a.v.)'in kişisel Özelliklerinden biri de korkusuzluğu, cesareti ve yiğitliği idi. Resûlullah (s.a.v.) her ne kadar büyük olursa olsun hiçbir kuvvet karşısında yılmadı ve cesaretini kaybetmedi.
- Resûlullah (s.a.v.), en güzel insanî vasıflarla donatılmıştı; doğruluk, dürüstlük, sabır, açık kalplilik, alçak gönüllülük...

Gerçek şu ki, Resûlullah (s.a.v.)'in muhalifleri, savaş alanından çok önce ahlak alanında Kendisi karşısında büyük bir hezimete uğramışlardı.

- Resûlullah (s.a.v.)'in en büyük vasfı, söz ve fiillerindeki ahenkti. Resûlullah (s.a.v.)'in söz ve hareketlerinde en ufak bir tezat yoktu.

"Müslim, Katade vasıtasıyla Sa'd b. Hişam'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir;

Müminlerin annesi Hz. Ayşe'ye sordum;

-Bana Resûlullah'm ahlakı hakkında bilgi verir misin?

-Sen Kur'ân okuyor musun?

-Evet okuyorum.

-O'nun ahlakı Kur'ân idi."(El-Bidaye Ve'n Nihaye.6/42)

Resûlullah (s.a.v.), daima söylediklerini yapardı ve yapamayacağı şeyi söylemezdi.

- Resûlullah (s.a.v.)'in en büyük vasfı, her türlü peşin hüküm, art niyet ve taassuptan uzak olmasıydı. Resûlullah

³²⁰ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz. Peyg. Hayatı. Mevdudi, Pınar Yay. C.2 s.322

(s.a.v.), kabile, millet, vatan, renk, ırk ve dil farklarını hiç önemsemeyen bir liderdi.

Allah Resûlû'nün üslub ve tutumuna yönelik olarak, yukarıda alıntılanarak sıraladığımız özellikler, Rahman'm kullarının, ayrılmaz davranış şekilleri olmalıdır. Peygamber gibi olmaya çalışmak, O'nu örnek almakla olur. Bu da O'nu, Abdullah oğlu Muhammed olarak değil, Allah'ın Resulü olarak örnek almakla, hareketini özümsemek ve getirdiklerini uygulamakla mümkündür.

Peygamber (s.a.v.)'in hareketinin neticeleri, iman eden ve "ben de müslümanlar.danım" diyenlerin hedefidir. İşte bu hedefe ulaşmanın yoluna, ancak onunla (s.a.v.) duygu birliği, hedef birliği içinde olarak ve sünnetiyle örtüşerek girilir!

Resûlullah (s.a.v.)'in ve hareketinin tahliline yönelik olarak, Fransız şair ve tarihçi Lamartin'in tesbit ve ikrarları gerçekten istifadeye değerdir. O şunları söylüyor:

"Hiçbir dönemde, hiçbir İnsan, ister bilerek, ister bilmeyerek olsun, kendisine bundan daha yüksek bir hedefi amaçlamamıştır. Çünkü bu hedef, insan gücünün üstünde olan bir hedeftir. Bu hedef; yaratan ile yaratılan arasındaki hurafeleri ortadan kaldırmak, aradaki bütün engelleri ve araçları bertaraf ederek, Allah ile kulunu başbaşa bırakmak, putperestlik ve maddi ilahlar yerine gerçek ilahî ve aklî düşünciyi diriltmek olarak özetlenebilir.

Amaçlanan şeyin büyüklüğü, amaca ulaşmak için başvuru araçların azlığı veya kıtlığı ve buna rağmen elde edilen sonuçların göz kamaştırıcı ve akıllara durgunluk verici nitelikte olması, bir Önderin ve topluluğun büyüklüğünü gösteren üç önemli ölçüttür.

Şayet O'nun hayatına, Allah'a boyun eğişine, ülkesinde bulunan hurafelere karşı gösterdiği üstün çabaya bu konuda müşriklerin kin dolu hakaretlerine karşı takındığı sert tavra, Mekke'de on üç yıl onlardan gelen ezalara gösterdiği sabrına, İnsanların kendisini toplumda fesat çıkaran kimse olarak tanımlamalarına muhatap olmasına, vatandaşlarının gözü önünde yok edilmeyi göze almasına, daha sonra hicretine, kesintisiz süren vaazlarına, kendilerinden kat kat üstün olan ordularla yaptığı savaşlarda bütün olumsuzluklara karşı başarıya ulaşacağına dair beslediği inancına, yüce varlığın yardımına olan kesin imanına, zafere ulaştığında kalbinin ferah olmasına, devletin sınırını değil de düşüncesinin sınırını genişletme hırsına, sonsuz ibadet tutkusuna, Allah'a içten münâcaatına, sonuçta da ölümüne bakacak olursak; bütün bunların, O'nun batıl bir dava peşinde koşmadığını, samimi bir iman üzere bulunduğunu kanıtlayan şeyler olduğunu görürüz. Bu iman, ona bir inancı diriltme gücü veren imandır. Bu inanç; Allah'ın varlığı, birliği ve maddi olmama noktasında çift yönlü bir özellik taşımaktadır. Bunlardan biri Allah'ın ne olduğunu açıklarken, öbürü de ne olmadığını açıklamaktadır. Birincisi kılıç vasıtasıyla batıl ilahları yok eder. ikincisi söz vasıtasıyla bir düşünce doğurur.³²¹

Peygamber (s.a.v.), hicret esnasında Kendisiyle birlikte olan, canım bile paylaşmaktan geri durmayan İmam Ebu Bekir (r.a.)'den, binit olarak devesini ücretsiz kabul etmiyor; "Benim olmayan deveye binmem" diyor. V Ücretini vermek şartıyla, ancak kabul edebileceğini bildirecek kadar insani faziletin doruğunda ve de tam manasıyla hür bir kişilik...

Habbab bin Eret (r.a.) şöyle demiştir: "İslâm'ın İlk günlerinde Resûlullah, Kabe'nin gölgesinde kaftanını yastık yaparak dayandığı bir sırada kendisine, Kureyş müşriklerinin işkencelerini şikayet ettik:

- (Ya Resûlallah!) Bizim için Allah'tan zafer dileyemez misin? (Bunların zulmünden) kurtulmamız için Allah'a dua edemez misin? dedik.

Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu:

- "Sizden önceki ümmetler içinde öyle (mazlum) kişi bulunmuştur ki, müşrikler tarafından onun için yerde bir çukur kazılır, o kişi bu çukura (başı meydanda kalarak) gömülürdü. Sonra büyük bir testere getirilir, başı üstüne konulur ve başı ikiye bölünürdü de (bu işkence) o mü'mini dininden döndüremezdi. (Bir başkasının da) demir taraklarla etinin altındaki kemiği ve siniri taranırdı da bu işkence o mü'mini dininden çeviremezdi. Allah'a yemin ederim ki, Allah şu İslâm Dini'ni muhakkak surette kemale erdirecektir! Öyle bir derecede ki, bir süvari (yalnız başına) San'a'dan Hadramevt'e kadar (selâmetle) gidecek, Allah'tan başka hiçbir şeyden korkmayacak yahut koyun sahibi yolcu, koyunu üzerine kurt saldırmamasından korkmayacaktır. Fakat sizler acele ediyorsunuz!'^

Resûlullah (s.a.v.)'in, yemin ve en kuvvetli te'kid edatlarıyla haber verdiği bu kudret ve hakimiyet, ilk çeyrek asır içinde gerçekleşmiş ve müslümanlığın adalet nuru Arap Yarımadası'nın en karanlık yerlerine kadar girmiştir. Bu ise hiç şüphesiz harika ve büyük bir mucizedir. Maddi görünümü itibariyle kaftanına yaslanan, kendisinde hiçbir güç ve kudret emaresi olmayan bir insan... Ancak, bulunduğu vaadler, ve gösterdiği hedef itibariyle, çok ötelevi işaret eden bir lider... Ve Allah (c.c)'nün, kKendisini doğruladığı bir elçi... Resûlullah {s.a.v.);

"Muhammed'in nefsi yedinde olana yemin ederim ki, Kısır ve Kayser'in hazinelerini muhakkak Allah yolunda harcayacaksınız!³²²

buyuruyordu. Allah ve Resulü doğru söylemiştir. Bunların hazineleri bildirildiği gibi Allah yolunda ganimet alınıp harcanmıştır. Evet, çok öte hedeflen gösteren bir işaret...

Allah Resulü (s.a.v.)'in ortaya koyduğu hareket ve örnek kişilik, her Rahman taraftarının hedefi olmalıdır. Bu hedefe giderken, hiçbir engel onu yılmınlığa, atalete, rehavete veya sabırsızlığa itmemelidir. Ca-hiliyedeki renklerin, isimlerin değişmesi, bulunulması gereken istikametten iz sapmasına sebep olmamalıdır. İslâm

³²¹ Türkiye Tarihi, Lamartin M.Hamidullah'ın tbn-i İshak'a yazdığı önsözden s.23

³²² Bkz:Ibn-iHişamC.2s.153

davetçisinin hiçbir zaman gözardı etmemesi gereken nokta; "La ilahe illallah" mesajını, doğru, tam ve net bir şekilde insanlara götürmüş olmaktır.

Varlığın gerekçesi olan kulluk emri, başlangıç startı alması gerekirken, yeryüzünde fitne kalmaymcaya kadar cihad emri de, varılmak için gösterilen hedef olmalıdır. Bu süreçte davetçinin yapması, hatta düşünmesi gereken tek şey, emre muti bir asker gibi, emrolunduğu gibi dosdoğru olmasıdır. "La üâhe İllallah" mesajının canlı tutulması, hiçbir zaman geri plana itilerek örtülmemesi gerekir. O da İnsanlığın varoluşuyla birlikte başlayan tevhid mücadelesi tarihinde, tüm Allah erlerinin adeta kendilerini kilitlemiş oldukları noktadır. "La ilahe illallah" mesajı ile, pratikte edinilen Allah'tan başka ilahların çok iyi tanınarak bunun başkalarına tanıtılmasıdır. Zaten bu bir noktada, ümmetin tecdid³²³ vazifesi, ümmetin müceddîliği ve her peygamberde gördüğümüz kendi kavminin sapmasına yönelik o ilk ve tek "La ilahe illallah" mesajının pratikteki hedefini bulmasıdır.³²⁴

Hikmetle Davet; İslâmi İhya Hareketlerinin Sürekliliğini Esas Almak

Adem (a.s.)'m mesajının hedefi, İblis'in Allah (c.c.)'ye muhalefet edip O'nun (c.c.) emri karşısında fikir beyanı ile gururlanmasına yönelikti. Nûh (a.s.)'m mesajı (A'raf/234, A'râf/11, İsrâ/61-62, Kehf/50, Tâhâ/116,117), kavminin Allah'ın emirlerine karşı gelmeleri, Allah'ın peygamberini küçük görmeleri şeklinde yoğunlaşırken, Hûd (a.s.)'m mesajımm(A'raf/66, Hûd/53-57) ise, Hûd (a.s.)'m şahsında Allah (c.c.)'yü yalanlamaları, putlarından vazgeçmemeleri noktasında yoğunlaştığını görüyoruz. Salih (a.s.)'m mesajında (A'râf/77, Hûd/62, Şuarâ/153,154) ön plana çıkan esaslar, dişi deveyi öldürmenin şahsm-da, Rablerinin (c.c.) emrine isyan etmeleri ve kendisini ilahlarına sövmekten önce akıllı bir kimse, ümit edilen biri olarak tanıdıkları halde, şimdi büyülenmiş diye itham etmelerine karşı onları Allah ile korkutması noktasında yoğunlaşmıştır. İbrahim (a.s.)'m {Enbiya/25,55,68}, Lût (a.s.)'m (A'râf/81,82, Şuarâ/160,167), Şuayb (a.s.)'m (A'râf/88,90, Hûd/87,91), Musa ve Harun (a.s.)'m (A'raf/109, Mü'min/23-24, İsrâ/101, A'râf/131,132), Meryem oğlu İsa (a.s.)'m (Saff/6) tebliğlerinin odak noktasını da, Allah'ı tevhid etmek oluşturuyordu. Onların mesajlarının da, Allah'tan başka şeyleri ilah kabui etmelerinin reddi noktasında yoğunlaştığını görüyoruz.

Örneğin; Şuayb (a.s.)'m kavminin sapması, Allah f.c.c. 'ye rağmen malları üzerinde istedikleri gibi tasarruf etme arzusu ve sapıklığıydı. Nitekim; "...mallarımız hususunda dilediğimizi yapmayı terketmemizi sana namazın mı emrediyor?.. "(Hûd/87) diyorlardı.

İşte her peygamberin mesajı, kendisine gönderilmiş olduğu kavmin Allah'tan başka edindikleri putlarını red noktasında yoğunlaşmıştır.

Cenab-ı Hakk Resûlullah (s.a.v.)'den sonra peygamber göndermeyeceğini bildirmiştir (Ahzâb/40).

Resûlühah (s.a.v.)'in mesajı (Bakara/164,165, Tevbe/31, Yûnus/18,31, Ra'd/14, Mü'minin/84, 90, Furkan/43, Zümer/3, Cin/18), kendi kavminin sapıklığına yönelik olmuştur. İbadete iayık olanın sadece Allah olduğu bildirilmiş ve kıyamete kadar oluşabilecek iman ve islâm karşıtı inanış ve eylemler reddedilmiştir.

Resûlullah'ın ilk halifesi ile başlayan tecdîd hareketinin odak noktası da, içinde yaşadıkları toplumun sapmasına yönelik olmuştur.

Tarih içindeki bu öncü simalar (r.a.), küfrün üzerine gitmekte net ve kararlı davrandıkları gibi, küllenmiş sünnet bilincini İhya ederek bid'at ve hurafelerden ayıklanmış sırat-³²⁵ müstakimi de göstermişlerdir.

İmam Ebubekir (r.a.), zekat vermeyen mürtedlerle savaşırken, imam Ömer (r.a.) ise, iktidarın kuşatıcılığı ve dine lakayd olunmasının reddi konusunda amansız bir savaş vermişti. İmam Osman (r.a.), ulaşabildiği, yetebildiği sapma ve problemleri ortadan kaldırmaya çalışmıştır, imam Ali (r.a.) de tsiâm ümmeti içerisinde baş gösteren fitneleri, canını dişine takarak bertaraf etmeye çaba sarfetmiştir. Bir tarafta kendisine uluhiyyet atfeden kafirlerle savaşmış, diğer tarafta Kur'an ile birlikte sünnetin kuşatıcılığından uzaklaşan sapık Harici fırkalar ile amansız bir mücadeleye girişmiştir. Ömer b. Abdülaziz (r.a.), cahiliyyenin tüm pisliklerinin tekrar hortlamasına karşın tecdid de bulunmuştur. İmam İbn Teymiyye (r.a.), tasavvuf adı altında sadır olan küfre karşı mücadele etmiştir. Diğer Müctehid imamlar (Allah hepsinin yerini cennet kılsın), kendi dönemlerinde İslâm'dan sapmalara karşı mücadele etmişlerdir. Kısacası her imam, kendi içinde yaşadığı toplumun küfrüne veya İslâm düşüncesiyle birlikte oluşturulan bid'at ve hurafelere karşı sünnet bilincini uyandırıp pisi temizden ayıklamaya yani ihya hareketine girişmiştir.

Farklı bir ifadeyle hastalığa ilaç vermişlerdir. Boşa kürek çekmemişlerdir. Nitekim doğru ilaç, ancak doğru teşhisle verilebilir. Aksi takdirde deva değil dert olur. Bu ise öncelikli olarak, tebliğde Ön plana çıkarılacak boyutun doğru tesbitini zorunlu kılar.

Konumuzu, İçinde yaşadığımız topluma taşıyac- olursak; geniş çerçevede Faşizm, Komünizm ve daha farklı birçok beşeri sistemler bir bir iflas ettiler. Sonra toplumlara demokrasi, liberalizm v.s. reçeteleri sunulmaya başlandı. Bu reçeteler daha da sunulacağı benziyor. Burada önemli olan sistemlerin aldıkları isimler değildir. Reddimizin asıl ve yeter sebebi, bu sistemlerin kaynağını Alemlerin Rabbinden almamış olmasıdır. Bütün bunlara karşın gerçek felahın, İslâm'ı hayat edinmekte olduğu (Şeriat) mesajı, çok net ve kararlı, bir şekilde

³²³ Bkz: islâm'da ihya Hareketleri, Mevdudi, Pınar Yay. s.19,48,52

³²⁴ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 149-220.

³²⁵ 'El-Fıkhu'l -Ebsat.s.35 (Beş eser)

verilmelidir. Mesaj mustazı aflara, mazlumlara, kitabîlere, ateistlere ve kendilerine "müslümanım" diyenlere, yani tüm insanlara götürülmeye devam edilmelidir.

Dar çerçevede ise problem daha girift ve karmaşıktır. Problemin doğru teşhisi Allah'ın nuruyla bakmaya muhtaç bir fıkıh gerektirir. Bu fıkıh, oluşmamış problemlere ve amelî meselelere yönelik cevap bulma fıkıhı değildir. Oluşmamış problemlere fıkıhî çözümler üretmek İslâm'ın pratik oluşuyla çelişir. Bu fıkıh dinde fikihtir, imam Ebu Ha-nife (r.a.)'m tanımlaması meseleyi İzhâç açısından oldukça anlamlıdır. "Dinde fıkıh, ahkâmı fikihten daha üstündür."³²⁶

Bir an için baktığımızda, bugün, geçmişteki müctehid imamların güçlü İlmi algılayışına ve yeterliliğine sahip olunmadığını görürüz. Bunun da (Allah daha iyi bilir) sebeplerinden en önemlisi, o simaları ortaya çıkaracak potansiyel kitlenin olmayışdır. Ancak bu hal, ümmet bazında tecdid hareketinin durmasına bahane veya o önder kitlenin mesajı ileriye taşımasına engel değildir. Bugün de ihya ruhuna sadık İslâm ümmetinin toplu tecdidi, İhya hareketinin sürekliliğini sağlayacaktır. Bu tecdid, İslâm'dan sapmalara, hak ile batılın örtülmesine ve ortaya konulmuş bid'at ve hurafelere karşı yapılmalıdır. Farklı bir ifade ile tecdid hareketi, cahiliyyenin her türünü hedef almaktadır. Cahiliyyenin, artık ne denli yaygın bir hayat tarzı halini aldığını geçen bölümlerimizde inceledik.

"Burada önemle şunu vurgulamak gerekir ki, cahiliyyenin bu derece yaygınlık kazanması, bir din olarak İslâm'a hiçbir zarar verememiştir. Onun zararı kendilerinin müslüman olduğunu söyleyen insanlar üzerindedir.

İslâm en saf şekliyle, fakat hayattan çekilmiş bir vaziyette durmakta... Yapılması gereken şey, İslâm'ı tekrar hayatın içine getirmek, her şeyde onu hakim kılmaktır. Şu açıktır ki, kafirler ne kadar çalışırlarsa çalışsınlar İslâm'a hiçbir zarar veremezler. Bu dinin sahibi Al-lah(c.c.)'dür. İslâm'ın bu özelliğinden dolayıdır ki, cahiliyyenin iyice yaygınlaştığı bir ortamda İslâm'ın hakikatini gören şahıslar hiç eksik olmamıştır."³²⁶

Tecdid hareketinin kuşkusuz iki önemli boyutu vardır: Birincisi, problemin teşhisi, ikincisi, doğru teşhis edilen problemin doğru bir şekilde ortadan kaldırılmasıdır. Bu çoğu kez iç içe işleyebilir. Ancak yine de problemin teşhisi her zaman öncelik arzeder. Doğru bir teşhis, problemin ortadan kaldırılmasında ön şarttır. Sıralamada öncelik taşır. Başarı için doğru teşhis, doğru tedavi ile desteklenmelidir. Bu söylediklerimiz basit ve bilinen bir metod gibi gözükebilir. Ancak gerçekte bu ne basit bir tanımlama ne de sanıldığı kadar kolaydır. Bu süreç, başarı ile eşdeğerdir.

Yukarıda değindiğimiz ihya hareketlerinin önderlerine baktığımızda, gerçekte onları "imamlar" kılan da zaten doğru teşhis ile, Allah'ın dilediği kadar tedavide isabet etmiş olmalarıdır. Konulan teşhis ve uygulanan tedavi çoğu kez dışardakilere anlamsız, gereksiz hatta yanlış gelebilir. Ancak zaman içinde yerli yerine oturan hâdiselerle olay netliğe kavuşur ve semeresini de verir.

Konunun anlaşılmasına katkıda bulunacak birkaç örnek verelim. Örneklerimiz İle tecdidin, içinde yaşadığı dönemde var olan problemlere yönelik yoğunlaşması gerektiğini göreceğiz.

' Öncelikli olarak meseleyi tevhid mücadele tarihinin başlangıcına götürmek zorundayız. Yukarıda kısaca değindiğimiz gibi bütün peygamberlerin davetleri, kendi kavimlerinin üzerinde bulundukları yanlışlara ve haktan sapmalarına yönelik olmuştur, ilgili âyetlere baktığımız zaman, "Allah'tan başka ilah edinmeyin!" denildiğinde, kavimlerinin Allah'a ait yetkileri ve sıfatları yaratılmışlara vermeleri reddediliyor, kulluğun, itaatın sadece -inkar etmedikleri- Allah'a has kılınması isteniyordu.-1 Bilindiği gibi son Peygamber Muhammed (s.a.v.) de kendi kavmini Allah'ı tevhid etmeye çağırırken yine Allah'tan başka edindikleri ilahları reddediyor ve onlardan ibadeti bütünüyle Allah'a has kılınmasını istiyordu.³²⁷

Hicretin dokuzuncu yılı artık insanların bölük bölük gelerek İslâm oldukları yıldır. Bu insanlar, İslâm'ın ilk yıllarındaki gibi fert düzeyinde gelip iman etmekten öte, toplu olarak İslâm hakimiyetine girerek müslüman olan ve müslüman olmanın haklarını kazanan insanlardır.³²⁸

İşte o dönemde, Benî Esed kabilesinden bir cemaat gelerek, peygamber (s.a.v.)'e şöyle derler; "Biz kılıçsız müslüman olduk. Cenkle olmadık, bize namaz, zekat ve sadaka olmasın."³²⁹ Cenab-ı Hakk (c.c.) onların bu hezeyanını şu âyet-i kerime ile tıkar ve böyle bir şeyin tasavvurunu bile reddeder:

"Onlar İslâm'a girdikleri için seni minnet altına sokuyorlar. De ki: "Müslümanhğımız benim başıma kakmayın! Eğer doğru kim-selerseniz bilirsiniz ki, sizi imana erdirdiği için asıl Allah size lü-tufta bulunmuştur!"(Hucmât/17)

Burada, dinin emirlerinin bir kısmından da olsa feragat etmek isteğinin, gerçekte dini kabul etmemek anlamına geldiği uyarısı vardır. Böylece taviz peşinde koşan, elastiki bir din arayışı içinde olanların reddi söz konusudur.

Yine aynı yıl Taif liler; "Bu iş bize ne kadar devam edecek, çevremizdeki Arapların cümlesi müslüman oldular. Bizim arada muhalefet 'etmek elimizden gelmez. Hz. Muhammed'le barış edip İman edelim" derler. Ancak bu arada bir de şartları vardır. Lât putunu yıktırmamak.³³⁰ Ve namazdan muaf olmak. Ancak Peygamber (s.a.v.)'in "Namazın olmadığı dinde hayır olmaz, "buyurarak onları reddetmesi üzerine, bu kez putun yıkılmasını üç sene

³²⁶ İslâm'da İhya Hareketleri, Mevduci, Pınar Yay. s.48

³²⁷ Kitabın "Müşriklerde Allah İnancı" ve "Put Tapıcılık" Böl. bak.

³²⁸ Konuyla ilgili geniş bilgi için Mevduci'nin: "Kur'an'a Göre Dört Terim" eseri bak.

³²⁹ Tarih-i Taberi C.2s.490

³³⁰ Bilinen meşhur Lât putu Taif bölgesindeydi. Diğer adı Tagiye idi.

ertelemesini teklif ederler. Kabul edilmeyince, iki sene ertelemesini isterler. Resûlullah'm tavizsiz reddi üzerine bir sene ve daha sonra hiç olmazsa bir ay kalmasını, yı-kilmamasını talep ederler. Fakat tüm bu şartlı teslimiyetlerinin iman olmadığı hatırlatılarak reddedilir. "Sözümüzü kabul et, bize buyur varalım putlarımızı elimizle kiralım!" demelerine rağmen, Peygamber (s.a.v.); "Ben adam göndereyim varıp kırsın!" buyurur. Ve hemen adam gönderir. O putu kırdırır.³³¹

Olayı doğru ftkhetmek zorundayız. Yüzeysel bakıldığında Taif liler müslüman olmayı kabul ettikten sonra, Lât'm yıkılıp yıkılmaması çok da bir anlam ifade etmez. Veya ha kendileri yıkılmış, ha başkası... Ancak olay o değildir. O insanları öyle söyleten, putlarına karşı sevgileri ve ona olan bağlılıklarıdır. Putu kendi yıkmak istemeleri veya kendi elleriyle yıkmayı kabul etmemeleri bile, taviz ve elastiki bir din anlayışı oluşturma çabasıdır. Bu hal ise, putlarına karşı içlerindeki hasret veya dine rağmen hikmet avcılığıdır. Mesele, putun yıkılıp yıkılmamaSi veya kimin tarafından yıkıldığı meselesi değildir. Mesele; onların putlarına karşı içlerinden atamadıkları hasret ve dinde gedik açma gayretlerinin reddi meselesidir.

Aynı şekilde iman etmek üzere Peygamber'e Cu'fi heyeti gelir. Kendilerinin yürek eti yemediklerini, bunu haram saydıklarını ve kendilerine müdahale edilmemesini, bundan sonra da yürek yememek üzere iman edebileceklerini söylerler. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.), yürek yemelerini emretmiştir. Verdiği emir üzerine, kesilen hayvanın yüreği kızartılarak önce reislerinin önüne konulmuştur. Sonrada peygamber (s.a.v.), iman etmiş olmalarının yürek yemeğe bağlı olduğunu buyurmuştur.³³²

Böylece dinde isteyenin istediği gibi kural vaz etme yetkisinin olamayacağını, helal ve haram koymanın insanî insiyatife dayalı olmadığını bildirmiş oluyor. Mutlak manada Allah (c.c.)'ye teslimiyet, O'n-dan ve hükümlerinden muhalefet etmeksizin hoşnut olmayı gerektirir. Bu hoşnutluğu pratik yaşantı ile de teyid etmek, iman etmenin tabii sonucudur. Zaten normal şartlarda, yürek eti yiyip yememek kişiyi ne müslüman ne de kafir yapar. Ancak buradaki tavır, taviz ile dinde hüküm koymaya kalkmaktır, içerik itibariyle Ebu Cehil'in pazarhğmdaki beklentisinin aynısıdır. Helal ve haram hükmü koymaya kalkışmaktır.

Benî Mustalık kabilesinin, İslâm'ı kabul ettikleri halde zekat vermeyi reddettikleri yönünde haberi Peygamber (s.a.v.)'e ulaşınca, Resûlullah hemen harekete geçer ve üzerlerine ordu göndermeye niyetlenir. Ancak daha sonra haberin asılsız olduğu öğrenilir. Ve konuyla ilgili âyet-i kerime vahyolunur? Böylece, "Fasığın biri size bir haber getirirse, onun doğruluğunu araştırın..." (Hucurât/6)yönünde uyarılır. Bu hâdisede de görüleceği üzere; Peygamber (s.a.v.)'in savaşmak istemesi, Benî Mustalık kabilesinin zekat vermeyi reddettiği yönünde haber alındıgındandı. Allah (c.c.)'nün uyarısının sebebi ise, bir konuda haber alındığında, araştırma yapmadan harekete geçilmemesini bildirmek içindi.³³³

İmam Ebu Bekir (r.a.)'m zekat vermek istemeyen mürtediere karşı açtığı savaşı da zikredebiliriz.

Bu vakıa hakikaten islâm'ın tarihinde bir çok hükme çarpıcı bir şekilde kaynaklık etmektedir. -

Ebu Bekir Sıddık (r.a.), içinde bulunduğu dönemde küfür ve düşmanlıkları açık olanlardan Önce, mürtedlere karşı savaş açmıştır.³³⁴ "La ilahe illallah" diyerek, kendilerinin müslüman olduklarını söyleyen o insanları, mürted kılan sebep; zekat vermemeleriydi. Bu konuda imam İbn Teymiyye (r.a.); "Bu insanlara zekat vermeye inanmadıkları için mi vermedikleri, yoksa inandıkları halde mi vermek istemedikleri dahi sorulmamıştır," diyor.³³⁵

Netice, bilinen vakıa da İmam Ömer (r.a.)'m tereddüdüne rağmen daha sonra Ebu Bekir Sıddık (r.a.)'m doğru içtihadına uyar.

Ömer, Ebu Bekir (r.a.)'a;

"Sen bu insanlara nasıl savaş açarsın? Halbuki Resûlullah (s.a.v.); "Ben insanlarla "La ilahe illallah..." deyinceye kadar onlarla harb yapmakla emrolundum. Kim bu sözü söylerse, artık o kimse islâm kanununun hakkı karsthğt olmak müstesna, benden malım ve canım korumuş olur. (Gizli günahlarının) hesabı ise Allah'a aiddir."buyurmuştur." dedi.

Ebu Bekir de Ömer'e karşı;

"Allah'a yemin ederim ki, ben namaz ile zekat vermek arasını ayıran kimselerle muhakkak harb ederim! Çünkü zekat, mali bir hakk-tır. Allah'a yemin ederim ki, bunlar Allah'ın Resulü'ne vergeldikleri bir dişi oğlağı (yani umumi olarak zekatı) benden men! ederlerse, bu zekatı menetmek suçundan dolayı onlarla muhakkak harb ederim!" dedi.

Bunun üzerine Ömer:

"Vallahi bu mürtedlerle harb edilmesi hakkında hüküm, Allah'ın Ebu Bekr'in göğsünü, gönlünü açıp genişletmiş olmasındandır. Ben bu sayede onlarla harb etmenin hakk olduğunu öğrendim." dedi.³³⁶

"Sahabeler ve bunları zekat vermemeleri hususunda kendi hallerine bırakması, iman tamamen kalplerine yerleşinceye kadar onları islâm'a ısmdırıcı bir davranış içine girmesi için Ebu Bekir ile konuşup bazı teklifler de

³³¹ Tarih-i Taberi C.2 s.492 El-Bidaye ve'n-Nihaye.Ibn Kesir.C:5 s.110; 1b-nü'l-Esir (El-Kamil Fi't-Tarih Tere.) C:2 s.262

³³² El-Bidaye ve'n-Nihaye C:5 s.211

³³³ Bkz:Ibn Kesir C:13 s.7402; Tefhimu'l-Kur'an. C: 5 s.406

³³⁴ El-Bidaye ve'n- Nihaye /İbn Kesir Çev: Mehmet Keskin. Çağrı yay.C:6 s.442-462; İrtıdat ve Mürtedin Hükümü.110

³³⁵ İrtıdat ve Mürtedin Hükümü, A.Heytemi, s.89

³³⁶ Buhari.Zekat Kit. C:3 s.1326;Nesei, 2436, El- Bidaye ve'n- Nihaye C:6 s.443

bulundular. Böyle yapıldığı takdirde bunların daha sonra zekat vereceklerini ifade ettiler. Ama Hz. Ebu Bekir Sıddık, bu teklifleri kabul etmedi ve böyle davranış içine girmeyi de yeğlemedi."³³⁷ Mürted hükmü ile onlara savaş açıldı.

Bu savaşın akabinde zafer kazanılınca imam Ebu Bekir (r.a.) mürtedleri, "...Sürgün (zelil) edici bir savaş, ya da rezil rüsvay olarak bağışlanmak şıkları karşısında bıraktı." Onlar da dediler ki;

- Ey Resûlullah'ın halifesi, uzaklaştırıp sürgün edici savaşı anladık, ama rezil rüsvay olarak bağışlanmak ne demek? Bunu anlayamadık.

Ebu Bekir Sıddık, onlara şu cevabı verdi; "...Ölülerimizin cennette olacağına, ölülerinizin de cehennemde olacağına şahadet edeceksiniz...."³³⁸

Olayın detayına girmeye gerek yoktur. Bu kadarı konumuza katkısı açısından yeterlidir. Yumuşak mizaçlı, sabırlı bir kişiliğe sahip olmasına rağmen, imam Ebu Bekir (r.a.)'m, dinin doğru anlaşılması, islâm'ın selameti söz konusu olunca, mesajında netlik, tavrında kararlılık ve isabet üzere olduğunu görüyoruz.

Ebu Bekir (r.a.)'m isabeti ve tavrı, günümüz İhya hareketleri açısından oldukça önemli inceliklere sahiptir; Tevhîd mücadelesinde, İslâmî hareketi yüklenen insanlara net bir bakış açısı veriyor ve yollarını aydınlatıyor.

imam Ömer (r.a.)'m Hudeybiye ağacını kestirmesine kaynaklık eden tevhidi duyarlılığın özünü, gerçekte Resûlullah (s.a.v.)'in tavrında görüyoruz. Bu ise, Resûlullah (s.a.v.)'in Huneyn'e çıktığında, Ley-si (r.a.)'m rivayet ettiği hadisteki olaya müdahalesidir. Kureyş kafirlerinin silahlarını üzerine asıp yanında kurbanlar kesip, itikaf yaptıkları ağaç gibi peygamberin de kendilerine böyle bir ağacı, Zat-i Envat kılmasını³³⁹ istemeleri üzerine Allah Resulü:

- Allahu Ekber! Muhammed'in nefsi elinde olana kasem ederim ki siz Musa'nın kavminin Musa'ya şu dediği gibi dediniz: "Ey Musa! Onların tanrıları olduğu gibi, sen de bizim için bir tanrı yap!" dedi/-er."(A'râf/138)

Günümüze yönelik baktığımız zaman; çevremizde, kendisinden bereket umulan, şifa beklenen, çocuk veya erkek çocuk istenilen, evlendiren, ev veya mal veren, yitik bulup sıkıntıları gideren ne kadar da çok Zat-ı Envat'lar var... Müntesiplerî de, yöneliş, kurban, adak ve iti-kaflanna rağmen, zanlarınca müslümanlar(!) olarak kalabiliyorlar..!

İmam Ömer (r.a.)'m, tecdid hareketine katkısı olan bir çok İctihadına şahid oluyoruz. Bunların en önemlilerinden birisi kanaatimizce Hudeybiye ağacını kestirmiş olmasıdır. "Araplar, Necran'daki kutlu hurma ağacına taparlar ve ona yıldan yıla olan bir bayramda süslü elbiseler asarlardı. Hudeybiye ağacı (Fetih/18), bereket istemek üzere hacılar tarafından ziyaret edilirdi. Sonra bu ağaç halife Ömer (r.a.) tarafından kestirildi. Çünkü o, bu ağaca da ilerde Lât ve Uzza'ya olduğu gibi tapılmasından korkuyordu."³⁴⁰

"İmam Ömer (r.a.), insanların bu ağaca gittiklerini görmüş ve sebebini sorduğunda şöyle denilmişti: "Resûlullah (s.a.v.) orada namaz kıldı. Onun için namaz kılıyorlar." Bunun üzerine imam Ömer (r.a.); "Sizden öncekilerin helakinin sebebi, nebilerinin izlerini takip edip biat edilen yerleri ibadet yerleri kılmalarıdır. Sizden kim bu mescidler-den geçerse namazı kılsın, oraya Özellikle gitmesin!"³⁴¹

İmam Ali (r.a.)'m, kendisine uluhiyyet atfedip ilahlaştırılanları yakmış olması da oldukça önemlidir.³⁴² Görünürde taraftarları olmalarına rağmen hiçbir gevşetme ve mesajı bulanıklaştırmaya sebep olabilecek harekette bulunmamıştır. Sürekli tevhidi esas almış olup Allah (c.c.)'nün hoşnutluğunu hedeflemiştir.

İmam İbn Teymiyye (r.a.)'a İslâm temellerine bağlı olduklarını ve şahadeti kabul ettiklerini iddia eden Tatarlar'a savaş açmanın hükmü sorulduğunda şöyle dedi: "İslâm'ı tatbik etmek istemeyen herhangi bir taife ile, İslâm'ın birtakım gereklerini yerine getirseler, kelime-i tevhidi kabul etseler bile, İslâm'm şeriatlarını tümüyle uygulamaya kadar savaşmak gerekir."³⁴³

Aynı şekilde Nebi (s.a.v.)'den Haricilerin öldürülmesi hakkında birçok yoldan hadis sabit olmuştur. Resûlullah (s.a.v.), onların insanların en şerlisi olduğunu haber verdiğinde şöyle vasıflandırıyordu:

"Onlar Kur'an okuyacaklar, fakat Kur'an onların boğazlarından

öteye geçmeyecek..."

"...Siz onların namazlarına baktığınızda namazlarınızı çok az göreceksiniz. Oruç tuttuklarına baktığınızda oruçlarınızı daha az göreceksiniz."³⁴⁴

Haricilerin İslâm'ı kabul ettiklerini söylemeleri ve İslâm'ın gerektirdiği birtakım farzları yapmış olmaları, onlara savaş açılmasına engel değildir.

Dikkat edilecek olursa, Hariciler, namaz kılıyor, oruç tutuyor ve Kur'an okuyorlardı. Ancak kıldıkları namaz, tuttıkları oruç, okudukları Kur'an onlara fayda vermiyor, çünkü okudukları Kur'an, boğazlarından öteye geçmiyordu. Yani Şeriata ittiba etmiyorlar, dinin emir ve yasaklarını kendisinden öğrendiğimiz Kur'an'ı, papağan gibi okuyorlar, hayatlarını O'na göre tanzim ederek düzenlemiyorlardı. Kur'an'ın mübellîğinin emir ve

³³⁷ 'El-Bidaye ve'n-Nihaye C:6 s.442

³³⁸ Eİ-Bidaye ve'n- Nihaye C:6 s.456, İrtidat ve Mürtedin Hükümü, s.110

³³⁹ İbn Hişam, C.4 s.1 15; Mürtedin Hükümü, s.78

³⁴⁰ Kitabî'l-Esnam'a eklenen Notlar'dan 179

³⁴¹ Mürtedin Hükümü, s.92

³⁴² Buhari. C:6 s.2812;Tarih Boyunca Alevilik. Tarık M. Sözenil. s.13,17

³⁴³ Mürtedin Hükümü, s.86

³⁴⁴ Buhari. 13/6123, 15/6797, 16/7299...

yasaklarını, pratik sünnetini göz ardı ediyorlardı. Sünnetin, müslümanın pratik hayatındaki kuşatıcılığını gözetmeden İndi görüşleriyle davranıyorlardı.

Haricilerin bu tarz sapıklığı ve Resûlullah (s.a.v.)'in hadisleri bütün çıplaklığıyla karşımızda dururken, en az bir o kadar acı veren bir başka sapıklık da, Haricilerle ilgili rivayetleri delilmiş gibi göstererek, "Zamanımızdaki Kur'an'ı tatbik etmeyen siyasal güçlerin, İslâm mîlle-tindenmiş gibi gösterilmeye" çalışılmasıdır... "Evet hakim güçlere dalkavukluk, yaltaklık ve uşaklıktan ötürü (ilgili) rivayetleri çarpıtıp manalarını da batılın doğrultusunda yorumlayarak, Allah'ın indirdikleri dışında bir şeyle hükmetmenin mümkün olabileceğini iddia edenin hükmü kafirdir, mürteddir. Tevbeye davet edilmesi gerekir. Tevbe etmezse, küfründe veya irtidadmda ısrar eden kişinin hükmünü alır."³⁴⁵

Bel'am kimliği ve Dirar niteliği ile karşımızda duranlar da aynı Harici sapıklar gibi tehlikeli, hatta nifak ve küfürlerinden ötürü İslâm için daha şedid düşmanlardır. >

Dikkat edilecek olursa, o İnsanları "Hariciler" yapan sebep, Müslümanları "tekfir" etme zulmünü İşlemeleri, meşru hilafete dil uzatmaları, Resûlullah'm halifelerine kafir demiş olmaları, inananları günahlarından Ötürü kafirler olarak itham etmiş olmalarıydı.

Günümüzde Şeytanizme ve tabilerine meşruiyet tanımak İsteyenler de, "Kimseye kafir-müşrik diyemeyiz, bir mü'mîne kafir denilirse kafir olunur" diye, tıpkı, Haricilerde olduğu gibi, bunlar da hak sözü batıla alet ederek, ağızlarına doladılar. Bunu söylemekle taguti yönetimleri meşru hilafetler gibi tanımlayıp küfre razı oldular.

Dostlarını, savunucularını, sadık mütlerini de ihlash müslümanlar olarak göstermeye çalıştılar. İnsanların, şirk akidelerine rağmen müslüman kalabileceklerini söyleyerek Allah'a iftiradan kaçınmadılar.

Hariciler, yanlış bir tevil İle, sünnetin kuşatıcılığından uzak tanımlamalara giderek iman edenlere "tekfir zulmünü" işlediler. Hilafete karşı asi oldular. Günümüzde kafirleri mü'minler olarak göstermeye çalışanlar ve reddetmekle, emrolunan tagutu meşru göstererek dokunulmaz kılanlar, hakkı batıl ile örtterek dinin doğru anlaşılmasına engel oldular. Allah'ın emir ve yasaklarını hiçe sayarak kanun koymaya kalkışanları veya bunlara yardım ve itaat (ibadet) ederek Rableştiren müşrikleri, müslümanlar olarak göstermeye çalıştılar. Allah (c.c); "...Kim tagutu reddedip Allah'a inanırsa, kopmayan sağlam kulpa yapışmıştır. "(Bakara/256)

buyurduğu halde, şirkleri Kur'an ve Sünnete göre sabit olanlara müşrik dememe zulmünü işlediler.

Tebliğde ön plana çıkarılması gerekli unsurlar ile ilgili konumuzu, Mevdudi'ye sorulan bir soruya karşılık onun verdiği cevap ile tamamlayalım:

"Soru: Müslümanlar Hindistan'da İnek kurban etmeyi durdurur-larsa eğer, İslâm'a göre bundan kıyamet kopmaz. Özellikle bu işte faydanın az, zararının fazla olduğu göz Önüne alınırsa!... Üstelik komşu bir milletle birliğin söz konusu olduğu böyle bir ortamda neden aşağıdan alınmasın ki?...

Cevap: Bana göre müslümanların Hindistan'da Hinduları razı etmek için inek kurban etmeyi durdurmalarıyla, her ne kadar Kur'an-ı Kerim'de zikri geçen tüm dünyayı kapsayan kıyamet kopmasa da Hindistan bazında İslâm üzerine gerçek kıyamet mutlaka kopacaktır... Size göre bu meselede asıl Önemli olan nokta iki millet arasındaki ihtilaf ve çekişmelerin ne şekilde ortadan kaldırılacağıdır. Ama İslâm'a göre asıl önemli olan husus, tevhid akidesini seçmiş bulunanların, şirkin muhtemel her tehlikesinden kurtarılması meselesidir.

İneğin tanrı olmadığı, mabutlardan sayılmadığı ve kutsallığına İncanın var olmadığı bir ülkede ineği kurban etmek, caiz bir işten başka bir şey olmayıp, edilmesinde herhangi bir sakınca yoktur. Ama ineğin mabud ve kutsal bir mevkiye sahip olduğu bir yerde Beni İsrail'e buzağıyı kesme emri verildiği gibi, ineğin kurban edilmesi hükmü vardır. Eğer böyle bir ülkede müslümanlar belli bir müddet için maslahat icabı inek kurban etmeyi bırakırlar ve İnek eti de yemezlerse o zaman daha da ileri giderek Hindu milletinin inekperest inançlarından etkilenirler ve ineği kutsallaştırırlar. Dolayısıyla inekperestlerle birlikte yasaya yasaya "Buzağı sevgisinin kalplerine sindiği" (Bakara/93) Mısır'daki İsrail oğulları'nın düştükleri duruma düşmeleri tehlikesi doğar.

Yine bu çerçevede İslâm'ı kabul eden Hindular İslâm'ın diğer inanç esaslarını kabul etseler de ineğin kutsallaştırılması içlerinde aynı şekilde var olmaya devam edecektir. Bu yüzden ben Hindistan'da inek kurban etmeyi vacip olarak görüyor ve bununla birlikte yeni müslüman olan herhangi bir Hindunun müslümanlığını en azından bir kere de olsa inek eti yemedikçe muteber saymıyorum. Buna Resûlullah (s.a.v.)'in şu hadisi delalet etmektedir:

"Elzim kıldığımız gibi namaz kılan, bizim yöneldiğimiz kibleye yönelen ve bizim kestiklerimizi yiyen bizdendir."

Bu "bizim kestiklerimizi yiyen " ibaresi başka bir deyişle şu manaya gelmektedir; herhangi bir şahsın müslümanlara katılabilmesi için cahiliyye döneminde bağh-olduğu vehimleri, sınırlamaları ve bağımlılıkları parçalayıp bir kenara atması gerekir.³⁴⁶

Konumuzu kapamadan, Resûlullah (s.a.v.)'in davetçi kişiliğine, peygamber kişiliği içerisinde bir daha bakacak olursak;

Abdumuttalib'in Zemzem kuyusunu kazısı, Mekke'de olsun, civar Arabistan coğrafyasında olsun konuşulan konu haline geliyor.³⁴⁷ Daha sonra Peygamber (s.a.v.)'in babası Abdullah'ın kurban edilmekten kurtulması ve

³⁴⁵ (Taberi Tefsiri C.I s.348 Dipnot:2'den.) Hakimiyet Allah'ındır, Ziyaed-din el-Kudsi, s.75

³⁴⁶ Tercümanü'l-Kur'an'dan Fetvalar, Mevdudî C.I s.216

³⁴⁷ tbn-iishaks.73 aa

evlenmesi yine o günün Arabistan'ının aylarca gündeminden düşmüyor.³⁴⁸ Akabinde ResûlüUah (s.a.v.)'in babasının, annesinin vefatı ve kendisinin:

"...Ben bundan önce bir Ömür boyu içinizde durmuştum. Hala akıl erdiremiyor mw5wnw2?"Yûnus/16)

buyurarak hayatında saklanılacak, örtülecek hiçbir yönün ve dönemin olmadığını bildirmesi, dedesinin ve amcasının vefatları, sonraki yıllarda Hatice (r.a.) annemizin vefatı, erkek çocuklarının hayatta kalmaması, erkek kardeşlerinin olmaması, v.s. durumlar onun mesajının tam bir hürriyet üzere insanlara ulaşmasını sağlıyor. Buna söküğünü diken, kirlisini yıkayan, en tehlikeli ve ihtiyaç anında bile İmam Ebu-bekir (r.a.)'den ücretsiz binit kabul etmeyen,³⁴⁹ en zor anlarında bile arkadaşlarına çok ileri hedefleri gösteren³⁵⁰ bir kişilik eklenince, gerçekten Peygamber! ve hareketini âdeti yeniden anlamaya ne denli muhtaç olduğumuzu düşünüyoruz, ilahi takdir ile tahakkuk eden olaylara, İradi doğru mukabeleler eklenince, ancak Peygamberi (s.a.v.) bir kişilik ortaya çıkıyor. Onu Örnek almak isteyenlere de pratik yaşayan bir Kur'an. Zaten müşrikler O'nu gerçekten kendi çocuklarını tanıdıkları gibi tanıyorlardı. Onun için reddettikleri gerçek te Muhammed değildi. Muhammed'in Rabbi olan Aliah (c.c.) idi.

Kur'an ve Sünnet, inananların uymakla yükümlü oldukları iki esas kaynaktır. Bu iki kaynak; her türlü fitneye karşı koymak için kopmak bilmez kuldur. Doğru yol rehberi ve insanların felahı için yol göstericidir. İslâm'ın ana kaynaklarında fitnelerin sebepleri bildirildiği gibi, bunları tekrar nüks etmemek üzere ortadan kaldırmanın çareleri de biidirilm iştir.

"Resûlullah (s.a.v.)'den sonra çeşitli fitnelerin başgösterdiği bilinmektedir. Bu dönemlerde bu fitnelere karşı duran gerçek iman sahipleri bu etkili silahlarla kuşanarak, o anda söz konusu olan bu fitneyi ortadan kaldırmaya çalışmışlardır. Hiçbirisi o an için tehlike arz etmeyen ve güncel olmayan bir fitneyi gündeme getirip de bu dinin pratik-lik gerçeğinden uzaklaşmamalardır."³⁵¹

Amelî neticesi olmayan herhangi bir meseleye dalmak ve güncel olmayan bir fitneyi gündeme getirip, tebliği o yönde yoğunlaştırmak, bütün bunlar, şer'an hüsnü kabul görmeyen konulardır. Pratik neticesi olmayan konularla ilgili soru sorulmasının yasaklanması veya fayda verdiği boyutuna cevap ile yetinmesi de bundandır.

"Bu tür lüzumsuz uğraşlar, mükellefi yükümlü tutulduğu konularla uğraşmaktan alıko. Hem bu tür uğraşlar üzerine ne dünyada ne de ahirette bir fayda terettüp etmez. Her şey üzerinde düşünmek ve onunla ilgili bilgiyi elde etmek çabası, felsefecilerin tutumudur ki, müslümanlar onlardan tebrle (uzak) olduklarını söylerler. Sahabe ve Tabiinden oluşan selef-i salihin, pratik bir faydası bulunmayan bu gibi konulara dalmamışlardır. Oysa ki onlar, talep edilen ilmin manasının ne olduğunu en iyi bilen kimselerdi... Netice olarak diyoruz ki, pratik bir netice doğurmayan bir şey şeriatçe matlup değildir."³⁵²

"Rivayete göre Hz. Peygamber (s.a.v.)'in ashâbı sıkılmışlar ve: -Ya Resûlallah! Bize (bir şeyler) anlat! diye talepte bulunmuşlardı. Bunun üzerine:

"Allah, âyetleri birbirine benzeyen ve yer yer tekrar eden Kitab'ı sözlerin en güzeli olarak İndirmiştir."(Zümer/23)

âyeti nâzii olmuştur. Bu âyet, taleplerinin reddi ve Allah'a kulluk konusunda faydalı olacak hususlar hariç, başka bir konuda talepte bulunmanın uygun olmadığı hususunda "nass" gibidir. Sonra birara yine usanma durumu olmuş ve;

-Ya Resûlallah! Bize hadislerin üzerinde, Kur'an'ın altında bir şeyler anlat! demişler. Bunun üzerine de Yûsuf Sûresi İnmiştir...Yine Hz. Ömer'in Kur'an hakkında insanlara, üzerinde herhangi bir amelî netice terettüb etmeyecek sorular soran Dabî'i tartakladığı üzerinde düşünmek gerekir. İbnü'l-Kev, Hz. Ali'ye. "Savurup kaldıranlara and olsun!"(Zâriyât/I) âyetini sorar. Hz. Ali ona:

-Yazık sana! Öğrenmek için sor, sıkıntı vermek için (taannut) sorma! demiş ve sonra cevap vermiştir... İmam Malik b. Enes, pratik bir değeri olmayan konulardan söz etmekten hoşlanmazdı ve bunun mekruhluğunu kendinden önce geçen din büyüklerinden naklelerdi.³⁵³

Pratik netice; kulun kendi kulluğu açısından, "içinde bulunduğu an"ın vacibini yakalamasıdır. Bu ise fitnenin kaldırılıp, Allah (c.c.)'nün dininin ikamesi sürecindeki edinilen her yol azığıdır.

İmam Ali (r.a.) kendisinin ilahlaştırılması fitnesini³⁵⁴ gözardı ederek, Ebu Bekir (r.a.) dönemindeki zekatı vermeyenlerin fitnesini³⁵⁵ gündeme getirmemiştir. Veya Ahmed b. Hanbel (r.a.) kendi döneminde; "Kur'an mahluk mu değil mi?" diye ortaya çıkartılan fitneyi³⁵⁶ gözardı ederek dört halife dönemlerinde ortaya çıkmış olan farklı olaylarla vakit geçirmemiştir. Tüm enerjisini o an tehlike arz eden fitnenin ortadan kaldırılmasına yöneltmiştir.

³⁴⁸ İbn-i İshak, s.93

³⁴⁹ Bkz: İbn-i Hişam C.2 s.153

³⁵⁰ Buhari/ Kitabul- Menakib.C:7 s.3383,7.3390, Kit. Humus.C:6 s.2904

³⁵¹ Hakimiyyet Allah'ındır.s.7

³⁵² el-Muvâfakât C.I s.38,41,42,44,47,51..

³⁵³ El-Muvâfakât,C:I s:41

³⁵⁴ Tarİh Boyunca Aleviİlk-Tarık Mümtaz Sözcengil.s.13,17; Hakimiyyet Allah'ındır s.9

³⁵⁵ Buhari. Zekat Kit. C:3 s.1326; Nesei, 2436; El- Bidaye ve'n- Nihaye C:6 s. 442,443

³⁵⁶ Tevhid ve Değişim. Celaleddin Vatandaş, Pınar Yay. s.160,180

Peygamberlerin tevhid mücadelesinde yani davet tarihinde bu duyarlı tavrı ve pratik bakış mantığını görürüz.³⁵⁷ Tüm müceddidlerin ihya hareketlerinde de bu böyledir.³⁵⁸

Günümüz müslümanlarının üzerinde yoğunlaşarak tebliğ edeceği ve gündeme getireceği mesele nedir?

Zamanımızın en önemli fitnesi; teşrîde, (yasama ve hüküm koyma) Allah'tan başkalarının hak iddia etmeleri ve kanun koymaya kalkışmalarıdır. Bu ise gerçekte Rablik iddiasında bulunmaktır.

Bu fitnenin neyi içerdiğini doğru anlamak zorundayız. Fitnenin ortadan kaldırılmasını salt sembollerin izalesinden ibaret kabul edersek, akıntıya kürek çekmiş oluruz. Çünkü Firavunları ayakta tutan köleleridir. Fitne dediğimiz şer'i sistemin âmillerini, doğru teşhis edip onları ortadan kaldırmak mecburiyetindeyiz. Farklı bir ifadeyle değişkene "fitne" özelliğini kazandıran sebeplerin doğru teşhisi ve doğru bir tedavi ile ortadan kaldırılması gereklidir.

Küfre karşı verilen bu savaşta, şu nokta gözardı edilmemelidir: Allah'ın arzının hemen her yerinde olduğu gibi, üzerinde yaşadığımız coğrafyada da îslâmî düşünceye yöneliş hızlanmış, şeklen de olsa artık îslâmî söylem ve motifler ağırlık kazanmıştır. BİR zamanlar söylenilen, "Biz Kur'an'ı anlayamayız" v.s. sözlerinin yerini, şimdilerde, "Kur'an ve Sünnet ölçüdür" ifadeleri almıştır. Geline bu aşama, belli tabuların yıkılması açısından olumlu bir noktadır. Ancak şimdi de;

Bir tarafta küfrün reddi diğer tarafta şeytanizmle uzlaşma, küfür ile örtüşme, tağutlara meşruiyet kazandıracak³⁵⁹ gaffet ve ipe sapa gelmez zoraki din dışı tevellere kalkışma tutarsızlıkları yaşanmaktadır. Yani Allah (c.c.)'ye layık olduğu şekilde ibadetin, şeytanizmi reddetmenin neyi gerektirdiği gerçek boyutu ile kavranamamıştır.

Tevhid gerçeğinin doğru anlaşılması için davet, cahil halkla birlikte, kendilerini İslâm'a nisbet ettikleri halde, İslâm'ı ideoloji gibi savunan ve öyle de yaşayan insanlara götürülmelidir. Bu merhale, îslâm düşüncesinin, yürütmeye taşırılmasında aşılması gereken belki en zorlu merhalelerden biridir.

Meselenin girift ve sıkıntılı oluşu şu noktada başlıyor: Kendilerini İslâm'a adadıkları söyleyen insanlar, fert planında olsun fırkalar planında olsun, "Kur'an ve Sünnet'in uyulması gerekli Ölçü olduğu" konusunda hemfikir olduklarını söylüyorlar. Böylesi bir iddia ve savunma yapmaktadırlar. Bu iki açıdan değerlendirilebilir:

Birinci açıdan değerlendirildiğinde, "Biz Kur'an'ı anlayamayız" gibi savunmaların ortadan kalkması ile gelinen olumlu noktadır. Kur'an'ın şeklen dahi olsa mahkumiyeti çözülmüştür. Duvarlardan indirilmeye başlanılan Kur'an, süslü kılıf mengenesinden kurtarılmıştır, ikinci açıdan İse, gelinen aşamanın gerçekte şekilden öte bir algılayışı içermemesidir. Yani oluşan yanıltıcı boyuttur. Çünkü "Ölçümüz tabiki Kur'an ve Sünnet'tir." iddiasında bulunan insanlar, Kur'an ve Sün-net'i hayatlarına hareket kazandıran bir dinamik olmaktan öte, dillerine dolamışlar adeta ağızlarına vird edinmişlerdir. Hayatlarına yön kazandıran temel esasın Kur'an olmadığı bilinen ve görülen bu insanların yine de savunmaları; "Ölçümüz tabî ki Kur'an ve Sünnet'tir." sözleri olmuştur.

Oysa olayın pratikteki boyutuna baktığımızda, bu savunmayı yapan insanların Kur'an'dan önce başvurdukları bir çok bilgilendirme kaynakları vardır. Hareket ve inanışlarına yön kazandıran ağabeyleri, üs-tadları, hoca efendileri, şeyhleri, İdeologları, liderleri bulunmaktadır. Ne acı vericidir ki, problemlerinin halli için bir fetva makamı aradıklarını ve dini dinamiklerde çözüm bulamazlarsa, "Acaba Kur'an bu konuda ne diyor?" veya "Sahi Peygamber (s.a.v.) nasıl yapmış?" dediklerini görürüz. Bu tür duyarsızlık ve samimiyetsizliklerin karşısında insanın ciddi ciddi durup düşünmesi gerekir. Bu ise aklımıza İmam Ebu Hanife (r.a.)'m şu benzetmesini getiriyor:

"Mesela bir Yahudiye kime ibadet ettiğini sorarsanız, "Allah'a ibadet ediyorum" der. Allah'ı sorduğun zaman, O'nun, beşer şeklinde yaratmış olan oğlu Üzeyir olduğunu söyler. Bu durumda olan kimse Allah'a iman etmiş olmaz. Eğer bir Hristiyan, kime ibadet ettiğini sorarsan, "Allah'a ibadet ediyorum." der. Allah'ı sorduğun zamanda, O'nun isa'nın cesedinde ve Meryem'in rahminde gizlenen, bir yere sığın ve giren varlık olduğunu söyler. Bu durumda bulunan kimse ise Allah'a İman etmiş olmaz. Mecusiye de kime ibadet ettiğini sorarsan, o da "Allah'a İbadet ediyorum" diye cevap verir. Fakat Allah'ı sorduğun zaman, O'nun ortağı, eşi ve çocuğu bulunan bir varlık olduğunu söyler. Bu durumda olan bir kimse de, Allah'a iman etmiş olmaz. Bütün bu kimselerin Allah'ı bilmemeleri ve inkarları birdir. Vasıfları, sıfat ve ibadetleri ise çok ve değişiktir. Mesela üç kişi var; bunlardan biri kendisinde dünyada eşi bulunmayan bir beyaz inci mevcut olduğunu id-dîa ediyor. Daha sonra bir kara üzüm danesini çıkararak, bunun inci olduğuna yemin ediyor. Diğerleri ile bu konuda tartışmaya giriyor. Bir başkası kendisinde dünyada benzeri bulunmayan bir inci olduğunu iddia ederek bir ayva çıkarıyor ve bunun inci olduğuna yemin edip insanlarla münakaşa ediyor. Üçüncüsü, eşsiz kıymetteki incinin kendisinde bulunduğunu iddia ederek, bir çamur parçası çıkarıyor ve bunun inci olduğu hususunda yemin ederek, başkalarıyla bahse giriyor. Bu üç kişi inciye bilmedikleri konusunda birleşmişlerdir. Zira sıfatları çok ve değişik olmasına rağmen, hiçbirinci inciye bilmemektedir. İşte böylece sen, onların, tavsif ettiklerine ibadet etmediklerini bilirsin.

Çünkü onlar üç yahut iki ilah tavsif ediyorlar, tavsif ettiklerine de ibadet ediyorlar. Oysa ki sen, bir olan Allah'ı tavsif ediyorsun. O halde senin ibadet ettiğin mabudun, onların ibadet ettiklerinden başkadır. Onların mabudu da senin ibadet ettiğinden baş/kasıdır. Bunun için Kur'an'da;

"(Resulüm!) De ki: "Ey kafirler! Ben sizin ibadet etmekte olduklarınıza İbadet etmem. Siz de benim ibadet

³⁵⁷ Geniş bilgi için Mevdudi'nin/"Kur'an'a Göre Dört Terim"/kitabına bkz.

³⁵⁸ Geniş bilgi için Mevdudî'nin/"İslâmî ihya Hareketleri" Pınar Yay. kitabına bkz.

³⁵⁹ Reddettiklerine itaat; Bel'am söyleyip sonra bu Bel'am söylediklerine secdelerini teslim etmek gibi...

ettiğime ibadet etmi-yors«nHz."(Kâfirûn/1-3) buyurulmuştur.³⁶⁰

Örneğimiz çerçevesinde tekrar konumuza dönecek olursak, kendilerini İslâm'a nisbet eden insanlara bakıyoruz, inandıklarını iddia ettikleri Allah aynı, ancak itaat ile ibadetlerini yönelttikleri merciler ise ayrı ayrıdır. Kaynak ve ölçü edindiklerini söyledikleri Kur'an ve Sünnet aynı, ancak inanış ve eylemlerine renk veren, Kur'an ve Sünnet dışında birçok gıdalanma kaynakları vardır, isimleri, sıfatları rengarenk. Bu da bize gösteriyor ki, bu insanların ortak özellikleri gerçekte Kur'an ve Sünnet'i bilmemeleridir. Çünkü hepsi kendileri için kaynağın Kur'an ve Sünnet olduğunu söyledikleri halde, hayatlarında Kur'an ve Sünnet'ten eser yoktur veya onlar ile birlikte Kur'an ve Sünnet edin-dikleri(!) birçok kaynakları vardır.

Böyleleri için, hayatlarını terbiyede apayrı dinamikler, birinci derecede kaynaklık ediyorsa, bunlar gerçekte Kur'an ve Sünnet'i tanımamak, bilmemek ve daha adil bir tanımlamayla inanmamak gibi ortak özelliklere sahiptirler. Nitekim böylesi insanlar, ne kendilerince kaynak kabul ettikleri eserleri okudukları kadar Kur'an okurlar, ne ağabeylere, hocaefendilere İtaat ettikleri kadar Allah ve Resulüne itaati gözetirler, ne liderlerini aşmakta zorlandıkları kadar Allah'ın hududunu ihlalde zorlanırlar ve ne de şeyhlerine riayetsizliği Allah'a riayetsizlikten daha az korku vesilesi sayarlar.

Bu söylediklerimizi iddia addedip kabul etmek istemeyenler olabilir. Böylelerine de Ön yargısız bir şekilde, Allah korkusu ile (!) kafalarını kumdan çıkartarak çevrelerindeki çoğunluğa bakmalarının yeteceğini söyleyebiliriz.

Samimi olarak Allah'ın dinini öğrenmek ve Allah'ın istediği gibi yaşamak isteyenler Selef alimlerinin; "ilim dindir. Dinimizi kimden alacağımıza dikkat edin!"³⁶¹ uyarısını doğru değerlendirmelidirler.

Çoğu kez isimlerin ve hareketlerin önündeki payeler, unvanlar onları oldukları gibi tanımamıza engel oluştururlar. Müslüman, bu hissî tavırdan kurtulabilmelidir. Hiç kuşkusuz bu tavır, ilim üzere, delil üzere olunmadan, eleştirmenliğe de dönüşmemelidir. Ancak ilim üzere, delil üzere olduğunda da insanların belli konulardaki başarı ve samimiyetleri, o insanların her yönüyle aşılamaayan birer tabu haline getirilmesine sebep te olmamalıdır. Böyle bir hal, düşüncede, pratikte tikanıklık demektir. Bu ise, islâm düşüncesinin özüne ters düşer. Şahsiyetler söz konusu olduğunda şurası unutulmamalıdır;

"İbni Sina ve Sadreddin Konevi'nin bilgileri Ebu Zer'de yok ama, Ebu Zer'de olan bu ikisinde hiç yok."³⁶² tur.

Bu ölçü çerçevesinde olaylara ve insanlara baktığımızda gözümüzü kör edecek şekilde, kalbimizi mühürleyip "biz bilmeyiz, falanca filanca diyorsa doğrudur" veya "onlar senin kadar âyetleri ve hadisleri bilmiyorlar mı?" türü savunmaların hiçbir İslâmî tutarlılığı ve mantığı olmadığını görürüz. Din karşımızda o denli açık ki, yeter ki biz görmek isteyelim. İman edip yaşamak isteyelim.

"Çünkü bedhiyatı (deil ve ispatına lüzum olmayan açık şeyleri) araştırmak icap etmez. Bunlar hazır haldedirler. Hazır olan şey aranırsa kaybolur ve gizlenir. Böylece Ali (r.a.)'m; "Hakkı adamlara göre tanıma; hakkı tanı, sahiplerini de tanırsın!" şeklindeki sözünün yol göstericiliği anlaşılmış olur. Akıllı kimse, hakkı tanı, sonra söze bakar. Eğer söz haksa, sahibi hakkı inkar eden yahut tasdik eden de olsa o sözü kabul eder."³⁶³

"Para ile kötü paranın aynı kese içinde oluşu dolayısıyla aralarındaki yakınlık, (sahte) parayı iyi yapmadığı gibi, iyi parayı da kötü yapmaz. Hak ve batıl arasındaki yakınlık ta hakkı batıl yapmayacağı gibi batılı da hak yapmaz."³⁶⁴

"Bende müslümanîardanım" diyen insan, şayet neyin hak neyin bâtil olduğunu bilmek istiyorsa, meselelerinin, problemlerinin hallini, vahiy dini islâm'ın kaynaklarına, Kur'an ve Sünnet'in mizanına vurmalıdır. Böylece Tevhidi bir inanca-hayata kavuşabilir. Ve şurası özellikle unutulmamalıdır; Tevhidi kavramak iman değildir. Tevhidi kavramak, yaşam haline gelmişse eğer imandır! Evet, doğru tektir, bâtil ise çeşit çeşittir; birçoktur.

"...Artık haktan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne kalır? O halde nasıl (sapıklığa) döndürülüyorsunuz?"(Yûnus/32)³⁶⁵

Dini Doğru Anlamak

İslâm davetçisi, her an kendisini tek başına göreve gönderilmiş bir Mus'ab b. Umeyr veya Muaz (r.a.) gibi kabul etmelidir. Sorumluluk bilinci, dirayeti, üslubu onlar gibi olmalıdır. Hatta onların da örnek aldığı Peygamber (s.a.v.)'in örnekliği gözetilmelidir.

islâm davetçilerinin, insanları, Allah'ı layıkıyla tevhd edip anmaya çağırırken takınacakları kararlı ve net tavır, hiç kuşkusuz birçok itham ve suçlamaları da beraberinde getirecektir. Muhatapları, onları, olanca hırs ve nefretleriyle karşılayacaktır. Tevhid tarihi boyunca Peygamberlere söyledikleri, "Sen bundan önce İçimizde ümit beslenen birisiydin, sen olsa olsa iyice büyülenmiş birisin" (Hûd/62) v.s suçlamaları ile psikolojik töhmet ve eziklik altında bırakmaya çalışacaklardır. Kendilerinin ve yoldaşlarının Allah'a olan düşmanlıkları hiç

³⁶⁰ eI-AHm ve'1-Müteallim s.30

³⁶¹ Kitabut-Teyisir fi Kavaidi Ilmit-Tefsir, s.86

³⁶² Medeniyet ve Modernizm, Ali Şeriatî, s.131

³⁶³ E1-Munkızu Mineddalâl, El-Gazali, s.43,57

³⁶⁴ A.g.e. s.60

³⁶⁵ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 225-245.

umurlarında olmazken müslumanların, "mücrimlerin ve mü'minlerin yolu"nu açıklamasına tahammül edemeyeceklerdir. Bu konuda İmam Seyyid Kutub şunları söyler:

"Allah'tan başka ilah bulunmadığına şahidlik; yüce Allah'ın tek başına evrenin yaratıcısı olduğuna ve orada dilediği gibi tasarrufta bulunduğu, kulların ibadet kastı taşıyan davranışların! ve hayatla ilgili eylemlerini sadece O'na sunacaklarına, kulların, yasalarını sadece O'ndan edineceklerine, hayatlarına ilişkin konularda tek başına O'nun hükümlerine boyun eğeceklerine inanmakta somutlaşmaktadır."³⁶⁶

"İslâmî hareketlerin düşmanları bu gediği çok iyi biliyorlar. Bu yüzden gediğin biraz daha genişlemesi, sorunun laçkalaşması, birbirine girip karmakarışık olması için yoğun çaba sarfetmektedirler. Öyle ki, gerçek sözü açıkça söylemek insanı alnından ve ayaklarından bağlayan bir töhmete düşürür. "Müslümanları tekfir ediyorlar" töhmetine... İslâm ve küfür konusunda hüküm verme, bu konuda İnsanların örf ve geleneklerine başvurma yanlısına dönüşür. Yüce Allah'ın ve Peygamberinin sözlerine değil.

İşte en büyük zorluk budur. Her nesilden Allah davasının taraftarlarının aşması zorunlu olan bir engeldir bu.

insanları Allah'ın yoluna davet edenler, gerçek ve kesin sözü söyleme konusunda uzlaşmaya, yağcılığa yeltenmemelidirler, içlerinde bir korku ve endişe duymamalıdır. Kınayanın kınamasından ya da "Bakın, müslümanları tekfir ediyorlar." diye bağırarak çıkartkanlardan etki-lenmemelidirler.

Kuşkusuz birtakım aldanmışların sandığı gibi İslâm'ın Öyle bir ciddiyetsizlik, bu tür bir cıvıklıkla İlgisi yoktur. İslâm açık seçik ortadadır. Küfür de öyle... İslâm vurguladığımız anlamda, Allah'tan başka ilah bulunmadığına şahitlik etmektir...

Kim bu şekilde şahitlik etmezse ve şahitliğini de hayatta bu şekilde uygulamazsa, onun hakkında Allah ve Peygamberinin hükmü şudur; Bu adam kafirdir, zalimdir, fasıktır, suçludur...

Bu doğru inanışın Önündeki en ciddi engellerden biri suçlularla, mü'minlerin yolunun açık seçik ayrışması meselesidir.

"Böylece suçluların yolu belli olsun diye âyetleri İyice açtkhyo-r«z. "(En'âm/55)

Kuşkusuz bu metod, salih mü'minler yolunun açıkça belli olması için, sırf gerçeğin açıklanıp ortaya konmasını amaçlamaz. Bunun yam-sıra, günahkar sapıkların yolunun açıkça belli olması İçin bâtılın açıklanıp ortaya konmasını da amaçlamaktadır. Çünkü günahkarların yolunun açıkça belli olması, mü'minlerin yolunun açık seçik belli olması için bir zorunluluktur. Bu kural, yol ayrımını belirleyen bir çizgi konumundadır."³⁶⁷

İslâm davetçisi, hakkı bilmeli ve bâtılı da doğru tanımalıdır. Haktan yana olduğu gibi, bâtılı da aynı netlikte reddetmelidir. "Ben şirki, küfrü reddediyorum." diyen, ancak failini tanımlamakta dürüst davranmayan, kendisinin doğru bilip inandığının zıddına inanan insanlara da, "haklı olabilirler, doğru söylemiş olmaları mümkündür." diyen insanları, İmam Ebu Hanife (r.a.) çarpıcı bir örnekle izah eder:

"O kimse hakkı tavsif edip muhalifinin haksızlığını bilmediği zaman adli de, zulmü de bilmiyor demektir. Ey kardeşim! Bil ki, bana göre bütün zümrelerin en cahili ve en kötüsü, şüphesiz bu kimselerdir! Onların durumu kendilerine beyaz bir elbise getiren ve rengi sorulan dört kişinin durumuna benzer; Bu dört kişiden birisi; "Bu bir kırmızı elbisedir." der. Diğer; "Bu bir sarı elbisedir" der. Üçüncüsü ise; "Bu bir siyah elbisedir." der. Dördüncüsü de; "Bu elbise beyazdır." diye cevap verir. Bu sonuncuya önceki üç kişinin hata mı yahut isabetli mi olduğu sorulduğunda, "Şüphesiz ki, ben elbisenin beyaz olduğunu biliyorum, fakat onların da doğru söylemiş olmaları mümkündür" der."³⁶⁸ "Böylece hatalıyı isabetliden ayırmayanın şüpheden kurtulamayacağını ve nihayetinde kimi Allah için sevip, kime Allah için buğz edeceğini de bilemezsin"³⁶⁹ der.

İnsanın kabulünde ve reddinde netleşmesinin, tamamen imanı ile ilgili olduğunu çarpıcı izahlarla ortaya koyar. Talebesi;

" - Bir kimse kafiri kafir olarak bilmem, derse? diye sordum.

- O kafir gibidir, dedi.

- Eğer kafirin son gideceği yer neresi olduğunu bilmem," derse? diye sordum.

- O Allah'ın Kitabı'nı İnkâr etmiş ve kafir olmuş olur, dedi."³⁷⁰

Yİne İmam Ebu Hanife (r.a.) şöyle dedi;

"Said b. el-Müseyyeb'ten bana ulaştığına göre, kafirleri bulundukları mevkie indirmeyen onlar gibidir."³⁷¹

"...Ehli bid'atten, hakkı reddedenlerin sözlerini kabul eder, onun ne kafir ne de mü'min olduğunu söylersen, bil ki bu düşünce bid'at olup, Hz. Peygamber'e ve ashabına karşı bir muhalefet teşkil eder!"³⁷²

İman ve küfrün netleşmesi söz konusu olunca, İmam Ebu Bekir (r.a.)'ın mizacındaki yumuşaklıktan eser görmüyoruz. Hikmeti, ilkelî-like görüyor, ihtiyatı emir ve yasaklara uymada buluyor. "La ilahe illallah" diyen, kendilerini İslâm'a nisbet eden, kendilerinden zekat vermemelerinden başka küfrî bir inanış ve amel sadır olduğunu bilmediklerimizle savaşıyor. Onlara karşı, tam bir netlik ve kararlılıkla davranıyor, ileride zekat verirler düşüncesiyle, "bir müddet bunları kendi hallerine bırakıp bekleyelim" diyenlere tevessül etmiyor. Dahası

³⁶⁶ Fizilali'l-Kur'anC.4s.182

³⁶⁷ Fizilali'l-Kur'anC4 s.181,182,183

³⁶⁸ el-Alim ve'l Mütellim-s.! I

³⁶⁹ A.g.e.s.II

³⁷⁰ el-Fıkhul'Ebsat, İmam Ebu Hanife, s.40 (Beş eseri)

³⁷¹ A.g.e.s.43

³⁷² Ebû Hanife'nin Osman el-Betti'ye yazdığı risale/s.67

sahabiler, onlara, zekata inanmadıklarından mı, yoksa zekat vermek istemediklerinden mi vermediklerini sormuyorlar bile...³⁷³

imam Ebu Bekir (r.a.), bu mürtedlere karşı zafer kazanınca, "Bizim ölümlerimizin cennete, sizin ölümlerinizin cehenneme gireceğine şe-hadet edeceksiniz!"⁸ demesi meseleyi ne denli doğru anladıklarını gösterir.

imam Ömer (r.a.) ise; "...KİŞİ şirki ve Kur'an'm kötü gördüğü ve reddettiği şeyleri bilmezse, o şeylerin içine düşer ve cahiliyye ehlinin içinde olduğu fikirleri bilmeden onları kabul eder. Dolayısıyla kendisinin cahiliyye ehli üzere olduğunu bilmez... Ve iyilik kötülük, kötülük iyilik, bid'at sünnet, sünnet de bid'at olarak görülmeye başlanır."³⁷⁴ der.

Hakk ve Bâtıl, hissiyattan uzak olarak doğru tanınmalıdır. "Nitekim Kitap, Sünnet ve İcma ile sabittir ki -kelime-i şehadet getirse bile-islâm şeriatından çıkanla savaşılmaması gerekir."³⁷⁵

"Kimi Şafii ve Hanbeli hukukçular ve başkaları Kitap ve Sünnet'e aykırı düşen bid'atlerin propagandasını yapan kişinin öldürülmesini caiz görmüşlerdir."³⁷⁶ Çünkü, "...Fitne, katilden beterdir... "(Bakara/217). Hakikaten ölüm çoğu kez ölen ile sınırlı kalırken, fitne ise, sirayet eden bir virüs gibidir. Kur'an ve Sünnet'e rağmen ihdas edilip propagandası yapılan her bid'at ise, fitnedir. Ve saf tevhid dininden uzaklaşmanın ta kendisidir.

Din, bu kadar açıktır. İslâm âlimlerinin (Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun) de tavrı bu kadar net ve karardır. Meselenin özü budur. Kendilerini İslâm'a nisbet ettikleri halde, bid'at ve hurafelere bataklık vazifesi yapanları, günümüz laik-demokrat sistemlerini itaat mercii kabul edenleri anlamak bir o kadar zordur. Bunlara itaati, davranışlarının çıkış noktası yapan ve böylece şeytanizme, İtaat ve yönelişle meşruiyet kazandıranların halini anlamak adeta imkansız. Bu da yetmiyormuş gibi tağutlara karşı savaşı, fitne ve ayrılıkçılık olarak nitelemek... Böylesi suçlamada bulunup itham edenlerin adı ne acaba? Bid'atın propagandacısının dahi hükmü ölüm iken, küfrün savunucusu ve ondan yana tavır alıp ona meşruiyet kazandıranlar veya onları hoş görenler ne kadar samimidirler? Acaba onların, dinde hükmü nedir?

Geçmiş ümmetlerin başlarına gelen bela, musibet ve türlü işkenceler, kuşkusuz üzerinde Allah'ın âyetleri gözüken Diriliş Ümmeti'nin de karşılaşacağı tabii hallerdir. Hürriyet köleliği, adalet zulmü ve hak da bâtılı sarsınca tuğyan ayağa kalkacaktır.

Bugün, islâm iddiasında bulundukları halde gerçekte teslim olmayanlar, Allah ile birlikte birçok ilah ve Rabler edinenler, Sosyalizme, Kapitalizme v.s. gıpta ile bakıp Demokrasi savunuculuğu yapanlar, dinin doğru anlaşılmasının, İslâmî hareketle, Kur'an'a yönelişin karşısındaki en ciddi engellerdir. Problemlerinin hallini, Allah ve Hocaefendi, Allah ve Üstad ve Allah ve ideologlar yaklaşımında arayanlar çözümlerini de peşinen beşer nezdinde bulmuşlar demektir.

Hâtemü'l-Evliyâları(!) Hâtemü'l-Enbiyâ'dan üstün görüp bu zu-lümleriyle ümmet imamlığına soyunanlar... Nefisleri ile uydurup yakıştırdıkları birtakım paye ve unvanların kendilerine vahiy ile verildiğini söyleyecek kadar işi zulme vardırırlar, söyledikleri islâm dışı saçmalıkları Allah adına söyleyerek dine nisbet edenler, işte bunlar islâm'ın anlaşılmasının, Kur'an'a yönelişin yani fitratların önündeki engellerdir. Bu durum da, hakkın bâtıl ile örtülmesidir. Neyin hak, neyin bâtıl olduğunu tefrik etmenin yolu, hissi ve tarafgirlikten uzak bir şekilde meseleleri Kur'an ve Sünnet süzgecinden geçirmektir.

Konumuza ılık tutacak kısa birkaç alıntıyı gerçekten kalpleri mühürlenmemiş olanlar için kafi görüyoruz.

Günümüzde büyük çoğunluğun fetva makamı, dinini öğrenme kaynağı olarak ortaya koydukları, öğretileri sorgulanmayacak kadar kutsiyet atfedilen mücrimler ve muharrirler vardır. Bu muharrirler ya kendi isimleriyle veya -düşüncelerinin aynıyle savunulmuş olduğu-başkalarının isimleriyle yaşayan geleneksel düşüncenin beslenme kaynağıdır. Aynı şekilde bu düşünceler, statükonun meşruiyetinin hem sebebi hem de selametinin teminatıdır. Bunların başını kuşkusuz Muhyiddin-i Arabi (H:560-638)çeker.³⁷⁷

Muhyiddin-İ Arabi

Ibn Arabî, kitaplarını kendisinin yazmadığını, sadece kendisine indirileni dile getirdiğini söyler;

"...Çünkü bu kitap, nefis arzularından münezze ve içine fesad karışmamış olan en kudsî makamdan indirilmiştir... Çünkü ben ancak bana ilham olunan şeyi söyledim ve bu yazılı kitapta ancak bana indirilmiş olan hakikatleri dile getirdim."³⁷⁸

"...Söylediğim her şeyi, bana Tanrı haber verdi... O, bana imlâ ediyor ve ben (bunları) kendi elimle yazıyordum... Benim lisânım, Hakk'm lisanıdır, sözüm O'nun sözüdür..."³⁷⁹ "Biz, bütün söylediklerimizde ancak Allah'ın bize ilka ettiği (ulaştırdığı) şeye dayanırız..."³⁸⁰ Su-filer delil ikame etmekten münezzehtir..."³⁸¹

³⁷³ E1-Bidaye ve'n Nihaye. C:6 s.456; Mürtedin Hükmü, s.110

³⁷⁴ Mürtedin Hükmü s.85

³⁷⁵ Siyaset,s.154

³⁷⁶ "Siyaset, s.142-152

³⁷⁷ Ahmet Y. Özütöprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 249-254.

³⁷⁸ Fusûsü'l-Hikem.Muhyiddin-i ArabLM.E.B Çev:Nuri Gençosman s.20

³⁷⁹ E1-Futûhât El-Mekkiyye. Muhyiddin-i Ibn Arabi. Kültür Bakanlığı/1 184 Çev: Prof.Dr.Nihat Keklik Divandan nakille s.455

³⁸⁰ E1-Futûhât El-Mekkiyye. s.19

³⁸¹ El-FutûhâtEl-Mekkiyye. s.25

Oysa Rabb'ımız (c.c.) böyleleri hakkında ne buyuruyor; "Elleriyle (bir) kitap yazıp sonra onu az bir bedel karşılığında satmak için, "Bu Allah katındandır" diyenlere yazıklar olsun..! Elleriyle yazdıklarından ötürü vay haline onların} Ve kazandıklarından Ötürü vay haline on Jarm/"(Bakara/79)

Muhyiddîn-i Arabî "Fusûsü'l-Hikem"de geçen şiirlerinde şunları söylüyor:

"Bir vakit olur kî kul şüphesiz Rab olur.

Başka bir vakitte de iftirasız kulluk derekesine iner.

Allah benî över, ben de O'nu. O bana kulluk eder, ben de O'na.

Ey nefsinde varlıkları yaratan! Sen halk ettiğin şeylerin hepsisin.

Küfür ve İsyân ehli cehenneme girseler de, orada kendileri için bir zevk ve lezzet vardır. O da onlar İçin bir cennettir.

Ancak onların cennetleri Huld Cennetleri'ne benzemez, ikisi birdir amma aralarında tecelli farkı vardır...³⁸²

İster Hakk ol, ister Halk ol, Allah ile Rahman olursun..."³⁸³ diyen İbn Arabî;

Mükemmel arif, tapılan her şeyin hakkın açığa çıktığı ve kendisinde hakka İbadet edildiğini görendir. Onun için tapılan bu tanrılara taş, ağaç, hayvan, insan, yıldız, melek gibi özel ismi yanında tapanlar onlara ilah adını vermişlerdir."³⁸⁴ Ayrıca; "Allah, kulunun kendisinden başka bir şeyle lezzet bulduğuna inanmasını çok kıskanır. Onun için kendisinde fena bulunduğu (kadın) suretine girerek tekrar kendisine dönmesi için yıkanma (gusûl) ile onu temizlemiştir... (Erkeğin) Allah'ı kadında müşahade etmesi tam ve en mükemmeldir... Allah maddelerden soyut olarak hiçbir zaman müşahade edilemez..."³⁸⁵ der.

"Tasavvufun Şeyh-i Ekber'i teslis inancından daha çok İleri giderek, Allah'ın leş ve putlarda, Samîrî'nin buzağısında, Hz. Musa'nın Fi-ravun'unda ve pislik içinde yuvarlanan vücutlarda tecessüd ettiğine inanmış, şehvetleri alevlenen, güdülerini tutuşan ve her günahkarın önünde sere serpe açılıp günah bataklığına taşıyan ahlaksız kadının vücuduna büründüğünü söylediği bir tanrı anlayışına sahiptir."³⁸⁶

İbn Arabî'nin bu görüşlerini değerlendirecek olursak;

"İslâm'a göre yıldızlara tapanlar kafir olmuşlardır. Buzağıya tapan Yahudiler de kafir olmuşlardır. Hristiyanlar da üç ortaklı (teslis) bir tanrıya tapmışlar için kafir olmuşlardır. Cahiliyye Arapları da ölenlerin putunu dikip hayatta kendilerine umut ve emellerle yöneldikleri gibi, Ölümünden sonra da benzer umut ve emellerle kendileriyle Allah arasında aracılıklarını sağlamak için putlara tapmışlardır. Bütün bu guruplar ve insanlar Allah'tan başka varlıklara tapmışlar İçin kafir oluyorlarken, acaba her şeye tapmaya çağıran İbn Arabî ve benzerleri için İslâm'ın hükmü ne olur? Her şeye ibadete davet eden bu gibileri için ne diyeceksiniz..?"³⁸⁷

İmam İbn Teymiyye "vahdet-İ vücud" ve "Ehl-İ vahdet"i değerlendirdikten sonra şu ifadelerle sözünü tamamlar: "Bunlardaki küfür ne Yahudilikte ne Hristiyanlıkta ve ne de müşrik Arapların putperestliğinde yoktur."³⁸⁸

Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu;

"Benimle peygamberler zümresinin benzeri, şu kimsenin benzeri gibidir: O kişi bir ev yaptırmış ve binayı tamamlayıp süslemiş de yalnız bir tuğlası eksik kalmış. Bu vaziyette insanlar binaya girip gezmeye başlarlar. Ve (o eksik yeri görüp) hayret ederek: "Şu bir tuğlanın yeri boş bırakılmış olmasaydı!" derler. İşte ben, o (yeri boş bırakılan) kerpiciyim; ben Hatemu'n-Nebiyin'im (Peygamberlerin sonuyum)"³⁸⁹

İbn Arabî, "aslında duvardaki boşluğun bir değil iki kerpiçlik yer olduğunu, ne ki biri altın biri gümüş olan bu iki kerpiçten "hatemü'l-enbiyâ"yı (nebilerin sonuncusu) temsil eden gümüş kerpici Allah Resûlü'nün gördüğü halde "hatemü'l- evliya" (velilerin sonuncusu)'yı temsil eden altın kerpici göremediğini bu hadisiyle belli ettiğini" söyler. "Halbuki bu ikisi birden olmayınca nübüvvet duvarı asla tamamlanmaya çaktır" der.

Eserinde nebilerin sonuncusu olan Resulü temsil eden kerpici gümüş, velilerin sonuncusu (hatemü'l-evlîyâ)'yı temsil eden kerpici de altın olmasını nübüvvetin zahir, yelayetinse batın oluşuyla açıklar. Hatemü'l- evliya' nın İbn Arabî'nin kendisi olduğunu hatırlatmaya gerek yoktur sanırız.

Tâhavi akaidi sarihi yukarıdaki satırları kastederek der ki; "Verdiği örnekte nefsinin altın kerpiç, Allah Resûlü'nü gümüş kerpiç olarak gösterenden daha kafir kim olabilir..?" "İbn Arabî ve emsallerinin küfrü;

"Allah'ın Resullerine inen bize de ininceye kadar iman etmeyeceğiz "(En'âm/124)

diyen kimselerin küfründen daha beterdir, İbn Arabî ve benzerleri cehennemin en dibinde olan itihadiye (hulul) inancındaki münafık ve zındıklardır.

İbn Arabî bir şiirinde şöyle der: "Nübüvvet makamının mevkii resulün üstünde ve velinin altında bir yerdir." (Şerhu Akidetü't-Taha-viye,II/743."³⁹⁰

"İbn Arabî gibi ya "Benden sonra peygamber yoktur." sözünün sahibinin (Peygamberimizin) doğru söylediğine

³⁸² Said Nursi benzer ifadeleri Ebu Talib için anlatıyor. Mektubat.s.366

³⁸³ Fusûsü'l-Hikem.s.83,93,95,104,190

³⁸⁴ Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve İslâm.s.1 18

³⁸⁵ Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve İslâm.s.1 18

³⁸⁶ Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve İslâm.s. 120

³⁸⁷ Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve İslâm.s.1 18

³⁸⁸ İman Üzerine, İbn Teymiyye, Pınar Yay. s.77

³⁸⁹ Buhari.C:7 s.3331,3332

³⁹⁰ İman Risalesi. M. İslâmoğlu. s.98,99; Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve İslâm.s.154-155,193; İbn Arabî ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: İmam İbn Teymiyye Külliyyat C:2s.163

inanarak veya başka bir endişeye dayanarak kendilerini peygamberlik sevdasına kaptırmayanlar ve bu iddia ile ortaya çıkmayanlar peygamberlikten bile daha yüksek bir derecenin cazibesine kapılarak "velilerin sonuncusu, peygamberlerin sonuncusundan daha büyüktür. Çünkü peygamber ancak bir aracı vasıtası ile Allah'tan bilgi alabilirken veli bu bilgiyi aracısız olarak doğrudan doğruya alabilmektedir" demişlerdir..."³⁹¹ Velinin Peygamberden üstünlüğünün bir diğer sebebi de dinin onun eliyle tamamlanmış olmasıdır.³⁹²

"Kur'an âyetlerini tahrif ederek kafir Hûd kavminin sırat-ı müstakim üzere olduklarını, Fîravun'un iman-i kamil bir mü'min olduğu gibi, Nuh kavminin de mü'min bir kavim olduğu ve bu İmanlarından dolayı Allah, onları mükafatlandırıp vahdet deryasına batırdığını, nimetini tatmaları için ilahi sevgi ateşine soktuğu, Hz. Harun'un israil oğullarını buzağıya tapmaktan alıkoyarak yanıldığını, çünkü buzağının gerçek mabud veya onun suretinden bir suret olduğunu, Nûh kavminin Ved, Yegus, Yeûk, Suva ve Nasr putlarına tapmayı bırakmamakla isabet ettikleri, çünkü bu putların ilahın birer görünümü oldukların, tatlılık kökünden gelen azabın gerçekte rahmet ve hoş bir şey olduğunu, rahmete uğramayan ve rızaya kavuşmayan hiçbir insanın bulunmadığını, bir şey var olmadan önce Allah'ın onu bilemeyeceği, çünkü bir şeyin varlığının Allah'ın varlığının tercümesi olduğunu ve benzeri şeyleri söylemesine rağmen İbn Arabî bunların hepsini eksiltmeden ve çoğaltmadan doğrudan Resûlullah'tan, hatta Allah'tan aldığını söylemiş ve Resûlullah'm, kendisine bunları insanlara tebliğ etmesini emrettiğini de iddia etmiştir.

Kur'an ve sahih sünnete açıkça aykırı ve küfür oldukları apaçık olan bütün bu şeylere rağmen, İbn Arabî bunları söylediğinden günümüze kadar adı müsiüman olan yığınlardan pek çok taraftar ve sempatizan bulmuş, fikirleri İslâm dünyasında alabildiğine yayılmıştır. Günde defalarca "La ilahe illallah Muhammedun Resûlullah" diyen İslâm ümmeti içinde evliyanın kutbu ve esfiyanın büyüğü olarak görülmüş, adı binbir takdis ve tazimle anılmıştır; hâlâ da anılmaktadır. Bu da İslâm aleminde zamanla kavramların nasıt saptığını ve değer yargılarının özelliğini nasıl yitirdiğini açıkça ifade etmektedir."³⁹³

"Şunu da belirtelim ki, eğer bu adamların ne dedikleri İyice incelenirse görüşlerinin ilahiyatçı dehrilerinkinden daha sapık olduğu ve üzerinde iyi düşünülen tabiatçı dehrilerin görüşlerine (Ateist) katıldıkları anlaşılır."³⁹⁴

Allah tarafından kendisine kitap indirildiğini söyleyen bir başka sapık ise; Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'dir.(1207-1273).³⁹⁵

Celâleddin-i Rûmî

"Bu kitap, Mesnevi kitabıdır. Mesnevi hakikate ulaşma ve yakın sırlarını açma hususunda din asıllarının asıllarıdır. Tanrı'nın en büyük fıkı, Tanrı'nın en aydın yolu, Tanrı'nın en açık burhanıdır. Mesnevi, içinde kandil bulunan kandillğe benzer. Sabahlardan daha aydın bir surette parlar... Kalplere cennettir; pınarları var, dallan var, budakları var. O pınarlardan bir tanesine bu yol oğulları "selsebil" derler. Makam ve keramet sahiplerince en hayırlı duraktır, en güzel dinlenme yeri. Hayırlı ve iyi kişiler orada yerler, içerler... Hür kişiler ferahlanır, çalıp çağırırlar. Mesnevi, Mısır'daki Nil'e benzer: sabırlılara içilecek sudur, Firavun'un soyuna sopuna ve kafilere hasret. Nitekim Tanrı da, "Hakk onunla çoğunun yolunu azıtır, çoğunun da yolunu doğrultur." demiştir. Şüphesiz yok ki Mesnevi gönüllere şifadır, hüznüleri giderir, Kur'an'ı apaçık bir hale koyar, rızıkların bolluğuna sebep olur, huylan güzelleştirir. Şanları yüce, özleri hayırlı kâtiplerin elleriyle yazılmıştır, temiz kişilerden başkalarının dokunmasına müsaade etmezler. Mesnevi Alemlerin Rabbinden inmedir. Bâtıl ne önünden gelebilir, ne ardından. Tanrı onu korur, gözetir; Tanrı en iyi koruyandır, merhametlilerin en merhametlisidir. Mesnevi'nin bunlardan başka lakapları da var. O lakapları veren de Tann'dır..."³⁹⁶

Celâleddin-i Rûmî, İbn Arabî gibi, kendi eliyle yazıp durduğu ve birçok İslâm dışı, ahlak dışı uydurma menkıbelerle dolu olan kitabını haşa Kur'an gibi vassfediyor.

Oysa Allah (c.c), o vasıfları ancak Kendi Kelam'ı için kullanıyor: "...Halbuki o eşsiz bir kitaptır. Ona Önünden de ardından da bâtil gelemes, O hikmet sahibi, çok övülen Allah'tan indirilmiş-rir."(Fussilet/41-42)

"O bütün görülmeyenleri bilir. Sırlarına kimseyi muttali kılmaz; Ancak (bildirmeyi) dilediği peygamber bunun dışındadır. Çünkü O, bunun önünden ve ardından gözcüler salar"(C'm/26-27) "Hayır! Şüphesiz bunlar (âyetler), değerli ve güvenilir katiplerin elleriyle(yazılıp) tertemiz kılınmış, yüce makamlara kaldırılmış mukaddes sahifelerde (yazılı) bir Öğüttür, dileyen ondan (Kur'an'dan) öğüt alır. "(Abese/l 1-16) "Görebildikleriniz ve göremedikleriniz üzerine yemin ederim ki; Hiç şüphesiz o (Kur'an), çok şerefli bir elçinin sözüdür. "(Hâk-ka/38-40)

"Hakikatte o (yalanladıkları,ash) levh-i mahfuzda bulunan şerefli Kur'an'dır." {Bwûd2\22)

"Şüphesiz bu, korunmuş bir kitapta bulunan değerli bir Kur'ân'dır. Ona ancak temizlenenler dokunabilir. O, Alemlerin Rabbinden indirilmiştir, "(Hadid/77-80)

³⁹¹ İman Üzerine, İbn Teymiyye, Pınar Yay. s. 192; Teorik ve Pratik Açısından Tasavvuf ve İslâm.s.193; Bkz: Said Nursî'nin; vahyin vasıtalı ilhamın vasıtasız oluşuna dair görüşleri, fîmî ve Hukukî Açısından Nurculuk Davası. Said Nursî. s.291

³⁹² Teorik ve Pratik Açısından Tasavvuf ve İslâm.s.193

³⁹³ Teorik ve Pratik Açısından Tasavvuf ve İslâm.s.125,126

³⁹⁴ İman Üzerine. İbn Teymiyye, Pınar Yay. s.19

³⁹⁵ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 254-258.

³⁹⁶ Mevlânâ. Mesnevî. M.E.B. Çev. Veled İzbudak. İst.1990

"Süfîler, islâm'ın akla uygun mistik görüşlerden azade Allah anlayışını ince yorumlarla tersine çevirip mistik bir fanatizme ve kuvvetli, loş bir duygusallığa dönüştürdüler..."³⁹⁷

Allah (c.c.) hakkında edepsizce tahayyüllere gitme zulmünden geri kalmadılar. Allah'ı zihinlerinde istedikleri gibi canlandırdıklarına dair orjinal bir örnek verebiliriz:

"Mevlâna Şems-i Tebrizî'nin Kimya adında bir karısı vardı. Birgün Şems hazretlerine kızıp Meram bağlan tarafına gitti. Mevlâna Hazretleri Medresenin kadınlarına işaretle: "Haydi gidin, Kimya Hatunu buraya getirin! Mevlâna Şemseddîn'in gönlü ona çok bağlıdır." Bunun üzerine kadınlardan bir grup, onu aramaya hazırlandıkları sırada Mevlâna, Şems'İN yanına girdi. Şems, şahane bir çadırdaki oturmuş Kimya Hatun'la konuşup oynuyor ve Kimya Hatun da giydiği elbiselerle orada oturuyordu. Mevlâna bunu görünce hayrette kaldı. Onu aramaya hazırlanan dostların karılan da henüz gitmemişlerdi. Mevlâna dışarı çıktı. Bu karı kocanın oynaşmalarına mani olmamak için medresede aşağı yukarı dolaştı. Sonra Şems "İçeri gel!" diye bağırdı. Mevlâna İçeri girdiği vakit Şems'ten başkasını göremedi. Bunun sırrını sordu ve "Kimya nereye gitti?" dedi Mevlâna. Şems, "Yüce Tanrı beni o kadar sever ki istediğim şekilde yanıma gelir. Şu anda da Kimya şeklinde geldi", buyurdu, işte Beyazîd'in hali de böyle idi. Tanrı ona sakalı bitmemiş bir genç şeklinde göründü."³⁹⁸

Kuşkusuz bu ifadeler sadece pervazsızca söylenmiş sözler değil, Allah'a iftira ve küfrü gerektiren sözlerdir.

Bu sözlerle, Şems acaba neyi kastetmiştir? Mutlaka vardır bir hikmeti, mantığıyla yaklaşımı, İbn Arabî'nin ortaya koyduğu, "Suiiler delil ikame etmekten münezzehtir..."³⁹⁹ prensibinden kaynaklanmaktadır. Allah'a karşı edepsizce cür'et... Hem hakim hem mahkum...

Kendilerini islâm'a nisbet eden kitlelerin nezdinde Allah dostu, velî(i) v.s diye tanımlandıkları halde bu insanlar müslüman oluşlarının, gerçekte bir din tercihi olmadığını, çünkü aynı zamanda yahudi, hristiyan, mecusi v.s dinlerin de müntesibi olduklarını çok açık bir şekilde ifade ederler:

"...Celâleddin er-Rumî" Divan" mâ& şöyle diyor:

"Canım, ey nur, kaçma benden!

Kaçma benden ey parlayan görünüm,

Kaçma benden kaçma benden!

Şu sarığa bak, onu nasıl başıma koydum,

Hatta bileğime taktığım Zerdüş'tün zünnarına bak!

Zünnarı taşıyım, yemliği taşıyım.

Belki nuru taşıyım, kaçma benden!

Müslümanım ben, ama Hıristiyanım, Brahmanistîm, Zerdüşti-yim.

Ey yüce Hakk, sana tevekkül ettim, kaçma benden.

Bir tek tapınağım; mescid, kilise veya puthanem yok benim.

Sonsuz nimetim yüce yüzündedir, kaçma benden kaçma benden!"⁴⁰⁰

"Ne lazım gelir ey müslümanlar ki ben kendimi bilmiyorum?

Ne Hristiyan, ne Yahudi, ne Ermeni, ne de Müslümanım!"⁴⁰¹

İbn Arabî ve Celâleddin er-Rumî'de olduğu gibi ahlaksızlıkların kendisinde olmadığı, üstelik ömrünün büyük bir bölümü tâğutun hapishanelerinde geçen, ancak Kur'an ve Sünnet'e muhalif belli görüş ve düşünceleriyle İbn Arabî ve Celâleddin-i Rumî'den geri kalmayanlardan birisi de Said Nursî(1873-1960)'dır.⁴⁰²

Said Nursi

Said Nursî, kitaplarının birçok yerinde, İbn Arabî ve Celâleddin er-Rumî sapıklarına ve onların görüşlerine övgüler yağdırır.⁴⁰³ "Risale-i Hur" diye isimlendirdiği kitaplarının, kendisinin eserleri olmadığını söyler. Risalelerin kendisine iradesi dışında yazdırıldıklarını uzun uzun anlatır.⁴⁰⁴

Aslının vahiy olduğunu söylediği, "Cekelûtiye" adlı kitapta; "Ri-sale-i Nurların, "Nur talebeleri" diye adlandırdığı öğrencilerinin ve "Bediüzzaman" lakabıyla kendisinin zikredildiklerini anlatır.⁴⁰⁵ Kitaplarına, Kur'an'ın kuvvetli işaretle iltifat ettiğini, İmam Ali (r.a.) v.b. tarafından ehemmiyet verildiğini, kitaplarının hatta içindeki birçok konunun bile isminin iradesi dışında bildirildiğini şu ifadelerle izah eder:

"Çok defa kalbime geliyordu; Neden İmam Ali (r.a.), "Risale'tü'n-Nur'a" ve bilhassa "Âyetü'l-Kübrâ Risalesi"ne ehemmiyet vermiş, diye sırrını beklerdim. Lillahlilhamd, o sır ihtar edildi... "Âyetü'l-Kübrâ Risalesini İmam Ali

³⁹⁷ Vahiyden Kültüre. Celaleddin Vatandaş, Pınar Yay s.237(Esed'den/363)

³⁹⁸ Vahiyden Kültüre. Celaleddin Vatandaş, Pınar Yay., s.236,237(Ef-laki'den/2/67,70)

³⁹⁹ El-Futûhât El-Mekkiyye. s.25

⁴⁰⁰ Teorik ve Pratik Açıldan Tasavvuf ve İslâm.s.160 (Dr. Mustafa Galveş, et-Tasavvuf fi'l- Mizan, 100-101'den)

⁴⁰¹ Ahmet Kısra. Edebiyat Üzerine, s.78. Perçem Yay. 4. baskı. (Farsça)

⁴⁰² Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 258-261.

⁴⁰³ Sikke-i Tasdik-i Gaybi.Bediüzzaman Said Nursî. Doğuş İtd. Mat.1959.Ankara.Bkz.s.12,13,,52,53,131, Mektubat.Bediüzzaman Said Nursî Tenvir Neşriyat.tst.s.424,425. Lem'alar.Bediüzzaman Said Nursî.Tenvir Neşriyat. Medresetüz-Zehra. İst. s.38-45,299,300.(9. ve 28. Lem'a); işaret-üi icaz s.334;...

⁴⁰⁴ Sikke-i Tasdik-i Gaybi. s.30,93,192; Şualar/234; Asayî Musa s.7;... Bu konu hemen tüm eserlerinde sıkça vurgulanılır.

⁴⁰⁵ Sikke-i Tasdik-i Gaybi. s.103,108,109; Şualar, s.587,590,591,592;...

(r.a.) keşfen görmüş, ehemmiyetle göstermiş."⁴⁰⁶

"Ben Celcelûtiye'yi okuduğum vakit, sair münacaatlara muhalif olarak kendim bizzat hissiyatımla münacaat ediyorum diye hissederdim. Ve başkasının lisanıyla taktirkarane olmuyordu. Benim için gayet fitrî ve dertlerime alakadar ve tefekkürât-ı ruhiyeme hoş bir zemin oluyordu. Birkaç sene sonra kerametini ve "Risale-i Nur" ile münasebetini gördüm ve anladım ki; o halet bu münasebetten ileri gelmiş."⁴⁰⁷

Hiz. İmam Ali (r.a.). Tugadusiracunnuri fırkasıyla "Risale-İ Arwr"u tarihiyle ve ismiyle ve mahiyetiyle ve esaslarıyla ve vazifesiyle gösterdikten sonra, Süryanice isimleri tâdât (biri birer söyleyip sıralayarak) ederek münacaat eder."⁴⁰⁸ Yine Hiz. Ali (r.a.) ahir zamanda "Risale-i Nur"u dua ile Allah'tan niyaz ediyor, "Risale-i Nur"u medhü sena ediyormuş.⁴⁰⁹

Oysa İslâm inancında "Allah'tan bilgi almanın yolu vahiydir. Gayb, hakkında bilgi sahibi olmanın yolu da budur."⁴¹⁰

Şimdi bir an için düşünelim: Aîşe (r.a.) annemizin, Peygamberin bile, yarın ne olacağını bildiğini söyleyenin Allah'a iftira ettiğini söylediğini hatırlatması karşısında, acaba Hiz. Ali'nin, "Risale-i Nwr"u, tarihiyle, ismiyle, mahiyetiyle, esasları ve vazifesiyle birer birer sıralayarak bildirdiğini, ahir zamanda "Risale-i Nur"u Allah'tan niyaz ettiğini ve onları övdüğünü söyleyen kişi, Allah ile birlikte İmam Ali (r.a.)'a da İftira etmiş olmaz mı?

Şia'nın sapmasının en önemli sebebi; Kur'an ve Sünnet'te bildiril-medîği halde Resûlullah (s.a.v.)'in, İmam Ali (r.a.)'a bir takım özel sırlar verdiği inancıdır.⁴¹¹

Saîd Nursi, Şia'nın yanlış görüşünün burasında da kalmaz. Bu sırların vahiy olduğu hezeyanına kadar gider. Risalelerinin hemen her paragrafında batını manalar yüklenilmiş ütopik çıkartımlara rastlanılır. Aslının vahiy olduğunu söylediği meçhul kitabın⁴¹², vahiy nazil olduğu vakit, Resûlullah (s.a.v.) tarafından İmam Ali (r.a.)'a yazdırıldığı-nı söylüyor.⁴¹³

Bununla da yetinmeyen Said Nursî, kullanmış olduğu "Bediüzzaman" lakabının da vahiy ile nazil olan "Celcelûtiye"nin Süryanice karşılığı olmasından ötürü iradesinin dışında kendisine verildiğini şu ifadeler ile söyler;

"Hem madem Celcelûtiye'nin aslı vahyî'dir. Ve esrarlıdır. Ve gelecek zamana bakıyor; ve gaybî umûr-u istikbâliyeden haber veriyor. Ve madem Kur'an itibarıyla bu asır dehşetlidir ve Kur'an hesabıyla "Risale-i Nur" bu karanlık asırda ehemmiyetli hâdisedir. Ve sarahat (açıklıkla, şüpheyi sebebiyet vermeyecek tarzda) derecesinde çok karine ve emarelerle "Risale-i Nur" "Celcelûtiye"nin içine girmiş, en mühim yerinde yerleşmiş... "Celcelûtiye," Süryanîce bedî demektir. Ve bedî manasındadır. İbareleri bedî olan "Risale-i Nur" "Celcelûtiye"de mühim bir mevki tutup ekser yerlerinde tereşşuhatı görüldüğünden, kasidenin ismi ona bakıyor gibi verilmiş. Hem şimdi anlıyorum ki; eskiden beri benim liyakatım olmadığı halde, bana verilen "Bediüzzaman" lakabı benim değildi. Belki "Risale-i Nur"un manevi bir ismi idi. Zahir bir tercümanına ariyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim hakiki sahibine iade edilmiş..."⁴¹⁴

İbn Arabî ve Celâleddin er-Rûmî'deki "Vahdetü'l-Vücûd" inancı, birtakım övgü ve yergiler ile tevil edilerek, Said Nursi tarafından da savunulur⁴¹⁵ ve "Fenafillah" hakkında şunları söyler;

"Ehl-i tarikat ve hakikatca müteffikûn aleyh bir esas var ki: Ta-rîk-i hakda sülûk eden bir insan, nefs-i emmâresinin enaniyetini ve serkeşliğini kırmak için lazım gelir ki: Nazarını nefsinden kaldırıp şeyhine hasr-ı nazar ede ede tâ fenafişseyh hükmüne gelir. "Ben" dediği vakit, şeyhinin hissiyatıyla konuşur ve hakeza..., tâ

⁴⁰⁶ Sikke-i Tasdik-i Gaybi. s.30; Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları.s.787

⁴⁰⁷ Yeni lûgat. "Tâdât" mad.

⁴⁰⁸ Şualar. s.592; Asayî Musa s.7; Sikke-i Tasdik-i Gaybi. sekizinci şua.; Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.790,792

⁴⁰⁹ Sikke-i Tasdik-i Gaybî. sekizinci şua.

⁴¹⁰ İslâm İnancında Gayb Problemi, s. 103

⁴¹¹ Teorik ve Pratik Açısından Tasavvuf ve İslâm.s.95

⁴¹² Celcelûtiye" veya "Cevşenü'l-Kebir" diye bilinen kitap ve duanın, ilmi kaynağı hakkında şimdiye kadar hiçbir sağlam(!) bilgi yoktur. Konuşmuş olduğum, "Ağabeyler'in(!) söyledikleri en ciddi söz; "Valla iistad demişse doğrudur." ifadeleri olmuştur. Vahyin Allah (c.c.)'ye nisbet olduğu bilindiğine göre, Allah'a rağmen bir zümre üstadın sözünü esas alıyorsa, hesap gününü hatırlatırız. Üstad'a toz kondurmamak için Allah'a iftiraya mı razı olacağız? Önceleri bir zikir olarak kullanılan Cevşen, şimdilerde ise mabet bekçilerinin çıkar kaynağı olarak muska şeklinde de yapıp satılmaktadır. Nur sakinlerinin yaşantılarında Üstad'ın öğretileri o denli "din" halini almış ki, "Üstadın sünneti" yanında "Resûlullah (s.a.v.)'in sünnet ve hadisleri" ne aklı gelir ne de yaşantıda gözetilir olmuştur. Somut bir örnek olması açısından "Vakıf adamları" olan Said Nursi'nin öz talebeleri ve sonrakilerden bir kısmı (Hoca efendiler v.s.) Üstad'ları evlenmemişler diye Muhammedi sünneti göz ardı ederek onlar da evlenmemişlerdir. Kuşkusuz evlenmemek fiili, insanı kafir, hatta günahkar dahi etmez. Ancak evlenmemelerinin gerekçesi üstadların evlenmemiş olması ise, bunun adı, Resulün sünnetine değil de Üstad'ın sünnetine itiba etmektir. Bu konuda Peygamber(s.a.v.)'in şu hadisi oldukça ibret vericidir: Ebu Zerr (r.a.) anlatıyor: Resûlullah (s.a.v.)'in huzuruna Akkaf b. Bişr et-Temlmi adında bir zat girmişti. Resûlullah (s.a.v.)'le Akkaf arasında şu konuşma geçti:

- Evli misin ya Akkaf?

- Hayır Ya Resûsüllah; cariyem bile yoktur.

- Cariyen bile mi yok? Halin vaktin yerinde değil midir?

- Halim vaktim iyidir zenginim ya Resûlallah!

- O halde sen şeytanların kardeşisin. Eğer hımsıyanlar arasında bulunsaydın onlara rahip olurdu. Nikah bizim sünnetimizdir. Sizin en şerhileriniz bekar olanlarımızdır... (Ahmed b. Hanbel, Ebu Ya'la, İbnu Mende-Taberani- 'den nakille; Modern Çağda İslâmî Meseleler. Mevdudi.s.158,159)

⁴¹³ Şualar. s.587; Sikke-i Tasdik-i Gaybi. s. 101 (sekizinci şua); Bkz:Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları. Abdulkadir Badilli. s.749

⁴¹⁴ Şualar. s.588,590; Sikke-i Tasdik-i Gaybi. s.108,109; Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.788;...

⁴¹⁵ Mektubat. s.424,425; Lem'alar. s.38-45,299,300(9 ve 28. Lem'alar) Bkz.Teorik ve Pratik Açısından Tasavvuf ve İslâm s.259,261

fenafırresul, fenafıl-laha kadar gider.."416

"Said Nursi, "Vahdet-i Vücûd"un çok yüce bir meşreb olduğunu söylemekte, ancak halka anlatılmasının birtakım fitnelere sebep olacağını belirtmektedir.

Said Nursi bazı tezahürleriyle "Vahdet-i Vücûd"u tasvip etmez görünürken temelde islâm'ın ve Allah sevgisinin en üst zirvesi olduğunu ve Ibn Arabî'nin, velilerüstü (Hatemu'l-Evliya) bir velayete sahip, islâm ilimlerinin mucizesi olduğunu söylemektedir... Biraz dikkatle bakılırsa, Vahdet-i Vücûd ile Vahdet-i Şühûd'un netice itibariyle aynı şey olduğu görülür."417 Said Nursi ise yüksek ve kuvvetli iman sahibi Muhyiddin-i Arabî gibi zatlara zevkli, nurani, makbul bir mertebe olduğunu ancak dikkatli olunması gerektiğini söyler. Vahdet-i Şühûd'un ise zararsız ve yüksek bir meşreb olduğuna inanır."418

Said Nursi, Kur'an-ı Kerim'in bir çok âyetinin kendi Risalelerin'e işaret ettiğinden bahseder:

"Sözler adedince otuz üç âyet, hem manasıyla, hem cifirle, "Risa-le-İ Nur"a işaretleri, uzaktan uzağa icmalen görüldü. Aynı ayrı tarzlarda otuz üç âyet müttefikân "Rîsale-i Nur"u remizleriyle gösterdiği, hayal meyal görüldü..."419

Kendisine alenen bir kitap inmeyince, bu kez inmiş olan Kitab-i Kerim'de kendisini görmeye çalışır, bunun yollarını arar durur.

Bu insanlar eserlerinin aslının vahiy olduğunu nîçîn söylüyorlar? Böyle bir şeyle neyi hedefliyorlar? Nîçîn ifsada kalkışır, tahrife yeltenir-ler?

Kuşkusuz hiçbir müfsid muharrif; "ben İfsad ediciyim, ben tahrif ediciyim" demez! Oysa söyledikleri ayan beyan ortadadır.

Geçmiş kavimlerdeki din tahrifcilerine baktığımız zaman şunu görürüz: insanlara kabul ettirmek istedikleri görüş ve düşüncelerini kendi yanlarından ve indî kanaatleri olduğunu söyledikleri takdirde, bunun kabul görmeyeceğini düşünmüşler. Onlar da kabul ettirmek istedikleri söz ve fiillerinin sahibinin gerçekte Allah olduğu yalanına başvurmuşlar ve görüşlerini Allah'a nisbet etmişlerdir. Artık insanlar o görüş ve düşünceleri reddedemez ve kendilerini kabule mecbur hissederlerdi. Netîcesi⁴²⁰... Evet neticesi de geçmiş kavimlerin helak sebeplerinden olan tahrif...

Ancak boylelerinin bu suçu işlemelerine rağmen artık başarıya ulaşmaları mümkün değildir. Çünkü Allah (c.c);

"Doğrusu Kitab't Biz indirdik, onun koruyucusu elbette Biziz." (Hicr/9) buyuruyor.

Peki bu halleri ile, onların Allah (c.c) yanındaki konumları nedir? Bütün bunların cevaplarını Cenab-i Hakk (c.c.) âyetlerinde bildiriyor;

"Daha doğrusu onlardan herhîrî, kendisine (önünde) açılmış sa-hîfeler (ilahi vahiy) verilmesini istiyor. "(Müddessir/52) "Allah'a karşı yalan uydurandan yahut kendisine hiçbir şey vah-yedümemişken "Bana da vahyolundu" diyenden ve "Ben de Allah'ın indirdiği âyetlerin benzerini indireceğim" diyenden daha zalim kim vardır? O zalimler, ölümün boğucu dalgaları içinde, melekler de pençelerini uzatmış, onlara: "Haydi canlarınızı kurtarın! Allah'a karşı gerçek olmayanı söylemenizden ve O'nun âyetlerine karşı kibirlilik taslamış olmanızdan ötürü, bu gün alçaklık azabı ile cezalandırılacaksınız." derken onların halini bir görsen!"(En'âm/93)

"...Bilgisizce insanları saptırmak için Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim kimdir? Şüphesiz Allah o zalimler topluluğunu doğru yola iletmez."(En'âm/144)

"Kim Allah'a ("Allah böyle buyurdu" diye) karşı yalan uydurandan daha zalim olabilir? Onlar (kıyamet gününde) Rab'lerine arz edilecekler, şahitler de; "işte bunlar Rab'lerine karşı yalan söyleyenlerdir," diyecekler. Bilin ki, Allah'ın laneti zalimlerin üzerinedir!"(Hûdi/18)

"...Okuduklarını kitaptan sanasınız diye kitabı okurken dillerini eğip бүkerler. Halbuki okudukları, Kitaptan değildir. Söyledikleri Allah katından olmadığı halde: "Bu Allah katındandır" derler. Onlar bile bile Allah'a iftira ediyorlar."(Â\i İmrân/78) "...Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?" (A'râf/28)

"...Yoksa Allah'a iftira mı ediyorsunuz?"(Yûn'ısl59) "...Bu hususta yanınızda herhangi bir delil yoktur. Allah hakkında bilmediğiniz bir şeyi mi söylüyorsunuz? De ki: "Allah hakkında yalan uyduranlar asla kurtuluşa eremezler."(Yûnus/68,69)

"...Yanınızda bize açıklayacağınız bir bilgi var mı? Siz zandan başka bir şeye uymuyorsunuz ve siz sadece yalan söylüyorsunuz-rc«z."(En'âm/148)

"...Allah'a andolsun ki, iftira etmekte olduğunuz şeylerden mutlaka sorguya çekileceksiniz!"(Nisâl50, En'âm/11, Yûnus/17, Nahl/56, Ankebut/68)

Said Nursi "Şeriaf'm neden İbaret olduğu hakkında da şunları söylüyor;

"Şeriat ta; yüzde doksan dokuzu ahlak, İbadet ve fazilete aiddir. Yüzde bir nisbetinde siyasete mütealliktir, onu da Ulû'l-Emirlerimiz düşünsünler!.."51 "Şeriat-ı garrâmın bin kısmından bir kısmıdır ki siyasete taalluk eder. O

⁴¹⁶ Sike-i Tasdiki Gaybi. s. 122

⁴¹⁷ Teorik ve Pratik Açidan Tasavvuf ve islâm s260,,261,155 (Bkz:Lem'a!ar.s. s.38-45,299,300-9.ve 28. Lem'a-; Mektubat.s. 424,...)

⁴¹⁸ Lem'alar.s.45

⁴¹⁹ Sike-i Tasdiki Gaybi s.61; Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.790; Hakkın Müdafaası Sabahaddin Aksakal Yeni Asya yay.s.214 -227; Bkz. Diyanet vakfısl. Ans.C:7 Cefr Mad. s.215 ;C:10 Ebeced Mad. s.68; Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları, s. 790-792...;

⁴²⁰ Tarihçe-i Hayat, Said Nursi, s.65; ithamları Reddediyorum, s.206 Av. Be--kir Berk. Yeni Asya yay. Türkiye'de Nurculuk Davası Bekir Berk. s.263; ilmi ve Hukuki Açidan Nurculuk Davası .Av. Bekir Berk s.263. (1911/ist.Divan-ı Harbi Örfi'den nak.);

kısmın ihmalıyla şeriat ihmal olunmaz..."⁴²¹

"Otuz üç âyât-ı Kur'aniye'nin İşaretiyle ve imam Ali (r.a.)'ın üç keramet-i gaybiyesiyle ve Gavs-ı Azam'm kat'i ihbarıyla tahakkuk etmiş olan "Risale-i Nur'un, siyasetle alakası yoktur. "Risale-i Nur"a, daha vatana, idareye zararı dokunmak bahanesiyle tecavüz edilemez. Daha kimseyi o bahane ile inandıramazlar... Hem, Kur'an bizi siyasetten şiddetle menetmiştir."⁴²²

Şeriatın neden ibaret olduğunu bile kavrayamamış böylece, Allah'ın; "Kendi hükümleriyle hükmetmeyenleri, kafirlerin ta kendü-ri..." (Mâide/44) diye bildirdiği despotlara bir manada meşruiyet kazandırmıştır.

Onun bu inanışının, başka zaman şeriatı savunur olduğu görüşleri tarafından düzeltilmediğini söyleyenler, acaba Said Nursi'nin, Fenafıl-lah, cifr, gayb v.s konulardaki inançlarının da islâm'a aykırı olmadığını söyleyebilecekler mi? Kaldı ki biz, O'nun bu ifadeleriyle şeriatı karşı olduğunu değil, şeriatı neden ibaret sandığı yanlışını anlatıyoruz. Ve "yine Said Nursi'ye yönelik "Siyasetle uğraşiyor" suçlamalarına(!) yönelik taraftarlarının bu ithamları red bağlamında konuyu ele aldıkları ve Said Nursi'nin siyasetle uğraşmadığı ve siyaseti böyle anladığı şeklindeki kanaatlerinin ısrarlı savunucuları olduklarını da görüyoruz."⁴²³

"Bu öylesine tehlikeli bir görüştür ki düzeltilmediği takdirde ilerde, tıpkı Aziz Paul'un ⁴²⁴ geliştirip Hz. isa'nın ümmetini yozlaştırdığı şeriatı din kavramı gibi din ile şeriatın birbirinden ayrılmasına kadar varabilir. Çünkü Allah'ın emrinin sadece "din'i kurmak, ama şeriatı reddetmekle ilgili olduğu düşünüldüğü takdirde müslümanlar da hıristiyanlar gibi şeriatı önemsiz, kurulmasını gereksiz bulabilirler. Ellerinde kalacak olanlar sadece bir takım akide ve inanç ile bazı ahlak kuralları olabilir."⁴²⁵

Bugün, Allah'ın dini islâm, Kendi korumasıdır. Kendilerini ciddi manada islâm'a nisbet ettiklerini iddia edenlerin!) bir çoğu, islâm'ı ahlak kurallarından ibaret bir din kabul etme zulmünü göstermişler böylece Allah'ın dinini tahrife yeltenmişlerdir. Kur'an'ı az çok okumuş, tevhid mücadelesi tarihine şöyle bir bakan İnsan bile, şeriatın yüzde doksan dokuzunun ahlak, ibadet, fazilet ve yüzde birinin ise, siyaset ⁴²⁶ olduğunu söylemenin, mutlak manada şeriatın yüzde doksan dokuzunu inkar olduğunu anlar, Böyle bir ihaneti, Allah adına reddetmekten geri duramaz. Bu ihanete göz yumarak, karşı çıkmamak, Allah'ı yalanlamaktır. Evet! Bu eleştiriler sert ve katı görülebilir. Hatta insafsız diyenler de çıkabilir. Ama Allah (c.c.)'ye karşı insafsız ve iftiracı olmaktansa varsın insanlar, kendilerinin yüceleştirdiklerini, kutsallaştırdıklarını eleştirenlere; "saygısız, iftiracı" desinler.

Şâtibî, şeriatı tanımlarken şunları söylüyor: " Şeriat, kulun, dünya ve âhiret işlerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi için gerekli olan her şeyi getirmiş ve açıklamıştır. Hiçbir yeni olay yoktur ki, şeri-atte ona dair bir hüküm mahalli bulunmasın; bu mümkün değildir. Dolayısıyla da "meskutun anı" yani hakkında sükut geçilmiş bir şey yoktur."⁴²⁷

Allah (c.c.) nihaî olarak şöyle buyuruyor; "Biz sana her hususa cevap veren bir şeriat gösterdik, ona uy! Bilmeyenlerin keyfi arzularına uyma!"(Câsiye/18) Divân-i Harbi Örfi'de; askere, ulülemre; yani subaylara itaatın farz olduğunu hatırlatan, amirlerine itaatsizlikle şeriate muhalefet edildiğini söyleyen ⁴²⁸ Said Nursi, Şeyhülislam tarafından Kuva-yı Milliye aleyhine verilen fetvaya karşı çıkanlardan biri olur(1920). Mustafa Kemal tarafından Ankara'ya davet edilen, bu daveti kabul ederek Ankara'ya giden, mecliste kendisine "hoş geldin" (Hoşamedî) merasimi yapılan, Mustafa Kemal hareketini tebrik ile zaferi için dua eden (1922) Said Nursi; yönetim, laik, demokratik ilke ve inkılâplardan ibaret olduğu halde T.B.M.M'de 19 Ocak 1923 tarihinde milletvekillerine hitaben şu beyannameyi neşreder:⁴²⁹

"Ey mücahidin-i islâm! Ey ehl-i hail ü akd!..

Şu muzafferiyetteki harikulade ni'met-i ilâhiye bir şükür ister ki devam etsin ve ziyade olsun. Yoksa nimet şükri görmezse gider. Madem ki Kur'an'ı, Allah'ın tevfiğiyle düşmanın hücumundan kurtardınız; Kur'an'm en sarîh ve en kat'i emri olan "Salat" gâibî feraizi İmtisal etmeniz lazımdır. Ta ki onun feyzi böyle harika suretinde üstünüzde tevali ve devam etsin. Alem-i İslâmı mesrur ettiniz, muhabbet ve teveccühünü kazandınız... Bu alemde evliyaullah hükmünde olan gazi ve şühedâya kumandanlık ettiniz.... Sizin bu muzafferiyetinizi ve hizmetinizi takdir eden ve sizi seven cumhûr-u mü'minîndir. Ve bilhassa taba-ka-İ avamdır ki, sağlam müslümandırlar. Ve sîzi cidden sever ve sizi tutar ve size minnettardır ve fedakarlığınızı takdir ederler...

Şu inkılâb-ı azîmin temel taşları sağlam gerek."

1950'de Demokrat Parti'nin iktidara gelişi sebebiyle, Reiscumhur Celal Bayar'a tebrik telgrafi çeker. Ve Celâl Bayar'dan cevabi teşekkür telgrafi alır.⁴³¹

⁴²¹ İthamları Reddediyorum, s.206 (1913/Ist.Münazarat'tan nak.)

⁴²² Tarihçe-i Hayat, 467,530

⁴²³ Bkz: İthamları Reddediyorum, s.205-207; Türkiye'de Nurculuk Davası. s.263; ilmi ve Hukuki Açından Nurculuk Davası. s.263.

⁴²⁴ Bkz: Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz.Peyg. Hayatı, Mevdudi, Pınar Yay. C.2 s.86

⁴²⁵ Tarih Boyunca Tevhid Müc. ve Hz.Peyg. Hayatı, Mevdudi, Pınar Yay. Mevdudi, Pınar yay. C.1 s.306

⁴²⁶ Bkz:Tarihçe-i Hayat, s.65; ithamları Reddediyorum, s.206

⁴²⁷ El- Muvâfakât:C.1 s.42,165

⁴²⁸ Tarihçe-i Hayat s.67-68; ithamları Reddediyorum, s.291-293; Türkiye'de Nurculuk Davası, s.249,257,273; ilmi ve Hukuki Açından Nurculuk Davası. s.249,257,273

⁴²⁹ Türkiye'de islamcılık Düşüncesi. c:2.s.314

⁴³⁰ Tarihçe-i Hayat s.138-140; Türkiye'de islamcılık Düşüncesi, ismail Ka-ra.Risale yay. 2.cilt s.397-399; Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nur-si. Necmeddin Şahiner. s.237-244

⁴³¹ Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursi. s.363 (Emirdağ Lahikası C:2 s.lö'dan)

"1950 seçimlerini Demokrat Parti'nin kazanmasıyla Said Nursi'nin hayatında yeni bir dönem başlar. 1957 seçimlerinde açıkça, önceki iki seçimde de zımnen Demokrat Parti'yi destekler... Latin harfleriyle kitaplarının yaygın baskısı Menderes'in özel yardımlarıyla 1957-59 yılları arasında gerçekleşmiştir."⁴³² Menderes'e yazmış olduğu mektup ile görüş ve kanaatlerini bildirir. Menderes'i ve ekibini "Hakiki dindar" olarak tanımlar, kendisi ve umum nur talebeleri olarak onlara dua edeceklerini açıklayarak sisteme meşruluk(!) kazandırır. Ancak, diğer taraftan da "Küfre rıza küfür olduğu gibi, dalâlete, fiska, zulme rıza da, fisktır, zulümdür, dalâlettir." Diyerek kendisinin de dikkat etmesi gerektiği doğru bir prensibi söylemekten de geri durmamıştır.

Kendisi ve en halis talebeleri tarafından bile, Allah'ın hükümlerinin dışında hükmeden mahkemeler, "Adaletli ve mübarek" olarak vasıflandırılır.⁴³³ "Hükümete isyan etmeyin iz, Yitneden sakınınız!"⁴³⁴ diye telkinde bulunulur. Hatta bazen "Hükümet-i tslâmiye" diye hitap eden, Hükümetin hakemliğine razı olduğunu açıklayan,⁴³⁵ hükümetten şikayette bulunmayan, bilakis hükümete şikayet edilmesi gerektiğine kanaat ederek,⁴³⁶ böylece sisteme meşruiyet kazandıran, hayatının son anlarına kadar da bu inançta olan Said Nursi, yazdığı kitaplarını her fırsatta Kur'an gibi vasfediyor; Kur'an-ı Kerim'e, ilahî hükümlere özgü sıfat ve tanımlamaları da (Bakara/256, Lokman/22, Âl-i İmrân/103), kendi eserlerine yakıştırarak şöyle diyor: "Rİsâletü'n Nur" bu asırda, bu tarihte bir "Urvetül-Vüska"dır. Yani çok muhkem, kopmaz bir zincir ve bir "Hablullah"dir. "Ona elini atan, yapışan necat bulur."⁴³⁷

Nur talebelerine göre şakirtlerin yaptığı işler, ilâhî koruma ve tel-kin(!)lerle yapılmaktadır."Asr-ı Saadet'ten beri böyle harika bir surette mu'cizeli olarak yazılmasına hiç kimse kadir olmadığı halde "Risale-İ Nur'un kahraman bir katibi olan Hüsrev'e "Yaz!" emir buyurulma-sıyla, Levh-i Mahfuz'daki yazılan Kur'ân gibi" yazıldığına inanırlar.⁴³⁸ Risafe-i Nurun ise bu asırda en yüksek ve en kutsî bir tefsir olduğuna, Hakikatlarının semavî, Kur'an'î olduğuna ve Kur'an okundukça O'nun da okunacağına,⁴³⁹ O'nu muhakeme etmenin Kur'an'î muhakeme etmek olduğuna inanırlar.

Allah (c.c.) hesap günü Kur'an'dan sorumlu olunacağını bildirdiği halde bakın onlar neden sorgulanacaklarına inanıyor ve ümit ediyorlar: "Melaikeleri ehli hak ve hakikat yolunda gidenler için birer munis arkadaş yapan ve Risale-i Nwr'un Şakirtlerini talebe-i ulûm sınıfına dahil edip Münker-Nekir suallerine Rİsâfe-i N«rile cevap verdiklerini merhum kahraman şehid Hafız Ali'nin vefatıyla keşfeden ve hayatta bulunanlarımızın da yine Risale-i Nur*la cevap vermemizi rahmet-i ilahiyyeden dua ve niyaz eden..."⁴⁴⁰

"...Hint dinlerinin hemen tümünde, Antik Mısır mistisizminde, ve Yahudi toplumunun ruhaniyatçı anlayışında nefsin tezkiyesi, çile, ruhun kurtuluşu, aşk ve irfan motiflerinin egemen olduğunu görüyoruz. "Allah'ı O'ndan korkmaksızın ve O'ndan hiçbir fayda düemeksi-zİn sevmek." bunlardandır. Tasavvufçu Rabi'atü'l-Adeviyye de (h.195), cennet arzusu ve cehennem korkusu İle değil, sadece kendisine kavuşmak için Allah'a ibadet ettiğini söyler. Rabia; "Ateşinden korktuğum yahut cennetini umduğum İçin sana ibadet etmedim. Sana sadece zatın için ibadet ettim." demek suretiyle Allah'ın iradesinin gereği olan düzenlemeyi hiçe sayarak Allah'a iftira eder. Yine Rabia; "Kur'an'ı indirirken, kendisine korkarak ve umarak dua etmemizi emrettiği için Yüce Allah'ın yanlışlık yaptığı, cennete bizi teşvik etmek ve cehennemden sakdırmakla haksızlık ettiği"ni ileri sürer... "Bunları bizden isteyen Allah'ın bizi yanlış yollara sevk ederek bizi aldattığı" m belirterek Allah'a iftirasını sürdürür... Çünkü bütün bunlar yerine sadece zatını is-teyecekmışız..! Cennetini .istemeyecek ve cehenneminden korkmayacakmışız..!⁴⁴¹ Cennet ümidi ve cehennem korkusu ile insanların kendisine yönelip ibadet ettiği ve madde boyutundan soyutlanmadıkları gerekçesiyle müslümanların yönedikleri Kabe'yi, Rabia, "put" diye nitelemekte ve "yeryüzünde ibadet edilen şu put" demektedir. Çünkü kendisini cenneti İstemeyecek ve cehennemden korkmayacak kadar madde boyutundan soyutlanmış kabul etmektedir. Tasavvuf şairi Yunus Emre de; "Cennet cennet dedikleri / Birkaç köşkle birkaç huri/İsteyene ver onları/ Bana Seni gerek Seni." (diyor.)"⁴⁴²

Allah (c.c.) Kur'an'da cehennemi vasfederken; "İşte o gün kişi kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçır. O gün herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır. "(Meâric/11-14, Abese/34-37) diye buyuruyor. Said Nursi İse, güya takvanın alâmeti olarak böylesi bir cehennemi kabul edeceğini söylüyor. "Bu hizmete, yani ehl-i imanı dalâlet-i mutlakadan kurtarmağa, lüzum olsa, dünyevî hayat gibi, uhrevî hayatımı da feda etmeyi bir saadet bilirim; binlerce dostlarım ve kardeşlerimin cennete girmeleri için, cehennemi kabul ederim."⁴⁴³

⁴³² Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi.C:2 s.314,315; Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursi. s.392,393

⁴³³ Tarihçe-i Hayat s.590-593(Said Nursi'nin Menderes'e yazdığı mektup)

⁴³⁴ Tarihçe-i Hayat.s.221; İşarâtü'l- İcaz. s.331,332

⁴³⁵ Risale-i Nur Müellifi Said Nursi. Eşref Edip.s.47

⁴³⁶ Tarihçe-i Hayat s.230,231k

⁴³⁷ Tarihçe-i Hayat s.249

⁴³⁸ Asa-yı Mûsa.s.82

⁴³⁹ Asa-yı Mûsa.s.85

⁴⁴⁰ İşarât-ül İcaz.s.336

⁴⁴¹ İşarât-ül İcaz.s.333; ilmi ve Hukuki Açıdan Nurculuk Davası, s.369; Tür-kiyede Nurculuk Davası s.369.

⁴⁴² Asa-yıMûsa.85

⁴⁴³ Teorik ve Pratik Açıdan Tasavvuf ve İslâm.s.35,36,230-232

⁴⁴⁴ Sikke-i Tasdikî Gaybî gir. Böl.; Tarihçe-i Hayat s.600; İthamları Reddedi-yorum.s 52,220; İlmi ve Hukuki Açıdan Nurculuk Davası, s.288; Türkiyede Nurculuk Davası s.288

Yine âyet-İ kerime'de;

"Korkuyla ve umutla Rablerine yalvarmak üzere (ibadet ettikleri için), vücutları yataklardan uzak kalır... "(Secde/16) buyurulduğu halde, Said Nursi ise; "Gözümde ne cennet sevdası var, ne cehennem korkusu. Kur'an'ımız yeryüzünde cemaatsız kalırsa Cen-net'i de istemem; orası da zindan olur. Milletimizin imanım selamette görürsem, Cehennem'in alevleri içinde yanmağa razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülistan olur."⁴⁴⁴ diyor.

Resûlullah fs.a.v.), Hudeybiye'de geceleyin yağan yağmurdan sonra, sabahleyin sahabîlerine yöneldi; "Aziz ve celil olan Rahb'ınızın ne buyurduğunu bilir misiniz?" buyurdu. Sahabiler: "Allah ve Resulü en iyi bilendir" dediler. Resûlullah buyurdu ki; "Allah; "Kullarımdan kimi bana mü'min, kimi kafir (olarak) sabaha erişti. Her kim "Allah'ın fadl ve rahmetiyle üzerimize yağmur yağdı" dedi ise işte o bana iman etmiş, yıldızla iman etmemiştir. Her kim de fulan ve fulan yıldızın nev'i (yani batıp doğması) İle üzerimize yağmur yağdı" dediyse işte o, Bana iman etmemiş, yıldızla iman etmiştir."⁴⁴⁵

Yine Peygamber (s.a.v.)'in oğlu İbrahim'in öldüğü gün güneş tutulunca, insanların güneşin İbrahim'in ölümünden ötürü tutulduğunu söylemeleri üzerine Resûlullah (s.a.v.);

"Şüphesiz güneş ile ay Allah'ın âyetlerinden iki âyettir. Bunlar hiçbir kimsenin ölümü ve de hayatı için tutulmazlar...>T?"⁴⁴⁶ buyurur.

Said Nursi'nin talebeleri ise İsparta'da kuraklığın olduğu bir dönemde Üstadların İsparta'ya teşrifleriyle nebatatı yeniden hayata kavuşturacak şekilde yağmurun yağdığını, böyle bir yağmurun bir de doksan üç tarihinde yağmış olduğunu bu tarihin ise Üstadlarının doğum tarihi olduğunu söylüyor, o zaman da yağmış olmasının gerekçesini o sebebe bağlıyorlar.⁴⁴⁷ Allah'ın kudreti ve dilemesiyle olabilen bir takım tabiat hâdiselerinin vukuunu, bu tür sebeplere bağlıyor, bunlara inanmayı da adeta imanlarının artması olarak değerlendiriyorlar. Oysa tabiat hâdiselerinin vukuunu, önemli kişilerin doğum ve ölümüne bağlayan İncanın, islâm öncesi cahüiyye insanının imanı olduğunu biliyoruz.⁴⁴⁸

Hakikaten kimilerinde, mücadele tablolarındaki samimi grafiği bile sorgulatacak hezayanlar görmek mümkündür. Nitekim bir insanın davasında gösterdiği samimiyeti, o insanın doğruluğuna delil değildir. Hayatı kafirlerin hapishanelerinde geçen, o mahkemeden bu mahkemeye süründürülen samimi bir mücadele adamından sadır olan gayr-ı İslâmî ifadeleri anlamak ve bir yerlere oturtmak oldukça zordur.

Said Nursi'nin Kürt kavmiyetçisi olmadığını vurgulamak İçin kitaplarından alıntılar yapılarak müntesipleri tarafından hararetle savunulan görüşlerinde bakın ne ilginç ilmi(!) tesbitleri var:

"Allahü Zülcelâl Hazretleri, Kur'an-i Kerim'de; "öyle bir kavim getireceğim ki, onlar Allah'ı severler, Allah da onları sever. "(Mâide/54)

diye buyurmuştur. Ben de bu beyan-ı ilahi karşısında düşündüm, bu kavmin bin yıldan beri alem-i islâm'ın bayraktarlığını yapan Türk milleti olduğunu anladım...⁴⁴⁹ Türk milleti anâsır-ı İslâmiye içinde en kes-retli olduğu halde, dünyanın her tarafından olan Türkler ise, müslü-mandır. Sair unsurlar gibi müslim ve gayr-ı müslim olarak iki kısma inkısam etmemiştir. Nerede Türk taifesi varsa, müslümandır. Müslümanlıktan çıkan veya müslüman olmayan Türkler Türklükten dahi çıkmışlardır...⁴⁵⁰

"Nerede Türk varsa müslümandır."⁴⁵¹ ifadesi ve "Müslümanlıktan çıkan veya müslüman olmayan Türkler Türklükten dahi çıkmışlardır... "⁴⁵² ifadelerinin Allah aşkına İslâmî ve ilmi bir delili var mıdır? Bu ne demektir? Bu "Müslümanlıktan çıkan bir erkek, erkeklikten de çıkmıştır." demek gibi tutarsız bir ameldir. "Tutarsızdır" diyorum çünkü insanın ırkı, cinsiyeti, rengi, dünyaya geldiği coğrafya gibi unsurları kendi isteğiyle tercih etmediği gibi "Sahip olduğum bu özellikleri beğenmiyorum" diyerek de iradesiyle o özelliklerini değiştiremez.

Diğer taraftan tağuta karşı isabetli ve cesurca çıkışları ise bu kez taraftarlarınca sulandırılıp kılıfına uydurulmak istenmiş, "asıl amacının tağuta karşı olmak filan olmadığı" yönünde İzharlara kalkışılarak onurlu ifadeler de aslı anlamından saptırılmıştır.⁴⁵³

Rabb'imiz (c.c.) gaybın bilgisini ancak Kendisine has kılmıştır. Peygamberlerinden de seçtiklerine, dilediği kadar bildirmiştir(Âi-i Imrân/179).

Kitaplarını vahiy, kendilerini de Peygamber gibi gören bu İnsanlar, "gayb" konusunda da insanı hayrete düşürecek kadar ileri geri konuşmuşlardır. Said Nursi, cefr hesaplarıyla kitaplarının ana temasını oluşturan

⁴⁴⁴ Tarihçe-i Hayat.s.600 -

⁴⁴⁵ Buhari.C.2s.831,988

⁴⁴⁶ Buhari.C:3s.1014, 1015,1031,1021,1022,1034; C:7 s.3018

⁴⁴⁷ Sikke-i Tasdiki Gayb'ı gir. Böl. (Mustafa, Rüşti, Lütfi,Hüsrev, Bekir ve Refetin tesbitleri.)

⁴⁴⁸ Bkz: İslâm inancında Gayp Problemi, s.55

⁴⁴⁹ İthamları Reddediyorum, s.216 (Mülakat, Nurculuk Hakkında, Erzurum, 1964, Hürsöz Yay. s. 34'ten alıntı ile) s. 292 (ilmi ve Hukuki Açıdan Nurculuk Davası, s. 268'den alıntıyla)

⁴⁵⁰ İthamları Reddediyorum, s.217-218 (Mektubat'tan alıntılanmış.); ilmi ve Hukuki açıdan Nurculuk Davası.268,273; (Türkiye'de Nurculuk Davası. s.268,273); Tarihçe-i Hayat.s.223

⁴⁵¹ Tarihçe-i Hayat.s.223

⁴⁵² İthamları Reddediyorum, s.217-218 (Mektubat'tan alıntılanmış.); ilmi ve Hukuki Açıdan Nurculuk Davası.268,273; (Türkiye'de Nurculuk Davası. s.268,273); Tarihçe-i Hayat.s.223

⁴⁵³ Bkz: timi ve Hukuki Açıdan Nurculuk Davası.220... (Türkiye'de Nurculuk Davası, s.220...) Bu konuda ithamları red bağlamında yazılmış kitaplara, savunmalara, mahkemelerdeki savunmalara bakılabilir.

konuları tesbite çalışmıştır. Çıkarmış olduğu sonuçları da "Üç aşağı beş yukarı isabet eder" diyerek şüpheye mahal yokmuş gibi, "Doğrudur, doğrudur, tastik ederim" vs. ifadeleriyle İslâmî olmayan böyle bir yonteme ve sonuçlarına hem kendisi inanmış hem de yoluna tabi olanlar kanmıştır.

Allah (c.c.)'nın, gayb ile ilgili apaçık âyetleri (Bakara/255, Âl-i İmrân/179, Maide/109, En'âm/50, Tevbe/78,94, Yûnus/20, Hûd/23, Mü'minin/92, Haşır/22, Cuma/8) karşımızda duruyor. "Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka bilen olmadığı"m (Neml/65) bilip inanıyoruz.

İbn Arabî'nin "Olayların tarihi vukuundan sonra yazılır, bense vukuundan çok önce yazıyorum"⁴⁵⁴ söylemesi gibi, Said Nursi de istikbale yönelik birçok hadiseyi gayr-ı İslâmî bir yöntem olan ebced he-saplamalarıyla sayıp dökmüştür.⁴⁵⁵ Bu inanışlarını da kendisiyle sınırlamamış İmam Ali (r.a.)'ı vs. bu bilgilendirmelerin ortağı olarak zikretmiştir. Böylece yaptığı işe meşruiyet kazandırmak arzusu ile İmam Ali'yi de kaynak göstermiştir, kullanmıştır.

Örneğin, Said Nursi'nin, şu soruya verdiği cevap, Allah'tan korkan herkesin tüylerini ürpertecek cesarettir.

Allah'a karşı cesaret(!) ise, gerçekte cehaletin ta kendisidir:

"Sual: Gavs-i Azam gibi büyük veliler bazı vakitte geçmiş ve geleceği hazır gibi müşahade ederler. Neden maziye ait cihette açıklık suretinde haber veriyorlar da, gelecekte gizli işaretlerle bahsederler?

el-Cevap: "La ye'lemul gaybe illallâhu" (Gaybı ancak Allah bilir) (Cin/26-27) âyetiyle" ifade ettikleri kutsî yasağa karşı kulluk bilinci ile bir edepli tavır takınmak için açıkça anlatmaktan işaret mesleğine gitmişlerdir..."⁴⁵⁶

Zaten soruyu soran açıkça, geçmişin bilindiği gibi geleceğin de bilindiğini söylüyor. Ve öyle inanıyor. Ancak diyor ki, neden gelecekte açıkça bahsedilmiyor da, işaretlerle bahsediliyor? Said Nursi de aynı inanışla karşılık veriyor. Üstelik ilgili âyetleri de zikrederek, bilmediği gibi bir ihtimali de ortadan kaldırıyor. Yani gaybı ancak Allah'ın bilebileceği ile ilgili âyeti de söylüyor. Bu da yetmiyormuş gibi âyetlerin kutsî bir yasak içerdiğini de zikrediyor. Ya daha sonra; işte bunlara rağmen geleceği bilen bu şahıslar "madem Allah böyle demiş(!) o halde edepli tavır takınmak ve kulluk sorumluluğunu gözetmek için gelecekte açıklıkla bahsetmiyorlar da(!) işaretlerle bahsediyorlar" diyor. Subhanallah..!

Güya, Allah'ı yalanlamamak için böyle yapmışlar! Gerçekte ise Allah'ı yalanlamışlar!

Allah, (c.c.) âyet-İ kerimelerin de şöyle buyuruyor; "De ki: "Ben size, Allah'ın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem... Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır; onları O'ndan başkası J'i!me2..."(En'âm/50,59) "Ona (Muhammed'e) Rabbinden bir mucize indirilse ya! De ki: "Gayb ancak Allah'ındır.. ." (Yûnus/20)

"De ki: "Ben, Allah'ın dilediğinden başka kendime herhangi bir fayda veya zarar verecek güce sahip değilim. Eğer ben gaybı bilseydim elbette daha çok hayır yapmak isterdim ve bana hiçbir fenalık dokunmazdı. Ben sadece inanan bir kavim için bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim."(A'râf/188)

"De ki: "Göklerde ve yerde, Allah'tan başka kimse gaybı bilmez. Ve onlar ne zaman diriltileceklerini de bilmezler. "(Neml/65) "O bütün görülmeyenleri bilir. Sırlarına kimseyi muttali kılmaz; Ancak, (bildirmeyi) dilediği peygamber bunun dışındadır. Çünkü O, bunun önünden ve ardından gözcüler salar. "(Cin/26-27)

Peygamber (s.a.v.)'den gaybe ve istikbale âid şeyleri bilmenin yalnız Allah'a mahsus olduğuna dair bir çok hadis rivayet edilmiştir!⁴⁵⁷

Hız Aîşe (r.a.) rivayetinde şöyle demiştir; "Kim O'nun (Hz.Pey-gamber'in) yarm ne olacağını bildiğini sanıyorsa, şüphesiz Allah'a en büyük iftirayı atmış olur. Zira Allah Teala: "De ki: "Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka kimse bilmez..." (Neml/65) buyurmaktadır."⁴⁵⁸

"Kur'an-ı Kerim'de gayb bilgisinin ulûhiyyet vasıflarından olduğu ve insanların bilgi edinme vasıtalarının dışında kaldığı, ancak Allah'ın bazı peygamberlerini dilediği bilgilere muttali kıldığı açıkça belirtilmiştir. Kur'an'a göre gaybe ait haberlerin yegâne kaynağı vahiydir. Şîa mensuplarının, Hz. Peygamber'in kendisine gelen vahiylerin bir kısmını yalnız Hz. Ali'ye bildirdiğini, bu sebeple Ali'nin bilgilerinin de vahye dayandığını iddia etmeleri, Resûlüllâh'ın nazil olan vahiylerin tamamını bütün ümmete tebliğ ettiğini ifade eden Kur'an âyetleriyle çelişir (Mâide/67, Hûd/12, Kehf/27). Ayrıca bu iddialar, Hz. Aîşe, Hz. Ali, ve İbn Abbas gibi sahâbilerden nakledilen rivayetlere de aykırıdır (Buhârî, "İHm",39, "Cihad";71; Müslim; "Edahi", 8;Müsned,1,108).

Aîşe (r.a.) dedi; "Her kim Resûlüllah Allah'ın Kitabı'ndan bir şey ketmetti diye zulmederse, Allah'a karşı büyük iftira etmiş olur. İştmedin mi? Allah: "Ey Resul! Sana Rabbinden her indirilene tebliğ et, etmezsen onun risaletini eda etmiş olmazsın!" (Mâide/67) buyuruyor."⁴⁵⁹

"Kur'an'daki hurûf-u mukatta'a ile diğer bazı âyetlerin bâtını manalarına dayanan cifır, özellikle tsmâiliyye ve İhvân-ı Safa mensuplarınca bâtını yorumların temel kaynağı haline getirilmiştir."⁴⁶⁰

⁴⁵⁴ İslâm İnancında Gayb Problemi.s173

⁴⁵⁵ Asayî Musa.s.76...; Sikke-i Tastik-i Gaybi. "Karadağın bir meyvesi" ismiyle yazılan böl...; İthamları Reddediyorum, s.46...; Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları s.783...

⁴⁵⁶ Sikke-i Tasdik-i Gaybi, Saidi Nursi, s.132

⁴⁵⁷ Buhari/ 2/990, 8/3748, 9/4352,4353,10/4657,16/7254,..

⁴⁵⁸ İbn Kesir.&U s.6171; Buhari/C:16 s.7254;Müslim/İman.

⁴⁵⁹ Müslim/İman

⁴⁶⁰ İslâm Ansiklopedisi C:7 cefr mad..s.217

"Kaynağı itibarıyla şeriat-hakikat ikilemi şeriatın zahiri ve bâtını İkilimine râcidir. islâm'ın başında müslümanlar bu ayrımı yapmamışlardır. Bu ayrım her şeyin zahirî ve bâtmî olduğu gibi Kur'an'm, hatta Kur'an'dan her âyetin ve her kelimenin bir zahiri, bir de bâtını olduğunu söyleyen Şia ile başlamıştır."⁴⁶¹

Said Nursi'nin taraftarları, statükonun selameti için Şiilik'te kıya-mî boyutun ön plana çıkmasından ötürü, Şiilere ve Şiiliğe öfke saçar-İçen, Üstadlarının dinamiklerini Şia'dan aldığını ve birçok konuda Onları da geride bıraktığını bilmez veya bilmezlikten gelirler. Said Nursi, Kur'an'ın batmî manası olduğunun da ötesinde, vakit bulabil-seymiş Kur'an'ı bütün harfleriyle hesap ederek ilahî şifrelerini çıkara-cakmış...! "Rumûzât-ı Semâniye" adlı risalesinde şöyle diyor: "...Her bir harf çok işârât meyvelerini veriyor, çok meanileri de ifade ediyor. Adeta Kur'an harfleri muazzam bir mütenevvi ilahî şifrelerdir... "Rumûzât-ı Semâniye"yi yazdığım zaman hem çok acele te'lif edilmiş, hem de benim eski mahfuzatıma itimad ederek takribi iki mikyas yaptım. Onun ile hem eski ulemânın hesaplarına binaen Kur'an harflerinin i'caz cihetinde sırlarını yazdım.... Daha tam tamına tahkiki bir tarzda bütün Kur'an'ı bütün harfleriyle ve kelim ve kelîmâtıyla hesap etmeye ve letâlf-i İcâziyeyi onunla tam takviye etmeye vakit bulamadım..."⁴⁶²

"Said Nursi'nin de bu metotla Kur'an'm otuz yerinde "Nûr Risalelerine işaret edilmiş olduğunu açıklamaya çalıştığı görülür."⁴⁶³ Böyle bir yaklaşımın Allah'a iftira olduğu söylenilmesi gerekirken, bakm Nur talebeleri'nin kanaati nedir?

"Risale-i Nur'a Kur'an'ın işari mana tabakasında Cifr ve ebcede bakan ve işaret eden "İşârât-ı Kur'an Rişalesi"nin de otuz üç âyet kadar kaydedilmiştir. Rumûzât-ı Semâniye, Kastamonu lahikaları, ve onüçüncü ve ondördüncü Şualar'da ve nihayet Emirdağ Lahika mektuplarında belki on beş âyet daha vardır. Bütün bunların tamamı belki elli âyeti bulmaktadır... Kur'an ve hadisi şeriflerle beraber, evliyaların "Risale-i İVwr"a işaretlerinin tamamı, Üstad umum o işaretler için "Bin" demiş. Fakat bence bütün o işaretlerin yekûn teferruatlarıyla beraber mecmu'u, binden çok fazladır.

Lakin Hazreti Üstadca bin olarak ifade edilmiştir. Elbetteki manidardır. Yani nasıl ki Resûl-i Ekrem (s.a.v.)'in mu'cizâtının mecmu'u için, islâm muhakkikleri "bin" demişler, kûsuratı nazara almamışlardır. Öyle de, Hazret-i Üstad'a ve "Risale-i Nur'a gaybî işaretlerin mec-mu'u dahi, kûsurlar nazara alınmazsa, bin olması, yani öyle kabul ve kaydedilmesi şayan-i tefekkürdür."⁴⁶⁴

"İlm-i esrar-ı hurûfla en çok alakadar ve meşgul olan Hz. Muh-yiddin-i Arabî!)'in neden herkesten daha evvel ve daha çok "Risâle-i Nur" ve Üstad Bediüzzaman hakkında gaybî işaretler bırakmamış? diye varid olan bir suale Hazreti Üstad:

"Hazreti Muhyiddin, benim ileride onun mesleğini bir derece tenkid edeceğimi hissettiği için, ben ve "Risale-i Nur" hakkında işaretleri perdeleyerek bırakmış. Yoksa aslında onun çok işaretleri vardır."⁴⁶⁵ diyebiliyor ve kendisi gibi cefri olan Muhyiddin-i Arabî'nin de gaybî, hem de Said Nursi'nin onun mesleğini bir derece tenkid edeceğine varıncaya kadar bildiğini (nazik bir ifadeyle "hissettiği") söyleyecek kadar İslâm inancına taban tabana muhalif inancın sahibi Said Nursi:

Ne yazık, hayret için de görüyoruz ki, hem bu metodu (Cifr) alabildiğine kullanıyor hem de bu işin islâm dışı bir usûl olduğunu söylüyor. Tıpkı gayb ile ilgili konuda olduğu gibi, doğruyu bildiği halde böyle bir şeye başvurduğunu da maalesef bütün açıklığıyla izah ediyor. Muhyiddin-i Arabî'yi, bir hakikat harikası, aldansa bile aldatmayan, mühim bir meşrep sahibi, yüksek ve kuvvetli bir iman sahibi, hâdî (hidayete ermiş, mürşid, rehber hidayete erdiren) v.s iltifatlarıyla tanımladıktan sonra⁹⁸ kendisine sorulan cifr ile ilgili bir soruya da şu cevabı veriyor:⁴⁶⁶

"Biz kendi arzu ve tedbirimizle bu hizmette bulunmuyoruz, ihtiyarımızın fevkinde bize daha hayırlı bir ihtiyar işimize hakimdir. İlm-İ cifr meraklı ve zevkli bir meşgale olduğundan hakiki vazifeden alıkoyup meşgul ediyor. Hatta kaç defadır esrar-ı Kur'aniye'ye o anahtar ile bazı sırlar açılıyordu. Kemâl-ı iştîyak ve zevk ile müteveccih olduğum vakit kapanıyordu. "La ya'lemul gaybe illallahu"(Gaybî ancak Allah bilir} yasağına karşı edep dışı davranmak ihtimali var. iman ve Kur'-an'ın esas hakikatlerini kat'i delillerle ümmete anlatmak ilm-i cifr gibi gizli bilgiler yoluna başvurmadan yüz derece daha fevkinde ve bir me-. ziyet ve kıymeti vardır. Bu kudsî vazifede kat'i hüccetler ve muhkem deliller su-i isti'male meydan vermiyorlar. Fakat cifr gibi muhkem kaidelere dayanmayan gizli ilimlerin kötü emeller için kullanılma ihtimali vardır..."⁴⁶⁷

Bu tür vasıtalarla başvurarak birtakım hâdiselerin beyan edilmesiyle ortaya çıkan gayr-i islamîliğin o denli alenî olması karşısında şu izahatları da yapmaktan kendisini alamıyor;

'İman hizmetin de bu zamanda binler tahribatçılara mukabil yüzbinler tamiratçı lazım gelirken... halkları ürküttürmek ile manevi kuvveti kırmak cihetiyle ve sebepleriyle... ve bütün o manilere karşı "Rîsale-i Nur"

⁴⁶¹ Teorik ve Pratik Açıdan Tasavvuf ve İslâm.s.95

⁴⁶² Zülfikar Mecmuası. Fihriste-i Rumûzât-ı Semâniye. 29. Mek. 8. Kıs. 8.Remz. (Risale-i Nur Külliyyatı. Bediüzzaman Said Nursî. C:2. s.2321Yeni Asya yay.Ist. 1996); Bkz: Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.773-783

⁴⁶³ İslâm Ansiklopedisi C:10 ebced mad.s.70 Bkz; Said Nursi'nin Şualar. s.234-236,572-594; Sikke-i Tasdiki Gaybi. Birinci şua; Hakkın Müdaafası.214 -227'Ve diğer eserleri...

⁴⁶⁴ Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.790,792

⁴⁶⁵ Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.791

⁴⁶⁶ Lem'alar.s39,45

⁴⁶⁷ Lem'alar.s.41(Dokuzuncu Lem'a); Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları. 760

şakirtlerinin manevi kuvvetlerinin takviyesine medar ikramat-ı İlahiyeyi beyan ederek "Rîsale-i Nur" etrafında manevi bir tahşidat yaptırmak... hikmetiyle bu tür şeyler yazdırılmış... Yoksa haşa kendimizi satmak veya beğendirmek ve temeddüh etmek ve hodfuruş-luk etmek ise, "Risale-i Nur" un ehemmiyetli bir esası olan ihlas sırrını bozmaktır. Bu benim değil "Risale-i Nur" un kerametidir. "Rîsale-i Nur" İse Kur'an'ın malıdır ve tefsiridir!⁴⁶⁸ ... Gerçi bu çeşit ikramlar ya-zılmasa idi daha münasip olurdu. Fakat bu kadar hadsiz karşı gelenler ve çok kuvvetli ve kesretli düşmanlar karşısında bizlere manevi kuvvet ve cesaret ve sebat ve metanet vermek için kat'i mecburiyet oldu ben de yazdım..."⁴⁶⁹

Zaten cefrî (ceffâr)⁴⁷⁰ olan bir insandan bundan başka bir şey beklenilmez.

Said Nursi'nin inanışları söz konusu olduğunda ise, maalesef olayı güya ilmi açıdan ele alarak eleştirileri cevaplayan Nurcular'ın verdikleri izahlar daha bir hayret vericidir. Cîfr ilminin gayb haberleri⁴⁷¹ konusunda kullanılabilirliğine Muhyiddin-i Arabî, Bîstamî ve Konevî' den 101 örnekler getirildikten sonra islâm inancına ve naslara taban tabana zıt, İlmi dayanaktan yoksun şu alıntı da ayrıca delil olarak verilir: "... Hz. Ali kıyametin kopacağı ana kadar olacak bütün mühim hâdiseleri ilm-i cifr yoluyla açıklamıştır. Hz. Ali'nin evlatlarının da cifr ve camia'yı iyi bildikleri..."⁴⁷² anlatılır. Yine "İmam Caferî'nin yazdığı "Cifr" kitabında, ta kıyamete kadar muhtaç olunan her şey o kitapta mevcuttur."⁴⁷³ deniliyor.

Cifr'in, Kur'an'm açık prensiplerine, sahih hadislerin kesin hükümlerine ve sahabî ve onların izleyicilerinin (r.a.) yoluna ters düştüğünden bahsedilmezken bizzat bu gayr-i islâmî işin failleri delil göste-, rilerek doğruluğu ispata çalışılıyor. Buna da "islâm Alimlerinin cumhuri ne demişler, onu bilmek lazımdır. Evet cumhur ulemânın fikri-nin, Cifr ilmi hakkında müsbet olduğu ileride ispatlanacaktır..."⁴⁷⁴ denilerek, hiçbir ciddi dayanağı olmayan çoğu Şia kaynaklarına dayalı ve de sahih olmayan(!) rivayetlerle İmam Aİ ve imam Cafer'enisbet edildikten sonra, İbn Arabî ve Said Nursi v.s gibilerin cifri kullanmış olması ise, işin meşruluğuna delil getirilmiştir. Oysa söz konusu olan, şayet cifr'in islâm dinindeki yeri ise, esas alınması gereken ölçü Kur'an ve Sünnet olmalıydı. Nurculuğu, Nurculuk tarikatının tasavvuf ölçüleriyle değerlendirip bu değerlendirmeye de sonuca; "tslâmidir." dersiniz bu ne islâmî olur ne de ilmî bir tarafı olur. Farklı bir açıdan; mahkum hakim yapılarak karar verilir ve buna da ilmî izah denilir(!).⁴⁷⁵

⁴⁶⁸ Yalan hadis uydurup bunu da Resûlullah(s.a.v.)'e nisbet edenlerin de gerekçeleri arasında bu tür savunmalar vardır.

⁴⁶⁹ Hmi ve Hukuki Açından Nurculuk Davası s.287; {Türkiye'de Nurculuk Davası s.287.)

⁴⁷⁰ Daha çok Şiîler tarafından geleceğe ilişkin haberlerin bildirilmesinde kullanılan cifr (cefr)le uğraşanlara denir(Diyanet Vakfı islâm Ansiklopedisi.O.7 s.215).

"...Hatta bazan haik arasında dolaşan ve Kur'an-i Kerim'in şifa ile ilgili âyetlerinin ebced hesabına göre rakamların yazılıp bunlarla yapılan muskalar bulunmaktadır ki, bu rakamların şifa vereceğine inanmak küfürdür. Bu gibi hususlar Hz. Peygamberin sünnetinde olmadığı gibi ashab, tabiin ve büyük imamların böyle bir şeye başvurmadıkları ilmen ve tarihen bilinen bir husustur. Ebced hesabına dayanarak ortaya çıkan Hurufilik, bu işi Kur'an ile fai bakmaya kadar götürmüştür. Bir devlet kuruluşu olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, devletin dini anlayışını yansıtmak üzere 1%0'larda yayımlanan "Allah Bizimle" adlı bir kitapçıkta ebced hesabı ile Hz. Peygamber (s.a.v.) ile ilgili olan bir âyet, 27 Mayıs 1960 askeri darbesine tarih düşürmeye çalışmıştır. Oysa bu hesaplar, bir israiliyat uydurması olup islâm ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır... islâm tarihinde ilk kez yahudiler yapmışlardır." (Şamil İslâm Ansiklopedisi. Ebced mad.) "Allah hiç kimseye gaybdan haber verme hususunda bir ilim ve yetenek vermemiştir. Yalnız, bazı peygamberlere âhiret, melekler ve cinlerle ilgili bilgiler bahsetmiştir ki bunlar vahiy ile sabittir, inanmak gerekir. Araştırmacı ve titiz alimler "Cümmel hesabı" diye isimlendirilen cifr hesabına şiddetle karşı çıkmışlardır, tbn Hacer el-Askalâni, buna itimat etmenin caiz olmadığını söyler. tbn Abbas'ın da bu hesabı sihir cümlesinden saydığı nakledilmektedir."(A.g.e;cifr hesabı.s.307). Bkz: İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri. M.Reşit Rıza. el-Hüse'ni s.51.)

Bu konuda İbn Kesir ise tefsirinde ebced hesabı ile Hurûf-u Mukatta'aya çeşitli manalar vermek isteyenler hakkında genişçe izahat verdikten sonra şunları söyler: "Bu harflerle vakitlerin bilindiği, olayların, fîne ve savaşların zamanlarının çıkarılacağını öne sürenler ise Kur'an'da olmayan şeyler iddia etmekte ve uçulması gerekmeyen yerde uçmaya çalışmaktadırlar." (İbn Kesir C:2s. 146) "Ebcedle ilgili bazı hadislerle de rastlanmakta, ancak İbn Tey-miyye bunların başlıcalarını verip ravilerini tenkit ederek güvenilir olmadıklarını açıkça ortaya koymuş bulunmaktadır." (İslâm Ansiklopedisi. Ebced mad.s.68. Bkz; tbn Kes ir. C:2s. 146; İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri. M.Reşit Rıza Çev. Ahmet Hamdi Akseki. D. I. B. Yay. s.39-80). -Hurufilik; Harflerden dinsel anlamlar çıkaran bir Alevi tarikatıdır, tran'lı Şîhâbeddin Fazlullah Esterâbâdî (1339-1394) tarafından kurulmuştur. Bu inanca göre; "yaratıcı olan harftir." Yunan Pitagorasçılığma ve Yahudi Kabalasına dayanan fikirlerden etkilenecek gelişmiştir. Hurufilik konuşan insanı Tanıflştırır... insan konuşan Tanrı, (Kelâmullah-ı Nâuk)dır.... Bâtınî'le-rin Hurufilik etkisi altındaki görüşleri de şöyledir; Kelime-İ Tevhid (fe İlahe illallah) sözü Arap harfleriyle üç harfle yazılır, bunlar da Lam, Elit ve He harfleridir. Bu üç harf aklı, nefsi ve feleki gösterir. Dört kelime oluşu, insanın dört tabiatı olduğunu gösterir. Yedi hecedir. Bu heceler insan başının iki gözü, iki kulağı, iki burun deliği, ve bir ağzı olmak üzere yedi delikli organlarına işaretir. On iki harfle yazılışı da, insanın on iki organını belirtir. Demek ki, Kelime-i Tevhid, aslında insanı dile g-tirir ve Allah'ın insanda belirdiğini kanıtlar, özet olarak denilebilir ki, Hurufilik anlayışında varlık, harflerle açıklanılır. Bu tutum, antikçağ Pitagorasçılığın varlığı sayılarla açıklamasının başka bir biçimidir. Bâtınîliğün temel düşüncesini sürdüren Hurûfîlik'te amaç, insandır, insanın açıklanması Allah'ı da açıklar. {Tarih Boyunca AlevilikTank Mümtaz Sözcük Çözüm yay. s.49)

⁴⁷¹ Sarifreddin el-Konevî'nin vefatından önce tasavvuf ve İbn Arabî'nin felsefesinden ve Vahdet-i Vücûd'tan uzaklaştığı, reddettiği, ömrünün son yıllarını Kitap ve Sünnetle geçirdiğine dair rivayetler için bak: Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve tsâm.s.129,30

⁴⁷² İlmi ve Hukuki Açından Nurculuk Davası, s.378...; Türkiye'de Nurculuk Davası.s.378...

⁴⁷³ Bkz: Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları. AbdulkadirBa dilli. Envar Neşriyat, s. 764

⁴⁷⁴ Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları.Mukaddime böl.

⁴⁷⁵ Hem "Zahiren ve sarîh olarak Cifr ve Ebced'in esasları Kur'an'dan ve hadislerden gelmiş olduğu hakkında kesin bir malumat yoktur. Yani görülmemiştir... Kur'an'm sarahatında öyle bir şey yoktur." diyecek, hem de; "Amma li-san-ı haliyle(!) âyetlerinin ifadelerindeki ima ve işaretlerin remzleriyle; "Evet vardır!" denilebilir..."diyeceksiniz. (1&z:Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.751...) Yine, "Ebced ve cifr İlmiyle elbetteki muhaddisler taifesi, Usûl-i Şeri-at ulemâsı sınıfı, fukaha ve müctehidler gurubu veya Kur'an hafızları ve tec-vidçiler zümresi ve akide ve ilm-i kelam alimleri herhalde uğraşmış değillerdir. Çünkü; bunların başka işleri ve başka vazifeleri vardır." diyeceksiniz. Ve dönüp bu kez de, "O halde bu Üimle uğraşan chi-i velayet ve tasavvuf denilen gönü ehli taifesidir ki, pek çok rivayetler yazılmış kitaplar bunun delilleridir." (Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.756.) diye İslâmîliğini ispat etmiş olacaksınız..! Sonra da bizzat Said Nursi'den cifre yapılmış alıntılar vererek "bakın

Cefr ile ilgili sözlerin imam Cafer-İ Sadik'a nisbet edilmesi ve cef-rin sıhhatiyle ilgili olarak Muhammed Ebu Zehra şunları söylüyor;

"Biz Cefr ile ilgili sözlerin imam Cafer Sadik'a nisbetini kabul etmiyoruz. Çünkü Cefr, gayb ilmi ile alakalı bir şeydir. Gayb ilmini ise, Allah kendi zatına hasretmiştir... İmam Cafer'e nisbet edilen Cefr ile ilgili rivayetlerin çoğu el-Kuieynî yoluyla gelmektedir. Bu el-Kuleynî, aynı zamanda imam Cafer'in Kur'an'da eksiklik bulunduğunu söylediğini de rivayet etmiştir. el-Kuleynî'nin Kur'an ile ilgili bu rivayetin yalan olduğunu, İmam el-Mardi ve öğrencisi et-Tusi gibi İsnâ-ı Aşeriy-ye'nin büyük imamları ortaya koymuş ve imam Cafer'den bu rivayetin tam aksini nakletmişlerdir. Asılsız bir şeyi böyle bir bir imama nisbet eden kimsenin bütün rivayetleri, hakikat araştırmacıları nazarında kabul edilmeye layık değildir... Bana göre Cefr fikrini, İsnâ-ı Aşeriyye mezhebine sokanlar Hattâbilerdir."⁴⁷⁶

Cefr hakkında M. Reşit Rıza el-Hüseynî ise şunları anlatıyor: "Bu hesap Araplara Süryaniler ve İbranilerden geçmiştir..."⁴⁷⁷ Hafız İbn Hacer diyor ki; Bu batıldır, güvenilecek ve dayanılacak bir söz değildir; çünkü İbn Abbâs (r.a.) kesin olarak ebced hesabını menetmiş ve bu hesabın bir nevi sihir olduğuna işaret etmiştir ki doğrudur. Çünkü dinde bunun aslı ve esası yoktur... Halbuki biz, İlim adı verilen bu gibi şeyleri eskiden beri, insanların elindekileri haksız yoldan yemeyi kendilerine meslek seçmiş belli kişilerin inhisarı altında görüyoruz. Öyle ki Avrupa ve Kuzey Amerika'nın birçok yerlerinde bu gibi batıl inançların izleri bile kalmamıştır. Şu halde bunlar büyü ve tılsım çeşitleri arasındadır... Cenâb-ı Hakk hiçbir kimseye gaybı bilmek, ondan haber vermek gibi bir ilim bahsetmemiştir. Yalnız bazı peygamberlerin ahirete, meleklerle, cinlere dair verdikleri haberler vardır ki bunlar vahye dayandıkları için sadece bunlara inanır, doğru olduklarını kabul ederiz... Zayıf, hesap ve kesir yoluyla harfleri değerlendirmek suretiyle gaybtan haber vermeyi gaye edinmiş bir yoldur. Bunu İbn Haldun simya'nın bir kolu saymaktadır. Remilde Zayıf kabHindendir. Yine İbn Haldun'a göre remli, müneccimlerden bir gurup icadedip bunu kum üzerinde yaptıkları için adına "remi yazısı" demişlerdir..." Din bunları toptan takbih (çirkin görüp beğenmemiş, reddetmiştir) kınamıştır. Ayrıca gayb alemi ile insanlar arasında perde vardır ; gaybı ancak Allah bilir."⁴⁷⁸

Tıpkı "Sufiler delil ikame etmekten münezzehtir..."⁴⁷⁹ saçmalığı gibi Nurcular da dokunulmazlık zırhı giyiyor ve Üstadlarını tartışmasız kılıyorlar. Ve şöyle diyorlar: "Bediüzzaman Hazretleri daha çok yüce ve âli makamdan konuşuyor. O makamı bilmeyen ve varlığını hissetmeyen zahirperestler, Hazreti Üstad'ın ne dediğini anlamaz, idrak edemezler... Hem ilmen ve dinen ona karşı gelinmez, onunla başa çıkılmaz diye anlaşıldı."⁴⁸⁰

Konuyu, yaşayan son bir örnek ile tamamlayalım. Bu kadarını İstifade etmek isteyen için kafi görüyoruz.

imam Ebu Hanife (r.a.) "El-AHm"de şunları söyler:

"Vahiy olmadan kalplerde bulunanı bildiğini iddia eden, Alemlerin Rabb'İ'nin ilmine sahip olduğunu iddia etmiş olur. Kalplerde ve hariçte, Allah'ın bildiğini, kendisinin de bildiği iddiasında bulunan insan, büyük bir günah işlemiş, cehennem ve küfrü hak etmiş olur."ilû

Yukarıda verdiğimiz gaybla ilgili âyetleri de göz önünde bulundurarak, aşağıdaki ifadelerde, şeyhini vafedip tanımlayan Esad Coşan'm (Halil Necatioğlu) izahını siz değerlendirin:

"...insanın kalbinden geçirdiğini bilir, gelenin sormadan cevabını verir, istemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlar. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardır.. Bereket gittiği yere yağar, bolluk onunla beraber gezer, en ücra, en kıtlık yerde o gelince nimet dolardı..."⁴⁸¹

Mehmed Zahid Kotku ise, Esad Coşan'ın terceme-i hal girişini yazmış olduğu, Ehl-İ Sünnet Akaidi derslerinde, "Küfrü Mucib Sözler" başlığıyla verdiği ve "insanı dinden çıkarıyor..." uyarısında bulunduğu maddeler arasında;"Gaybı biliyorum, iddiasında bulunanı tasdik eyleyen." ifadelerine yer verir.⁴⁸²

Şeyhi Mehmed Zahid Kotku'nun izahına göre Esad Coşan'm veya onun söylediklerine inananların hükmünü varın siz düşünün!..

Aslında ilgili naslar ortadayken artı bir İzaha gerek yoktur. Ancak, ölçüsünü sadece Allah ve Resulüne göre tutmayan insanların nihayetinde ittiba etmiş oldukları mezhep veya fırkanın prensiplerine de uymadıklarını görüyoruz...

Böylelerinin Allah yanında durumu nedir? Kuşkusuz hesap günü Allah yanında mazeretleri olmayacaktır- Çünkü Allah (c.c.) tabi olan ve olunanların durumu hakkında şöyle buyuruyor: "Evet, onlar o gün zilletle boyun eğeceklerdir." "(İşte bu duruma düştükleri vakit) onlardan bir ktsmt, diğerlerine yönelir, birbirlerini sorumlu tutmaya çalışırlar." "(Uyanlar, uydukları adamlara:) "Siz bize sağdan gelirdiniz (Sureti haktan görünürdünüz)" derler.

(Ötekiler de:) "Bilakis, siz inanan kimseler değildiniz. Bizim sizi zorlayacak bir gücümüz yoktu. Fakat siz kendiniz azgın bir toplum idiniz."

oıuyormuş"a getireceksiniz..!

⁴⁷⁶ İslâm'da Fıkıh Mezhepler Tarihi. Muhammed Ebu Zehra.Hisar yay.s.178,179

⁴⁷⁷ Bkz: Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları.s.749

⁴⁷⁸ İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri M: Reşit Rıza el-Hüseyni. s.49,51,61,74,79,80. Bkz: İbn Haldun. Mukaddime C:3 s.20...

⁴⁷⁹ El-Futûhât El-Mekkiyye. s.25

⁴⁸⁰ Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları s.774,775

⁴⁸¹ El-Alim vel-Mütealtim s.22 (Beşeleri) Mehmed Zahid Kotku'nun Ehl-i Sünnet Akaidi'ne yazmış olduğu terce-me-i hal girişinden, s.XV

⁴⁸² Ehl-i Sünnet Akaidi. Mehmed Zahid Kotku. s.134

"Onun için Rabbimizin hükmü bize hak oldu. Biz (hak ettiğimiz cezayı) mutlaka tadacağız." "Biz sizi azdırdık. Çünkü kendimiz de azmıştık." "Şüphesiz o gün onlar azapta ortaklırlar. 'tSaffat/26-33) Kur'an ve Sünneti esas aldıklarını ve böylelerinin müntesibi olmadıklarını söyleyen, ancak bunların dindeki hükümleri söz konusu olduğunda ise onlara toz kondurmayıp savunmaların durumu, Ebu Hanife (r.a.)'m dediği gibidir:

"Bir kimse" kafiri kafir olarak bilmem" derse, o kafir gibidir."⁴⁸³ imam Ibn Teymiyye bakın böyleleri için ne diyor: "Kendisi için gazaplamp, Rabb'ı için gazaplanmayan insanlar, yaratıkların en kötüler olduğu gibi din ve dünya da kendileriyle asla düze çıkmaz."⁴⁸⁴

Böylelerinin diğerlerinden farkı, nihai yaklaşımları aynı olduğu halde ara düşüncelerinin müslümanca olmasıdır. Bunun ise onlara bir faydası yoktur. Çünkü Allah bizi salt tevhidi kavramakla yükümlü tutmamıştır. Bilakis, tevhidi bir bütün olarak yaşamakla mesul tutmuştur.

"Müçtehid imamların içtihadlarında yanılabilirliklerini kabul ediyoruz da, Firavun'u muhakkik mü'minlerden, buzağıya tapanları halis müslimlerden ve Arap putperestlerini mü'min ariflerden sayan Muhyiddin-i Ibn Arabî'nin ve buna benzer yanlışları olan tasavvuf meşhurlarının yanlış yolda olabileceğini neden kabul etmiyoruz? Bunların islâm inancıyla bağdaşmayan görüş ve düşünceleri gözler önüne serildiği ve naslara aykırılığı gösterildiği zaman neden bu sözlerin islâm'la bağdaşmadığını söylemiyoruz? Bu nevi sözlerin islâm'a aykırı olduğunu söyleyip müslümanları bu gibi şeylerden sakındıran ve emri bil maruf ve nehyi anil münker yapan insanları neden hep bozguncu, şunun bunun münkiri veya sucu bucu olarak niteliyor ve düşman ilan ediyoruz?"⁴⁸⁵

Oysa akl-ı selim olarak düşünmemiz, kendimizi nisbet ettiğimiz islâm'ın emir ve yasaklarına karşı kalbimizi yumuşatmamız gerekmez

"Cahil cehaletinden, alim de korkaklığından susarsa" hak batıldan nasıl ayrışacak? Yeni bir Peygamber mi bekleyeceğiz? Yoksa Mehdi (a.s) inancını sulandırıp, gökten Mehdi'nin inmesini mi(!) isteyeceğiz? Bütün bunlar olmayacağına göre, yapılması gereken; "Ben de Müslümanlardanım" diyerek, kendisine hesap vereceğimiz merciye karşı, muhalefetsiz teslim olmaktır. Bu ise, hak suretinden gözükp islâm dışı inançları bünyesinde barındıran fırka ve şahıslara ittiba etmekle olmaz. Sebep ister cehalet, ister gaflet, isterse ihanet olsun, hak apaçık ortaya konulduktan sonra Kur'an'ın hükümlerine teslim olmayanların Allah yanında bir mazeretleri kalmayacaktır.

Yukarıya aldığımız islâm dışı yaklaşımların bunlardan ibaret olduğu sanılmasın.⁴⁸⁶

Eserlerinin Allah tarafından indirilme tanrı kelâmı olduğu, Kur'an'ın açık emir ve yasaklarına alenî olarak ters düşen görüş ve düşüncelerinin doğruluğunu, bütün bunların vahiy ile tasdik edildiğini ve birçok Kur'an ayetlerinin açıkça kendilerinden bahsettiğini söylemelerinden sonra doğrusu ayrıntıya gerek görmedik.

İbn Arabî, Celâleddin-i Rumî ve Said Nursi'nin görüş ve düşünceleri, günümüz mutasavvıfları, Nurcular ve hatta üzücüdür kî, kendilerini Tevhidi inanca nisbet ettiklerini iddia eden(!) birçok fırka tarafından adı konularak veya konulmadan savunulmaktadır.⁴⁸⁷

Hoca efendiler, Efendi hazretleri, Ağabeyler, üstadlar ve daha ne payeler yüklenilmiş din tüccarlarının görüşleri de gerçekte seleflerinden farklı değildir.⁴⁸⁸

Kur'an ve Sünneti esas aldıklarını, böylesi sapık anlayışların mün-tesibi olmadıklarını söyleyen, ancak bunların dindeki hükümleri söz konusu olduğunda ise toz kondurmayıp savunmaların durumu gerçekte bir öncekilerden farklı değildir. Oysa bu sözleri farklı bir isim söylediğin de gösterilen tepki pekâlâ müslümanca olabiliyor, işte kaygı veren durum da budur. Çünkü gerçekte Yahudileşme temayülü bu noktada başlar. Cezayı gerektiren bir suç karşısında birilerini müstesna kılmanın, geçmiş ümmetlerin helak sebeplerinden olduğunu unutmamak zorundayız. Aksi takdirde insanları haklı ve de isabetli olarak Ya-hudileşmeye karşı uyarırken, böylesi bir temayülü gösterme gafletinden de kurtulmamış oluruz.

"... Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurdu;

⁴⁸³ el-Fıkhu'l-Ebsat, s.40 (Beş eseri)

⁴⁸⁴

⁴⁸⁵ Teorik ve Pratik Açıdan Tasavvuf ve İslâm.s. 252

⁴⁸⁶ Ayrıntılı bilgi için öncelikli olarak bu muharriflerin kendi kitaplarına ve kaynaklar arasında bildirilmiş olunan savunma içerikli kitaplara bakılmasında fayda vardır. İstifade ve çok daha fazla örnek için şu kitaplara da bakılabilir: Teorik ve Pratik Açıdan Tasavvuf ve İslâm.Prof. Dr. İbrahim Sarıms. Tasavvuf ve İslâm. Ercümen Özkan; D.V İslâm Ansiklopedisi.Heyet C:7,10 Ebcet ve cefr mad.; Vahiyyen Kültür.Celaleddin Vatandaş. Pınar Yay. Tevhid ve Değişim. Celaleddin Vatandaş, Pınar Yay. Vahye Göre Büyük Zulüm. M. Said Çekmegil;

⁴⁸⁷ Belki bu ifadeleri, muhatapı olmadıklarını söyleyerek, kabul etmek istemeyenler olabilir. Ancak şurası unutulmamalıdır ki, kendilerini Nurcu veya tarikat ehli olmadıklarını söyleyerek savunan İnsanlar bile, Said Nursi'ye veya böylesi düşüncelerin kendisinden sadır olduğu insanlara eleştiriye tahammül edemez ve toz kondurmazlar. Yine İbn Arabî'nin yolunda olmadıklarını söyleyerek kendilerini savunabilecek birçok Nurcu, radikal vs. denilen kesimler İbn Arabî'nin görüş ve düşüncelerini farklı insanlardan geldiği için rahatlıkla alıp savunmaktadırlar. Bu da gösteriyor ki, görüş ve düşüncelerin doğruluk ve yanlışlığı onlar için o denli Önemli değildir. Müntesibi oldukları insandan sadır olması veya kendi nezdlerinde nüfuz sahibi bir insandan sadır olması o sözün kabulü- reddi için yeter gerektirir. Atalarını buldukları yolu takip edeceklerini söyleyen müşriklere karşı, Allah (c.c.)'nın; "onların sapıklık üzere olmaları halinde de mi?" takip edeceklerini sormasının, Allahu alem muhatapları bunlar da olsa gerek... Hakikatte bu sapık görüşlerden ve de faillerinden beri olduklarını söyleyen ve öyle inanan insanlara yönelik olarak söyleyecek bir sözümüz yoktur.

⁴⁸⁸ örnekler için bak: Teorik ve Pratik Açıdan Tasavvuf ve İslâm.Prof. Dr. İbrahim Sarıms.; Tasavvuf ve İslâm. Ercümen Özkan; Vahye Göre Büyük Zulüm. M. Said Çekmegil;...

"Sizden evvel gelip geçen ümmetleri ancak şu halleri helak etmiştir: Onlar içlerinde şerefli bir kimse hırsızlık yaptığı zaman, onu cezalandırmazlardı, fakat aralarında zâlf olan kimseler çaldığı zaman o zaiiflere ceza verirdi. Allah'a yemin ederim ki, şayet Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık etse, hiç tereddüt etmeden muhakkak onun elini de fceser/m."⁴⁸⁹

Bel'am'lar, Kur'an'm, sadece teberriken okunduğunu, hükmetmek için okunmadığını söylediklerinde, en ufak bir rahatsızlık duyma-yanıar... Dinlerine küfredilmesini spor takımlarının, şarkı müsabakala-. nım sonucu kadar dahi umursamayanlar... Hakkı bâtil ile örtmeye kalkanlar... Bu halleriyle bile kendilerini islâm'a nisbet edenler... Ve daha ne zulümler... Evet bütün bu durumların varlığı...

Yeniden İslâmî dirilişin zaruretini tasavvurların da ötesinde, elzem kılmaktadır. Uyanışın "İslâmî" olması "Dini doğru anlamak"la mümkündür.⁴⁹⁰

Sonsöz; Yaratılışın Gerekçesi Kıyamın Da Gerekçesidir

Gökleri ve yeri yaratan, gizliyi de aşıkırı da bilen Allah!.." (Zümer/46)

"Ben cînleri ve insanları, ancak Bana kulluk etsinler diye yarat-fım."(Zâriyât/56) buyuruluyor.

"Kulluk etmek" Allah'a boyun eğip emirlerine itaat etmektir. İbadeti yalnız Allah'a has kılıp muhalefet etmeksizin teslimiyettir.

insanların Allah (c.c.)'ye kulluğu, O'nun, Rabb, ilah, Melik oluşunu kabul etmesi demektir. Allah ile insan arasında Rabb'lık ve kulluk ilişkisi isteme ve icabet etme seyridir.

Allah'ın insanlardan kulluk etmelerini istemesi; Kur'an'la gönderilen peygamberinin, kopmak bilmez kulpa davetine icabettir, insanların bu davete icabeti ise; abd olmuş, teslim olmayı kabullenmiş kulun, taahhüd ettiği dinin gereklerini yapmasıdır.

Allah, Kur'an'ın sırlarını inananların kalbine açar. Mü'min kul ise, Allah'a giden yolda salih amel ile azık toplayarak O'na (cc.) kavuşacağı güne hazırlanır...

Allah insanın -hatta tüm yaratılmışlar aleminin- eksenidir, insan ise belirlenmiş yörüngeden çıkma yetisine sahip olmayan varlıktır. Bu yörüngede kendine verilmiş irade özgürlüğüyle kulluk edebileceği gibi yaratılışının gerekçesine ters de hareket edebilir.

Allah (c.c), iman eden insandan, cenneti karşılığı canını satın almıştır. Yani bir insanın iman etmiş olması, cennet karşılığı -Allah'ın kendi vaadi gereği- hayatını (canını, malını, dünya ve ahiretini kısaca "benim" dediği herşeyi...) Allah'a bırakmış olmasıdır. Gerçekte Allah'ın malını, cennet karşılığı Allah'a bırakmak... Kârlı bir ticaret. Günlük yaşantının bir kesitini veya dünyalıkların bir kısmını değil, yaşamın tümünü Allah'ın tasarrufuna bırakmak... Ne ibadetlerin bazıları ne de dünya-ahîret ayrımı!., Dinin tamamıyla Allah (c.c.)'je has kılınması istenmiştir.

"Dünyanın geçici mahm isteyenlere karşı Allah onlar için ahireti istiyor..." (Enfâl/67)

"Dünya hayatından başka bir şey istemeyenlere ve Bizi anmaktan yüz çeviren kimseye aldırma! Bu onların ulaştıkları bilgisizliğin seviyesini gösterir..." (Necm/29)

Hakk Teâlâ, iman eden insanların kendi hoşnutluğunu gerçekleştirme sürecinde hiçbir kınayıcının kınamasından çekinmemelerini emrediyor.

Şahid ve örnek bir ümmet, doğruluğu emreden, fenalıktan alıkoyan, hayırlı bir ümmet, din Allah'ın oluncaya kadar cihadla yükümlüdür.

Ferdin vicdanındaki iman, tefekkür ile inkılabı dönüşür. Bu nüve iç aleminde gelişir ve genişleyerek kulluğun gereklerini icra eder. Kulluğu icra eden fertlerin birlikteliği ile de Tevhid Toplumu oluşur.

Allah'ın yardımcıları, "inandık" demekle sınanmadan bırakılmayacaklarını bilirler. Şeytan ve dostlarından değil, kendi huzurunda toplanılacak olan Allah'tan korkarlar. İzzetli ve onurlu şehadeti, zelil ve hakir olarak ölmeye tercih ederler.

Yüzyıla yakın bir süredir, kitlelerin tüm mesai ve redlerini, küfrün sadece bir cephesi olan Komünizm aleyhtarlığıyla kullandılar. Küfrü toptan reddediş Komünizm öcüsü karşısında İnsanların aklına bile gelmedi. Küfür, sadece bundan ibaret sanıldı. Şimdilerde de tam tersi bölük pörçük hedefler gösterilmeye çalışılıyor. Mazlumların haklan, ezilen, sömürülen falanca filanca halklar veya sınıflar gibi... Doğru, ancak eksik olan hedefler, Hakkı bâtilin yerine ikame sürecinde saptırılan hedeflerdir. Allah nizamının tesisi, ancak küfrün her çeşidinin topyekün reddiyle gerçekleşir. Cahiliyenin ortaya çıkardığı pislikleri temizlemeye kalkışmak problemlere çözüm değildir. Bu ancak bataklığı kurut-mayıp sinek öldürmeye benzer. Problemin hal çaresi bizatihi cahiliyenin ortadan kaldırılmasıdır. Talî meselelerle uğraştırılmak, aslî meseleyi unutturmaya yöneliktir... Ortadan kaldırmakla emrolunduğu ta-ğut ve cahiliyye ile uzlaşmayı, yakınlık kurmayı düşünenler, zillet zincirini işin başında kendi elleriyle kendi boyunlarm(!) vuranlardır.

Sirât-ı Müstakîmdekiler, yüce Rabb'ımız (c.c.) korumasıyla böylesi sapmalara tevessül etmeyecekleri gibi, izin de vermeyeceklerdir.

Allah yolunun yardımcıları, sebat ve kararlılığın kısa vadedeki zorluğuna rağmen insanların güvenini, kabulünü

⁴⁸⁹ Buhari/Kitabu'l-Enbiyâ.142

⁴⁹⁰ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 261-287.

ve izzeti getireceğine, gevşeme ve tavizinse peşin ücretlere rağmen geçici olduğuna ve zillete mahkum olacağına inanmışlardır.

Bugün, müslümanların üzerine Farz-ı Ayn olan eylem, Rah-man'ın (c.c.) hükümlerinin tesisidir. Rahman'm (c.c.) hükümlerinin tesisi ise kuşkusuz iman eden, imanlarında şüpheye düşmeyen muvah-hidler gerektirir. Her şeyin bir bedeli vardır. Rahman'm (c.c.) hükümlerinin tesisinin bedeli de Allah yoluna adanacak candır. Adanacak canın bedeli ise hiç kuşkusuz cennettir. Allah'a ve ahiret gününe inanan insan, Kur'an'dan sorulacağına da inanan insandır(Zuhruf/44). Kur'an'm emri de budur.

"Hiçbir kimse yok kî, Ölümü Allah'ın İznine bağlı olmasın, (ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır..."(Âl-ilmrân/145) "Andolsun, ölseniz de öldürülse de Allah'ın huzurunda toplanacaksınız. "(Âl-i îmrân/158)

"Eğer Allah yolunda öldürülür ya da ölürseniz, şunu bilin kî, Allah'ın mağfireti ve rahmeti onların topladıkları bütün şeylerden daha hayırlıdır!"(Âl-i Jmrân/157)

"Bir de (böylece) Allah, İman edenleri günahlardan temize çıkarmak, kafirleri de helak etmek ister. "(Âl-i İmrân/141) "Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde, (sözlerini) değiştirmemişlerdir. "(Ahzâb/23)

"...Eğer siz acı çekiyorsanız onlar da, sizin çektiğiniz gibi acı çekmektedirler. Üstelik siz Allah'tan, onların ümit etmedikleri şeyleri umuyorsunuz. Allah ilim ve hikmet sahibidir.'XNisâ/104} "...Kafirler için mü'minler aleyhine asla bir yol vermeyecektir. "(Nisa/141)

Alemleri yoktan var eden, insanı halife olarak teşhiz eden, insanların ve cinlerin yaratılış gayesinin kulluk olduğunu bildiren, Allah (c.c), fitne kalmayınca kadar Allah için cihad edilmesini, hakkın bâtılın başına vurulmasını, ölseler de, öldürülseler de kendi huzurunda toplanılacağı ve asla inkarcılara inananlar aleyhine fırsat vermeyeceğini bildiriyor.

Yüce Allah (c.c.) müslümanı Kendi rahmet deryasında sükûnete taşıran bir eda ile güven telkin ediyor. Ve buyuruyor;

"Sen şimdi Rabbini hama ile teşbih et ve secde edenlerden ol! Ve sana yakîn (ölüm) gelinceye kadar Rabbine ibadet et!"(Hicr/98-99)

Allah (c.c.)'nın bütün emirlerini yerine getirmenin İbadet-kul-luk olduğunu görüyoruz. Allah yolunda cihad ile tuğyana kıyam da, namaz ve oruç gibi ibadettir. Kulluğun yerine getirilişidir.

Allah'a yaklaşmaya yol arayanlar, Allah yolunda cihad edip, kurtuluşa kavuşanlardır.

Kıyam, topyekün kafirlere karşıdır. Bel'âmlara, tağutlara, kısaca Allah yolundan saptıran her azgın şeytana ve dostlarına karşıdır. "Ey iman edenler! Allah'ın yardımcıları o/w«/..."(Saff/14)

Hatalar benden, doğrular Allah dini islâm'dandır. Sözümlüğün başlangıcı ve sonu Alemlerin Rabb'i olan Allah'a hamd olsun. Selâmların en güzeli O'nun kulu ve Resulü Muhammed'e, ehl-İ beytine, ashabına ve O'nun aziz yoluna tâbi olan kardeşlerime olsun!

"...Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz şüphesiz ki sen çok şefkatli» çok merhametlisin!"

"...Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme! Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işleri de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kafirler topluluğuna karşı bize yardım et!"⁴⁹¹

Kaynaklar

Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali, T.D.V. İslâm Ansiklopedisi, Hazırlayan; Kurul, Ankara 1993.

* El-Kamil Fi't-Tarih İbnü'l-Esir Tere. Kurul, Bahar Yayınları, İstanbul 1985.

* El-Bidaye ve'n-Nihaye, İbn Kesir, Çev; M. Keskin, Çağrı Yayınları, İstanbul 1994.

* Kur'an'da Allah ve İnsan, Prof. Dr. Toshihiko Izutsu, Çev; Prof. Dr. Süleyman Ateş, Kevser Yayınları, Ankara.

* Ehl-i Sünnet Akaidi, MehmedZzhidKotku,Seha Neşriyat, Ankara, 1980.

* Kitabût- Teysir Fi Kavaidi limit- Tefsir, Tere, Tere; Prof. Dr. ismail Cerrahoğlu, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak, Yayınları Ankara 1989.

* Mektubat, Bediüzzaman Said Nursî, Tenvir Neşriyat, İstanbul.

i Hak Dini Kur'an Dili, Elmalık M, Hamdı Yazır, Azim Yayınları, İstanbul.

* Tarih Boyunca Tevhid Mücadelesi ve Hz. Peygamberin Hayatı, Mevdudî, Türkçesi; Ah-med Asrar, Pınar Yayınları, İstanbul 1985.

1 Kitab el-Asnam (Putlar kitabı), İbn el-Kelbi, Çev, Beyza Düşüngen, Ankara ilahiyat

Fak, Yayınları, Ankara 1969.

1 Tevhid ve Değişim, Celaledin Vatandaş, Pınar Yayınları, İstanbul 1995. •" Siyer, M, İbn İshak Çev, Sezai Özel, Yayına haz, Prof. Dr: Muhammed Hamidullah, Akabe Yayınları, İstanbul 1988.

⁴⁹¹ Ahmet Y. Özütoprak, Dini Doğru Anlamak, Pınar Yayınları: 293-297.

- * Teorik ve Pratik Açından Tasavvuf ve İslâm, Prof. Dr. İbrahim Sarıms, Yöneliş Yayınları, İstanbul 1995.
- " Sikke~i Tasdik-i Gaybi, Bediüzzaman Said Nursi, Doğu Ltd. Şti. Yayınları Ankara
- Fihî Mâfih, Mevlâna, M. E. B. Çev; Meliha İlker Anbarcıoğlu, İstanbul 1990.
- Mesnevi, Mevlâna, M.E.B. Çev, Veled İzbudak, Gözden geçiren; Abdulbaki Gölpınarlı, İstanbul 1990.
- Füsûsü'l-Hikem, Muhyiddin-i Arabî, M. E. B. Çev; Nuri Gençosman, İstanbul 1990.
- El-Futûhât El- Mekkiyye, Muhyiddin İbn Arabî, Prof. Dr. Nihat Keklik. Kültür Bakanlığı, 1184, Ankara, 1990.
- Kur'an ve Hadise Göre Şirk ve Müşrik Toplum, Dr. Nadim Macit, Damla Matbaacılık, Konya, 1992.
- " İmam-t Azamın Beş Eseri, (El-Alim ve'l- Mütellim, El-Fıkhul Ebsat, Fıkhul Ekber, Ri-saletü Ebi Hanife, El-Vasiyye,) Çev; Doç. Dr. Mustafa ÖZ, Marmara İlahiyat Fak., Vakfı Yayınları, İstanbul 1992.
- Denemeler, Maigne, Çev, Sabahattin Eyuboğlu, Cem Yayınları, İstanbul 1982.
- * El- Munkızu Mineddalâl, El- Gazzâlî, Çev; Doç. Dr. Ahmet Suphi Fırat, Şamil Yayınları, İstanbul.
- h İctihât Nedir? Müctehid Kimdir? İmam İbni Teymiyye, ihya Yayınları, Ter, M. Nuri Yılmaz, İstanbul 1985.
- h El-Velâ ve'l- Berâ, (İslâm'a Göre Dost ve Düşman) Muhammed bin Sâid el-Kahtani, Çev; Harun İnal. Yasin Yayınları, İstanbul 1991.
- 1 Kur'an ve Sünnetten Delillerle İrtidat ve Mürtedin Hükümü, Abdülhak el-Heytemi, Çev; Halil Müftüoğlu, Hak Yayınları, İstanbul
- Er-Risale, İmam Şafii, Çev, A, Muhammed Şakir, Nur Dağıtım, Ankara. h Vahye Göre Büyük Zulüm, M, Said Çekmegil, Nabi Nida Yayınları, İstanbul 1992. h İslâm Ansik, Türkiye Diyanet Vakfı Hazır, Heyet, İstanbul 1988.
- 1 Sahih-i Buhârî ve Tere, Müterc; Mehmed Soruğlu, ötüken Neşriyat İstanbul 1987. f Fizilâlil-Kur'atı, Prof. Seyyid Kutub, Dünya Yayınları, İstanbul 1989. 1 Medeniyet ve Modernizm, Ali Şeriatî, Düşünce Yayınları, İstanbul 1980. ' Tarih Boyunca Alevilik, {Kur'an Dışında Yaşanan İslâmiyet Dizisi:!). Tarık Mümtaz Sözüngil, Çözüm Yayınları, İstanbul 1991.
- ' Kur'an'da Mü'minlerin Özellikleri, Beşir İslamoğlu, Pınar Yayınları, İstanbul 1987 f Barnabas incili, Çev, Mehmet Yıldız, önsöz ve Not; Ali İnal. K. B, Y, B., İstanbul. " Daru'l-Harb Fıkhı, Mustafa Çeü, Ölçü Yayınları, İstanbul. *" Tefsir Üzeri He, İbni Teymiyye, Tere; Harun İnal, Pınar yay. İstanbul 1985.
- * Hacc, Dr. Ali Şeriatî, Bir Yayınları, Tere; Fatih Selim, İstanbul 1985.
- 1 Siret-i İbhi Hişam Jerc, Müterc; Hasan Ege, Kahraman Yayınları, İstanbul 1985.
- * İbni Teymiyye Külliyyatı, Tere; Kurul, Tevhid Yayınları, İstanbul 1987.
- * Sünenu'n-Nesei Tercümesi, Tere; Kurul, Kalem Yayınları, İstanbul 1981.
- 1 Sahih-i Müslim Tercümesi ve Şerhi, Ahmed Davudoğlu, Sönmez Yayınları, İstanbul 1977. 1 Hakimiyyet Allah'ındır, Ziyaeddin el-Kudsi, Hak Yayınları, İstanbul
- * Mezheplerin Doğuşu ve İctihât Tartışması, Tere; Şükrü özen. Pınar Yayınları, İstanbul 1987.
- * Tarihçe-i Hayat, Bediüzzaman Said Nursi, Tenvir Neşr, İstanbul 1987.
- * Sürten-i Tirmizî Tercümesi, Müterc; Osman Zeki Mollamehmetoğlu, Yunus Emre Yayınları İstanbul.
- * İslâm'da İhya Hareketleri, Mevdudî, Tere; A, Ali Genç, Pınar Yayınları, İstanbul 1986.
- * Hadislerle Kur'an'ın Kerim Tefsiri, İbn Kesir, Çev; Dr. Bekir Karlığa, Dr. Bedrettin Çeti-ner, Çağrı Yayınları, İstanbul 1988.
- * İslâm Hukukunda İlke Kavramı, Dr. Ahmet Özel, Marifet Yayınları, İstanbul 1982.
- * Usûl'i Din, İbn Haznı, Çev; İbrahim Aydın, İnsan Yayınları, İstanbul 1991.
- Siyaset (es- Siyasetü'sh-Şer'iyye), İbn Teymiyye, Türkçesi; Vecdi Akyüz, Dergah Yayınları, İstanbul 1985.
- * El- Muvafakat, Şâtibi, Türkçesi; Dr. Mehmet Erdoğan, İz Yayınları, İstanbul 1990.
- * Tarih-i Taberî Tercümesi, Müellifi; Ebu Ca'fer Muhammed b, Cerir et- Taberî, Can Kitabevi, Mustafa Can , İstanbul 1980.
- * Kelimeler Kavramları, Yusuf Kerimoğlu , İnkılâb Yayınları, 1, Kit, İstanbul 1990.
- * Tasavvuf ve İslâm,ERCÜMEND ÖZKAN, Anlam Yayınları, Ankara, 1993.
- * Vahiyden Kültüre, Celaleddin Vatandaş, Pınar Yayınları, İstanbul 1991.
- * İslâm'da Birlik ve Fıkıh Mezhepleri, Yazan; M, Reşit Rızâ el-Hüseyni, Çev; Ahmet Hamdi Akseki, Sadeleştiren; Hayrettin Karaman, D, B, Yayınları Ankara, 1974.
- * Tefliimu'l-Kur'an, Mevdudî, İnsan Yayınları, Tere; Kurul, İstanbul 1986.
- * Şamil İslâm Ansiklopedisi Kurul, Ankara.
- * Sahifa-i Hemman İbn, Münebbîh ve Muhtasar Hadis Tarihi, Prof. Muhamme Hami-dulSah, Çev, Kemal Kuşçu, Fatih mat, İstanbul 1967.
- * Hapishane Mektupları, İmam İbn Teymiyye, Birleşik, Tere: M, Emin Akın, Ankara.
- * Kur'an'da Tevhid, Mehmet Kubat, Şafak Yayınları, İstanbul 1994.
- * İslâm Öncesi Arap Tarihi ve Cahiliyye Toplumu, Neşet Çağatay, Ank, İniv, İlhiyat Fak, Yayınları Ankara.
- * Tarih-i Din-i İslâm, Mahmut) Esad Seydişehri, Sadeleştiren A, Lütfi Kazancı, Osman Kazancı, Marifet Yayınları, İstanbul 1995.
- * Yoldaki İşaretler, Seyyid Kutub, Dünya Yayınları, İstanbul 1992.
- * Taberî Tefsiri, İmam Taberî, Tere, Mehmet Keskin Ümit Yayınları, İstanbul

- * İman Risalesi, Mustafa Islâmoğlu, Denge Yayınları, İstanbul.
- * Şualar, Bediüzzaman Said Nursi, Tenvir Neşriyat, İstanbul.
- * Fetvalar, Mevdudî, Tere. M. Osmanoğlu A, Hamit C. Hohan Nehir Yayınları, İstanbul 1990.
- * İman Üzerine, İbni Teymiyye, Pınar Yayınları, Çev: Salih Uçan, 2, Bas, İstanbul 1994.
- * İslâm inancında Gayb Problemi, Dr. İlyas Çelebi, İfav Yayınları İstanbul 1996.
- * İslâm'da Fıkhi Mezhepler Tarihi, Prof. Muhammed Ebu Zehra, Hisar Yayınları, Çev: Doç, Dr. Abdulkadir Şener, İstanbul.
- * Mukaddime, İbn Haldun, M.E.B. Yayınları, Çev: Zakir Kadiri Ugan, İstanbul 1990.
- * Asayî Musa, Bediüzzaman Said Nursi, Tenvir Neşriyat, Medresetü'z-Zehra, İstanbul.
- * Risale-i Nur Müellifi Said Nursi, Eşref Edip, Tan Matbaası, İstanbul 1958.
- * İşârâtü'l-İcaz, Bediüzzaman Said Nursi, Mütercim: Abdülmecid Nursi, Tenvir Neşriyat, Medresetü'z-Zehra, İstanbul.
- 1 İthamları Reddediyorum, Av, Bekir Berk, Yeni Asya Yayınları, İstanbul 1972
- ' Lem'alar, Bediüzzaman Said Nursi, Tenvir Neşriyat, Medresetü'z-Zehra, İstanbul.
- * Kur'an'a Göre Dört Terim, Mevdudî, Türkçesi: Doç, Dr. Osman Cilacı, İsmail Kaya, Beyan Yayınları, 18, baskı, İstanbul. 1991.
- ' İlmi ve Hukuki Açısından Nurculuk Davası, Av, Bekir Berk Yeni Asya Yayınları, İstanbul 1971 (Türkiye'de Nurculuk Davası Bekir Berk Yeni Asya Yayınları, 1975, İstanbul).
- " Hakkın Müdaafası, Sabahaddîn Aksakal Yeni Asya Yayınları, İstanbul 1973.
- ' Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi, İsmail Kara, Risale Yayınları, İstanbul 1987.
- ; Bilinmeyen Taraftarıyla Bediüzzaman Said Nursi, Necmeddin Şahiner, Yeni Asya Yayınları, 4, Bas, 1976.
- y Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları, Abdulkadir Badıllı, Envâr Neşriyat, İstanbul 1992.
- 1 Risale-i Nur Külliyyatı, Bediüzzaman Said Nursi, Yeni Asya Yayınları, İstanbul 1996.
- Modern Çağda İslâmî Meseleler, Mevdudî, Tekin Kitabevi Yayınları, Terceme: Yusuf Işıcık, Konya, 1993.
- "Kur'an, kayıp ümmetin kendisini bulma referansıdır. Fıtratlarında ta-/ sınımda olan alıcılara karşılık verir, ilâhî vaad ile tahriften korunulmuştur. O 'mm pratik izahı da "Sahih sünnet"tir. Onları rehber edinenler ise yok olmayacakları doğru söz ile haber verilen, Rahman'ın kulları müslümanlardır.
- Hayırlı ümmetin mensubu olmayı doğrulayacak göstergeler; adının sadece "müslüman" ve yol azığının, hayat kaynağının "Kur'an" olmasıdır. Tek önderi vardır, o da; "Allah'ın kulu ve Rasûlü Muham-med"dir. Onlar, Allah yolunun yardımcısıdır. Allah'a kulluk, hayatlarına renk kazandıran tek boyadır.
- Allah Rasûlü'nden başka önderleri olanların, Kur'anla birlikte başka dinamiklere başvuranların, "Müslüman" adından başka isimlere ihtiyaç duyanların, Allah'tan başkalarını da hoşnut etme gayretine düşenlerin, kısacası Allah'a kulluk etmekten başka kulluklara da heveslenenlerin, alınlarında kazılmış kimlikleri bile olsa onlar, "Allah dini"nin tabileri değillerdir. Neye yönelmiş, neye güvenmiş, neye dayanmışlarsa onun dinine tâbi olmuşlardır." ⁴⁹²